CLASSIS I.

TERRAE.

I. TALCOSAE.

1. TALCUM.	Pingue attactu.
2. SERPENTINUS.	Macer, textura festucaria, inconspicuus.
3. ASBESTUS.	Macer, fibrosus, inconspicuus.
4. ACTINOTUS.	Macer, nitens.
5. HORNBLENDA.	Macra, lamellosa, atra.

II. PONDEROSAE.

6. BARYTIS.	Acido vitrioli bulliente solubilis.
7. CROSSOPETRA.	Acido vitrioli non tota solubilis.

III. CALCARIAE.

8. CRETA.	Inquinans.
9. TOPHUS.	Porosus, ex aqua praecipitatus.
10. SPATUM.	Lamellatum, vi in fragmenta rhombea discedens.
11. SCHISTOSPATHUM.	Undulato-schistosum.
12. INOLITHUS.	Fibrosus, aqua forti totus cum effervescentia solubilis.
13. STALACTITES.	In aëre ex aqua praecipitatus.
14. PISOLITHUS.	Ex globulis conflatus.
15. MARMOR.	Compactum aut granulatum.
16. SUILLUS.	Tritura foetens.
17. TREMOLITES.	Radiatus, aqua forti ex parte solubilis.
18. STELLARIS.	Stellatim fibrosus, igne facile liquandus.
19. HUMUS.	Friabilis, exsiccatione expallescens.
20. MARGA.	Igne indurescens, paulo fortiori vitrescens.
21. MAGNESIATA.	Igne nigrescens.
22. GYPSUM.	Calcinatum cum aqua in aëre indurescens.
23. HEPATICUS.	Tritura aut igne hepar sulphuris spirans.
24. LAZURUS.	Duriusculus opacus, colore caeruleo ab insperfis acidis non alterabili.
25. FLUOR.	A vitrioli acido calente infuso aërem acidum vitrum corrodentem dimittens.
26. APATITES.	Prunis insperfus lucem eximiam virescentem spargens, igne non facile liquabilis.
27. MORACITES.	Cubicus, durus.

IV. ARGILLACEAE.

28. ALUMINARIS. Macra, tota fere aqua forti ſolubilis.
29. ARGILLA. Pinguis attactu, plaſtica, igne indureſcens.
30. PUTEOLANA. Friabilis, cum aqua et calce ſubacta ad aërem indureſcens.
31. CAEMENTUM. Solidum, contuſum cum aqua et calce ſubacta ad aërem indureſcens.
32. CARIOSUS. Scaber, in aqua in pulverem dilabens.
33. ARDESIA. Fiſſilis, humectata argillam ſpirans.
34. BASALTES. Inconſpicuus opacus, compactus, coloris obſcuri, facile fatiſcens, in vitrum nigrum igne abiens.
35. LAVA. Vulcani vel ignis ſubterranei vi nata.
36. MICA, ſquamoſa.
37. OPALUS. Amorphus, compactus, igne vix liquabilis.
38. ZEOLITHUS. Igne facile cum ebullitione fluens, et dum in fluidum ſtatum tranſit, lucem ſpargens.
39. SCORLUS. Igne fluens, nullum tamen lumen emittens.

V. SILICEAE.

40. GEMMA. Cryſtallina, dura et duriſſima, in tenebris lucens.
41. OLIVINUS. Facile fatiſcens, in igne difficulter fluens.
42. FELDSPATUM. Lamelloſum, igne facile in vitrum pellucidum abiens, facile fatiſcens.
43. PYROMACHUS. Nec fatiſcens, nec igne liquandus, fragmentis convexis.
44. PETROSILEX. Igne liquandus, diffractus feſtucas referens.
45. JASPIS. Opacus, igne colorem mutans, neque tamen liquabilis, fragmentis convexis.
46. SMIRIS. Amorphus, difficile liquabilis, duriſſimus.
47. CIRCONIUS. Ponderoſus, intus nitidiſſimus, incurvolamelloſus.
48. AMARUS. Tenax, viridis, diffractus feſtucas referens.
49. LYDIUS. Fiſſilis, opacus, coloris obſcuri.
50. CHLOROGRANATUS. Viridis, cryſtallinus, igne facile liquabilis.
51. ARENA. Granula ſicca, dura, ſcabra.
52. QUARTZUM. Apyrum, acidis, praeter fluoris acidum reſiſtens, fragmentis angulatis.
53. CHALCEDONIUS. Apyrum, acidis reſiſtens, fragmentis magis convexis.
54. ADAMAS. Duriſſimus, igne volatilis.

VI. ADA-

VI. ADAMANTINAE.

55. ADAMANTINUS. Apyrus, fixus, durus, lamellosus.

VII. AGGREGATAE.

56. GRANITES, continuus.
57. GNEISSUM, fissile.
58. PORPHYRIUS, particulis crystallinis pastae lapideae immersis.
59. AMYGDALITES, glandulis rotundatis in massa lapidea nidulantibus.
60. BRECCIA. Fragmentis lapidum per caementum lapideum aut metallicum conglutinatis.
61. ARENARIUS. Granulis lapidum siliceorum per caementum lapideum aut metallicum conglutinatis.

I. TALCOSAE.

1. TALCUM.

Ex magnesia alba, terra silicea et phlogisto conflatum.

Molle, attactu pingue, polituram non admittens.

Igne indurandum, cum aqua forti non effervescens, oleum absorbens.

Spuma maris. Meerschaum. 1. T. album tenax ad aërem indurescens. *J. Beckmann commentat. Goetting.* 4. *p.* 47. *Wiegleb n. chem. Entd.* 8. *p.* 8. *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 201. *n.* 5. Argilla (lithomarga) flavicans solidescens impalpabilis.

Brünnich in traduct. *Cronstedt mineralog.* §. 85. 1. 2. Meerschaum.

Habitat venis exilibus humo tectum in Natolia, Thracia, Graecia, Chersoneso taurica *et ipsa* America *septentrionali.*

fullonum. 2. T. tinctura tenax.

Hoffmann bergmaenn. Journ. 1789. 1. *p.* 157.

Habitat in Cornubia *et* Bedfordia Angliae, *in* Lusatia *et* Saxonia, *in hac prope* Rosswein *alta strata constituens, humo tecta, ex flavescente aut virescente cinereum, ex virescente album, viride aut carneum, fullonum usu celebre.*

porcellanum. 3. T. album viridi tinctum tenax igne paulo vehementiori in porcellanum abiens.

Guettard et Luvoisier act. Paris. pro 1778. *p.* 433. 434.

Habitat in Lotheringia, 30 *pedes profundis stratis* 7-8 *pedes altis, porcellanae parandae inserviturum.*

Chlorites. Sammterde. 4. T. friabile, squamosum viride humectatum argillam spirans, igne fortiori in scoriam nigram abiens.

Habitat in Helvetia *et* Sabaudia, *crystallo montanae creberrime insperſum.*

squamosum. 5. T. friabile squamosum apyrum.

Hoffmann bergmaenn. Journ. 1789. 1. *p.* 160.

Habitat prope Freybergam Saxoniae.

6. T.

radiatum. 6. T. argenteum, pinguis nitoris lamellis flexilibus ſtellatis.
Habitat in valle Tremola, *monti* S. Gotthardi *confini.*

cosmeticum. 7. T. ſubflexile diaphanum undulatim lamelloſum nitidum, in fragmenta diſcoidea diſcedens.
Syſt. nat. I. *p.* 156. *n.* 1. Talcum particulis impalpabilibus diaphanis molliuſculis convexis fiſſilibus.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 59. *n.* 7. Mica (talcoſa) lamellis flexuoſis friabilibus vireſcenti-albidis diaphanis.
Cronſt. mineral. 95. *n.* 2. V. 1. Mica ſquamoſa martialis.
Wall. min. 127. *Syſt. mineral. p.* 374. *n.* 5. Talcum albicans, lamellis ſubpellucidis.
Woltersd. mineralog. 17. Talcum molliuſculum friabile vireſcens.
Dal. pharmac. 46. Talcum officinarum.
Talcum lamellis ſubdiaphanis flexilibus albis. *Carth. miner.* 15.
Habitat paraſiticum in regno Neapolitano, valle Tellina, Tyroli, Saxonia, Sileſia, Suecia, *ex dilute viridi argenteum, alias ex vireſcenti cinereum, viride, rubrum, flavum vel flaveſcens, aliquando arbuſcularum imaginibus pictum, uſu cosmetico, olim quoque medicato clarum.*

brianzonicum. 8. T. rigidum inconſpicuum ſcriptura inquinans minutiſſime lamelloſum.
Cronſt. miner. §. 80. Creta brianzonica.
Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 375. *n.* 10. Talcum ſolidum durius ſemipellucidum pictorium.
Cartheuſ. min. 15. Talcum ſubdiaphanum denſum albeſcens, lamellis minutiſſimis.
Habitat prope Briancon Galliae, *album vel viride, ſcriptorio et pictorio uſu totum.*

Smectis. 9. T. rigidum inconſpicuum tritura nitens, ſcriptura alba inquinans, diffractum feſtucas referens, ſubdiaphanum apyrum.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 52. *n.* 4. Talcum ungue raſile, albo inquinans.
Wolt. min. 16. Smectis opacus mollis albicans.
Vog. miner. 100. Steatites, Lendites, Smectis, Creta cimolia.
Coſt. foſſil. 60. Argilla indurata vireſcens Morochtos.
α. *Steatites* ſolidior.
a. opacus. *Wall. ſyſt. miner.* I. *p.* 383. *n.* 3. Steatites opacus particulis inconſpicuis ſolidus durior pictorius.

 b. dia-

Speckſtein. b. diaphanus.

Wall. ſyſt. min. 1. *p.* 384. *n.* 4. Steatites particulis impalpabilibus mollis ſempellucidus.

Cronſt. miner. §. 81. Argilla indurata particulis impalpabilibus ſolida.

§. β. *Steatites* mollior. *Cronſt. miner.* §. 80.

Spaniſche Kreide. a. ſubdiaphanus.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 381. *n.* 2. Steatites particulis impalpabilibus mollis lubricus inquinans.

Seifenſtein. b. ſubopacus.

γ. *Steatites* cryſtallis hexaedro priſmaticis in pyramidem hexaëdram terminatis. *Abich, Raepke et Beyer chem. Annal.* 1784. 1. *p.* 430. 2. *p.* 447. *et* 1785. 1. *p.* 266.

Habitat in Sina, Norwegia, Suecia, Cornubia, Saxonia, Franconia, *et baſaltae innidulans ad* Rheni ripas, *et prope* Goettingam, *album, ex viresſcente album, viride cinereum, flaveſcens, rubeſcens, non raro venis, quae ſaepe ſaponis veneti picturam mentiuntur, aut arbuſcularum imaginibus varium, ſtatuis, ſcutulis, vaſis, praeſertim igni exponendis, furnorumque partibus ignem violentum experturis eximie inſerviens, purgatorio, ſcriptorio, pictorio, coſmetico quoque uſu veniens.*

Ollaris. Topfſtein. 10. T. rigidum opacum inconſpicuum undulatim lamelloſum in fruſta diſcoidea diſcedens.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 52. *n.* 5. Talcum opacum ſolidum ſubvireſcens, particulis ſubſquamoſis.

Wall. min. 133. Lapis lebetum.

Wall. ſyſt. min. 1. *p.* 387. *n.* 7. Steatites opacus particulis micaceis mixtus ſolidus, calcinatione mica alba vel flava nitens.

Wolt. min. Smectis opacus duriuſculus variegatus.

Carth. min. 26. Smectis micaceus durus ex griſeo vireſcens.

Habitat in Ruſſia (*prope* Troizka,) Norwegia, Suecia, Sileſia, Saxonia, Thuringia, Franconia, Tyroli, Elba, *et potiſſimum in* Valle Tellina, *ejusque cum* Mediolanenſi Ducatu *confiniis, ſaepe alta ſtrata conſtituens, atque utplurimum micam argenteam inſperſam habens, ollis aliisque id genus vaſis, furnis, praeſertim fuſoriis, caminis, aedificiorum fundamentis agregie conducens, frequentiſſime ex vireſcente cinereum.*

11. T.

Schiſtoſum. 11. T. nitidum ſubflexile lamelloſum in tabulas fiſſile. *Storr. Alpenr.* 2. *p.* 285-289.

Talkſchiefer. *Wall. miner. ſyſt.* 1. *p.* 388. *n.* 8? Steatites particulis micaceis mixtus, mollis, lamellaris, pictorius, calcinatione mica alba vel flava nitens.

Habitat in Suecia? Rhaetia, *album, ex vireſcente album, vireſcens, ex cinereo vireſcens, ſanguineum aut obſcure rubrum, tectis aptiſſimum.*

2. SERPENTINUS.

Ex magneſia alba, calce ferri, et terra ſilicea, conflatum, quibus frequenter terra aluminaris, rarius calcaria accedit.

Macer attactu, polituram admittens.

Igne indurandus, neque cum aqua forti effervescens, neque oleum abſorbens.

Nephriticus. 1. S. porraceus ſemipellucidus attactu pinguiuſculus.

Nierenſtein. *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 53. *n.* 7. Talcum praepoliendum viride ſubdiaphanum, particulis ſubfibroſis.

Carth. miner. 26. Smectis ſubtilis duriuſculus viridis, fragmentis ſubfiſſilibus.

Wolt. min. 16. Smectis ſubdiaphanus durus viridis.

Wall. miner. 52. Gypſum viride ſemipellucidum fiſſile.

Wall. ſyſt. miner. 1. *p.* 386. Steatites ſemipellucidus, particulis minoribus, ſolidus, colore eminentiori virideſcens, durus polituram admittens.

Dal. pharm. 52. *Vog. min.* 102. Lapis nephriticus.

Habitat ad Amazonum *fluvium* Americae, *ad montem* Altai Sibiriae, *in* Suecia, Saxonia, Bohemia, Sileſia, *montibus* carpathicis et rhaeticis, *in oriente variis ornamentis atque utenſilibus inſerviens.*

genuinus. 2. S. opacus inconſpicuus diffractus feſtucas referens igne dealbandus.

Serpentinſtein. *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 52. *n.* 6. Talcum praepoliendum viridimaculatum opacum, particulis granulatis.

Wall. min. 131. Ollaris ſolidus vireſcens maculoſus, polituram admittens.

Wall. ſyſt. mineral. 1. *p.* 385. *n.* 5. Steatites opacus particulis diſtinguendis ſolidus, coloribus eminentioribus maculoſus, durus polituram admittens.

Wolt. min. 16. Smectis opacus duriuſculus vireſcenti-maculatus.

Coſt foſſil. 266. Marmore-proferon obſcure viride.

Worm. muſ. 43. *Myl. ſaxon.* 1. *p.* 31. Marmor ſerpentinum Zeblizenſe.

Cronſt. min. 76. Argilla indurata ſolida particulis majoribus.

Vog. miner. 103. Lapis ſerpentinus.

Habitat in monte Tſchircai Sibiriae, *in montibus* Dalecarlicis, Scoticis, Hercynicis, Saxonicis, Franconicis, Carpathicis, Stiriacis, Tyrolenſibus, Italicis, *praeſertim* Pedemontii, Genuae, Hetruriae, Elbae, *in quibus ampla ſtrata conſtituit, vagus prope* Genevam, *frequentius maculis, ſtriis, venis, punctis varius, quam unicolor, creberrime viridis, aut niger, rarius cinereus vel ruber, rariſſime flavus, caeruleus vel albus, aedificiis, eorumque partibus elegantioribus, vaſis varii generis, praecipue ignem violentum experturis inſerviens.*

ſiſſilis. Chlorit-ſchiefer. 3. S. viridis in tabulas ſiſſilis.
Habitat in Norwegiae *montibus, matrix cryſtallorum ferri retractorii.*

cryſtallinus. 4. S. viridis, cryſtallos aciculares referens.
Habitat in Saxonia, Helvetia, Sabaudia *in ſuperficie cryſtalli montanae.*

3. ASBESTUS.

Macer, fibroſus, mollis, levis et natans igne fragilis, paraſiticus. Ex magneſia alba et terra ſilicea, utplurimum quoque aluminari conflatus, cui ſaepius calx ferri, rarius terra calcaria accedit.

* *fibris omnibus parallelis, fragmentis feſtucas referentibus.*

Amiantus. 1. A. natans, fibris tenerrimis ſeparabilibus ſummopere flexilibus.

Syſt.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 55. *n.* 1. Amiantus fibrosus, fibris separabilibus flexilibus tenacibus.

Wall. min. 140. Amiantus fibris mollibus parallelis facile separabilibus.

Cronst. miner. 105. Byssus.

F. L. Brückmann theses physicae ex historia curiosa lapidis τοῦ ἀσβεστου, *ejusque praeparatorum &c. Brunsv.* 1727. 4.

Ciampini de incombustibili lino s. lapide amiantho ejusque filandi modo epistolaris dissertatio. 1691. 4.

Habitat frequens in serpentino in montibus Ural Sibiriae, *in* Lapponia, Suecia, Saxonia, Franconia, Bohemia, Silesia, Hungaria, Lusitania, *elegantissimus in* Candia, Cypro, Corsica, Pedemontio, Valle Tellina, *sericei interdum nitoris, utplurimum albus, vel ex virescente albus, rarius carneus, ochraceus aut viridis.*

maturus. 2. A. durior, fibris arctius cohaerentibus tenacibus separabilibus. *Wall. syst. min.* 1. *p.* 395. *n.* 2.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 55. *n.* 2. Amiantus (plumosus) fibrosus, fibris separabilibus flexilibus fragilibus papposis.

Cronst. miner. §. 105. 2. Asbestus fibris parallelis martialis fragilior.

Habitat in Seucia, *in tomentum potius, quam in fila separabilis, ferro scatens, hinc virescens, et igne in scoriam nigram liquandus.*

fragilis. Glasamiant. 3. A. vitri nitore resplendens, fibris separabilibus fragillimis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 55. *n.* 3. Amiantus fibrosus, fibris separabilibus rigidis nitidis fragilibus.

Wall. syst. min. 1. *p.* 397. *n.* 4. Asbestus rigidus, fibris parallelis subtilissimis fragillimis.

Habitat in Sibiria *et* Suecia, *interdum aluminis plumosi titulo in officinis venalis, intus sumtum deleterium, extrinsecus olim membris paralyticis adspersus, cinereus aut virescens.*

vulgaris. 4. A. inconspicuus fibris rigidis cohaerentibus fragmentis festucas longiores referentibus.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 55. *n.* 4. Amiantus (immaturus) fibrosus, fibris connatis angulatis rigidis opacis.

Wall. mineral. 144. *Vog. min.* 171. Amiantus fibris parallelis durioribus non separabilibus.

Wall. syst. miner. 1. *p.* 396. *n.* 3. Asbestus durus lignosus, fibris parallelis arcte cohaerentibus non separabilibus.

Habitat in Sibiria, Lapponia, Suecia, Silesia, Saxonia, Franconia, Tyroli, *viridis vel cinereus, rarius in aureum inclinans.*

tortuosus. 5. A. durior, fibris tortuosis rigidis arctius connexis fasciculatis.

Syst. nat. I. *p.* 157. *n.* 10. Talcum fibris rigidis fasciculatis intortis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 57. *n.* 10. Amiantus solidus, fasciculis fibrarum contortis rigidis.

Wall. miner. 145. Asbestus fibris fasciculatis e centro varie radiantibus.

Wall. syst. miner. 1. *p.* 398. *n.* 6. Asbestus solidus, fibris in fasciculos compactis durissimis, alio lapidum generi immixtis.

Habitat in Sueciae fodina Norbergensi.

** *fibris intricatis, in fragmenta obtusangula discedentes.*

Suber. Bergkork. 6. A. flexilis suber referens aquam cum strepitu imbibens, linguae adhaerens.

Syst. nat. I. *p.* 159. *n.* 3. Asbestus solidiusculus flexilis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 56. *n.* 7. Amiantus corticosus flexilis suberosus.

Wall. min. 143. *et syst. min. p.* 400. *Vog. min.* 172. Asbestus fibris flexilibus inordinate se intercussantibus levissimus.

Habitat in Sueciae *et* Saxoniae *fodinis, albus, cinereus, virescens, dilute flavescens.*

Lignum. Bergholz. 7. A. lignum referens textura et colore. *Hoffm. bergm. Journ.* 1789. 1. *p.* 393.

Habitat prope Clausen *in* Tyroli.

Caro. Bergfleisch. 8. A. flexilis natans lamellis crassioribus.

Syst. nat. I. *p.* 159. *n.* 1. Asbestus solidiusculus fissilis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 56. *n.* 8. Amiantus corticosus flexilis natans.

Wall. miner. 142. Amiantus fibris durioribus in lamellas crassas compactis, ponderosus.

Habitat in Sueciae *fodinis ferreis, agarici medullam aut corium equinum praeparatum facie vel textura referens, albicans; extima superficia contexta saepius pilis tenuissimis,*

mis, breviſſimis, confertiſſimis, erectis, quibus ſuperinducta eſt membrana nigra inaequalis; habitus hornblendae, ſed mollities colorque diverſiſſima.

Aluta. 9. A. flexilis natans lamellis tenuioribus.

Bergleder. *Syſt. nat.* XII. 3. *p* 57. *n.* 9. Amiantus corticoſus, flexilis membranaceus natans.

Wall. min. 141. *et ſyſt. min.* 1. *p.* 399. *n.* 7. Amiantus fibris mollioribus intertextis, in lamellas compactus levis. *Wall. min.* 141.

Vog. miner. 171. Aluta montana.

Habitat in Sibiria, Ruſſia, Suecia, Hungaria, Carinthia, Carniolia, Tyroli, Salzburgo, Valle Tellina, Gallia, *albus, cinereus, vel dilute flaveſcens.*

argentifer. 10. A. flexilis ex fuſceſcente ruber lamellis tenuioribus, argento larvato gravidus.

Bergzunder. *Lehmann phyſic. chem. Schrift. Berlin.* 1761. 8. *p.* 186.

Habitat in fodinis Hercyniae Clausthalenſibus, Carolina *et* Dorothea.

4. ACTINOTUS.

Ex magneſia alba, majore calcis ferreae copia, et plurima terra ſilicea conflatus.

Macer, nitens, rigidus, fragilis, paraſiticus, utplurimum viridis, *ſponte in fragmenta* granulata, vi in fragmenta indeterminata diſcedens.

Igne cum ebullitione in globulum pellucidum ſexcolorem liquandus.

fibroſus. 1. A. opacus mollis intus micans fibroſus: fibris divergentibus. *Hoffmann bergm. Journ.* 1789. 1. *p.* 163. *Karſten ibid. p.* 399.

Habitat cum pyrite in Saxoniae *fodinis* e. g. Catharina *prope* Raſchau, *vitrei nitoris, aliquando ex cineraſcente albus, vel ex vireſcente aut rubeſcente albus aut cinereus, attactu pinguiuſculus.*

2. A.

vulgaris. Strahlschoerl. 2. A. nitidus duriusculus pellucidus vel diaphanus radians. *Karsten bergm. Journ.* 1789. 1. *p.* 400.

Cronst. miner. §. 74. Basaltes particulis fibrosis.

Wall. syst. miner. 1. *p.* 322. Basaltes radiis minimis, fibrosis nitidis compositus.

α) A. radiis parallelis.

β) A. radiis divergentibus.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 56. Amiantus (radians) fibrosus, fibris concentratis divergentibus rigidis.

Vogel miner. 171. Asbestus fasciculatus.

a) radiis fasciculatis.

b) radiis stellatis. Stiernslag.

γ) A. radiis sparsis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 54? Talcum (acerosum) solidum, particulis acerosis sparsis rigidis.

Cronst. miner. §. 105. 2? Asbestus fibris constans abruptis et conglutinatis.

Wall. miner. 145. *syst. min.* 1. *p.* 398? Asbestus fibris sparsis.

Vog. min. 171. Lapis acerosus.

δ) A. pellucidus prismatibus hexaëdris elongatis compressis.

Habitat in Sueciae *fodinis ferriferis*, *in* Saxoniae *fodinis*, *in* Franconiae, Tyrolis *montibus*, *aliquando ex virescente albus*, *aut ex rubescente fuscus*, *facile frangendus*, *paulisper pinguiusculus attactu.*

vitreus. 3. A. vitrei nitoris semipellucidus duriusculus subfibrosus. *Karsten bergm. Journ.* 1789. 1. *p.* 401.

β) A. prismatibus elongatis hexaëdris in bacillos coadunatis. *Karst. bergm. Journ.* 1789. 1. *p.* 401.

Habitat in montibus Salzburgensibus, *frequentius ex viridi albus in argenteum colorem vergens*, *radiis angustis aut fibris*, *interdum angulosis constans*, *fragillimus*, *et facillime diffringendus.*

5. HORN-

5. HORNBLENDA. Ex magnesia alba, aequali calcis ferreae, et fere aequali terrae calcariae copia conflata.

Mollis opaca, coloris utplurimum obscuri, scriptura inquinans, lamellosa, diffracta in fragmenta indeterminata discedens.

Igne cum ebullitione in globulum nigrum opacum liquanda.

vulgaris. 1. H. vix nitens in quavis directione diffracta obscuri coloris et lamellas radiosve monstrans.

Syst. nat. 1. *p.* 156 *n.* 2. XII. 3. *p.* 53. *n.* 9. Talcum (Corneus) solidum suberosum nigrum, superficie atra glabra, tritura albida.

Waller. miner. p. 240. Pseudogalena durior cinereo nigra tessularis.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 359. Corneus facie spathusea striata.

Cronst. mineral. §. 88. Bolus indurata particulis squamosis.

Habitat potissimum tanquam pars variarum terrarum aggregatarum, ferri quoque calcibus induratis inhaerens rarius sola in schisti speciem concreta integra strata constituens, in Suecia, Burgundia, Saxonia, Lusatia, Bohemia, Carpathicis *montibus obscure viridis vel nigra raro prismatica, parum nitens, lamellis non raro incurvis, duplici via sub angulo obliquo utplurimum se secantibus, fragmentis, in quae sponte dissolvitur, creberrime granulatis, rarius incurvo-crustosis, in furnis ferri fusoriis egregii usus.*

labradorica. 2. H. subopaca nitidula lamellis incurvis, diffractae superficie interna ex cupreo nigra. *Hoffmann bergm. Journ.* 1789. 1. *p.* 391.

Habitat vaga in insula S. Pauli *ad littora* Labrador Americae *borealis, fragmentis, in quae sponte secedit, incurvo crustosis; an distincta hujus generis species?*

3. H.

basaltina. 3. H. nitida duriuscula scriptura ex cinerascente alba inquinans, longitudinaliter diffracta lamellas rectas ostendens, prismata hexaedra et octaedra utrinque in aciem terminata utplurimum exilia referens.

Hoffm. bergm. Journ. 1788. 2. *p.* 508.

Habitat in waccis, basaltis, lavis Europae, *firmissime innata; utrum certe hujus generis; an potius ad olivinum spectat?*

ORDO II.

An Blenda granatina et turmalina, fragmentis convexis ab aliis distans, quas Cl. Nose orograph. Briefe I. *p.* 121. *Basalti rhenano innidulantes vidit, distincta hujus aut scorli species; an varietas basaltinae?*

ORDO II.

TERRAE PONDEROSAE.

quae terram ponderosam largiorem continent.

6. BARYTIS. Ex terra ponderosa fere tota constans.

Ponderosa, parasitica, fragillima, macra, mollis.

Acido vitrioli forti bulliente tota solvenda, igne primum cohaesione partium orbanda, tum sine ebullitione liquanda.

* *aëre fixo impraegnatae, quem demum, si ignis vi liquantur, neque tunc omnem dimittunt, hinc effervescentes cum acidis.*

Witheringii. 1. B. figurae communis, texturae aequabilis.
Withering. act. angl. 74. 2. *p* 293.
Sage apud la Metherie journ. de phys. 1788. *Apr. Dun.*
Habitat in Lancastria *prope* Anglezark, *in* Cambaia *prope* Asaph, *in* Scotia, *diaphana, virescens, frequentius alba, lamellosa, crebro terra calcaria, aut aluminari, calce ferrea aut baryte vitriolica inquinata.*

lamellosa. 2. B. lamellosa, figurae crystallinae, semipellucida exterius laevis, intus nitens.

α. prismatibus tetraëdris obliquangulis fasciculatis. *Bergman chem. Annal.* 1784. 2. *p.* 388.

β. prismatibus hexaëdris, utrinque pyramide hexaëdra terminatis. *Walt. bergm. Journ.* 1790 9. *p.* 225.

γ. tabulis tetraëdris obliquangulis: marginibus terminalibus obtusis in aciem exeuntibus, acutis truncatis. *Bendheim Schr. berl. Naturf.* 4. *p.* 396.

δ. pyranidibus hexaëdris duplicibus.

Habitat α) *in* Scotia *prope* Leadhills, β et δ) *in* Lancastria *prope* Anglezark, β) *in* Saxoniae *fodina* Freybergensi *ab* Haaco *denominata, alba, diaphana.*

** *Vi-*

** *Vitrioli acido saturatae, hinc cum acidis non effervescentes, postquam inter prunas candefactae sunt, in tenebris lucentes.*

terrestris. 3. B. friabilis.
Chaulk. α pulverulenta.
β. coagmentata.

Habitat in Angliae *fodinis plumbariis provinciarum* Stafford *et* Dekby, *in* Saxoniae *fodinis quibusdam* Freybergensibus, *in foveolis tenacius cohaerentis nidulans, ex flavescente aut rubescente alba.*

compacta. 4. B. subopaca nitida, diffracta festucas referens: fragmentis indeterminatis acutangulis.

Habitat in Saxoniae *et* Angliae *fodinis, ex flavescente alba vel cinerea, dilutissime flava vel pallide carnea, figura communis, reniformis aut hemisphaericae, intus micans, vel parum nitens, vel omnis nitoris expers, fractura rarissime terram referens.*

bononiensis. 5. B. diaphana nitida subfibrosa, diffracta in fragmenta subrhomboidea discedens.

Syst. nat. I. *p.* 182. *n.* 4. *Mus. Tessin.* 66. *n.* 4. Stannum spati.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 99. *n.* 6. Muria (phosphorea) lapidosa spatosa aggregata lenticularis centricoso-fissilis subeffervescens.

Dal. pharm. 48. *Worm. mus.* 46. *Vogel min.* 161. Lapis bononiensis.

Aldr. mus. 688. Lapis illuminabilis.

Boce. nat. 224. Phosphorus s. petra lucida bononiensis.

Act. Stockh. 1753. *Cronst. miner.* §. 18. *n.* 2. A. Spatum bononiense.

Waller. min. 50. Gypsum irregulare lamellosum, calcinatum in tenebris lucens.

Waller. syst. min. 1. *p.* 162. Gypsum spathosum globosum semipellucidum.

Marsigl. dissert. epist. du fosforo minerale. 4. *Lips.* 1698.

Habitat prope Bononiam Haliae *vagus, fragmentis obtusangulis subrotundis superficie inaequalibus, colore fumum referens, secundum certas directiones fissus fibrosus, alias potius lamellatus, interdum sponte in fragmenta granulata discedens.*

6. B.

lamellata. 6. B. intus micans frondose lamellosa, fragmentis, in quae sponte secedit, crustosis: crustis crassioribus lamellas sub angulo recto secantibus.

Hoffmann bergm. Journ. 1789. 1. *p.* 227.

Habitat in Saxoniae *et* Transilvaniae *fodinis nonnullis* Freybergensibus, *alba vel cinerea, dilutissime flavescens, aut ex fuscescente rubra, interdum forma lentium exilium aut tabularum tetraëdrorum in ovi, renis, sphaerae speciem aggregatarum, reniformis, aut cellulosa.*

vulgaris. 7. B. lamellosa diffracta in fragmenta rhomboidalia, sponte in crustosa convergentia discedens.

α) figurae communis.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 161. Gypsum irregulare spathaseum gravissimum.

Cronst. mineral. §. 18. 2. B. Marmor metallicum opacum.

β) figurae crystallinae.

Cronst. mineral. §. 19. E. 2. Marmor metallicum drusicum.

a) tabularum

α) tetraëdrarum
obliquangularum
rectangularum.
perfectarum.
angulis obtusioribus
faciebus duabus terminalibus
faciebus omnibus terminalibus } in aciem terminatis.
faciebus et angulis
angulis truncatis
connatarum

in cellulas
tabulas
fasciculos
amygdalos } aggregatarum.
lentes
globulos

β) hexaëdrarum.

γ) octaëdrarum.

b) prismatum

α) tetraëdrorum.
rectangulorum.
obliquangulorum.
crassiorum.
acicularium.
capillarium.

perfectorum.
utrinque pyramide tetraëdra terminatorum.
faciebus terminalibus in aciem, rarius duplicem, terminatis.
sparsis
connatis.
parallele.
decussatim.
aggregatis
in fasciculos
— bacillos, *Stangenspat.*
v. Born Index foss. Prag. 8. 1. 1772. *p.* 34. Basaltes albus crystallis hexaëdro-prismaticis truncatis inordinatim aggregatis.
Ferber Briefe aus Waelschland über natürliche Merkwürdigkeiten dieses Landes. Prag. 1773. 8. *p.* 281. Stangenspat.
b) hexaëdrorum
perfectorum.
utrinque pyramide tetraëdra terminatorum.
utrinque in aciem terminatorum.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 90. *fig.* 16. Natrum (cristatum) lapidosum spatosum decaëdrum prismaticum apice parallelo.
Mus. Tess 26. *n.* 2. Natrum spatosum; crystallis truncatis apice compressis.
Amoenit. acad. 1. *p.* 474. *n.* 2. 3. 4. *t.* 16. *f.* 2. 4. Crystallus natriformis spatosa hyalina s. incarnata.
Cronst. min. §. 19. E. 2. A. Marmor metallicum drusicum cristatum.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 164. *n.* 9. c. Gypsum crystallisetum cristatum.
aciebus integris.
aciebus truncatis.
angulis terminalibus truncatis.
connatorum
superimpositorum.
adnatorum.
decussantium.
in cellulas.
solitariorum.
c) pyramidis.
duplicis tetraëdrae.
d) lentis.
tetraëdrae planae.

Habitat

Habitat, frequens metallorum, etiam nobilium, matrix, in Norwegiae, Hercyniae, Thuringiae, Saxoniae, Bohemiae, Silesiae, Sueciae, Hungariae, Transilvaniae *fodinis, rarius inconspicua, quam, in crystallis potissimum, nitida, nonnunquam nitidissima, superficie scabra, crystallorum laevi, utplurimum diaphana, in crystallis pellucida, rarius semipellucida vel subopaca, frequentissime nivea, argentea vel ex caerulescente, cinerascente, virescente, rubescente aut flavescente alba, crebro carnea, infumata, mellea, vinacea, rarius olivacea, vel ex virescente aut flavescente cinerea, vel ex cinerascente nigra, rarissime caerulea, lamellis utplurimum rectis, interdum incurvis, fragmentis, in quae quasi sponte saepe discedit, crustosis: crustis nunc tenuioribus nunc crassioribus rarius incurvis, quam rectis, parandis testis, in quibus argentum igne depuratur, idonea.*

stillatitia. 8. B. formae rotundatae, vel alia corpora obducens.

Habitat in Hercyniae *monte* Iberg, *ortu et forma externo stalactitae, reliquis dotibus barytidi vulgari similis.*

7. CROSSOPETRA.

Ex terra ponderosa, plurima silicea, pauca aluminari conflata.

Leviuscula, dura, parasitica, macra, crystallina.

Acido vitrioli etiam bulliente non tota solubilis, *igne difficilius liquanda.*

hercynica. Kreuzkristalle. 1. Cr. tabulis vel prismatibus tetraëdris rectangulis altero fine in aciem terminatis transverse striatis, binis secundum longitudinem cruciatim invicem secantibus.

Heyer chem. Ann. 1789. 1. *p.* 212. *et Beytr. zu den chem. Annal.* 2. *p.* 36.

Habitat spato calcario insidens in fodinis Hercynicis *prope* Andreasberg, *crystallis aggregatis minoribus, partim exilissimis, rarius pellucidis, quam diaphanis aut opacis, la-*

Eleis, hyalinis, flavescentibus, ad chalybem non semper scintillans; in vitro tamen rimas agens, addita borace vel ossium acido igne cum ebullitione liquanda.

Scotica. 2. Cr. tabulis vel prismatibus tetraëdris rectangulis altero fine in aciem exeuntibus non connexis. *Groschke Bergbauk.* I. *p.* 399.

Habitat in Scotiae *fodinis prope* Strontian, *crystallis quoque majoribus distincta.*

ORDO III.

ORDO III.

TERRAE CALCARIAE.

Ex terra calcaria potiſſimum conflatae.

8. CRETA. Ex terra calcarea et aëre fixo conflata, paucis peregrinis immiſtis.
Friabilis, cum acidis effervescens et tota fere in his ſolubilis.
Igne in calcem abiens, ne fortiſſimo quidem in vitrum.

conchacea. 1. Cr. ex teſtaceis exilibus et exiliſſimis non cohaerentibus conſtans non inquinans, inconſpicua.
Muſchelſand
Syſt. nat. I. *p.* 206. Creta terreſtris conchacea.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 206. Calx (conchacea) ſolubilis furfuracea.
Cronſt. mineral. §. 281. 1. b. Humus conchacea.
Waller. miner. 7. *n.* 2. Humus animalis non terrifica.
Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 24. *n.* 8. b. Humus animalis conchacea.
Habitat in Helſingiae, Roſtagiae, Hetruriae *maritimis*, *in* Saxonia *prope* Pirnam, Palatinatu Rhenano *prope* Alzei, Wirtembergia *prope* Heidenheim, *vix*, *nec ſemper humo tecta.*

granulata. 2. Cr. granulis rotundatis glaberrimis lacteis opacis non inquinantibus.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 208. *n.* 8. Calx (teſtacea) ſolubilis arenaceo-granulata rotundata glaberrima.
Habitat v. g. *ad* inſulae Aſcenſionis *littora*, *teſtudini Mydae ad deponenda ova inſerviens*, *ex teſtaceis et lithophytis a fluctibus maris*, *aut calcariis durioribus a fluviorum torrentibus comminutis*, *contritis*, *laevigatis nata.*

teſtacea. 3. Cr. ex teſtis teſtaceorum comminutis nata, inconſpicua non inquinans.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 207. *n.* 4. Calx (teſtacea) ſolubilis ſquamoſa cinerea.
Habitat in Belgii, Angliae c. c. *maritimis.*

ſquamoſa. 4. Cr. ſquamis pinguiuſculis niveis nitidis inquinantibus.
Gerhard Beytr. 2. Mineralr. 1. p. 359. Talcum terreum.
Habitat prope Geram Variſcorum.

pulverulenta. 5. Cr. pulverulenta inconſpicua ſcabra inquinans.
Habitat v. g. *in* Anglia, *cretam ſcriptoriam, in regione* Romae, *omnem terrae ſuperficiem tegens.*

farinacea. Bergmeel. 6. Cr. natans laxe cohaerens inquinans: particulis ſubtilioribus.
Syſt. nat. I. *p.* 206. Creta terreſtris alba ſ. purpuraſcens.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 206. *n.* 2. Calx ſolubilis purpurea.
Waller. miner. p 10. Creta fragilior et groſſior rudis alba.
Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 26. *n* 2. Creta pulverulenta rudis.
Cronſt. miner. § 5. I. 1. Creta pura pulverulenta.
Habitat in depreſſioribus, antris, ad radices montium calcariorum, *ex detritis horum et per aquam abductis particulis, vel fatiſcente ſtalactite vulgari nata, utplurimum alba, rarius rufa, flava, viridis, cinerea, fuſca, interdum in loco natali fluida, incruſtandis parietibus hinc inde adhibita.*

ſcriptoria. Kreide. 7. Cr. ſolida ſcabra linguae parum adhaerens inconſpicua opaca ſcriptura inquinans, fragmentis indeterminatis.
Syſt. nat. I. *p.* 206. *Muſ. Teſſin. p.* 108. Creta ſubrupeſtris alba.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 206. *n.* 1. Calx (Creta) ſolubilis impalpabilis cohaerens.
Carth. miner. 9. Creta dura.
Waller. miner. 8. *ſyſt. miner.* 1. *p.* 15. *n.* 1. Creta cohaerens ſolida.
Cronſt. miner. §. 6. Creda ſolida friabilis.
Coſt. foſſil. 77. Creta vulgaris.
Habitat in Daniae, Angliae, Galliae, *maritimis, integros colles conſtituens, echinorum et teſtaceorum veſtigiis referta, rarius cinerea, quam alba, ſcriptorio et delineatorio aliisque uſibus celebris.*

9. TO-

9. TOPHUS. Ex terra calcaria potiſſimum conſtans.
Ex aqua infra aquam praecipitatus.
Poroſus, inconſpicuus.

communis. 1. T. in aquarum frigidarum per montes et ſtrata calcaria ductarum fundum, delabens, figurae communis.

Syſt. nat. I. *p.* 191. XII. 3. *p.* 183. *n.* 3? *Muſ. Teſſ* 76. *n.* 4? *Schreb. lithol.* 94. Stalactites marmoreus ſolidus.

Wall. ſyſt. min. 2. *p.* 389. *n.* 10? Stalactites calcareus ſolidus vel cruſtoſus, figura incerta.

Cronſt. miner. §. 12. 1. c. Stalactites figura incerta.

Habitat per omnem terrarum orbem, *nunc ad aërem indurandus, nunc fatiſcens, aliorum atque aliorum colorum, prima ſaepius ſtratorum calcareorum materia, calci urendae, aedificiis ſtruendis, moſaicae picturae fundamento ſternendo (pietra travertina) inſerviens.*

Oſteocolla. 2. T. calcarius ſubcylindricus perforatus. *Syſt. nat.* I. *p.* 189. XII. 3. *p.* 189. *n.* 16. *Muſ. Teſſin.* 72. *n.* 2.

Vog. min. 258. Tophus margaceus cylindricus perforatus.

Gron. ſuppl. 16. *n.* 8. Tophus argillae ramoſus et fiſtuloſus.

Wolt. min. 43. *Baum. min.* 1. *p.* 194. Stelechites radix petrificata, cortice arenaceo lapideſcente.

Wall. min. 335. Petrificatum vegetabile radiis arborum.

Wall. ſyſt. min. 2. *p.* 382. *n.* 6. Stalactites calcareo arenoſus circa radicem Vegetabilem concretus.

Act. angl. 1745. *p.* 378. *Act. berol. Cronſt. min.* §. 283. b. *Dal. pharm.* 43. Oſteocolla.

Habitat in Sileſia, Marchia, *principatu* Goettingenſi, *longus, teretiuſculus, congeſtus e terra calcaria, ſpongioſa inaequali albida, natus e materia calcaria, tenuiſſima, frequenter ſabulo aut argillae mixta, et ſaepe variarum arborum, pini, quercus, fraxini, populi altius ſepultis radicibus circumnata; radices hae tractu temporis, humidi affluxu carioſae, putrefactae, colliqueſcentes, excavatae largiuntur locum oſteocollae, dum cavitates replentur aquis ſoluta et allata terra calcaria, ut omne cavum prorſus repleat; docent hoc ligni, corticis nervorumque contextus celluloſi, qui amplectuntur foſſilis ramenta arctius.* D. *Gleditſch ep.* 1747.

Olim a chirurgis in curandis oſſium fracturis adhibitus.

incrustans. 3. T. corpora vegetabilia et animalia quasi cortice obducens eorumque figuram sibi sumens.

Rindenstein. *Syst. nat.* I. *p* 191. *n.* 1. *Mus. Tessin.* 76. *n.* 1. Stalactites cretaceus incrustans.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 183. *n.* 1. Stalactites vegetabilia incrustans.

Gron. suppl. 55. *n.* 6. Stalactites argillae calcariae hypnum involvens.

Wall. min. 329. Porus aquae crustaceus circa alia corpora concretus.

Wall. syst. miner. 2. *p.* 380. *n.* 5. Stalactites calcareus crustaceus vel per se in canalibus vel circa alia corpora duriora concretus.

Carth. min. 23. Calcarius ex aqua generatus.

Habitat in Suecia, Germania &c. *ramulos, folia arborum, aculeos, muscos, plantas alias potissimum aquaticas, ova, cancros, aves eorumque nidos et partes varias obducens, et aërem arcendo contra putredinem muniens, ut certe multi, quos vocant ornitholithi, astacolithi, lithobiblia huc potius spectent.*

lebetum. 4. T. lebetum, in quibus aqua coquitur parietibus internis adhaerens.

Wasserstein. *Syst. nat.* I. *p.* 32. *n.* 1. XII. 3. *p.* 188. *n.* 12. *Schreb. lithol.* 86. Tophus calcarius lebetum.

Wall. miner. 297. Porus aqueus aqua simplici generatus.

Wall. syst. miner. 2. *p.* 392. *n.* 15. Tophus fusibilis terrestris, aqua simplici generatus.

Habitat in ahenis aliisque vasis, *in quibus aqua coquitur, terram, quam aëris fixi interventu dissolutam tenuerat, hoc per ignem fugato dimittens, in fontana aqua copiosius, quam in pluviali, rarius ab omni terra silicea liber.*

thermalis. 5. T. receptaculorum et canalium aquae thermalis fundum et parietes obducens.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 189. *n.* 13. Tophus calcarius granulatus.

Vand. diss. 18. Lapis in canalibus.

Habitat in thermis e. g. Carolinis, Wisbadensibus *et aliis, ut saepe repleat canales, frequentius albus, quam tinctus, interdum eleganter pictus, nunc minus, nunc magis compactus, nonnunquam adeo, ut egregiam polituram admittat.*

P. Fr. Uibelacker System der Carsbader Sinters &c. Erlang. fol. Ausg. I-IV. 1781. 1782.

6. T.

Cremor. 6. T. lamellosus: lamellis diaphanis.
Gerhard Mineralf. p. 45. *n.* 1. Porus pulverulentus, lamellis amorphis.
Habitat in aquis *praesertim* calidis, *terram calcariam continentibus, quarum superficiei pellicula ad instar innotat.*

testaceus. 7. T. e testarum fragmentis aggregatis constans nondum induratus.
Habitat passim in Anglia, Hispania, Gallia, Palatinatu rhenano, Wirtembergia, Gadibus *aedificiis struendis inserviens.*

10. SPATUM. Ex terra calcaria, plurimo aëre fixo, et aqua constans.
Lamellosum, nitidum, parasiticum, molle, leviusculum, in fragmenta rhomboidea dissiliens.
In igne crepitans.

* *figurae communis.*

opacum. 1. Sp. opacum vel subopacum.
Syst. nat. I. *p.* 153. *n.* 4. XII. 3. *p.* 49. *n.* 5. Spatum solubile subdiaphanum compactum.
Waller. syst. miner. I. *p.* 137. *n.* 1. Spathum rhomboidale opacum.
Cronst. miner. §. 10. 2. β. Spathum calcareum rhomboidale opacum.
β) fragmentis irregularibus.
Syst. nat. I. *p.* 153. *n.* 7. XII. 3. *p.* 49. *n.* 7. Spatum (calcarium) solubile subopacum compactum, fragmentis subsquamosis.
γ) nitore variabili.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 49. *n.* 10. Spatum (fugax) solubile opacum secundum situm lucis fugax.
Habitat in Norwegia, Suecia, Germania, Helvetia, Hungaria, γ) *crustae lividae ad instar, cujus particulae omnes angulis suis unum latus spectent, in aliorum lapidum superficie, ceterum frequentissime album, aliquando cinereum, caerulescens, virescens, flavescens, rubrum, nigricans.*

arenarium. 2. Sp. diaphanum, lamellis inordinatim congeſtis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 50. *n.* 9. Spatum (confuſum) ſolubile ſubdiaphanum, rhombis confuſis.

Wall min. 55. Spatum particulis diſperſis irregularibus.

Wall. ſyſt. min 1. *p.* 138. *n.* 3. Spathum particulis diſperſis rhomboidalibus irregulariter congeſtis.

Habitat in Suecia *et* Saxonia, *album, griſeum, rubrum, fuſcum aut viride.*

pellucidum. 3. Sp. pellucidum.

α) hyalinum.

Syſt. nat. I. *p.* 153. *n.* 1. XII. 3. *p.* 48. *n.* 1. Spatum (ſpeculare) ſolubile pellucidum, objectis ſimplicibus.

Waller. min. 56. *et ſyſt. min.* 1. *p.* 139. *n.* 4. a. Spathum pellucidum molle album.

Cronſt. miner. §. 10. 1. α. 2. 1. Spatum rhomboidale diaphanum non duplicans album.

Scheuchz. it. alp. p. 324. *et* 542. Androdamus Plinii.

β) tinctum.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 50. *n.* 6. Spatum ſolubile pellucidum coloratum.

Muſ. Teſſ. 16. *n.* 8. Spatum compactum pellucidum tinctum.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 139. *n.* 4. b. c. d. e.

Cronſt. miner. §. 10. 1. α. 2. 2.

γ) objecta duplicans.

Syſt. nat. I. *p.* 153. *n.* 2. XII. 3. *p.* 48. *n.* 2. Spatum ſolubile pellucidum objecta duplicans.

Cronſt. miner. §. 10. *n.* 1. α. 1. Spatum rhomboidale diaphanum objecta duplicans.

Carth. min. 12. Spatum informe molle diaphanum objecta duplicans. *Carth. min.* 12.

Waller. miner. 57. *ſyſt. miner.* 1. *p.* 140. *n.* 5. Spatum pellucidum objecta duplicans.

Woltersd. min. 19. Spatum alcalinum amorphum islandicum.

Er. Bar-

Spatum in cippis Runicis recreſcere ex ipſius ſaxi litteris excavatis, memorabile eſt. It. gotl. 327.

Spati generationem videre eſt in Stalactita.

Spati particulae rhombeae probe diſtinguendae a cryſtallis; cryſtalli enim ſpatoſae diverſiſſima figura gaudent ab earum particulis rhombeis conſtitutivis.

Er. Bartholini experimenta cryſtalli islandici disdiaelaſtici, quibus mira et inſolita refractio detegitur. Hafn. 1669. 4. Cryſtallus islandicus.

Habitat in Ruſſiae, Lapponiae, Norwegiae, Sueciae, Saxoniae, Hercyniae, Helvetiae *montibus*, γ) *frequentius in* Islandia, β) *flavum flaveſcens, olivaceum, vireſcens, caeruleſcens, infumatum, nigricans, rarius rubrum aut venis pictum, interdum poſt calcinationem inter prunas peractam in tenebris lucens.*

** *figurae peculiaris.*

cellulo-ſum. 4. Sp. ſuperficie in cellulas partita.
Habitat in Hungaria, Hercynia.

ſtalactiti-cum. 5. Sp. figurae ſubcylindricae.
β) Spatum batryoides.
γ) Spatum fruticuloſum.
Habitat v. g. *in* Bohemia, Hungaria.

globoſum. 6. Sp. figurae ſubgloboſae denſum.
Syſt. nat. I. *p.* 195. XII. 3. *p.* 179. *n.* 4. Aëtites (marmoreus) marmoreus, embryonibus fixis cryſtallinis Natri hyodontis.
It. cel. 136. *Act. Stockh.* 1740. *t.* 2. *f.* 18. *Muſ. Teſſ.* 80. *n.* 3. Pomum cryſtallinum.
Cronſt. miner. §. 11. b. 2. Spatum druſicum cryſtallis pyramidalibus concretis.
β) Spatum reniforme.
Habitat v. g. *in* Hungariae *et* Tranſilvaniae *fodinis*, Helvetia, Suecia *intus ſaepe ex cryſtallis prismaticis aut pyramidalibus ſtellatim convergentibus conflatum.*

inane. 7. Sp. ſubgloboſum: globis inanibus.
v. Born ind. foſſil. 1. *p.* 9.
Habitat in fodina Hungariae Schemnizenſi a Chriſtina *denominata.*

*** *figurae cryſtallinae.*

bracteatum. 8. Sp. tabulis hexaëdris.
Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 143. *n.* 6. l. m. *Born ind. foſſ.* 1. *p.* 8. 2. *p.* 80. Spathum cryſtalliſatum lamelloſum.
β) tabulis ſuborbicularibus.

Syſt.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 86. *n.* 5. *γ. Amoen. acad.* I. *p.* 479. *t.* 16. *f.* 18. Crystallus subnitriformis spatosa plana suborbicularis hexaëdra.

v. Born ind. foss. 2. *p.* 80. Spathum crystallisatum suborbiculare.

γ) tabulis sparsis.

δ) tabulis imbricatis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 86. *n.* 5. *δ. Amoen. acad.* I. *p.* 480. *t.* 16. *f.* 19. Crystallus subnitriformis spatosa plana trifariam imbricata.

ε) tabulis in series aggregatis.

Karsten Lesk. Mineralkab. I. *p.* 256.

ζ) tabulis in rosae formam aggregatis.

η) tabulis in cellulas aggregatis.

v. Born ind. foss. I. *p.* 8. Spatum calcarium figuratum lamellosum: lamellis macandriformibus.

ϑ) tabulis in prisma aggregatis.

v. Born ind. foss. 2. *p.* 80. Spathum crystallisatum lamellosum album, lamellis distinctis in prisma aggregatis.

ι) tabulis in pyramidem aggregatis.

Karsten Lesk. Mineralkab. I. *p.* 256.

Habitat in Nericia Sueciae, Scotia, Hercynia, Saxonia, Bohemia, Hungaria, Transilvania, *rarius flavescens, melleum, carneum aut roseum, quam album, nunc pellucidum, nunc diaphanum, nunc subopacum, colore, nitore, pelluciditatis gradu interdum matrem perlarum referens.*

cubicum. 9. Sp. crystallis perfecte cubicis aggregatis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 99. *n.* 5? Muria (testarum) lapidosa spatosa aggregata sparsa effervescens.

Wall. syst. miner. I. *p.* 141. *n.* 6. a. Spathum crystallisatum cubicum.

Habitat in Dalecarlia Sueciae, *in* Saxoniae *fodinis prope* Kamsdorf *et* Scharfenberg, *in* Temesiensi *prope* Moldava, *cubis minutis, rarius mali persicae flores colore aemulantibus, quam albis, interdum in uvae aut sphaerae speciem aggregatis.*

rhombeum. 10. Sp. crystallis aggregatis cubicis: faciebus obliquangulis. Fig. 22.

Syst. nat. I. *p.* 164. *n.* 4. *t.* 8. *f.* 13. XII. 3. *p.* 100. *n.* 9. *Amoen. acad.* I. *p.* 481. *t.* 16. *f.* 21. *Schreb. lith.* 44. *Mus. Tessin.* 36. *n.* 7. Muria lapidosa spatosa solitario-rhombea fixa.

Carth.

Carth. min. 13. Spathum crystallisatum, crystallis rhomboidalibus.

β) Spatum rhombeum: marginibus duobus obtusis oppositis truncatis.

Karsten Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 260.

γ) Spatum rhombeum: faciebus convexis.

Karsten Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 259.

Habitat in Saxoniae, Thuringiae, Franconiae *fodinis, ut plurimum album.*

triedrum. 11. Sp. prismatibus triedris pyramide triedra terminatis.

Gerh. Mineralf. p. 47. Porus prismaticus.

Habitat - - -

tetraëdrum. 12. Sp. prismatibus tetraëdris. *v. Born ind. foss.* 1. *p.* 6. 8. 2. *p.* 78.

β) Spatum prismatum faciebus alternis angustioribus.

γ) Spatum superficie rugosa.

δ) Spatum prismatum faciebus terminalibus in aciem exeuntibus.

ε) Spatum prismatibus utrinque pyramide tetraëdra terminatis.

Habitat in Silesiae *fodinis prope* Schmotseifen, Hungariae *fodinis prope* Schemniz *et* Boinick, *in* Carniolicis *prope* Idriam, *stiriacis prope* Eisenerz, *bohemicis prope* Joachimsthal, saxonicis *prope* Freyberg, scoticis *prope* Strontiam, *nunc opacum, nunc pellucidum, frequentius album, quam rubescens aut virescens.*

prismaticum. 13. Sp. prismatibus perfectis hexaëdris. Fig. 5.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 86. *n.* 5. Nitrum (truncatum) lapidosum spatosum octaëdrum, prismate hexaëdro utrinque truncato.

Amoen. acad. 1. *p.* 479. *t.* 16. *f.* 16. *Mus. Tessin.* 28. *n.* 4. Crystallus submitriformis spatosa utrinque truncata.

Cronst. miner. §. 11. a. Crystalli spatosi hexagoni truncati.

Wall. miner. 58. *f.* 5. Spatum crystallisatum prismaticum hexaedrum truncatum.

Wall. syst. miner. 1. *p.* 142. *n.* 6 f. Spathum crystallisatum hexangulare prismaticum oblique truncatum.

Wolt. miner. 19. Spatum alcalinum prismaticum hexaëdrum utrinque truncatum.

β) Spatum prismaticum, faciebus terminalibus convexis.

γ) Spatum faciebus terminalibus in aciem terminatis.

δ) Spatum prismaticum: faciebus alternis angustioribus. Fig. 6.

Amoen.

Amoen. acad. 1. *p.* 479. Cryſtallus ſubnitriformis ſpatoſa, priſmatis lateribus alternis anguſtioribus.

ε) Spatum priſmaticum: faciebus duabus oppoſitis reliquas longe ſuperantibus.

ζ) Spatum priſmaticum in igne lucem ſpargens.

Habitat in Hercyniae, Saxoniae, Sileſiae, Hungariae, Derby Angliae, Norwegiae *liberum in humo prope* Bejonam Aquitaniae *fodinis*, ζ) *in* Arragonia *et* Valencia Hiſpaniae, *utplurimum album et frequenter pellucidum, cryſtallis*, δ) *interdum geminis, crebrius aggregatis ſparſim aut in ſeries, nonnunquam ita ut gradus ſcalae referant, majoribus vel tenuioribus.*

dodecaëdron. 14. Sp. priſmatibus hexaëdris utrinque pyramide triedra terminatis. Fig. 11.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 91. *n.* 11. Natrum lapidoſum ſpatoſum dodecaëdrum priſmate hexaëdro, pyramidibus triedris: planis omnibus pentagonis.

Muſ. Teſſin. 26. *t.* 2. *f.* 5. Nitrum ſpatoſum cauleſcens, pyramidibus triedris lateribus pentagonis.

Scop. hydrarg. Cryſtallus ſpatoſa priſmatica ſuberecta pellucida vitrea.

Wall. ſyſt. miner. 1. *p.* 143. *n.* 6. 1. Spatum cryſtalliſatum dodecaëdrum.

β) Spatum pyramidum marginibus truncatis.

γ) Spatum pyramidum apicibus truncatis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 86. *n.* 6. Natrum (14edrum) lapidoſum ſpatoſum decateſſeraëdrum, priſmate triedro ſubhexagono, pyramidibus truncatis.

Amoen. acad. 1. *p.* 479. *t.* 16. *f.* 17. Cryſtallus ſubnitriformis ſpatoſa utrinque truncata triquetra: angulis omnibus planis.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 143. *n.* 6. k. Spathum cryſtalliſatum tetradecaëdrum priſmaticum.

δ) Spatum pyramidum faciebus convexis.

ε) Spatum priſmate breviſſimo.

v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 5. *t.* 1. *f.* 2.

ζ) Spatum cryſtallis in globi faciem aggregatis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 191. *n.* 19. Tophus (ſpatoſus) ſpatoſus ſubrotundus tunicatus, marginibus ſerratis.

Muſ. Teſſin. 14. *n.* 1. Spatum orbiculatum tunicatum marginibus ſerratis.

Habitat in Palatinatus rhenani, Hercyniae, Saxoniae, Sileſiae, Hungariae, Temeſiae, Tranſilvaniae, Angliae (Derby)

(Derby) *fodinis, utplurimum pellucidum, rarius flavescens aut virescens, quam album, pyramidibus interdum depressis crystallis, nunc tenuioribus, nunc crassioribus, geminatim sibi adnatis, sub angulo recto se secantibus, aut in series, fasciculos, bacillos, globi, olivae, pyramidis formam aggregatis.*

octodecae-drum. 15. Sp. prismatibus hexaëdris utrinque pyramide hexaëdra terminatis.

β) Spatum prismatibus hexaëdris supra pyramide hexaëdra terminatis: pyramidis marginibus prisma versus incurvis.
Ferber 3 *Briefe p.* 50.

γ) Spatum (cordatum) prismatibus hexaëdris pyramide hexaëdra terminatis, media sui parte inverse sibi oppositis.
Ferber 3 *Briefe p.* 50.
Habitat in Hercyniae *et* Angliae (Derby *et* Cumbriae) *fodinis, album, vel flavescens, pyramide terminali interdum altera triedra aucta.*

Hyodon. 16. Sp. pyramide duplici hexaëdra. Fig. 31.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 92. *n.* 13. Natrum lapidosum marmoreo-spatosum obliquum dodecaëdrum, pyramide hexaëdra.
Amoen. ac. 1. *p.* 480. *n* 22. Crystallus subnitriformis spatosa acaulis, pyramidibus aequalibus.
Mus. Tessin. 26. *n.* 1. *t.* 2. *f* 7. *et* 28. *n.* 5. Nitrum irregulare spatosum acaule, pyramidibus trigonis: lateribus rhombeis carinatis: et Nitrum spatosum acaule utrinque pyramidatum: pyramide superiore subulata.
Wall. miner. 58. *n* 3. Spatum crystallisatum sexangulare.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 141. *n.* 6. c. Spathum crystallisatum hexangulare pyramidale duplicatum.
Cronst. miner. §. 11. 1. b. 1. Crystalli spatosi pyramidales distincti.

β) pyramidibus cavis inanibus.

γ) pyramide utraque ad apicem altera triedra aucta.

δ) marginibus pyramidum obtusis.

ε) pyramide alterutra longiori.
Amoen. acad. 1. *p.* 477. *t.* 16. *f.* 9. 10. *Mus. Tessin.* 28. *n.* 5. Crystallus nitriformis spatosa acaulis, pyramide superiore subulata.

ζ) crystallis in fasciculos aggregatis.
Amoen. acad. 1. *t.* 16. *f* 11. Crystallus nitriformis spatosa acaulis aggregata fasciculata decumbens.

Habitat

Habitat in Angliae (*potissimum* Derby,) Sueciae (*prope* Dannemora *et* Sahlberg,) Hercyniae, Salzburgi, Hungariae *fodinis, frequentius album, quam flavescens, nunc pellucidum, nunc opacum, crystallis saepe exilibus, rarius transversim sulcatis, interdum in series ordinatis, aut in arbusculas aggregatis.*

sexangulare. 17. Sp. pyramide hexaëdra simplici.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 141. *n.* 6. b. Spathum crystallisatum hexangulare pyramidale.
β) Spatum pyramide ad apicem altera triedra aucta.
γ) Spatum crystallis alia corpora aculeorum ad instar obsidentibus.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 142. *n.* 6. d. Spathum crystallisatum hexangulare pyramidale, superficie aculeata.
Habitat in Sueciae (*prope* Dannemora,) Hercyniae, Thuringiae, Saxoniae, Hungariae *fodinis, crystallis nunc majoribus nunc minoribus, nunc latioribus nunc angustioribus, interdum capillaribus, rarius inversis, nonnunquam sub angulo recto se secantibus, fasciculatim, stellatim, in bacilli, mergetis, arbusculae, pyramidis hexaëdrae duplicis formam aggregatis.*

pentaëdrum. 18. Sp. pyramide pentaëdra simplici.
v. Born ind. foss. 1. *p.* 6. Spatum calcarium crystallisatum pellucidum album, crystallis pyramidatis pentagonis aggregatis.
Habitat in Hercynia, *album, pellucidum aggregatum.*

pentagonum. 19. Sp. pyramide pentaëdra duplici.
v. Born ind. foss. 1. *p.* 6. 7.
Habitat in Hungaria *et* Comitatu Tyrolensi, *nunc opacum, nunc pellucidum, utplurimum album, rarius aurorae colore conspicuum, crystallis non raro inanibus: faciebus inaequalibus.*

pyramidale. 20. Sp. pyramide triedra duplici.
v. Born ind. foss. 1. *p.* 5. 6. 2. *p.* 78.
β) Spatum baseos communis angulis truncatis.
Karsten Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 258.
γ) Spatum crystallis inanibus.
Karsten Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 262.
Habitat in Scotiae, Angliae, Hercyniae, Magdeburgi, Saxoniae, Tyrolis, Silesiae, Hungariae *fodinis, nunc opacum, nunc pellucidum, frequentius album, quam cinereum*

reum aut alius coloris, pyramide utraque vel alterutra interdum elongata et acuta, rarius diagonaliter ſtriata, cryſtallis utplurimum minutis, aut in ſeries, cellulas, roſae, globi, granorum ſpeciem digeſtis.

trigonum. 21. Sp. pyramide triedra ſimplici. Fig. 37.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 92. *n.* 12. Natrum (urinoſum) lapidoſum marmoreo-ſpatoſum erectum, pyramide triedra.
Wall. ſyſt. min. 1. *p.* 142. *n.* 6. 9. Spatum cryſtalliſatum triangulare.
β) cryſtallis inanibus.
γ) pyramidis baſeos angulis truncatis.
δ) pyramidis apice excavato.
ε) pyramide ad apicem altera adhuc aucta.
ζ) cryſtallis imbricatim aggregatis.
Cryſtallus ſubnitriformis ſpatoſa aggregata triſariam imbricata. *Amoen. acad.* 1. *p.* 478. *t.* 16. *f.* 14.
Nitrum ſpatoſum acaule, pyramide triquetra acute imbricata. *Muſ. Teſſ.* 28. *n.* 6.
Habitat in Sueciae (Sahlberg,) Angliae (Derby,) Hercyniae, Saxoniae, Luſatiae, Stiriae, Vicentiae, Hungariae, Temeſiae *fodinis, nunc opacum, nunc pellucidum, utplurimum album, rarius fuſceſcens aut flaveſcens, rariſſime olivaceum, cryſtallis frequentius minutis, nunc latioribus, nunc anguſtioribus, interdum capillaribus, nunc longioribus, nunc brevioribus, aliquando depreſſis, ſparſim vel imbricatim aggregatis, vel in renis aut granorum ſpeciem congeſtis.*

lenticulare. 22. Sp. cryſtallis lentis formam prae ſe ferentibus.
Muſ. Teſſin. 28. *t.* 2. *f.* 1. Natrum lenticulare acaulon.
Habitat in Hercyniae, Thuringiae, Saxoniae, Bohemiae *fodinis, utplurimum album, ſaepe pellucidum, aut nucleo lacteo per corticem diaphanum translucente conſpicuum, cryſtallis interdum cavis, frequenter hexaëdris, interdum ephippii in modum incurvis, ſparſim in cellulas, roſae aut granorum ſphaericorum formam aggregatis.*

granatinum. 23. Sp. dodecaëdrum ex pentagonis conflatum.
Gerh. Mineralſ. p. 49. *n.* 12. Porus granaticus.
Habitat in Angliae, Hercyniae, Saxoniae, Sileſiae, Carinthiae, Hungariae, Temeſiae *fodinis, utplurimum album, rarius flaveſcens, an mera cubici aut dodecaëdri varietas?*

chrysolithinum. 24. Sp. viride prismatibus hexaëdris, utrinque pyramide hexaëdra terminatis. *Werner bergm. Journ.* 1790. 7. *p.* 74. &c. *Romé de l'Isle crystallogr. ed.* 2. *vol.* 2. *p.* 272. Chrysolithe, *Habitat in* Hispania *prope* Carboneira, *subduruin, cum aqua forti parum effervescens in fragmenta indeterminata dissiliens, prunis injectum non lucens, transversim fractum texturam conchaceam referens, ponderis specifici* 3098:1000, *crystallis minutis solitariis intus interdum cavis; an hujus generis?*

II. SCHISTOSPATUM.

Ex terra calcaria, plurimo aëre fixo et aqua constans, cum acidis effervescens.

Lamellosum: lamellis incurvis, parasiticum molle in fragmenta indeterminata dissiliens, leviusculum, attacta pinguiusculum.

In igne crepitans.

fissile. 1. Sch. album.

Syst. nat. I. *p.* 153. *n.* 1. XII. 3. *p.* 48. *n.* 3. Spatum solubile diaphanum fissile album.

Wall. min. 59. *et syst. miner.* 1. *p.* 138. *n.* 2. Spatum lamellosum molle.

Carth. min. 12. Spatum informe molle diaphanum, lamellis minutissimis.

Cronst. miner. §. 10. 2. Spatum lamellosum.

β) Schistospatum lamellis undulatis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 49. *n.* 4. *It. wgoth.* 131. Spatum (undatum) solubile lamellosum undulatum album.

Habitat rarius in Norwegiae (*prope* Königsberg *et* Eger) *et* Saxoniae (*prope* Schwarzenberg) *fodinis*, β) *in sabulo* Daliae suecicae *prope* Köpmanneficell, *fragile, formae communis, ex cinerascente aut rufescente album, nunc opacum, nunc subopacum, rarius diaphanum intus nitens, nitore externo pinguedinem referens.*

12. INO-

12. INOLITHUS. Ex terra calcaria aëre fixo et pauca aqua constans, aqua forti totus cum effervescentia solvendus.

Fibrosus, parasiticus, mollis, leviusculus, in fragmenta indeterminata acutangula dissiliens.

filamentosus. 1. I. fibris parallelis. *Gerh. Mineralf. p.* 52.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 47. *n.* 2. Stirium (marmoreum) diaphanum solubile fibrosum.
It. scan. 121. Alabastrites.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 127. *n.* 6. a. Calcareus figuratus filamentosus.
β) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 184. *n.* 8. *Mus. Tessin.* 76. *n.* 5. Stalactites (stiriaceus) fibris transversis.
γ) *Vandell. diss.* 16. Tophus alter.
Habitat in Russia, Dalecarlia, Scania, Polonia, Marchia, Saxonia, Bohemia, γ) *in* thermis Aponi, *rarius pellucidus, quam diaphanus aut opacus, fibris nunc rectis nunc incurvis, nunc longioribus nunc brevioribus, nunc angustioribus nunc latioribus, ut radios fere dixeris, albus, interdum flavescens aut fuscescens, rarius caeruleus, nonnunquam alia corpora quasi cortice obducens.*

acerosus. 2. I. fibris fasciculatis. *Gerh. Mineralf. p.* 53. *n.* 3.
Habitat in Hungariae (Schemniz) *fodinis, albus, interdum flavescens, luteus, ex luteo fuscus, vel carneus.*

stellaris. 3. I. fibris stellatim divergentibus, formae communis.
Gerh. Mineralf. p. 52. *n.* 2. Inolithus radians.
Habitat in Marchiae *calcariis montibus*, Bohemiae *et frequens in* Hungariae *fodinis, albus, interdum flavescens aut cinereus.*

Flos ferri. 4. I. ramulosus, fibris stellatim divergentibus.
Syst. nat. I. *p.* 191. *n.* 3. XII. 3. *p.* 183. *n.* 4. *Scop. hydrarg.* Stalactites marmoreus ramulosus.
Carth. mineral. 71. Ferrum mineralisatum ramosum album, ramis erectis acuminatis glabris nitentibus.

Waller. miner. 244. *n.* 1. Minera ferri alba germinans.
Waller. syst. miner. 2. *p.* 388. *n.* 9. d. Stalagmites coralloideus.
Habitat, quamvis ferri expers, aut certe inops, ferri mineris utplurimum insidens, potissimum in ferrifodinis Heidenheimensibus Wirtembergiae, Eisenerzensibus Stiriae, Hüttenbergensibus Carinthiae, *etiam in* Schemnizensibus Hungariae, *utplurimum niveus, interdum flavescens.*

13. STALACTITES.

Ex terra calcaria, aëre fixo et aqua conflatus, ex aqua in aëre praecipitatus.
Diaphanus, intus inconspicuus, in fragmenta indeterminata dissiliens, in crustas concentricas secedens.
In aedificiis, inprimis subterraneis, et antris, potissimum calcariorum montium obvius.

Spatosus. 1. St. pendulus intus lamellosus diaphanus.
Syst. nat. I. *p.* 191. *n.* 5. XII. 3. *p.* 184. *n.* 7. *Mus. Tessin.* 78. *n.* 6. Stalactites marmorea spatosus solidus.
Cronst. miner. §. 12. 2. Stalactites solidus, particulis spatosis.
Carth. miner. 13. Spatum molle ex aqua deltillante generatum.
Habitat in antro Baumanni Hercyniae, Nebelloch Wirtembergiae, Adrianopoli, *prope* Rothomagum *in* Normannia &c. *varias formas indutus.*

Stiria. 2. St. pendulus concentrico-crustosus.
Wall. miner. 329. Porus aquae stillatitius in aëre sub stillicidio concretus pendulus.
Wall. syst. miner. 2 *p.* 386. *n.* 8. Stalactites calcareus stillatitius sub stillicidio concretus pendulus.
α) cylindricus.
a) inanis s. fistulosus.
b) solidus.

a) Pria-

α) Priapolithus. *Marcorelle act. Paris. peregr.* 7. *n.* 4.
Calites, Phalloides. *Wall. syst. miner.* 2. *p.* 601. *n.* 1. f.
b) Stalactites fungiformis. *Wall. syst. min.* 2. *p.* 388. *n.* 9. c.

β) conicus.
a) inanis s. fistulosus.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 190. *n.* 18. Tophus (turbinatus) calcarius turbinatus multicorticatus interne imbricatus.
Cronst. miner. §. 12. d. Stalactites conis concretis excavatis.
b) apice perforatus.
Syst. nat. I. *p.* 191. *n.* 2. XII. 3. *p.* 183. *n.* 2. *Mus. Tessin.* 76. *n.* 2. Stalactites (stillatitius) cretaceus tunicato-crustaceus, apice perforato natroso.
Cronst. miner. §. 12. b. Stalactites coniformis perforatus.
c) solidus.

γ) alius nunc magis teretis nunc magis compressae formae, referens v. g. radices.
a) zedoariae.
b) ireos florentinae.
c) zingiberis, Zingiberites.

Habitat in aedificiorum *partibus et generibus, ex lapidibus calcariis aut cum caemento calcario exstructis, in antris montium calcariorum, in quae aqua stillat, etiam in* fodinis *stratis calcareis propinquis* e. gr. *prope* Helsingburg Scaniae, *prope* Osterwalde Saxoniae *inferioris, in antro* Baumanni, *prope* Eula, Branick *et* Kosors Bohemiae, *ad salinas* Austriae *superioris, prope* Rodnan Transilvaniae, *in* Tyroli, *prope* Stuttgardiam *et in antro* Nebelloch Wirtembergiae, *prope* Befort Sundgaviae &c. *utplurimum albus, interdum griseus, fuscus aut flavescens, intus inconspicuus.*

Stalagmites. 3. St. sessilis faciebus sphaericis conspicuus.
Wall. syst. miner. 2. *p.* 387. *n.* 9. Stalactites calcareus post stillicidium, figura globosa, botryitica vel alia concretas.

α) globulosus.
a) globulis sejunctis.
b) globulis geminis conjunctis. Orchiti. *Wall. syst. miner.* 2. *p.* 601. *n.* 1. g.

β) nodulosi.
Bellaria lapidea, Confetto di Tivoli.

γ) reniformes.

δ) mammillares.

ε) Carpolithi *multi.*

 ζ) Sta-

ζ) Stalactitae brassicam cauliflorum referentes.
γ) Chiriti.
ι) Sceliti.

Habitat in fundo antrorum *et* fodinarum *in* montibus *praesertim* calcariis exsculptarum, α) *frequens prope* Turrick *ad* montes Carpathicos, β) *frequens circa* Tiburtium.

solidus. 4. St. sessilis solidus.

Syst. nat. I. *p.* 191. XII. 3. *p.* 183. *n.* 3. *Mus. Tessin.* 76. *n.* 4. *Schreb. lith.* 94.

Cronst. min. §. 12. c. Stalactites figura incerta.

Daubent. act. Paris. 1754. Albâtre calcaire.

Habitat Adrianopoli *in* antro Baumanni *aliisque ejus generis*, *in* Saxonia (*prope* Annaberg,) Bohemia, Stiria, Wirtembergia *diaphanus*, *polituram admittens quasi pinguiusculam*, *lacteus*, *venis*, *striis*, *maculis rubris*, *roseis*, *flavis*, *fuscis*, *cinereis varius*, *cinereus*, *ruber*, *flavus*, *fuscus*, *raro caeruleus*.

14. PISOLITHUS.

Ex terra calcarea, paucissima arena et ferri calce, aëre fixo et aqua constans.

Molle, subopacum, intus inconspicuum, in fragmenta indeterminata dissiliens, in grana sphaerica secedens.

Texturae concentrice lamellosae.

Prope thermas obvius.

carolinus. 1. Pisolithus.

Syst. nat. I. *p.* 189. *n.* 2. Tophus calcareus thermarum.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 189. *n.* 14. Tophus (Oolithus) calcarius globulis pisiformibus crustatis congestus.

Cronst. miner. §. 12. 1. a. Stalactites testaceus globosus.

Worm. mus. 52. Pisa carolina.

Waller. syst. miner. 2. *p.* 384. *n.* 7. a. Oolithus majoribus globulis, pisi magnitudine.

Habitat prope thermas Carolinas Bohemiae, *in* Silesia, Hungaria, *amplum in* Bohemia *stratum constituens*, *ex flavescente albus*, *ut tamen aliquando in fuscum inclinet*, *rarius reniformis*, *singulis globulis incluso nuclei loco arenae granulo*.

15. MAR-

15. MARMOR. Ex terra calcaria, aëre fixo et aqua conflatum.

Duriusculum, macrum, formae communis leviusculum, integros montes, vel magnam eorum portionem constituens, aut vagum.

Igne in calcem vivum abiens, acidis cum effervescentia magnam partem solubile.

Hammites. 1. M. opacum inconspicuum compactum in granula rotunda ex minoribus globulis aggregata secedens.

Rogenstein. *Syst. nat.* I. *p.* 151. *n.* 2. XII. 3. *p.* 43. *n.* 12. *Schreb. lith.* 17. Marmor granis globosis crustatis confertissimis.

It. gotl. 266. Oolithus.

Vogel miner. 256. Pisolithus.

Waller. syst. miner. 2. *p.* 383. *n.* 7. Stalactites calcareus globularis minoribus globulis crustaceis sine basi concretus.

β) Oolithus, Phacitas, globulis magnitudine ovorum piscium.

γ) Cenchrites, globulis magnitudine seminum milii.

δ) Meconites, globulis magnitudine semina papaveris aequantibus.

Habitat in montibus stratariis Gothlandiae, Saxoniae, Thuringiae, Ducatus Brunsvicensis, Galliae, Helvetiae, *ampla utplurimum et in eodem monte plura strata constituens, obscure cinereum aut fuscum, aut ex utroque colore mistum, rarius subopacum, fragmentis, in quae dissilit, setis obtusangulis, granis, in quae secedit nunc majoribus, nunc minoribus, rarius animalium partium vestigia continens.*

granulare. 2. M. subopacum lamellosum intus micans duriusculum in grana sponte secedens, polituram non admittens.

Syst. nat. I. *p.* 152. *n.* 6. XII. 3. *p.* 41. *n.* 6. Marmor (rude) particulis granulatis micantibus.

Waller. min. 39. Calcareus particulis scintillantibus.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 122. *n.* 2. Calcareus granularis densus, particulis micantibus immixtis.

Cronst. miner. § 8. Lapis calcareus particulis granulatis.

Carth. min. 22. Calcarius rudis micans nitorem assumens.

Wolt. min. 19. Calcarius lapis amorphus rudis dictus polituram non admittens.

Coſt. foſſ. 152. Saxum calcareum ſcintillans albidum.

Gerh. Mineralſ. p. 40. *n.* 4. Marmor Piperites.

Habitat in montibus ſimplicibus, antiquioribus, *quorum partem ſaepe potiorem, aut ampliſſima ſtrata conſtituit, nunquam vivorum corporum veſtigia includens, granis nunc majoribus, nunc minoribus albidum, cinereum, atrum, fuſcum, rubrum, flaveſcens aut variegatum, lamellis rectis, ſolo argilloſo emendando, aedificiis exſtruendis, viis plateisque ſternendis, calci urendae, quam tamen rarius bonam largitur, et fundendis ferri mineris inſerviens.*

micans. 3. M. diaphanum album lamelloſum intus micans duriuſculum in grana ſubtilia ſponte ſecedens, polituram admittens.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 42. *n.* 7. Marmor particulis ſpatoſo-ſquamoſis.

Waller. miner. 40. Calcareus particulis diſperſis.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 124. *n.* 4. a. *et p.* 120. *n.* 8. a. Calcareus particulis ſpathoſis diſperſis planis irregulariter diſpoſitis nitentibus et Marmor unicolor album.

Cronſt. miner. §. 9. 2. 3. Lapis calcareus particulis ſquamoſis ſ. ſpathoſis.

β) Marmor (tardum) particulis ſubimpalpabilibus, album diaphanum. *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 41. *n.* 5.

γ) Marmor (decuſſatum) particulis oblongis depreſſis decuſſato-ſparſis. *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 42. *n.* 8.

Syſt. nat. I. *p.* 152. *n.* 7. Marmor ſolubile particulis micantibus radiantibus.

δ) Marmor (aceroſum) particulis oblongis aceroſis longitudinaliter ſparſis? *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 42. *n.* 9.

ε) Pietra elaſtica. *Ferber Brief. a. Welſchland. p.* 110.

Habitat in montibus ſimplicibus antiquioribus, *ampliſſima in his ſtrata conſtituens, omni vivorum corporum veſtigio orba in* Finnia, Dalecarlia, Gothia *orientali*, Walsmannia Sueciae, *in* Saxonia *prope* Crotendorf, Neudorf, Ehrenfriedensdorf, *in* Haſſia *prope* Hochſtetten, *in* Franconia *prope* Wonſiedel, *in* Bohemiae *ferrifodinis* Presnizenſibus, *in* Temeſiae *cuprifodinis*, *in* Tranſilvania, Carniolia, Auſtria *prope* Traunſtein, *in* Tyroli, *in* Helvetia, *in montibus* Pyrenaeis *prope* Loubie, *in* Hetruria *prope* Seravezza *et* Montagnucha, *olim prope* Carrara, *et in inſulis* Paros *atque* Antiparos, *rarius in uſtrinis adhibitum, frequen-*

quentius ab antiquissimis jam temporibus statuis et elegantioribus aedificiorum partibus, artis ope interdum coloribus variis tinctum pictumque, non raro quartzi grana immixta sibi habens, ut non effervescet modo tardius, sed ad chalybem scintillet.

squamosum. 4. M. granulare denso intime mistum.

Cronst. miner. §. 9. 1. Lapis calcareus particulis squamosis rudioribus.

Nose orograph. Br. Siebeng. 2. *p.* 4. schuppichte Kalkstein.

Habitat Garpenbergae *et in* Finnia Sueciae, *album, vel ex rufescente flavum, montium simplicium partem saepe praecipuam constituens, corporum vivorum vestigiis privum, calcem praebens non optimae notae.*

porosum. 5. M. poris pertusum inconspicuum opacum, polituram non admittens.

α) Marmor (Filtrum) poris pertusum aquam distillans. *Gerh. Mineralf. p.* 40. *n.* 5.

Habitat in Marchiae *lapidicinis* Rüdersdorfiensibus.

β) Marmor spongiosum. *Essai de mineral. des monts pyren.*

Habitat in montibus Pyrenaeis *ad montem* Loarde, *et in terra* Bearn.

γ) Marmor exesum. *Born ind. foss.* 2. *p.* 77.

Habitat prope Idriam Carnioliae.

δ) Marmor cellulosum. *Born ind. foss.* 2. *p.* 77.

Habitat in Alsatia *et* montibus Giganteis Bohemiae. *Pori ex pyrita olim innidulante, fatiscente, atque eluto.*

margodes. 6. M. densum inconspicuum subopacum, polituram non admittens, fragmentis convexis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 41. *n.* 4. Marmor (fissile) particulis subimpalpabilibus fissile albidum.

Waller. Syst. miner. 1. *p.* 353. *n.* 3. Margodes facie marmorea, particulis subtilissimis, polituram admittens, dendriticus.

Gronov. supell. 99. 102. Schistus pallido-albus s. Marmor pappenheimense.

Cost. foss. 169. Schistus calcareus flavo-albidus.

Habitat in montibus stratariis, *frequens potissimum in* circulorum Germaniae Bavarici, Franconici *et* Suecici confluxu, *ex flavescente vel rufescente albidum, paucula argilla inquinatum, crebro spati venis diaphanis exaratum et arbuscularum imaginibus pictum, non raro piscium et can-*

erorum aquas dulces inhabitantium, rarius teſtaceorum veſtigiis impreſſis condecoratum, ampla ſtrata in tabulas findenda conſtituens.

ſtratarium. 7. M argilla inquinatum humeſcens in igne crepitans, ex ſtratis horizontalibus conflatum.

Syſt. nat. I. *p.* 151. *n.* 4. XII. 3. *p.* 42. *n.* 10. *Muſ. Teſſ.* 12. Marmor particulis argilloſis, fragmentis horizontalibus.

Coſt. foſſil. 155. Saxum rubrum ſplendidum duriſſimum.

Gerh. Mineralſ. p. 40. *n.* 3? Marmor zonatum.

It. oel. 51. *it. ſcan.* 107. Alwarſten.

It. wgoth. 21. c. Taelgſten.

Habitat in Oelandia *rupeſtri*, Scania, Kinnekulle Sueciae *monte, rimis horizontalibus et perpendicularibus fiſſum, petrefactis ſcatens, ſtratis ſuperioribus inferiora duritie ſuperantibus.*

florentinum. 8. M. argilla inquinatum opacum denſum polituram admittens, pictura rudera aedificiorum referens.

Syſt nat. XII 3. *p.* 41. *n.* 3. Marmor particulis impalpabilibus opacum compactum poliendum flavicans.

Waller. ſyſt. min. I. *p.* 133. *n.* 10. a. Marmor pictorium regiones vel urbes deſolatas repraeſentans.

Coſt. foſſ. 183. *n.* 18. Schiſtus florentinus variegatus, regiones deſolatas et aedificiorum rudem affabre prae ſe ferens.

Calc. muſ. 419 *Linck. oryct.* 14. *Lang lap. fig.* 33. *Baier oryct.* 44. *Myl. ſaxon.* I. *p.* 17. *Scheuchz. muſ.* 98. 248. Marmor florentinum.

Imper. nat. l. 24. *c.* 24. Marmor de monte Sinai.

Habitat in Italia *media, monte* Viennenſi Leopoldi, *monte* Sinai, *ex flaveſcente cinereum, picturis utplurimum fuſcis.*

nobile. 9. M. ſubopacum denſum textura feſtucas referens, polituram egregiam admittens, coloris altioris.

Syſt. nat. I. *p.* 152. *n.* 8. XII. 3. *p.* 40. *n.* 2. *Muſ. Teſſ.* 10. *n.* 1. Marmor ſolubile, particulis impalpabilibus raſilibus, et Marmor particulis ſubimpalpabilibus opacum compactum poliendum.

Wall. miner. 45. *ſyſt. miner.* I. *p.* 129. *ſqq. n.* 8. 9. 11. *Cronſt. miner.* §. 7. Marmor.

Wolt. min. 19. Marmor polituram admittens.

Carth. miner. 23. Calcareus ſubtilis nitorem aſſumens, eleganter coloratus.

α) M.

unicolor. α) M. colore unico aequabili. *Wall. syst. miner.* 1. *p.* 129. *n.* 8.
a) *rufum.* Numidium.
b) *carneum.*
c) *rubrum.*
d) *cinnamomeum.* Marmo canello.
e) *flavum.* Phengites.
f) *pallidum.* Polombino antico.
g) *caesium.* Bardiglio. Venetum. *Cost. foss. p.* 193. *n.* 10.
h) *caeruleum.* Chium et Narbonense.
i) *viride.* Verdello. *Cost. foss. p.* 199. *n.* 13.
k) *lividum.* Pardalium.

β) variegatum. *Waller. min. syst.* 1. *p.* 131. *n.* 9.
a) *fasciatum.*
b) *striatum.*
c) *lineatum*, Marmo scritto.
d) *venosum.*
e) *colore altero sensim in alterum diffluente*, Marmo mischio.
f) *maculosum*, Brocatello.
g) *ocellatum* e. g. Occhio di pavone.
h) *punctatum.*
i) *irroratum*, Marmo polveroso.
α) *album*, africanum.
β) *nigrum*, canariense.
γ) *luteum*, Porta santa.
δ) *purpurascens*, Lesbium.
ε) *viride*, Lacedaemonicum. *Cost. foss. p.* 199. *n.* 7.

Habitat ineffabili colorum et picturarum varietate in montibus stratariis, potiorem montium rupiumque calcariarum recentiorum constituens, petrefactis potissimum marinis, et inprimis testaceis refertissimum, ut ex his natum esse sole clarius pateat, ustum, calcem largiens eximium, alias a multis retro seculis sculptoriae artis princeps materia, et nobilioribus aedium domuumque partibus inserviens.

vulgatum. 10. M. subopacum densum textura festucas referens, coloris vilioris.

Waller. syst. min. 1. *p.* 119. *n.* 1. Calcareus solidus particulis impalpabilibus et indistinctis.

Habitat cum nobili, vix nisi colorum minori varietate et elegantia distinctum, et ejusdem originis, calci vivae urendae potissimum inserviens.

11. M.

fissile. 11. M. opacum densum ex stratis tenuioribus compositum.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 39. *n.* 12. Schistus (effervescens) scriptura cana, fuscus effervescens.
Vogel miner. p. 150. *n.* 6. Schistus calcareus.
Pott. Lithogaogn. 1. *p.* 44. Fissilis calcareus.
Habitat in Suecia, Anglia, Hispaniae *monte* Calpi *prope* Gibraltar, *nunc unicolor griseum aut fuscum, nunc bicolor, stratis alternis albis, rufescentibus, fuscis, griseis, nigris aut virescentibus.*

strumosum. 12. M. argilla inquinatum in sphaeras cavas intus crystallinas secedens.
Syst. nat. I. *p.* 151. *n.* 3. *Mus. Tessin.* 12. Marmor solubile, fragmentis subrotundis.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 43. *n.* 11. Marmor particulis argillosis, aetitis crystallinis sparsis.
It. wgoth. 21. 28. Gorsten.
Habitat in Sueciae *monte* Kinnekulle, *pluvio tempore humescens, an distincta hujus generis species?*

16. SUILLUS.

Ex terra calcaria, aëre fixo bitumine et pauca aqua conflatus.
Tritus foetorem urinosum spirans.
Acidis fere totus cum effervescentia solubilis.
Igne in calcem vivam egregiam abiens.

marmoreus. 1. S. opacus densus ater polituram egregiam admittens, fragmentis subconvexis.
Syst. nat. I. *p.* 168. *n.* 7. XII. 3. *p.* 111. *n.* 9. *α. Mus. Tess.* 42. *n.* 4. Bitumen marmoreum foetidum compactum.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 40. *n.* 2. *β.* Marmor nobile nigrum.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 130. *n.* 8. b. Marmor unicolor nigrum.
Cronst. miner. §. 23. A. Terra calcarea phlogisto simplici mixta solida particulis impalpabilibus.
Vog. min. p. 107. Lapis suillus.
Cost. fossil. 186. Marmor nigrescens.
Habitat in montibus stratariis e. g. Sueciae, Belgii, Thuringiae, Franconiae, Bohemiae, Silesiae, *petrefactis corpori-*

poribus ſaepe refertiſſimus, intus inconſpicuus, in fragmenta indeterminata diſſiliens, pavimentis, monumentis ſepulcralibus, aliis artis ſculptoriae operibus inſerviens, egregium calcem praebens.

ſchiſtoſus. 2. S. opacus denſus fiſſilis, fragmentis planis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 40. *n.* 1. Marmor (ſchiſtoſum) particulis impalpabilibus, nigrum, ſcriptura alba.

It. ſcan. 121. 143. 148. 156. Flisſten.

Gerh. Mineralſ. p. 52. Dyſodes (fiſſilis) textura terrea granulata.

Gron. ſuppl. 10. *n.* 7. 8. Schiſtus fuſcus fragilis, Lapis ſolinus, qui ferro attritus urinam ſolium redolet.

Coſt. foſſ. 172. Schiſtus fuſco-cinereus Lapis ſuillus dictus.

Habitat e. g. *in* Sueciae, Sileſiae, montibus ſtratariis, *lithanthracum frequens comes, ſilicum, aliarumque plantarum potiſſimum aquaticarum, etiam piſcium imaginibus impreſſis non raro ornatus, nunc niger, nunc ex flaveſcente fuſcus aut cinereus, nunc ſabellinus.*

lamelloſus. 3. S. textura lamelloſa.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 111. *n.* 9. *β. γ. δ.*

Gerh. Mineralſ. p. 54. *n.* 3. Dyſodes (ſpathoſus) textura lamelloſa.

Cronſt. §. 23. B. C. D.

Waller. ſyſt. min. 1. *p.* 144. *n.* 7. a. Spathum frictione foetidum micans.

Habitat in Sueciae, Thuringiae *montibus calcariis, paraſiticum, atrum vel fuſcum, rarius ochroleucum, lamellis nunc majoribus, nunc minoribus.*

cryſtallinus. 4. S. pyramidibus hexaedris elongatis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 111. *n.* 9. E. *It. wgoth.* 21. Bitumen ſuillum cryſtallinum.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 86. *n.* 8. Nitrum (ſuillum) lapidoſum ſpatoſum ſedecaedrum foetidum.

Act. Stockh. 1759. *p.* 26. Lapis ſuillus.

Wall. miner. 59. *n.* 1. *ſyſt. miner.* 1. *p.* 147. *n.* 7. b. Lapis ſuillus priſmaticus.

β) cryſtallis divergentibus.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 144. *n.* 7. c. Lapis ſuillus radiatus.

γ) cryſtallis in ſphaeram aggregatis.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 144. *n.* 7. d. Lapis ſuillus ſphaericus.

Cronſt. miner. §. 22. 1. E.

Habitat in Sueciae *terris*, Weſtrogothia, Oelandia, *in* Iageia.

17. TRE-

17. TREMOLITES. Ex terra calcaria, plurima terra ſilicea, pauca magneſia, aqua et aëre fixo conflatus.

Radiatus, duriuſculus, nitens, fragilis, acu attritus in tenebris lucem ſpargens.

Aqua forti cum aliqua effervescentia ex parte ſolubilis.

Hoepfneri. 1. TREMOLITES. *Ferber Brief. mineralog. Innhalts &c. p. 22.*
Habitat in valle Tremola *ad montem* S. Gotthardi Helvetiae, *utrum diſtincti generis? an cum ſtellari potius conjungendus? aut zeolitho adſcribendus?*

18. STELLARIS. Ex terra calcaria, pauciori ſilicea, pauca aqua et ferri calce compoſitus.

Stellatim fibroſus, ſericei nitoris mollis, paraſiticus.

Igne facile cum ebullitione fundendus.

Aqua forti cum effervescentia ex parte ſolubilis.

Tranſilvaniae. 1. STELLARIS. *Fichtel et Bindheim Schrift. berl. Naturf. 3. p. 442. &c.*
Habitat prope Unterſchebeſch Tranſilvaniae *in marmore micante duriori albus aut thalaſſinus; an zeolithi ſpecies?*

19. HU-

19. HUMUS. Ex terra calcaria, pauciori ſilicea, inflammabili, aëre fixo et ferri calce compoſita.

Ex corporibus animalibus et vegetabilibus putredine diſſolutis ſuperſtes.

Levis, friabilis, aquam imbibens, ſed non retinens, macra, ſcabra, humida, coloris obſcurioris.

Cum aqua forti effervescens; igne leniori in cinereo, fortiori in vitrum ſpumidum abiens.

animalis. 1. H. impalpabilis aquam avidiſſime imbibens, rudis vix, uſta ſatis ſenſibiliter cum aqua forti effervescens.

Syſt nat. I. *p.* 209. *n.* 8. 9. XII. 3. *p.* 212. *n.* 14. Humus animalis impalpabilis.

Waller. miner. 7. *n.* 1. *ſyſt. miner.* 1. *p.* 23. *n.* 8. a. Humus animalis terrificata.

Cronſt. §. 246. Humus diverſorum animalium.

Habitat in coemiteriis *ex animalibus putrefactis ſuperſtes, alba, vel cinerea, leviſſima, lacuſtri fertilior.*

daedalea. 2. H. fuſca ſubtiliſſima.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 209. *n.* 1. Humus vegetabilis impalpabilis fuſca.

Habitat paſſim *et* ubivis, *ex fimo animalium potiſſimum nata, adeo ſubtilis, ut cum aqua per pannum et chartam griſeam tranſeat, optimum ideo plantarum plurimarum hortenſium alimentum et ſolum.*

ruralis. 3. H. humectata atra, ſicca cineraſcens.

Syſt. nat. I. *p.* 209. Humus vegetabilis communis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 209. *n.* 2. Humus vegetabilis perfecte pulveriſata atra.

Wolt. min. 11. Humus nigreſcens hortorum.

Waller. min. 1. Humus atra communis.

Waller. ſyſt. min. 1. *p.* 13. *n.* 1. *Cronſt. miner.* §. 293. 3. Humus atra.

Carth. miner. 53. Humus pura.

Habitat

Habitat ubique ex vegetabilibus in ſicco loco ſenſim putrefactis ſuperſtes, plantarum communis matrix, hortenſibus fertiliſſimum ſolum praebens.

paupera- ta. 4. H. aquam cito dimittens, ſicca farinoſa.
Syſt. nat. XII. 3. n. *p.* 209. *n.* 3. Humus vegetabilis ſubfarinoſa.
It. wgoth. 240. Räkjord.
Habitat in ericetis, *plantis utilibus plurimis funeſta, et ſiccis potiſſimum annis inviſa agriculis; ſicca enim adeo levis, ut a vento abigatur.*

alpina. 5. H. fuſca particulis majoribus.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 210. *n.* 5. Humus vegetabilis groſſe pulveriſata fuſca.
Habitat in alpibus *vulgatiſſima, alpinis ſtirpibus egregie conducens, aliis minime.*

effervef- cens. 6. H. ab aqua abſorpta diutius retenta intumeſcens.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 210. *n.* 4. Humus vegetabilis aceroſa, ſicco friabilis.
It. wgoth. 240. Humus ſpongioſa.
Habitat paſſim in ſubhumidis, *an ex radicibus in pulverem fatiſcentibus orta? ſerius exſiccanda, horticolis et agricolis inviſa, cum tempore vernali a gelu nocturno aeſtuque diurno attollatur, et pullulantes plantas ejiciat atque eradicet, ut pereant.*

Lutum. 7. H. leviſſima non combuſtilis, humida nigra.
Syſt. nat. I. *p.* 209. *n.* 3. XII. 3. *p.* 210. *n.* 7. Humus vegetabilis aceroſa paludum.
Carth. miner. 53. Humus limoſa aquatica.
Wolt. miner. 11. Humus atra paluſtris.
Waller. miner. 5. Humus vegetabilis lutoſa.
Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 19. *n.* 5. Humus aceroſa paluſtris.
Cronſt. miner. §. 293. B. 2. Humus lacuſtris.
Habitat in paludibus *ſub aqua, e plantis paluſtribus ſenſim corruptis nata, adeo levis, ut aquae agitatae diu inhaerent, ſolo arenaceo corrigendo conducens.*

martialis. 8. H. colore friabili tincta.
Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 16. *n.* 2. Humus colorata martialis.

Ludw.

Ludw. de terr. muſ. Dresd. p. 164. Humus ochia martiali tincta.

Carth. miner. 53. Humus metallica aut ſemimetallica.

damaſcena. β) Humus ochraceo rufa vegetabilis. *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 211. *n.* 10.

Waller. miner. 8. Humus rubra.

tinctoria. γ) Humus vegetabilis atro-tinctoria paludum. *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 211. *n.* 8.

Coſt. foſſil. 89. Ochra nigra argillacea.

Habitat nunc flaveſcens, nunc ex flavo fuſca, nunc rubella, nunc purpurea, colores hos ferri calci debens in Suecia, β) *in* Anglia, Germania, Syria, γ) *in* Smolandiae *et* Scaniae *paludibus et alnetis, haec ruſticis ad veſtimenta lanea atro colore imbuenda adhibita.*

picea. 9. H. atra, exſiccatione conſolideſcens. *Hiſcan.* 194. 256.

Habitat in Scaniae *interdum agris, proprium colendi modum requirens.*

muriatica. 10. H. fuſca, ſaporis ſalſi.

Syſt. nat. XII 3. *p.* 205. *n.* 20. Argilla mixta margacea effervescens fuſca muriatico-ſalſa.

Cronſt. miner. p. 125. Terra e palaeſtina.

Habitat in Deſerto mari rubro *confini*, Aegypto, Syria.

20. MARGA.

Ex terra calcaria et argilla, utplurimum quoque terri calce compoſita.

Mollis, opaca, formae communis, intus terrea, levis, ut cum aqua vulgari agitando miſceri queat, in montibus ſtratariis obvia.

Aqua forti cum effervescentia ex parte ſolubilis.

Igne induranda, et fortiori in vitrum fundenda.

terrea. 1. M. friabilis macra ſubaſpera.

Syſt. nat. I. *p.* 206. *n.* 2. Creta argillacea fiſſili-friabilis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 204. *n.* 17. Argilla mixta pallida acido effervescens.

Cronſt. miner. 26. Marga friabilis.

Carth. min. 6. Argilla rudis calcaria igne indureſcens.

α) *Waller. miner. p.* 15. *n.* 2. Marga argillacea, pinguedinem imbibens, calore indurabilis.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 69. *n.* 1. Marga argillacea lubrica friabilis plaſtica.

β) *Waller. miner. n.* 26. Marga fullonum ſaponacea lamelloſa.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 71. *n.* 2. Marga argillacea compacta arida, particulis ſubtiliſſimis pura.

Carth. miner. p. 7. *n.* 1. Smectis ſubtilis arida cum acidis effervescens.

γ) *Waller. ſyſt. miner.* 1. *p.* 72. *n.* 3. Marga cretacea inquinans.

δ) *Waller. miner. n.* 27. Marga in aëre deliqueſcens, pinguefaciens.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 72. *n.* 4. Marga arenaſea, particulis arenaſeis mixta, arida, deliqueſcens, pinguefaciens.

Habitat paſſim per ſtrata, in Europa, *tenax, coloris varii ſiccatione expalleſcens, cruda cum aqua ſpumeſcens, non uſtulata, agris fertiliſſima, cum ſiccata non induretur, nec radiculas comprimat, ſed friabilis evadat et aquae auctumno potiſſimum ſtagnantis acidum abſorbeat; et ad fluxum minerarum ferri facilitandum adhibita; interdum a mica innidulante micans, aut gipſi particulis vel arenae (δ) granulis inquinata, ab his aſpera et igne in vitrum pellucidum tranſiens, incruſtandis vaſis argillaceis aptiſſimum; rariſſime metallis aliis praegnans praeter ferrum, cujus calce facta quoque uſtione adhuc tingitur, dominante ceterum modo (γ) terra calcaria, adeo interdum, ut calx, quamvis non optimae notae, ex ea uri queat, modo (α. β) argilla, ut lubrica ſit attactu, et parando tartari cremori aut depurando ſaccharo, fullonum uſui, nonnunquam adeo, ut conficiendis fiſtulis tabacariis et vaſis myrrhinis, quae fayance audiunt, adhibeatur.*

nilotica. 2. M. farinoſa ſubfuſca, uſtulata cinerea, humo miſta.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 205. *n.* 19. Argilla mixta humo ſubfuſca effervescens non inquinans.

Muſ. Teſſin. 110. Argilla ſubfuſca.

β) *Waller. min. p.* 31. Marga fuſoria vitrificationem admittens.

Waller. ſyſt. min. 1. *p.* 75. *n.* 6. Marga farinacea mollis non cohaerens.

Habitat

Habitat in Aegypti *agris a* Nili *aquis recedentibus relicta, fertilissima, β) in* Uplandia Sueciae *poliendo non lubrica.*

fatiscens. 3. M. mollissima fissilis cinerascens in aëre fatiscens.

Syst. nat. I. *p.* 154. XII. 3. *p.* 38 *n.* 8. *Mus. Tess.* 16. *n.* 5. Schistus (margaceus) scriptura rubra.

Cronst. miner. §. 27. Marga indurata aëre fatiscens.

Waller. syst. miner. I. *p.* 73. *n.* 5. Marga indurata fissilis friabilis aëre fatiscens.

Habitat per strata jam crassiora jam tenuiora, saepe inter strata calcaria intermedia, in Suecia, Germania, Helvetia, *agris perinde proficua, ac terrea, in flavescentem, virescentem, caerulescentem, rufum colorem interdum vergens.*

porosa. 4. M. indurata porosa ex aquis praecipitata in fragmenta indeterminata dissiliens.

Syst. nat. I. *p.* 189. *n.* 5. XII. 3. *p.* 186. *n.* 1. Tophus (Ludus) glareoso-argillaceus polymorphus.

Waller. miner. 331. Porus aqueus solidus sub aqua minus s. non fluente deposita materia concretus.

Waller. syst. miner. 2 *p.* 394. *n.* 17. Tophus solidus margaceus, sub aqua minus vel non fluente deposita materia concretus.

Cronst. miner. §. 28. A. Marga indurata amorpha.

β) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 190. *n.* 17. Tophus (argillaceus) calcario argillaceus amorphus.

Habitat in Angliae, Sueciae, Germaniae *aquarum, potissimum stagnantium fundo, a multa ferri calce inhaerente ustulando rubescens, ea partim de caussa in ferri ustrinis mineris eliquandis addita, alias albida, aut cinerea.*

schistosa. 5. M. indurata non fatiscens cinerascens texturae schistosae in fragmenta discoidea dissiliens.

Cronst. miner. §. 28. B. Marga indurata stratis continuis.

β) M. schistosa cruda viridis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 37 *n.* 4. Schistus (viridis) scriptura alba effervescens viridis.

de Costa foss. 183. Schistus viridis.

Habitat per strata in Germania, Hetruria, *aedificiis, tectis praesertim, viis quoque publicis adhibita, micae interdum* (Macigno, Pietra di torre) *particulis inspersis micans, cupri calcibus aut mineris innidulantibus nonnunquam foeta, alia quoque fossilia interdum continens, in* Bohemiae *monte* Lusihizensi *forma globosa, et adeo columnari obvia.*

bitumino-ſa. 6. M. indurata non fatiſcens nigra pinguiuſcula intus nitidula texturae ſchiſtoſae in fragmenta diſcoidea diſſiliens.

Syſt. nat. I. *p.* 179. *n.* 9. *Schreb. lith.* 63. *Inſt. min.* 92. Cuprum ſchiſti.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 145. *n.* 11. Cuprum (ſchiſtoſum) matrice ſchiſtoſa.

Waller. miner. 281. Minera cupri lapidi fiſſili inhaerens.

Waller. ſyſt. miner. 2. *p.* 292. *n.* 18. Cuprum corroſum vel diverſimode mineraliſatum, ſchiſto inhaerens.

Habitat in montibus ſtratariis Thuringiae, Hennebergiae, Haſſiae, *a bitumine, quo perfuſa eſt, nigra, atque inflammabilis, difficulter fundenda, marinarum plantarum veſtigia impreſſa ſibi ſaepe monſtrans, crebro etiam inmidulans cuprum, rarius nativum, quam calces aut mineras, inter has frequentiſſime pyritaceam, ſaepius piſcis facie indutam.*

anonyma. 7. M. intus micans duriuſcula coloris obſcure ferrei. *de Serviere et Vincent de Villas chem. Annal.* 1784. 2. *p.* 287.

Habitat in Gallia *prope* S. Ambroix, *polituram quodammodo admittens, et ad chalybem parumper ſcintillans, praeter pauxillum terrae ſchiſtoſae, ſulphuris et quartzi,* $\frac{1}{25}$ *ferri,* $\frac{7}{50}$ *argillae, et* $\frac{69}{100}$ *terrae calcariae continens.*

21. MAGNESIATA.

Ex terra calcaria, pauca magneſia nigra, aëre fixo et aqua conſtans.

Duriuſcula, Lamelloſa, ſponte in grana ſecedens.

Ad aërem ſenſim colorem ſuperficiei mutans, tardius, et ſaepe non niſi facta trituratione cum acidis effervescens.

In igne nigreſcens.

granularis. 1. M. ſubopaca, in igne tranquilla, diſſiliens in fragmenta indeterminata, formae communis.

Cronſt. miner. §. 9. C. 1. *α. not.*

Bergm.

Bergm. de min. ferr. alb. §. X. *et de tab. ferrum.* §. XVII. *de Morvaan nov. act. Divion.* 1783. *sem.* 2. *p.* 9. &c.

Habitat passim in Suecia, *prope* Tunaberg, *in* Sudermannia, *in paroecia* Uplandiae Lena, *etiam prope* Brion *in* Burgundia, *marmori squamoso extrinsecus similis, at ustione nigrescens, et* $\frac{2}{5}$ *ponderis sui amittens, et calcem praebens eximiam, arenae parum ferentem et caemento pro pavimentis et aedificiorum partibus sub aqua positis cito indurando aptissimam.*

flexuosa. 2. M. intus nitidula, scriptura cana inquinans, in fragmenta indeterminata dissiliens, lamellis incurvis.

Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 274.

Hoffmann bergm. Journ. 1789. 1. *p.* 191.

Habitat in Hercynia, Saxonia c. gr. *prope* Camsdorf, Scharfenberg, *parasitica, ex rufescente vel cinereo alba.*

spatosa. 3. M. intus nitidula scriptura cana inquinans, in fragmenta rhomboidalia dissiliens, lamellis rectis.

Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 273. &c.

Hoffmann bergm. Journ. 1789. 1. *p.* 189. &c.

α) formae communis.

β) reniformis.

γ) forma crystallorum nitidarum saepe exilium, nunc sparsarum, nunc in series aggregatarum.

a. lentis.

α. communis.

β. ephippium curvatura referentis.

b. rhombi.

α. faciebus planis.

β. faciebus convexis.

c. pyramidis hexaëdrae simplicis acuminatae.

α. plenae.

β. intus cavae.

Habitat in Hercyniae, Saxoniae *fodinis, nunc diaphana, nunc subopaca, rarius opaca, coloris ex cinereo, rubello aut flavescente albi, isabellini, rosei, carnei vel ex fuscescente rubri, in superficie saepe diversi ex flavescente cinerei, vel ex flavescente aut nigricante fusci, non raro cum nitoris metallici specie conjuncti; minore magnesiae nigrae portione, et plenaria fere ferri inopia a ferro spatoso distans.*

22. GYPSUM. Ex terra calcaria et vitrioli acido conſtans.

Leve, molliſſimum, frigidiuſculum.

Cum aqua forti utplurimum non effervescens, igne difficilime liquandum, leniori in pulverem transiens, qui cum aqua non ebullit, ſed cum ea in paſtam ſubactus ad aërem induratur et diſtenditur.

terreum. 1. G. pulverulentum niveum.

Charpent. miner. Geogr. Churf p. 334.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 207. *n.* 6. Calx (Gur) fixa impalpabilis farinoſa.

Waller ſ ſt miner. 1. *p.* 34. Gypſum terreſtre farinaceum.

Cronſtedt miner. §. 14. Terra gypſea pulverulenta.

Baum. miner. 1. *p.* 145. Nihil album foſſile nativum ſpurium.

Habitat v. g. *in* Saxonia *in fiſſuris et ad radicem montium et rupium gypſearum, nunc aquae interventu fere fluida, nunc ſicca, et farinam externa facie mentiens; β) in* Sueciae *paludibus.*

arenaceum. 2. G. granulis ſubdiaphanis albis ſegregatis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 208. *n.* 7. Calx (alabaſtrina) fixa pulvereo granulata ſubaequalis ſubdiaphana.

Schreb. lith. 144. Arena gypſea.

Habitat in Thuringia, *arenam facie externa referens, ex alabaſtro fatiſcente natum.*

Alabaſtrum. 3. G. denſum macrum parum nitens in fragmenta indeterminata diſſiliens, formae communis, polituram admittens.

Syſt. nat. I. *p.* 152. *n.* 11. Marmor fixum particulis arenaceis micantibus.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 45. *n.* 3. Gypſum particulis impalpabilibus, diaphanum.

Waller. min. p. 51. *et ſyſt miner.* 1. *p.* 154. *n.* 1. Gypſum particulis minimis punctis nitens, polituram admittens.

Vog. min. 119. Alabaſtrum.

Carth. miner. 24. Gypſus informis ſubtilis nitorem aſſumens.

Cronſt.

Cronſt. miner. §. 15. A. Terra gypſea indurata ſolida, particulis impalpabilibus.

β) *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 184. *n.* 5. Stalactites (Grignardus) gypſeus ſolidus.

Cronſt. miner. §. 20. 1. Stalactites gypſeus particulis impalpabilibus.

Habitat in Perſiae, Hetruriae, Siciliae, Hiſpaniae, Galliae, Helvetiae, Sueviae, Auſtriae, Franconiae, *terrae* Waldeccenſis, Angliae (Derby) *montibus ſtratariis, in vicinia fontium ſalſorum et ſalis gemmae non infrequens, ad radicem montium* Hercynicorum, *in* Thuringia, Sibiria *integros montes vel ampla ſaltem eorum ſtrata conſtituens, rarius ſemipellucidum vel ſubopacum, utplurimum diaphanum, niveum, ochroleucum, canum, infumatum, ex flavescente cinereum, melleum, carneum, rarius fuſcum, vireſcens aut nigricans, maculis, venis, ſtriis aut faſciis undulatis vel rectis, picturis arbuſcularum et mapparum geographicarum varium, ſaepius ſtalactitae in morem natum, ſtatuis, urnis, aedificiorum partibus nobilioribus internis inſerviens.*

fibroſum. 4. G. macrum fragile fibroſum in feſtucas longas diſſiliens, formae communis.

Syſt nat. I. *p.* 152. *n.* 10. Marmor fixum, filamentis perpendicularibus parallelis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 47. *n.* 1. Stirium (gypſeum) pellucidum fixum fibroſum.

Baum. min. 1. *p.* 204. Inolithus.

Carth. min. 18. Inolithus fragmentis indeterminatis.

Cronſt. min. §. 17. Gypſum fibroſum.

Wall. miner. 49. *et ſyſt. miner.* 1. Gypſum filamentis parallelis compoſitum.

Wolt. min. 18. Spatum gypſeum fibroſum.

β) Stirium (alabaſtrinum) pellucidiſſimum fixum coadunatum. *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 47. *n.* 3.

Waller. miner. 1. *p.* 160. *n.* 6. Gypſum ſolidum pellucidum fibroſum.

γ) Stirium (baſaltinum) obſcurum fixum, ramentis decuſſatis. *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 47. *n.* 4.

Habitat, raro integros montes conſtituens, in Scaniae fodinis aluminaribus, *in* Oelandia, Weſtrogothia, Livonia, Curonia, Thuringia, Franconia, Suecia, Sina e. c. β) *in* Hiſpania *et monte* Jura Helvetiae, γ) *in* Nericia Sueciae, *fibris frequentius flexuoſis, quam rectis, parallelis,*

lelis, quam γ) ſparſis, faſciculatis aut ſtellatis, frequentius unicolor, quam ſtriatum, album et rufeſcens, quam cinereum, carneum aut melleum, uſtione ſemper album, diaphanum, rarius ſemipellucidum, congeneribus purius, hinc modulis, in quos metalla effunduntur, praeprimis aptum.

ſchiſtoſum. 5. G. macrum in fragmenta indeterminata diſſiliens fibroſolamelloſum: fibris brevibus lamellas perpendiculariter ſecantibus.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 161. *n.* 7. c. Gypſum ſtriatum, fibris magis confuſe et quaſi in lamellas congeſtis.

Habitat in Thuringia, Wirtembergia, *album.*

radiatum. 6. G. macrum parallele radiatum in fragmenta indeterminata diſſiliens.

Karſt. Leſk. Mineralkab. I. *p.* 288.

Habitat, radiis nunc anguſtioribus nunc latioribus, prope Coburgum *et in* Comitatu Mansfeldenſi.

uſuale. 7. G. macrum lamelloſum: lamellis utplurimum ſphaericis, in fragmenta indeterminata diſſiliens.

α) intus nitens.

Syſt. nat. I. *p.* 152. *n.* 9. Marmor fixum, particulis difformibus.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 45. *n.* 2. Gypſum particulis arenaceis micantibus.

Vogel miner. p. 118. Gypſum.

Cronſt. miner. §. 16. Gypſum particulis micaceis.

Waller. miner. p. 57. Gypſum particulis parallele pipedis et globoſis concretum.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 157. Gypſum particulis arenaceis micantibus.

β) intus inconſpicuum.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 45. *n.* 1. Gypſum (argilloſum) particulis argilliformibus opacis.

Muſ. Teſſin. 14. *n.* 12. Marmor fixum lamellatum, particulis ſpatoſis.

Carth. min. 24. Gypſus informis rudis, nitorem non aſſumens.

Wolt. miner. 18. Gypſus colore ingrato.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 156. *n.* 2. Gypſum particulis minimis indiſtinctis facie terrea.

Habitat

Habitat in Norwegiae, Livoniae, Poloniae, Sileſiae, Marchiae, Saxoniae, Thuringiae, Hercyniae, Luneburgi, Angliae, Hiſpaniae, Galliae, Sueviae *montibus ſtratariis, integros interdum montes, aut ſtrata eorum praecipua conſtituens, frequens circa thermas et fontes ſalſos, boracitae, rarior metallorum matrix, aut corporum larvatorum, granis, in quae ſponte ſecedit, nunc majoribus, nunc minoribus, adeo laxe interdum cohaerentibus, ut mollis arenarii inſtar leni inter digitos tritu divelli queant, diaphanum, rarius ſemipellucidum, utplurimum inauratum, vel ex flaveſcente aut nigricante cinereum, canum, ochroleucum aut carneum, rarius melleum, ab aqua tranſtillante interdum adeo eroſum, ut fiſtulas referat, uſtum caemento, ſtatuis, modulis, in quos metalla effunduntur, aliis uſibus inſerviens.*

lamellare. 8. G. nitens in fruſta indeterminata diſſiliens formae communis lamelloſum: lamellis incurvis.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 158. *n.* 4. Gypſum lamellare, lamellis inordinatis.

Habitat in Thuringia, Wirtembergia, Hiſpania, *nunc diaphanum, nunc opacum, infumatum, album vel flaveſcens.*

ſpeculare. 9. G. pellucidum album nitens formae communis in fragmenta rhomboidalia ſpecularia diſſiliens, lamelloſum, lamellis rectis.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 159. *n.* 5. Gypſum lamellare pellucidum, lamellis rhomboidalibus.

Cronſt. miner. §. 18. 1. A. Spatum gypſeum diaphanum.

Muſ. Teſſin. 14. Marmor indicum fixum, particulis impalpabilibus pellucidis.

Vog. min. p. 159. Glacies Mariae.

Carth. min. 12. Spatum informe molle, lamellis parallelis aequalibus.

Habitat paraſiticum in montibus ſtratariis, *rariſſime in* ſimplicibus, *crebro in vicinia* fontium ſalſorum *et in* ſaliſodinis, *frequentior paulo minerarum matrix, quam reliquae ſpecies, aqua parumper ſolubile, uſtione pellucidi-tatem exuens, tum caemento, pigmentis a paſtel cognominatis, depurando argento, ſubtilioribus imaginibus et formis inſerviens, interdum in grana majora, rarius in bacillos aut cruſtas ſecedens, bracteis tenuioribus pauliſper tinnitantibus, et tenuiſſimis, in quas divelli poteſt, ſubflexilibus, album.*

glaciale. 10. G. pellucidum album nitens formae communis in fragmenta cuneiformia dissiliens lamellosum: lamellis rectis parallelis.

Syst. nat. I. *p.* 162. *Mus. Tess.* 24. *n.* 3. Selenites spatoso-gypseus cuneiformis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 90. *n.* 8. Natrum lapidosum gypseo-spatosum fusiforme pellucidum.

Cronst. miner. §. 19. *n.* 1. A. Gypsum crystallisatum cuneiforme.

Habitat cum speculari, cui proxime affine, an vere distinctum?

Selenites. 11. G. pellucidum nitens rhombeum lamellosum: lamellis rectis parallelis, in fragmenta rhomboidalia dissiliens. Fig. 17.

Syst. nat. I. *p.* 162. *n.* 1. *t.* 18. *f.* 3. *Mus. Tessin.* 24. *n.* 1. Selenites spatoso-gypseus rhombeus.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 91. *n.* 9. Natrum lapidosum gypseo-spatosum decaëdrum rhombeum.

Amoen. acad. 1. *p.* 475. *t.* 12. *f.* 3. Crystallus gypsea solitaria rhombea hyalina diaphana.

It. oel. 79. *scan.* 121. Sal petrifactum.

Del. pharm. 46. *Aldrov. mus.* 678. *Worm. mus.* 56. *Mus. angl. t.* 21. *f.* 5. 6. *Rumpf. mus. t.* 52. *f.* 1. 12. Selenites. *Waller. miner. p.* 46. *n.* 1. *t.* 1. *f.* 3. *syst. miner.* 1. *p.* 163. *n.* 9. a. *t.* 1. *f.* 14. Gypsum crystallisatum figura rhomboidali.

Habitat cum glaciali *et* speculari, *etiam inter* Scaniae *schistum aluminarem, crystallis nunc majoribus, nunc minoribus, se decussantibus, aut lateraliter inter se connatis, sparsim, fasciculatim, stellatim aggregatis, utplurimum album, rarius flavum.*

tessulare. 12. G. pellucidum album nitens lamellosum: lamellis rectis, in fragmenta rhomboidalia dissiliens cubicum.

α) angulis duobus truncatis. Fig. 29.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 91. *n.* 10. Natrum (pyritiforme) lapidosum spatosum regulare dodecaëdrum.

β) angulis quatuor truncatis. Fig. 16.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 91. *n.* 9. β. Natrum angulis truncatis 14edrum.

Habitat in Germania, α) *trapeziis* 10 *minoribus, et pentagonis* 2 *majoribus,* β) *trapeziis* 8, *rhombis* 4, *quadratis* 2 *constans.*

13. G.

tetraëdrum. 13. G. pellucidum album nitens tetraëdro priſmaticum in fragmenta rhomboidalia diſſiliens lamelloſum: lamellis rectis.
Gerhard Beytr. z. Mineralr. 1. *p.* 272. Spathum columnare.
Habitat capillaris in Marchia *prope* Freyenwalde.

priſmaticum. 14. G. pellucidum album nitens hexaëdro-priſmaticum in fragmenta rhomboidalia diſſiliens, lamelloſum: lamellis rectis.
α) priſmatibus truncatis.
β) faciebus terminalibus in aciem terminatis. F. 15.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 90. *n.* 7. Natrum (flexile) lapidoſum gypſeo-ſpatoſum decaëdrum priſmaticum flexile, particulis ſpatoſis oppoſitis.
Syſt. nat. I. *p.* 24. *n.* 2. β. *Muſ. Teſſin.* 24. *n.* 2. Selenites ſpatoſo-gypſeus priſmaticus.
Amoen. acad. 1. *p.* 476. *n.* 2 Cryſtallus ſelenitica gypſea ſubſolitaria priſmatica hyalina ſubdiaphana.
γ) faciebus terminalibus pyramide triedra terminatis.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 87. *n.* 9. Nitrum (baſaltinum) gypſeum opacum dodecaëdrum, priſmate compreſſo hexaëdro, pyramide triedra.
δ) faciebus terminalibus pyramide tetraëdra terminatis.
Karſt. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 291.
Habitat cum glaciali *et* ſpeculari, α) v. g. *prope* Freyenwalde *in* Marchia, *et in* Auſtria *ad ſalines* Auſſea β) *in* Helvetia, Hercynia, Thuringia, Saxonia, Marchia, γ) *in montibus* Suecicis Nericiae, δ) *in* Thuringia, Luſatia *cryſtallis interdum magnis, utplurimum mediocribus, etiam capillaribus ſaepe duabas faciebus glabris, reliquis priſmatis longitudinaliter ſtriatis, nonnunquam geminis aut ſtellatim aggregatis.*

pyramidale. 15. G album nitens pellucidum in fragmenta rhomboidalia diſſiliens triedro-pyramidale lamelloſum: lamellis rectis.
v. Born ind. foſſil. 2. *p.* 85.
Habitat in canalibus, *per quos aqua ſalſa ſalinarum* Auſtriae *ſuperioris ducitur.*

lenticulare. 16. G. album nitens pellucidum in fragmenta rhomboidalia diſſiliens lenticulare lamelloſum: lamellis rectis.
Karſt. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 292.
β) *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 93. *n.* 14? Natrum (embryonatum) lapidoſum, ſquamis ligulatis ſubimbricatis canaliculatis opacis.

Muſ.

Muſ. Teſſin. 46? Pyrites (embryo) cryſtalliſatus triqueter, ſquamoſo-imbricatus.

Habitat prope Sangershauſen, Thuringiae, *nunc ſolitarium, nunc parallele aut in* hemiſphaeria *aggregatum et concretum.*

globoſum. 17. G. macrum in fragmenta indeterminata diſſiliens globoſum.

v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 16. 17. 2. *p.* 86.

Habitat in Hungaria *prope* Balobanya *et* Schemniz, *rarius fuſcum, quam album, opacum, quam diaphanum, globis jam ſolidis, jam inanibus, nunc vacuis, nunc gypſo cryſtallino refertis.*

ſtillatitium. 18. G. ex aqua praecipitatum macrum lamelloſum: lamellis rectis, in fragmenta indeterminata diſſiliens, fragmentis, in quae ſponte ſecedit corticoſis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 184. *n.* 6. Stalactites (ambiguus) gypſeo-ſpatoſus ſolidus.

Cronſt. miner. §. 20. 2. Stalactites gypſeus, textura ſpatoſa.

α) formae communis.

β) formae conicae.

γ) formae ramoſae, Leckſtein.

δ) formae undulatae, Schriftſtein, Bandſtein.

ε) formae vermiculatae, Kroesſtein, Kragenſtein.

Habitat album, griſeum, rarius flavum α) *in* Dalecarlia Sueciae, β) *in* Sicilia, γ) *in ſalinarum plurimarum parietibus ex ramuſculis arborum compaginatis, per quos aqua ſalſa ſtillat,* δ) *et* ε) *in ſalifodinis* Galliciae.

23. HE-

23. HEPATICUS. Ex terra calcaria, etiam ponderosa, vitrioli acido et phlogisto constans.

Mollis, lamellosus, formae communis, sponte aut frictione praegressa hepar sulphuris olens, cum acidis non effervescens.

Igne leniori in pulverem abiens, qui cum aqua in pastum subactus ad aërem induratur.

solidus. 1. H. densus in fragmenta indeterminata dissiliens polituram admittens.

Gerh. Beytr. z. Mineralr. 1. *p.* 281.

Habitat in comitatu Mansfeld.

squamosus. 2. H. opacus intus micans lamellis minimis convexis sparsis in fragmenta indeterminata dissiliens.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 112. *n.* 10. Bitumen (hepaticum) gypseum foetidum amorphum.

Cronst. miner. §. 24. Terra calcarea phlogisto et acido vitrioli mixta.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 165. *n.* 10. Gypsum textura irregulari, facie spathalea, frictione foetidum.

Habitat nigricans, fuscus, flavescens, aut ex flavescente albus in Norwegia (Kungsberg,) Scania (Andrarum,) Thuringia, Bohemia, *sali gemmae non raro vicinus, ampla et profunda strata interdum constituens, nonnunquam strata margae bituminosae cupriferae tegentia.*

spatosus. 3. H. nitens diaphanus infumatus in fragmenta rhomboidalia dissiliens lamellosus: lamellis rectis.

Habitat cum praecedentibus parasiticus in comitatu Mansfeld.

24. LAZURUS. Ex terra calcaria, cujus exigua pars vitrioli acido nupta, ferri et pauciſſima argenti calce conſtans.

Opacus, duriuſculus, caeruleus, denſus, intus inconſpicuus, in fragmenta indeterminata diſſiliens, tritum pulverem album exhibens.

Ab acidis inſtillatis nec colorem mutans nec effervescens, igne facile in vitrum ſpumidum abiens.

orientalis. 1. LAZURUS.

Syſt. nat. I. *p.* 176. *n.* 6. Cuprum (Lazuli) caeruleum.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 145. *n.* 12. Cuprum? (Lazuli) caeruleum ſcintillans ♂, ☽.

Cronſt. miner. §. 109. I. B. Zeolites particulis impalpabilibus argento et ferro miſtus.

Waller. miner. p. 91. Jaſpis colore caeruleo et alio mixto, cuprifer.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 312. *n.* 3. Zeolites particulis ſubtiliſſimis, colore albo et caeruleo, argentum continens.

Habitat in Sibiria *meridionali*, Bucharia, Sina *ſeptentrionali*, *regno* Tibetano, Perſia, Natolia, *pretioſus*, *politurum marmoris admittens*, *leviuſculus*, *punctis*, *glandulis*, *venis ſpati effervescentis albi*, *quartzi albi et pyritae durorum varius*, *diu in acidis morando colorem exuens*, *vitrioli acido bulliente totus ſolvendus*, *vaſis et ornamentis pretioſis et pigmento egregio Ultramarini nomine celebri inſerviens.*

25. FLU-

25. FLUOR. Ex terra calcaria et acido ſui generis conſtans.

Subponderoſus paraſiticus, nunquam durus, ad aquae bullientis aeſtum uſque excalefactus in tenebris lucens.

Cum acidis non effervescens, ſed mineralibus bullientibus totus ſolvendus, et tum aërem acidum proprii odoris et indolis ſpirans.

Solus igne difficulter, una cum terra calcaria puriore facilime in vitrum tenuiſſimum liquandus.

pulverulentus. 1. Fl. albida inconſpicua, pulverulenta: particulis majoribus non cohaerentibus.

Gr. v. Lemberg chem. Annal. 1787. 2. *p.* 441. Phoſphorescirende Erde.

Klaproth 1787. 1. *p.* 52. 1789. 1. *p.* 13.

Habitat in Hungariae *comitatu* Marmoros *medius inter quartzum venam* 4 *pedum efficiens.*

compactus. 2. Fl. ſubdurus compactus: texturae planae diaphanus fragilis in fragmenta indeterminata diſſiliens, formae communis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 99. *n.* 7. Muria (Chryſolampis) lapidoſa ſubquartzoſa aggregata ſparſa fixa.

Wall. miner. p. 90. Spatum ſolidum plus minus pellucidum, particulis non diſtinguibilibus.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 172. *n.* 1. Fluor mineralis, particulis impalpabilibus facie vitrea.

Cronſt. miner. §. 98. Fluor particulis impalpabilibus figura indeterminata.

Habitat in Suecia (*prope* Yxſiö) Hercynia (*prope* Stollberg *et* Strasberg, *heic vena ad* 2 *usque orgyas alta*) *principatu* Halberſtadienſi, Bohemia, *ex viridi canus, ut tamen nunc*

In Thuringia *tamen prope* Steinbach *plures rupes* (Flusberge) *eminent, ex mero fluore conflati. Voigt min. n. bergm. Abh.* 2. *p.* 61. *Pondus ſpecificum* = 3148 *ad* 3184 : 1000.

nunc propius in virescentem, nunc magis in albidum colorem inclinet, fragmentis, in quae sponte secedit, grana majora referentibus, aut corticosis; egregie cum reliquis speciebus et explorandis et quae difficilius liquantur, liquandis mineris, atque una cum gypso aut barytide cortici vitreo vasis metallicis superinducendo inserviens.

spatosus. 3. Fl. subdurus nitens fragilis formae communis in fragmenta pyramidalia dissiliens lamellosus.

Syst. nat. I. *p.* 164. *n.* 5. *Mus. Tessin.* 36. *n.* 6. Muria lapidea phosphorans.

Syst. nat. XII 3. *p.* 100. *n.* 8. Maria lapidosa spatosa aggregata sparsa fixa.

Waller. syst. miner. I. *p.* 173. *n.* 2. Fluor mineralis, facie spatasea, particulis nitentibus.

Rinm. act. Stockh. 1747. 168. Spatum lucens.

Baum. miner. I. *p.* 244. 262. Fluor spatosus.

Cronst. miner. §. 99. Fluor spatosus.

β) fragmentis, in quae sponte secedit, grana minima referentibus.

Cronst. min. §. 100. γ. Fluor crystallisatus, figura sphaerica.

Waller. syst. miner. I. *p.* 175. *n.* 3. Fluor mineralis granularis, granulis crystallinis compositus.

Habitat in Norwegiae, Sueciae, Angliae, Hispaniae, Saxoniae, Silesiae *fodinis*, *prope* Sulzbaechle *in* Wirtembergia, *prope* Brienz *in* Helvetia, *albus, infumatus, viridis, caeruleus, violaceus, purpureus, roseus, melleus, aut vel arbuscularum imaginibus pictus, varius, semipellucidus aut diaphanus, in fragmenta triedra, rarius tetraëdra dissiliens, polituram admittens, praegressa lenissima ustulatione elegantiorem, lamellis rarissime curvis, fragmenta, in quae sponte secedit, grana majora aut minora, rarius bacillos, rarissime divergentes, referentibus.*

tabularis. 4. Fl. tabulis rhombeis oblongis.

Storr Alpenr. 2. *p.* 46.

Waller. syst. min. I. *p.* 177. *n.* 4. d. Fluor crystallisatus lamellaris.

Habitat in Helvetia, Alsatia, Saxonia.

cubicus. 5. Fl. subdurus nitens laevis lamellosus fragilis in fragmenta pyramidalia dissiliens, cubicus.

Cronst. miner. §. 100. Fluor crystallisatus cubicus.

Waller.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 176. *n.* 4. *α.* Fluor crystallisatus rhomboidalis.

α) cubis perfectis.
β) cubi angulis truncatis.
γ) cubi marginibus truncatis.
δ) cubi angulis marginibusque truncatis.
ε) cubi marginibus in aciem terminatis.
a) faciebus planis.
b) faciebus concavis.
ζ) cubi marginibus pyramide triedra terminatis.
Hoffmann bergm. Journ. 1789. 1. *p.* 229.
Ferber 3 *Briefe p.* 53.
Habitat in Suecia, Anglia (Derby *et* Northumbria,) Hispania, Gallia, Hercynia, Saxonia, Silesia, *eadem colorum varietate, quam spatosus, saepe pellucidus, rarissime opacus, crystallis majoribus, minoribus, minimis, solidis, cavis, supra apertis, clausis, aquae guttulam alia fossilia includentibus, plane vacuis, se includentibus, sic superimpositis, decussatim, lateraliter, inordinatim concretis, sparsim in renis vel globi imperfecti speciem aggregatis.*

pyramidalis. 6. Fl. subdurus nitens lamellosus fragilis in fragmenta pyramidalia dissiliens.

α) pyramide simplici.
a) inversa. *Werner von aeusserl. Kennz. p.* 172.
b) recta
α) triedra.
†) truncata.
Pini nouv. crystallis. de feldsp. &c. Milan. 1779. 8.
††) faciebus sphaericis.
Gerh. Mineralf. p. 72.
β) hexaëdra, faciebus sphaerico-concavis.
Werner von aeusserl. Kennz. p. 176.

β) pyramide duplici.
tetraëdra.
Syst. nat. I. *p.* 165. *n.* 5. XII. 3. *p.* 102. *n.* 5? Alumen (spatosum) lapidosum calcario-spatosum diaphanum.
Amoen. acad. 1. *p.* 481. Crystallus aluminiformis spatosa imbricata obtusa.
Cronst. miner. §. 100. δ. Fluor crystallisatus octaëdricus.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 176. *n.* 4. b. Fluor mineralis crystallisatus octaëdricus.
Vog. miner. 164. Pseudo-amethystus, Pseudo-smaragdus.

Habitat rarior in Nericia Sueciae, Saxonia, Bohemia *in ducatu* Milanensi, *eadem colorum varietate conspicuus, quam spathosus.*

26. APATITES.

Ex terra calcaria et phosphori acido constans.
Fragilis, duriusculus.
Aqua forti solubilis, prunis insperſus lucem virescentem in tenebris spargens, igne difficilius liquandus.

rupestris. 1. A. compactus opacus albidus.
Cronst. jour. de phys. 1788. *Aug. p.* 248.
Habitat in Hispaniae provincia Estremadura, *integros colles et strata cum quartzi stratis alterna constituens, in pago* Logrosen *aedificiorum materia princeps, fortiori igne in speciem encausti albi abiens.*

octaëdrus. 2. A. nitore pinguiusculus parasiticus in fragmenta indeterminata dissiliens semipellucidus texturam minute granulatam transversim fractus lamellosam monstrans, tabulis octaëdris.
Karsten Schr. berl. Naturf. 9. *p.* 355.
Habitat in Saxonia *prope* Ehrenfriedersdorf.

tabularis. 3. A. nitore pinguiusculus parasiticus in fragmenta indeterminata dissiliens semipellucidus texturam minute granulatam, transverse autem fractus lamellosam monstrans, tabulis hexaëdris.
Karsten Schr. berl. Naturf. 9. *p.* 355.
Habitat in Saxonia *prope* Ehrenfriedersdorf.

prismaticus. 4. A. nitore pinguiusculus parasiticus semipellucidus subponderosus in fragmenta indeterminata dissiliens texturam minutim granulatam transverse autem fractus lamellosam monstrans, prismatibus hexaëdris.
Schnecker chem. Annal. 1785. 1. *p.* 446.
Werner bergm. Journ. 1788. 1. *p.* 76.
Klaproth bergm. Journ. 1788. 1. *p.* 294. *et chem. Annal.* 1789. 1. *p.* 10. 117.
Karsten Schr. berl. Naturf. 9. *p.* 355.

Habitat

Habitat in Saxonia *prope* Ehrenfriedersdorf *et* Schneeberg, *in* Bohemia *prope* Kuttenberg *et* Schlackenwald, *saepe cum stanni mineris et fluore obvius, frequentius viridis, dilute violaceus, rubellus aut albus, quam ochroleucus, cinereus, caeruleus, aut caryophyllinus, igne colorem et pelluciditatem amittens, vix tamen liquandus, creberrime longitudinaliter striatus, crystallis parvis, nunc solitariis, nunc inordinatim cohaerentibus, prismatibus jam perfectis, jam alterutro vel utroque fine in pyramidem hexaëdram terminatis, nunc marginibus lateralibus in aciem terminatis, terminalibus autem una cum angulis truncatis, nunc marginibus lateralibus rotundatis, ut cylindros mentiantur, ponderis specifici* = 3218 : 1000.

columnaris. 5. A. nitore pinguiusculus parasiticus semipellucidus in fragmenta indeterminata dissiliens texturam minutim granulatam transverse autem fractus lamellosam monstrans, prismatibus octaedris.

Karsten Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 283.

Habitat in Saxonia *prope* Schneeberg *et* Ehrenfriedersdorf.

triedrus. 6. A. nitore pinguiusculus, parasiticus semipellucidus in fragmenta indeterminata dissiliens, texturam minutim granulatam transverse fractus lamellosam monstrans, prismatibus triedris.

Karsten Schr. berl. Naturf. 9. *p.* 355.

Habitat in Saxonia *prope* Ehrenfriedersdorf.

27. BORACITES. Ex terra calcaria, majore magnesiae albae portione, multo sale sedativo, et paucula terra aluminari, silicea et ferri calce constans.

Durus, lamellosus, leviusculus, cubicus.

Cum acidis non effervescens; igne primo decrepitans, fortiori in vitrum flavicans abiens.

cubicus. 1. Boracites.

Westrumb chem. Annal. 1788. 1. *p.* 483. *et Schr. berl. Naturf.* 9. *p.* 13. Sedativspat.

Heyer chem. Annal. 1788. 2. *p.* 21. Sedativspat.

Lasius chem. Annal. 1787. 2. *p.* 333. Würflichte Quarzcrystallen.

Habitat Luneburgi *in gypso usuali nidulans, cubis utplurimum solitariis, raro, nisi exiles sint, integris, frequentius angulis et marginibus truncatis, ita ut* 26 *facies prae se ferat degenerans cubus, angulis nunc omnibus in triangula, nunc* 4 *in triangula,* 4 *alterni in sexangulas facies abeuntibus, ita ut corpus ex faciebus* 10 *sexangulis, quarum* 4 *minores,* 4 *triangulis, et* 12 *parallelogrammis constet, utplurimum hyalinus, rarius cinereus, aut in violaceum vel thalassinum colorem vergens.*

ORDO IV.

TERRAE ARGILLACEAE.

Ex terra aluminari potiſſimum compoſitae.

28. ALUMINARIS. *Fere tota ex terra* aluminari conſtans.

Macra, *levis, inconſpicua, terrea, linguae parumper adhaerens, inquinans.*

Aqua forti fere tota ſolubilis, igne ſe contrahens et indureſcens, fortiori, quo candet, lucem ſpargens.

nativa. 1. ALUMINARIS. *Schreber Naturf.* 15. *p.* 209.

Habitat reniformis vel botryoides in Sileſiae *principatu* Münſterberg, *in* Britannia, Longobardia, *et praeſertim* Halae Saxonum *in horto paedagogii, heic innidulantibus quartzi granis et gypſi cryſtallis pauliſper impura, molliſſima, alba, in fragmenta indeterminata diſſiliens.*

29. ARGILLA. Ex terra aluminari et ſilicea, ut plurimum etiam ferri calce et phlogiſto conſtans.

Opaca, inconſpicua, formae communis, attactu blanda, terrea, leviuſcula, mollis, aquam et oleum imbibens et retinens, utroque emollitu, priori plaſtica, *et odorem ſibi proprium ſpirans.*

Cum aqua forti non effervescens, igne ſe contrahens et indureſcens.

porcellana. 1. A. macra alba friabilis linguae perparum adhaerens, uſtione alba, et fortiſſimo in porcellanam abiens.

Cronſt. mineral. §. 78. A. Terra porcellanea.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 51. *n.* 9. Argilla apyra macra pura.

Carth. miner. 5. Argilla rudis pura igne indureſcens.

α) coagmentata.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 200. *n.* 1. Argilla (apyra) apyra albida.

Wall. miner. 19. Argilla apyra.

β) pulverulenta.

Wall. miner. 23. Marga porcellana.

Vogel miner. 33. Argilla porcellana.

a) micae particulis immiſtis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 200. *n.* 3. Argilla (porcellana) albida ſubfarinacea, atomis nitidis.

Habitat rarior per ſtrata in Japonia, Sina, Sibiria (e. g. *prope* Arſzamas,) Hungaria (*prope* Felſobanya *et* Schemniz,) *in* Italia (*prope* Berganum, Tretto, Baudiſſé,) *in* Galliae *provinciis:* Forez, Burgundia, Campania, Alvernia, Britannia, Normannia, Picardia, Hannonia, Flandria, Belgio foederato (*prope* Maſtricht,) Daniae *inſula* Bornholm, *in* Suecia, *potiſſimum in* Scania, *in* Sileſia (*prope* Gieren,) *in* Bohemia (e. gr. *prope* Gaden,) *in* Saxonia (*prope* Aue, Elterlein, *et* Seidliz,) *in circulo* Salica *prope* Guemriz, *ad montem* rheno inferiori *confinem* Drachenfels *in* Franconia (*prope* Kizingen *et* Norimbergam,) Wirtembergia (*prope* Hornberg,) *in* Paſſavia, *prope* Hallein Salisburgi, *prope*

prope Vordernberg Stiriae, *et prope* Viennam, *saepissime ex feldspato fatiscente nata, vasis porcellanis inserviens in* Japonia *forma radicis arboris reperta.*

Leucargilla. 2. A. mollissima attactu pinguissima linguae adhaerens, tritura nitens, ustione primum nigricans, tum expallescens, apyra.

Syst. nat. I. *p.* 207. *n.* 5. Argilla nivea hinc inde incarnata.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 200. *n.* 2. Argilla apyra lubrica.

Carth. miner. 6. Argilla subtilis igne indurescens et pallescens.

Cronst. miner. §. 79. Terra porcellanea phlogisto aliisque heterogeneis minima portione mista.

Vogel miner. 32. Leucargilla Plinii s. Argilla fistularis.

Waller. min. 24. Marga argillacea pinguedinem imbibens calore indurabilis.

Waller. syst. miner. I. *p.* 53. *n.* 10. Argilla apyra pinguis lubrica.

Habitat paulo frequentior in Scania (*prope* Bosserup,) Belgio (*prope* Mastricht,) Gallia (*prope* Montmartre,) Coloniensi *terra* (*ad lacum* Lach,) Hassia (*prope* Almerode,) Saxonia (*prope* Mehren *et* Wiesenthal,) *cinerea, nigricans, nigra, violacea, carnea, ochracea, maculis, venis, striis variegata, quartzi pyritaeve frustis immistis saepe impura, in fragmenta indeterminata interdum convexa dissiliens, fistulis tabaci, vasis, furnis, furnorumque partibus violentiam ignis experturis, vasis figulinis nobilioribus egregie inserviens.*

Lithomarga. 3. A. friabilis attactu pinguissima micans squamosa.

Syst. nat. I. *p.* 204. Marga argillacea albida.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 51. *n.* 1. Talcum subfriabile album subsquamosum.

Vogel miner. 11. Argilla subtilis indurata ex fissuris petrarum &c. *p.* 37. Medulla saxorum.

β) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 51. *n.* 1. Talcum (viridans) subfriabile viride inquinans.

γ) *Schüz nov. act. Ac. Caes. Nat. Curios. Vol.* III. *app.* Terra miraculosa Saxoniae.

δ) *v. Trebra chem. Ann.* 1784. I. *p.* 387. Phosphorescirendes Steinmark.

Brückmann chem. Annal. 1785. I. *p.* 449.

Habitat in aliis lapidibus *nidulans nunc pulverulenta, nunc coagmentata, posteriori in casu linguae adhaerens et tritura nitens, nonnunquam in fragmenta convexa dissiliens,*

pennae acie trita (δ) *in tenebris ſcintillas lucidas ſpargens, et igne pauliſper indurata* (γ) *polituram admittens, utplurimum ochroleuca, alias ex cineraſcente vel rufeſcente alba, margaritacea, lavendulacea, violacea, carnea, ex fuſceſcente rubra, aut ex rubello fuſca, hepatica, ochracea,* (β) *viridis, unicolor, aut maculoſa, venoſa vel ſtriata.*

fullonica. 4. A. pinguis tritura nitens lamelloſa in aqua in pulverem dilabens in aëre fatiſcens, igne fortiori in vitrum lacteum abiens.

Wall. ſyſtem. miner. I. *p.* 48. *n.* 7. Argilla vitreſcens parum indurata, particulis impalpabilibus, exſiccatione lamellaris vel rhomboidalis.

Carth. miner. p. 8. *n.* 2. Smectis ſubtilis cum acidis non effervescens.

Lehm. mineral. p. 28. Smectis.

de Coſta foſſ. p. 69. *n.* 1. Marga viridi-fuſca, Terra fullonica vulgo dicta.

Habitat in Anglia, Suecia, Saxonia, Luſatia *nunc fuſca, nunc cinerea, nunc ex vireſcente alba, nunc viridis, nunc carnea, terrae calcariae circiter* $\frac{3-4}{100}$, *et totidem calcis ferreae continens, an diſtincta hujus generis ſpecies? fullonia uſu celeberrima, oleum avidiſſime imbibens.*

cruſtacea. 5. A. pinguis lamelloſa in aqua in fruſta dilabens et agitatione ſpumans igne fortiori in vitrum ſpumidum abiens.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 201. *n.* 7. Argilla (fullonica) fiſſilis friabilis lubrica, in aqua ſpumans.

Schreb. lithol. 132. Argilla fiſſilis.

Wolt. miner. 11. Argilla ſubtilis pinguis in aqua cito liqueſcens.

Waller. miner. p. 26. Argilla fullonum ſaponacea lamelloſa.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 10. *n.* 6. Argilla vitreſcens ſaponacea, exſiccatione cruſtacea.

Cronſt. §. 85. A. α. Lithomarga.

Habitat in Sueciae *monte* Osmund, *cinerea.*

lemnia. 6. A. pinguis attritu nitens linguae parum adhaerens molliſſima leviuſcula texturae conchaceae.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 201. *n.* 6. Argilla incarnata fracturis glaberrimis.

Cronſt. miner. §. 85. B. Lithomarga, Terra lemnia.

Waller.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 11. *n.* 6. C. Argilla crustacea incarnata.
Dal. pharmac. 20. *n.* 2. Terra lemnia.
da Costa fossil. 14. Terra lemnia rubra.
Habitat in Lemno, Silesia, *magnesiam quoque, terram calcariam et ferri calcem continens, in aqua cum strepitu in frusta dissiliens, rarius dilute carnea, quam obscure isabellina, aut dilute hepatica, interdum maculis aut arbuscularum imaginibus nigris varia, olim Medicis usitata.*

Sapo. 7. A. pinguis leviuscula mollissima tritura nitens, linguae adhaerens, ex fuscescente nigra.
Werner apud Cronst. mineral. §. 84. Bergseife.
Habitat in Polonia *prope* Olkutsch, *texturae terreae.*

communis. 8. A. mollissima pinguis linguae adhaerens plastica paulisper inquinans texturae terreae igne rubescens, fortiori in vitrum virescens abiens.
Cronst. § 90. A. Argilla communis.
Woltersd. miner. 11. Argilla rudis sabulo destituta.
α) *Syst. nat.* I. *p.* 207. *n.* 4. Argilla caerulescens.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 202. *n.* 9. Argilla (communis) humido caerulescens ustione rufescens.
Waller. min. 16. Argilla vitrescens rudis.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 40. *n.* 1. Argilla vitrescens rudis, rimis sub exsiccatione inordinatis.
Vogel miner. 28. Argilla vulgaris.
β) *Syst. nat.* I. *p.* 207. *n.* 3. XII. 3. *p.* 202. *n.* 10. Argilla (figulina) siccitate rupturis subtessellata.
Waller. miner. 17. Argilla tessulata figulina.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 44. *n.* 3. Argilla vitrescens, exsiccata tessularis.
Lehmann miner. 16. Marga.
γ) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 202. *n.* 11. *it. wgoth.* 251. 267. Argilla incarnata.
δ) *Vogel miner.* 31. Linus. Terra lateritia.
Habitat per omnem terrarum orbem, *ampla saepius et alta, parum ceterum a superficie distantia strata constituens, vegetabilium vestigia impressa prae se ferens, rimis innumeris crebro fissa, ex caerulescente vel flavescente cinerea, infumata, obscure caerulescens, rarius viridis aut carnea, nunc minore, nunc* (δ) *majore terrae siliceae copia praegnans, vulgatissima vasorum figulinorum et laterum materies, plurima ex fatiscentibus durioribus nata.*

indurata. 9. A. mollis pinguiuſcula linguae parum adhaerens in aqua dilabens et emollienda.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 62? Argilla arcte cohaerens lapidea; et *p.* 380. *n.* 1? Steatites argillaſeis particulis arcte cohaerentibus durus.

β) *Waller. ſyſt. miner.* I. *p.* 10. *n.* 5. Argilla vitreſcens, exſiccata granularis.

Habitat per omnem terrarum orbem, *leviuſcula, ex flaveſcente, caeruleſcente aut vireſcente cinerea, et rufeſcente, fuſca, ſordide roſea, aut viridis, aut maculis rotundatis varia, texturae terreae, ut tamen nunc plana magis ſit, nunc ad feſtucas propius accedat, rarius ad ſchiſtum; interdum adeo dura, ut lapidis loco aedificiis inſerviat.*

fiſſilis. 10. A. molliſſima ſubmacra linguae parum adhaerens texturae ſchiſtoſae in fragmenta diſcoidea diſſiliens.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 38. *n.* 7? Schiſtus (argillaceus) ſcriptura cinerea, friabilis cinereus.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 45. *n.* 4. Argilla vitreſcens, exſiccata fiſſilis.

Habitat ubique terrarum e. g. *in* Sueeia, Saxonia, *circulo* Salico, *ſtrata ampla conſtituens, lithanthraci creberrime vicina, cujus etiam bitumine perfuſa, eoque denigrata, alias cinerea, rarius caerulea, ex caeruleo aut rubro flavicans, aut fuſca, interdum micans, vegetabilium, praeſertim filorum veſtigia impreſſa, ſaepe monſtrans aqua emollienda.*

ſterilis. 11. A. ſubmacra lamelloſa ſiccata alba, igne rufeſcens parum indureſcens, paulo fortiori liquanda.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 203. *n.* 14. Argilla mixta ſubfiſſilis glareoſa.

Cronſt. miner. §. 90. A. E. Argilla Björklera.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 45. *n.* 4. a. Argilla fiſſilis alba.

Habitat in Sueciae, *praecipue* Sudermanniae, *campis ſteriliſſimis, ſolis fere betulis favens, integra ſtrata cum arenae ſtratis alterna conſtituens.*

bulloſa. 12. A. pinguis mollis tritura nitens linguae parum adhaerens plaſtica cinerea igne rubeſcens et bulloſa.

Habitat in Tranſilvania.

Bolus. 13. A. pinguis attritu nitens ore liqueſcens, aqua difficilius emollienda et minus tenax, texturae conchaceae, igne rubeſcens et facilius liquanda.

Syst. nat. I. *p.* 207. XII. 3. *p.* 203. *n.* 13. *Mus. Tess.* 110. *Schreb. lith.* 136. Argilla ore liquescens.

Carth. miner. 6. Argilla subtilis, aqua in massam unctuosam dissolubilis.

Woltersd. miner. 11. Argilla subtilis pinguis.

Waller. miner. 13. *n.* 6. Argilla pinguis.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 49. *n.* 8. Argilla vitrescens subtilissima pinguis, exsiccatione solida.

Cronst. miner. §. 86. *Vogel min. p.* 36. Bolus.

β) Terra lusitanica odorata e regione Estremos.

Habitat in Italia, Gallia, Germania, Armenia, *saepe ex fatiscentibus lavis nata, utplurimum obscure rubra, aut fusca, interdum flava, carnea, aut cinerea, varietate innumera, prope* Idriam Carnioliae *cinnabari, prope* Kapnick Hungariae *argento foeta, olim medicorum usu celebris; v. Ludwig de terris.*

Sinensis. 14. A. submacra rufa punctis maculisque ochraceis varia, aqua emollienda.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 201. *n.* 4. Argilla flavescens; punctis maculisque ferreo-ochraceis.

Cronst. miner. §. 84. A. Terra porcellana marte mixta.

Habitat in Gallia (*prope* Montmartre,) *in* Sinae *collibus, heic gossypii, oryzae, indigoferae solum constituens, lateribus infra aquam adhibendis egregie inserviens.*

Rubrica. 15. A. mollis inquinans linguae adhaerens rubra fragilis aqua vix emollienda texturae terreae.

Syst. nat. I. *p.* 204. *n.* 2. Marga ochracea rubra.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 51. *n.* 3. Talcum subfissile rubrum inquinans.

Carth. min. 73. Ferrum terrestre durum manus inquinans.

Cost. foss. 88. Creta rubra.

Cronst. miner. §. 86. 1. β. 3. Bolus rubra durior.

Waller. miner. 266. Ochra rubra cretacea.

Waller. syst. miner. 2. *p.* 260. *n.* 22. c. Ochra ferri rubra cretacea solida.

Dal. pharmac. 23. *n.* 5. Rubrica fabrilis.

Vogel miner. 178. Rubrica.

Habitat in Sibiria (*ad fluvios* Baunt *et* Jesehanska,) Dalecarlia, Hassia (*prope* Thalitter,) Bohemia, Lusatia, Gallia, *frequens minerarum ferri, quo ipsa abundat, comes.*

16. A.

lutea. 16. A. molliſſima inquinans lutea ochracea.
Hoffmann bergm. Journ. 1788. 2. *p.* 521. Gelbe Erde.
Habitat in Luſatia *ſuperiore prope* Wehrau.

viridis. 17. A. pinguiuſcula mollis compacta viridis igne intumeſcens primo nigreſcens, poſt in colorem rubrum denique flavum tranſiens.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 203. *n.* 13. *e.* Bolus viridis.
Cronſt. miner. §. 86. 1. V. Terra verde.
Habitat, ſaepius intra amygdaliten, in monte Veronenſi Baldo, Suecia, Normannia (*prope* Pontaudemer,) Saxonia (*prope* Planiz) *et* Bohemia (*prope* Besniz, Wiſchockzan *et* Brammy,) *pigmentum in aëre conſtans exhibens.*

Tripolitana. 18. A. macra ſubſcabra mollis leviuſcula linguae adhaerens, difficulter liquanda attritu ad metallum metallicum nitorem aſſumens.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 202. *n.* 8. Argilla ſcabra nitidula flaveſcens inquinans.
Woltersd. min. 11. Argilla ſubtilis macra.
Cronſt. miner. §. 89. Terra tripolitana.
Vog. miner. 38. *Carth. miner.* 8. Tripela.
Wall. miner. 33. Glarea indurata cohaerens aſpera.
Wall. ſyſt. miner. 1. *p.* 91. *n.* 1. Tripela ſolida.
Habitat in inſula maris auſtralis Tanna, *regno* Tunetano *et* Neapolitano, ruſſico (*ad fluvium* Uda,) *prope* Fedotiewa *et* Caſimova, *in* Suecia (*prope* Snaflanda,) *in* Flandria (*prope* Oudenarda,) Bohemia, Auſtria (*prope* Crems,) Bavaria (*prope* Ditfürt,) Wirtembergia (*prope* Calw,) Franconia (*prope* Schillingsfürſt,) Saxonia (*prope* Potſchappel *et* Naumburg,) Weſtphalico *circulo* (*prope* Fürſtenberg *et* Duisburg,) *et in* Haſſia (*prope* Grünberg *et* Darmſtadt,) *etiam prope* Francofurtum *ad* Moenum, *in montibus ſtratariis, non raro una cum ſulphure, aut foliorum impreſſis veſtigiis condecorata, ſtrata conſtituens, aut rimas explens, frequentius iſabellina, dilute ochracea, aut ex flaveſcente cinerea, quam alba, aut aliis coloribus tincta, texturae terreae, lapidibus durioribus et metallis poliendis, modulis etiam, in quos vitra nobiliora et metalla effunduntur, egregie inſerviens.*

tumeſcens. 19. A. igne rufeſcens, ſicca ſpongioſa aquam cum intumeſcentia avidiſſime imbibens, et pertinaciſſime retinens.
Syſt. nat. I. *p.* 207. *n.* 8. Argilla mixta arenacea.

Syſt.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 203. *n.* 15. Argilla mixta porosa glareosa.

Waller. min. 18. Argilla rubens aqua intumescens, eandemque diu retinens.

Wall. syst. min. 1. *p.* 43. *n.* 2. Argilla vitrescens, aqua intumescens, sub exsiccatione membranacea.

Cronst. miner. §. 90. A. 1. ζ. Argilla intumescens.

Vogel miner. 30. Argilla fermentans.

Habitat passim in campis, *potissimum* Sueciae, *sterilibus, dum superficies corii instar exsiccatur, intus pultis instar mollissima, hinc primo vere sub pedibus obumbulantium fluctuans tremensque, aedificiis et hominibus periculosa.*

grandaeva. 20. A. macra, subplastica, igne rufescens et indurescens, sicca friabilis subpulverulenta aquam cum intumescentia lente imbibens.

Syst. nat. I. *p.* 207. *n.* 9. Argilla arenacea sabulosaque.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 204. *n.* 16. Argilla mixta glarea, arena sabuloque, aestate sublapidescens.

Cronst. miner. §. 90. A. 1. ζ. 2. Argilla intumescens lapidosa.

Waller. miner. 32. Glarea argillosa.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 56. *n.* 12. Argilla vitrescens, glarea mixta.

Habitat in Suecia, *praesertim in* Dalecarlia, *grisea, fusca aut rubescens, aestate adeo indurescens, ut nec malleus, nec cuneus penetrent, cribrata pro exstruendis pistorum fornacibus praestantissima.*

soluta. 21. A. submacra, humida subplastica, sicca pulverulenta, igne in vitrum solidum abiens.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 207. *n.* 5. Calx (palustris) fixa pulverea plastica.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 61. *n.* 14. Argilla vix cohaerens farinacea.

Habitat in Suecia, *potissimum sub paludibus, grisea vel alba, haec parietibus deatbandis adhibita.*

arvensis. 22. A. cinerea, humectata in glebulas compingenda, sub exsiccatione rimas magnas agens tandem pulverulenta igne vitrescens.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 55. *n.* 11. Argilla vitrescens, humo mixta.

Habitat frequens in agris cultis.

23. A.

Unbra. 23. A. bitumine perfusa fusca scriptura inquinans, ustione rufescens.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 204. *n.* 18. Argilla humosa fusca inquinans.

Woltersd. miner. 11. Argilla pictoria fusca.

Waller. miner. 3. Humus nigro-brunnea.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 17. *n.* 3. Humus colorata bituminosa fusca, et p. 60. nr. 13. g. h. i. Argilla mineralis fusca, obscure fusca et nigricans.

Cronst. §. 283. 2. Mumia vegetabilis.

Baum. miner. 1. *p.* 42. Terra Umbria.

Lehm. miner. 24. Umbra.

Habitat in Italia, Germania (e. gr. *prope* Erfurtum,) Scania, Anglia, *pictoribus usitata.*

vitriolacea. 24. A. fusca stiptica aquam cum gallis coctam denigrans.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 205. *n.* 21. Argilla mixta fusca vitriolico salsa.

Habitat sub paludibus *passim, ab innidulante et fatiscente pyrita nato.*

salsa. 25. A. saporis salsi.

Hiaerne tentam. chem. 1.

v. Born ind. fossil. 2. *p.* 98.

Habitat in maritimis *et* confiniis salifodinarum e. gr. austriacarum, salisburgensium transilvanicorum, *muria praegnans, cinerea vel rubra.*

cobaltifera. 26. A. nigra cum borace igni exposita vitrum caeruleum exhibens.

Gesn. hist. cobalt. 1. *p.* 21. 35.

Habitat in Wirtembergiae *fodinis.*

cuprifera. 27. A. fusca spiritui salis ammoniaci excalefacto colorem caeruleum concilians.

v. Born Brief. 7. *p.* 33. 34. 8. *p.* 43.

Habitat in fodinis Temesiensibus, *ferri cuprique calcem continens, ita ut cupri* $\frac{2-6}{100}$ *exhibeat.*

argentifera. 28. A. mollis plastica fusione cum plumbo argentum exhibens.

v. Born ind. foss. 1. *p.* 83. 84.

Ferber üb. die Gebirg. u. Bergw. in Ungarn. p. 57.

Habitat in Bavaria *prope* Creisdorf, *in* Hungaria *prope* Schemniz, *cinerea, flavescens aut ex flavo rubra, ad* $\frac{7}{500}$ *argenti continens.*

29. A.

aurifera. 29. A. mollis plastica caerulescens fusione cum plumbo aurum exhibens.
v. Born ind. foss. 1. *p.* 67.
Habitat in Transilvaniae *fodinis prope* Herczigan *et* Facebai.

30. PUTEOLANA.

Ex terra aluminari siliceaque et ferro, utplurimum etiam terra calcaria constans.
Friabilis.
Cum aqua et calce subacta adeo indurescens, ut ab aqua non penetrari possit, igne facile liquanda in scoriam nigram.

genuina. 1. P. obscurius tincta magnetis imperium facilime sequens.
Cronst. miner. §. 207. *n.* 8. 1. Terra pouzzolana.
Waller. syst. miner 1. *p.* 95. *n.* 1. Caementum pulverulentum non cohaerens.
Habitat in Italiae *montibus ignivermis, etiam exstinctis, frequens circa* Neapolin *et* Romam, *hinc inde in integros colles aggregata, caemento aquae impenetrabili egregie inserviens, obscure rubra, fusca aut nigra.*

assimilis. 2. P. obscurius tincta magneti vix obediens.
Fauj. de S. *Fond* sur la maniere de reconn. les differ. espec. de Pouzzolane. Amsterd. 1780. 8.
Habitat in Gallia, e. g. *in* Occitania (*prope* Chenavari,) *hinc inde in* Germania, e. g. *in* Brisgovia (*prope* Breysach,) *in* Hassia (*prope* Echzel,) *in* Franconia (*ad montem* Pferdekopf,) *an ex fatiscentia lapidum argillaceorum nata?*

Cineres. 3. P. cinerea pulverulenta.
Cronst. miner. §. 297. Cineres vulcanorum.
Habitat in vicinia montium ignivomorum e. g. Italiae, *a quibus summo cum impetu ad immensam saepe altitudinem, et ad aliquot interdum milliarium distantiam extruditur, in terram relabendo in clivos aggregata, aut immensam aream obtegens, aut integras urbes sepeliens,*

non

non raro tantopere ſubtilis, ut per inviſibiles rimas ciſtarum arctiſſime clauſarum penetrat, ferri magnatim ſequentis non parum continens.

arenacea. 4. P. cinerea ex granulis ſegregatis conſtans.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 181. *n.* 5. Pumex (cinerarius) pulvereus arenaceus.
Cronſt. miner. §. 297. Scoriae pulverulentae.
Waller. ſyſt. miner. 2. *p.* 375. *n.* 1. Porus igneus arenarius.
α) granis minoribus. Rena del Veſuvio.
β) granis majoribus. Lapilli del Veſuvio.
Habitat cum praecedente, *evidentius ex comminutis ignis ſubterranei productis durioribus orta.*

31. CAEMENTUM.

Ex ferro, terra aluminari, plurima ſilicea, utplurimum quoque parciori calcaria conſtans.

Duriuſculum, leviuſculum, poroſum, texturae terreae, aquam, cui immergitur cum ſibilo imbibens, ſiccum et digito perſtrictum ſtrepens, aſperum, inconſpicuum.

Comminutum et cum aqua et calce ſubactum adeo indureſcens, ut ab aqua non penetretur, igne facile in ſcoriam nigram abiens.

Tufa. 1. C. in clivos integros et ſtrata ampliſſima montibus ignivomis vicina aggregatum, formae communis.
Ferber Br. aus Welſchl. p. 67. 139. 144-147. 235-238.
Givani litolog. Veſuvian. p. 174.
Habitat in vicinia montium ignivomorum, praeſertim Italiae, *frequens circa* Neapolin *et* Romam, *ex conglutinata puteolana* (1. 3. 4.) *natum, aliorum lapidum ad inſtar exſtruendis domibus a multis retro temporibus inſerviens frequen-*

quentissime infumatum, cinereum, nigricans, fuscum, ochroleucum, ex flavescenti cinereum aut ex fusco luteum, rarius rufescens virescens aut variegatum, crystallis hornblendae basaltinae, scorli granatim, feldspati, micae miculis, pumicis frustis, rarius ossibus, testaceis, fructibus durioribus plenum; non raro cum acidis paulisper effervescens, nunc ad aërem fatiscens, nunc potius indurescens.

Tarras. 2. C. strata ampla argilla fertili tecta constituens formae communis.

Cronst. miner. §. 207. *n.* 8. 2. Caementum induratum.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 97. *n.* 2. Caementum induratum lapideum.

Vogel nov. comment. Goett. t. 3.

Cartheus. mineral. Abhandl. 2. *p.* 20.

Collin. journ. d'un voyag. miner. cap. 17. *p.* 288. *sqq.*

Habitat ad Rheni ripas, *potissimum in* Archiepiscopatu Coloniensi (*prope* Andernach) *et in* Hassia (*prope* Lindenstrut, Grunberg, Bockenheim, Darmstadt, Nidda, Eichelsachsen, *et ad montem* Vogelberg,) *utplurimum infumatum aut nigricans, ut aedes ex eo exstructae tristitiae sensum animo infundant, crystallos hornblendae, et micam, argillam, frustula quartzi, ardesiae, marmoris, pumicis, maculas vitro aemulas saepe continens, in propriis molendinis comminuta caemento aquae impenetrabili inserviens; an ex fatiscente et denuo indurescente porphyrii specie natum?*

columnare. 3. C. prismaticum.

α) prismatibus hexaëdris. *v. Veltheim n. chem. Entd.* 7. *p.* 74.

β) prismatibus pentaëdris. *C. Chru. Gmelin Naturf.* 23. *p.* 115.

Habitat ad Rheni *ripas,* α) *prope* Andernach, β) *prope* Neuwied, *frequens quoque ad* Aetnae *radicem.*

32. CARIOSUS. Ex terra aluminari, silicea et calcarea cum ferri parca portione constans.

Levis, mollis, porosus, in aqua in pulverem dilabens.

Cum aqua forti effervescens; igne indurescens paulisper rufescens.

Anglorum. 1. CARIOSUS.

Rottenstone. *Waller. syst. miner.* 1. *p.* 92. *n.* 2. Tripela cariosa.
da Costa fossil. 87. Creta fusca terra cariosa dicta.
Habitat in Angliae *provincia* Derby, *potissimum supra lithanthracem, isabellinus, obscure cinereus aut fuscus, ab Anglis artificibus ad polienda metalla et lapidum varia genera adhibitus.*

33. ARDESIA. Ex terra aluminari et silicea constans, quibus utplurimum pauxillum calcis ferreae et terrae calcariae, saepe etiam aliquid magnesiae et petrolei accedit.

Mollis, texturae schistosae, in fragmenta (utplurimum) discoidea dissiliens, opacus, formae communis, aquam imbibens, sed lente, ita ut non emolliatur, humectatus odorem argillae spirans.

Cum aqua forti non effervescens, igne paulo fortiori in scoriam turbidam abiens; in montibus primaevis (in his pingui nitore conspicuus) aeque ac in stratariis obvius, integros montes et praecipuas eorum partes constituens.

Novacula. 1. A. nitidula intus micans subopaca duriuscula exvirescente cinerea, scriptura albida.

Syst. nat. XII 3. *p.* 37. *n.* 1? Schistus scriptura alba ater solidus poliendus.

Woltersd. miner. 17. Schistus niger durus subtilis.

Waller. miner. 64. Fissilis solidus mollior, lamellis crassioribus.

Baum. miner. 1. *p.* 219. Lapis lydius.

Habitat in montibus schistosis strata constituens v. g. *parcius in* Oelandia, *in* Franconia *prope* Lauenstein, *polituram imperfectam assumens, aëre et oleo pingui indurescens, hoc imbutus coticulae loco inserviens.*

tabularis. 2. A. nitidula mollis ex cinerascente nigra scriptura albida, bracteis rectis.

Syst. nat. I. *p.* 154. XII. 3. *p.* 37 *n.* 2. Schistus tabularis scriptura nivea, ater impalpabilis aequalis fissilis.

Cost. fossil. 165. Schistus niger polituram quodammodo admittens.

Waller. miner. p. 62. Fissilis subtilior niger, polituram quodammodo admittens.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 336. *n.* 1. Schistus subtilior niger, rasura albus, polituram aliquo modo admittens.

Scheuchz. alp. 1. *p.* 19. *et* 2. *p.* 47. *et* 3. *p.* 7. Lapis fissilis niger glaronensis.

Cronst. miner. §. 91. B. 1. *α.*

Habitat in Scaniae, Helvetiae (*praesertim* Glaronensis,) Franconiae (*prope* Lehsten,) Saxoniae (*prope* Wurzbach) montibus, *polituram imperfectam admittens, maculis interdum obscurioribus orbiculatis aut oblongis varia, rasa levissime cum aqua forti effervescens, leviuscula, mensis, tabulis calculatoriis silis inserviens.*

tegularis. 3. A. nitidula subduriuscula ex caerulescenti nigra scriptura cinerea, bracteis rectis.

Syst. nat. I. *p.* 154. XII. 3. *p.* 38. *n.* 5. Schistus (Ardesia) scriptura cinerea, caerulescenti niger tinnitans.

Wolt. min. 17. Schistus niger durus rudis.

Cost. fossil. 181. Schistus caeruleus.

Wall. miner. p. 63. Fissilis durus caerulescens.

Wall. syst. miner. 1. *p.* 337. *n.* 2. Schistus durus rasura albescens clangosus.

Carth. miner. 25. Fissilis durus rudis ex nigro caerulescens.

β) Ardesia rubra. *Cronst. miner.* §. 91. B. 1. *β.*

γ) Ardesia purpurea. *Kirw. miner. p.* 86. *sp.* 6. *var.* 1.

δ) Ardesia purpurascens. *Kirw. miner. p.* 88. *sp.* 6. *var.* 2.

ε) Ardesia ex virescenti cinerea. *Waller. syst. min.* 1. *p.* 338. *n.* 2. b.

Habitat in Spitsberga Suecia e. g. Jemtiae alpinis, Helsingia, Westmannia, Scania, Anglia, Hercynia, Saxonia, Franconia &c. *interdum vivorum corporum, praesertim mariorum vestigiis ornata, aut arbuscularum imaginibus picta, aut mica vel pyritae particulis insperſis nitens, aut quartzi granulis largius immistis solito durior, aquam non hauriens, tectis aedificiorum inserviens.*

solida. 4. A. nigricans texturae ex schistoso compactae tinnitans scriptura cinerea.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 38. *n.* 6. Schistus scriptura cinerea, nigricans solidus tinnitans.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 342. *n.* 7? Schistus solidus durus difficulter vel non in lamellas divisibilis.

Habitat

Habitat in Suecia, Hispania, nova Hispania, *in festucas dissiliens, nigrescens, fusca, grisea aut rufescens.*

compactissima. 5. A. obscura compactissima solidissima duriuscula scriptura exalbida.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 39. *n.* 13. Schistus compactissimus.

Habitat rarissima in Sina, *nigra aut fusca, exterius glabra inaequalis, intus compactissima; an distincta hujus generis species?*

atrata. 6. A. texturae schistoso-lamellosae mollissima, scriptura albida.

Syst. nat. I. *p.* 154. XII. 3. *p.* 37. *n.* 3. *it. wgoth.* 28. *Schreb. lith.* 30. Schistus scriptura alba, nigricans subfriabilis.

Waller. miner. 66. Fissilis mollior friabilis.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 341. *n.* 6. a. c. e. Schistus diverso colore, niger rasura cinereum, ceteris vero coloribus concolorem exhibens pulverem siccus macer fragilis.

Cost. fossil. 167. Schistus niger.

Habitat in Lapponia, Scania, *aliis* Sueciae *provinciis, macra, nigricans, fusca aut flavescens, igne agitata crepitans, fortiori in vitrum spumosum convertenda, rasa cum aqua forti paulisper effervescens.*

undulata. 7. A. nigra texturae undulatim schistosae.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 345. *n.* 9. d. Schistus carbonarius, lamellis fluctuantibus.

Habitat in Finnia *et* Jemtia, *nunc mollior, igne in scorias porosas, nunc paulo durior, igne in vitrum solidum convertenda.*

bituminosa. 8. A. mollissima pinguiuscula obscura tritura nitens, scriptura nigra texturae recto-schistosae in fragmenta discoidea dissiliens, in igne fumans aut flammam concipiens, in aperto expallescens.

Cronst. miner. §. 159. Brandschiefer.

β) *Waller. syst. miner.* 1. *p.* 344. *n.* 9. b. c. Schistus solidus crassus non fissilis, rasura nigra, carbonarius.

da Costa fossil. 168. 4. Schistus terrestris niger carbonarius.

γ) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 39. *n.* 10. Schistus (communis) scriptura nigra, ater solidus.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 340. *n.* 5. Schistus niger pinguis, igne fumans vel odorem spargens, rasura niger.

δ) *Cronst. miner.* §. 158. Kolon.

Habitat in Sueciae, Angliae, Lusatiae, *aliarum terrarum montibus stratariis, strata saepe ampla efficiens, stratis lithan-*

lithanthracum et minerarum aluminis crebro vicina, petroleo, interdum quoque vitrioli acido perfusa, aut pyritae glebulis venisve immixtis scatens, hinc nigra, hinc in igne odorem, fumum, flammam spargens, non raro sulphureum, hinc in igne aperto cum ponderis jactura albescens aut canescens, probabiliter ex argilla fissili bitumine penetrata nata.

Kellas. 9. A. texturae fibrosae linguae parum adhaerens. *Bergm. Journ.* 1790. 7 *p.* 12. &c.

Habitat in Cornubiae *montibus, cupri scannique venas interdum utrinque cingens, nunc plumbei, nunc rufescentis coloris.*

Nigrica. 10. A. atra macra mollissima inquinans scriptura atra texturae incurvo schistosae in fragmenta discoidea aut festucas longas dissiliens, in igne rubescens.

Syst. nat. I. *p.* 154. XII. 3. *p.* 38. *n.* 9. *Mus. Tessin.* 18. *n.* 6. Schistus scriptura atra, ater inquinans.

Woltersd. 17. Schistus niger friabilis inquinans.

Carth. miner. 25. Fissilis friabilis niger manus inquinans.

Waller. miner. 67. *Baum. miner.* I. *p.* 219. Fissilis mollis friabilis pictorius.

Waller. syst. miner. I. *p.* 343. *n.* 8. Schistus mollis niger rasura ater pictorius.

Habitat in Westrogothia Sueciae (*ad* Hunnenberg,) Franconia (*prope* Ludwigstatt,) *et* Italia, *saepe aluminis mineris vicina, pictorum usu celebris, bitumine et ferri calce dives, ideo igne torta odorem minus gratum spargens, et rubrum colorem induens, tum rubricae loco adhibenda.*

tessularis. 11. A. mollissima subponderosa in fragmenta trapezoidea dissiliens, texturae schistosae.

Gerh. Beytr. z. Mineralr. I. *p.* 343. *n.* 5. Schistus (rhombeus) tabulis quadrangularibus.

Habitat fusca, lutea aut viridis in Silesiae *principatu* Liegniz *prope* Goldberg, *et in comitatu* Glaz *prope* Neudorf, *integros montes constituens.*

34. BASALTES. Ex terra aluminari, plurima (½) silicea, et (¼) ferri calce constans, quibus non raro pauxillum terrae calcariae, magnesiae albae et nigrae accedit.

Opacus inconspicuus, macer, tritura cana (utplurimum), in fragmenta indeterminata dissiliens, in aëre in argillam fatiscens.

Cum aqua forti non effervescens; igne paulo fortiori in vitrum solidum nigrum abiens.

Schistosus. 1. B. ater, texturae schistosae.
Habitat in montibus basaltiferis Rheni *inferioris ripae, et* Goettingae *vicinis, olivini nidulis scatens.*

columnaris. 2. B. obscurus compactus duriusculus tenax in fragmenta prismatica granulata sponte secedens.
Baum. miner. 1. *p.* 220. Basaltes.
Carth. min. 21. Smectis crystallisatus, crystallis oblongis irregularibus.
Waller. miner. 139. Corneus crystallisatus prismaticus lateribus inordinatis.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 319. *n.* 9. Basaltes figura columnari, lateribus inordinatis, crystallisatus.
Habitat fastigia montium praerupta coni truncati formam interdum prae se ferentia saepe constituens granitae, gneisso, marmori, waccae, argillae, arenae, arenario, lithanthraci, superimpositus rarius per gneissum trajiciens, in maris australis *insulis, potissimum* nova Seelandia, nova Hispania, *in* Sicilia, Italia, *meridionali* Gallia, Irrlandia, Scotia *et* insulis *vicinis, insulis* Feroë, Islandia, Silesia, Hungaria (*prope* Schemniz, Cremniz, Kreutz) *occidentali* Bohemia, *superiori* Lusatia, Saxonia, Thuringia, Hennebergo, *et vicinis* Franconiae *montibus, in* Palatinatu *superiori*, Wetteravia, Fulda, Hassia, Goettingenii districtu, Nassovia, *ad* ripas Rheni *inferioris, ex virescenti cinereus, ex rufescenti fuscus, creberrime ex cine-*

cinerascenti niger, innumera aliorum fossilium innidulantium varietate conspicuus, aut arborum imaginibus, quas magnesiae nigrae debet, pictus, ferro interdum adeo dives, ut a magnete trahatur, et in ustrinis magno cum fructu ferri mineris adjiciatur fragmentis in quae secedit, rarius regularibus, rarius tabularibus, utplurimum magnis et prismaticis, saepe enormis et longitudinis et diametri, creberrime hexaëdris, interdum tetraëdris, (angulis rarius obliquis quam rectis) pentaëdris aut heptaëdris, rarius triedris, octaedris aut majori facierum numero conspicuis, fragmentorum a loco natali avulsorum angulis saepe rotundatis aut detritis, prismatibus nunc rectis, rarius flexuosis, nunc continuis, rarius articulatis, nunc perpendicularibus, nunc obliquis, nunc sparsim decumbentibus, rarius se decussantibus et secantibus, interdum vitri more fragilibus et campanae instar tinnitantibus, lapidis lydii, bibliopegis incudis loco inserviens, sternendis plateis, struendis aedificiis, aliis usibus eximie conducens, utrum ignis filius an aquae sedimentum?

pyramidalis. 3. B. obscurus compactus in fragmenta pyramidalia sponte secedens. *Hacquet chem. Annal.* 1788. 1. *p.* 522.

Habitat in Bohemiae *montibus prope* Aussig, *fragmentis elongatis triedris, in* Hungaria (*prope* Schemniz *et* Cremniz) *fragmentis tetraëdris.*

tunicatus. 4. B. compactus sponte in fragmenta crustosa secedens: crustis sphaericis concentricis.

Habitat cum columnari, *hoc mollior, dilutius tinctus, et facilius fatiscens.*

Wacca. 5. B. mollis fragilis compactus tritura nitidulus sponte non in fragmenta secedens.

Karsten Magaz. für Helvet. Naturk. 3. *p.* 234.

Habitat in Bohemiae *et* Saxoniae *montibus, etiam grandaevis, nunc strata ampla efficiens, nunc venae instar rimas explens, non raro venis metalliferis dives, frequentius cinereus aut virescens, quam niger, texturae planae, quam granularis, crebra columnaris basis, quo tamen longe celerius, fatiscit, olivini nihil includens.*

Trapezum. 6. B. duriusculus compactus aquam imbibens in aëre rufescens et lamellatim fatiscens, in igne crepitans et cum strepitu dissiliens.

Syl.

Syst. nat. I. *p.* 154. *n.* 4. *Mus. Tessin.* 16. Schistus cinereus solidiusculus, scriptura cana.

Syst. nat. I. *p.* 188. *n.* 25. Saxum impalpabile calcarium schistiforme cinereum.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 72. *n.* 2. Saxum impalpabile schistosum subcalcarium, fragmentis rhombicis.

It. wgoth. 211. Saxum schistosum calcarium cinereum.

Cronst. miner. §. 265. Saxum compositum jaspide martiali molli seu argilla molli indurata et - - -

Waller. syst. miner. I. *p.* 361. *n.* 4. Corneus durus particulis minimis terreis in fragmenta cubica vel rhomboidalia fissus.

Habitat in Scandinaviae *montibus*, *praesertim* Hunneberg, *in* Anglia, Scotia, Pyrenaeis, Germania, *integros hinc inde montes aut ampla eorum strata constituens, saepius venae instar secans, in profundo rimas innumeras agens, et saepe in prismata tetraëdra, rarius pentaëdra aut triedra fissus, cinereus, fuscus aut niger, igne leniori rufescens, eoque tortus a magnete trahitur; cum aqua forti paulisper effervescit; vitro nigro parando, compactior lapidis lydii loco inserviens.*

35. LAVA. Ex terra aluminari, plurima silicea et ferri calce constans, quibus non raro pauxillum terrae calcariae et magnesiae albae accedit.

Coloris (utplurimum) obscurioris, tritura cana, macra, in fragmenta indeterminata dissiliens, in aëre in argillum fatiscens.

Ignis vi aperta liquante progenita, in montibus ignivomis obvia; igne denuo liquanda in vitrum nigrum.

compacta. 1. L. subopaca compacta duriuscula texturae conchaceae. *Givani litologia Vesuvian. p.* XLIX. *et* 84.

Habitat in montibus ignivomis *eorumque vicinia, ignis in minus alterata; ut lapidis, ex quo conflata fuit, manifesta utplurimum prae se ferat vestigia, et indolem, frequen-*

quentius nigra, quam cinerea, fusca, aut rubra, rarius alba, rarissime viridis aut caerulea, crebro etiam innidulantibus innumeris fossilibus heterogeneis, aut antea infixis, aut postea natis et per aquam praecipue depositis variegata, in prismata granulata, aut fragmenta crustosa concentrico-sphaerica aliquando sponte secedens, aut stiriae in modum in foveis montium pendula ac formata; aedificiis, et nobilioribus saepe eorum partibus exstruendis, statuis &c. inserviens; an ex marga petrosilice hornblenda, aliisque liquatu facilioribus nata?

vitrea. 2. L. diaphana nitens compacta dura texturae conchaceae.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 182. *n.* 7. Pumex vitreus solidus.
Cronst. miner. §. 292. Achates islandicus niger.
Waller. syst. miner. 2. *p.* 378. *n.* 5. Porus igneus lapideus solidus vitreus.
Vandell. therm. 5. Vitrum fossile.
Givani litolog. Vesuv. p. 128. &c. Vetrificazioni compatte.
β) Lava filamentis vitreis. *Hamilt. act. angl. vol.* 70. *ad ann.* 1780. *P.* 1. *n.* 4.
Habitat in montibus ignivomis novae Hispaniae, regni Peruani, Islandiae Hecla, Italiae Vesuvio, *in* insulis Pontia, Pentellaria Paschali, (*hinc inde etiam in aliis regionibus, v. in* Hungaria *superiore, in quibus ignis subterraneus, aut pyrita, aut lithanthracibus fotus, grassatus est, simile quid*) *non raro alia quoque immersa continens nunc magis nunc* (Smalti) *minus diaphana, utplurimum atra, rarius cinerea, viridescens, caerulescens, aut alba, frequentissime formae communis, rarius stalactitae, aut* (*in insula* Pontia) *globi formam induta, aut pyramidis pentaëdrae formam referens, reliquis speciebus difficilius liquanda, ferri quoque minorem multo copiam continens, terrae calcariae et magnesiae albae expers; olim pro globulis vestimentorum adhibita; novae Hispaniae et regni Peruani incolis in speculi locum, non semper ad chalybem scintillans.*

scoriacea. 3. L. bullosa scabra intus nitens texturae conchaceae.
Waller. syst. miner. 2. *p.* 277. *n.* 3. b. Porus igneus lapideus facie scoriacea solidus.
Givani litolog. Vesuvian. p. 146. &c. Vetrificazioni porosa pesante.
de Dolomieu Memoir. sur les isles Ponces &c. nr. III. 1.
Habitat in montibus ignivomis, *frequens in* Aetnae *effluviis lavam compactam utplurimum tegens, rarius fusca, quam nigra,*

nigra, interdum quoque heterogenea continens, facilius reliquis speciebus fatiscens, quibus ceterum similis, frequentissime nigra, interdum levis, superficie non raro undulata.

porosa. 4. L. opaca inconspicua porosa leviuscula.
Givani litolog. Vesuv. p. 150. &c. Scorie leggiere.
de Dolomieu Memoir. sur les Isl. Ponc. &c. n. 11.
Habitat in montibus ignivomis *eorumque vicinia, frequentior in iis, qui nostra hac aetate adhuc exardescunt, quam in exstinctis, frequentius ex apice montis protrusa, quam ex lateribus effluens, ardente lavae fluvio obstaculis impedito atque inturgescente saepe progenita, frequentius nigra quam rubra magnesia alba reliquis ditior, quo magis porosa, eo magis.*

Pumex. Bimsstein. 5. L. opaca inconspicua parallela fibrosa porosa levis aspera.
Syst. nat. I. *p.* 192. *n.* 1. XII. 3. *p.* 181. *n.* 1. Pumex (Vulcani) schisti niger.
Dal. pharmac. 43. *Cronst. miner.* §. 295. Pumex.
Waller. miner. p. 328. Porus igneus lapidis asbesti.
Waller syst. miner. 2. *p.* 375. *n.* 2. Porus igneus lapideus porosus fibrosus levis, aquis innatans.
Givani litolog. Vesuvian. p. 140. Vetrificazioni filamentose.
Habitat in montibus ignivomis, Islandiae Hecla, Italiae Vesuvio, *vicinarum insularum*, Ventotiene, Ischia, Zanone, Pontia, Volcano, Liperi, *etiam in insulis nonnullis archipelagi* e. g. Santorin, *et maris australis* e. g. Tanna *et* nova Seelandia, *saepe aliis vulcani productis inclusa a maris undis eluta et ad remota interdum littora devecta* (*in* Aetna *nulla*,) *etiam in regionibus exardescente lithanthracum strato aut indicia montium olim ignivomorum non omni dubio majora prae se ferentibus exustis* v. gr. *prope Cassellas, in* Hassia, *ad* Rheni *ripas a* Neuwied *ad* Confluentiam *usque et ultra, in* Bohemia *prope* Eger *et in* monte Schlatnizensi *et* Salnizensi *in* Nassovia *prope* Datweiler *in* Occitania, Italia *superiori et media obvia, interdum in columnas regulares secedens, rarius fusca aut nigra, quam flavescens, albida, aut cinerea, fibris interdum minus conspicuis, utplurimum cavernosa, aquae salsae innatans, plurima aquae communi, feldspati, scorli, micae particulas non raro insparsas continens, poliendis vitris, lapidibus duris, metallis idonea, vitrum ex asbesto, an ex ardesia, lithanthrace et pyrita, an ex schisto micaceo et granita liquata faciliori nata?*

6. L.

ſpuria. 6. L. incendiorum terrae ex ardentibus carbonum fossilium stratis natorum filia.

Habitat e. gr. *in* Bohemia *prope* Bilin, Seidſchüz, Laun, Sobosan, Naſſovia *prope* Datweiler, Hungariae *monte* Schatet *nunc poroſa, nunc compacta, nunc magis, nunc minus ponderoſa, ſpadicea, lateritia, cinerea, atra, caerulea, ferri, chalybis, iridis coloribus ludens.*

36. MICA.

Ex terra aluminari et ſilicea atque phlogiſto conſtans, quibus utplurimum ferri calx et pauxillum magneſiae albae, interdum pauxillum magneſiae nigrae accedit.

Glabra, macra, nitens, mollis, flexilis, incurve lamelloſa, in fragmenta granulata ſponte ſecedens, in diſcoidea facilime diſſiliens, leviuſcula, paraſitica.

Igne leniori non mutanda, vehementiori in vitrum durum hinc inde bulloſum liquanda.

membranacea. 1. M. pellucida: lamellis amplis facilime ſeparabilibus elaſticis parallelis.

ruſſiſches Glas. *Syſt. nat.* I. *p.* 155. *n.* 1. XII. 3. *p.* 58. *n.* 1. Mica membranacea fiſſilis flexilis pellucida hyalina.

Carth. miner. 14. Mica lamellis diaphanis latis tenuiſſimis flexilibus.

Cronſt. miner. §. 94. A. 1. Mica conſtans lamellis magnis parallelis.

Wolt. miner. 17. Mica fiſſilis membranis diaphanis.

Wall. miner. 120. *et ſyſt. miner.* 1. *p.* 369. *n.* 1. Mica membranacea pellucidiſſima flexilis alba.

Bommer. miner. 216. Argyrolithus.

Habitat in Malabaria, Sibiria (*prope* Irkuz *ad lacum* Bajkal *et* Fauly,) Ruſſia (*prope* Archangel,) Finnia, Wermelandia (*prope* Elfdalen,) Galliae *provincia* Vivarais, Sabaudia (*prope* Genevam) *maſſis aliquot ulnarum interdum diame-*

diametra, granitae partem constituens lamellarum summa flexilitate facile a gypso speculari et glaciali discernenda.

laminosa. 2. M. diaphana colorata: lamellis amplis parallelis facilime separabilibus.

Syst. nat. I. *p.* 155. *n.* 2. XII. 3. *p.* 58. *n.* 2. Mica membranacea fissilis flexilis subdiaphana albida.

Cronst. miner. §. 95. 1. Mica lamellosa martialis.

Waller. syst. miner. I. *p.* 369. *n.* 2. Mica membranacea semipellucida rigida.

Habitat potissimum in granite montium primaevorum, *ut plurimum infumata aut nigra, interdum fusca, aurea, rubra, aut alba, rarissime sola in schisti speciem concrescens.*

squamosa. 3. M. subopaca: lamellis minoribus sparsis incurvis.

Waller. miner. 130. *syst. miner.* I. *p.* 370. *n.* 3. Mica squamulis rigidis inordinate mixtis.

α) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 58. *n.* 3. Mica squamosa rigidula argentata.

Cronst. miner. §. 94. 2. Mica squamosa.

Woltersd. miner. 17. Mica compacta, membranis squamosis, argentea.

β) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 58. *n.* 4. Mica squamosa rigidula aurata.

Cronst. miner. §. 95. 2. Mica squamosa martialis.

Habitat, tanquam pars constituens, in granite *multisque aliis sexis, metallico cupri, argenti, auri nitore non raro alias innumeris flavi, rubri, fusci, nigri, cinerei, viridis coloris varietatibus conspicua.*

undulata. 4. M. lamellis undulatis aureis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 60. *n.* 10. Mica flexuoso-undulata, squamis auricoloribus.

Waller. miner. 124. Mica particulis fluctuantibus.

Waller. syst. miner. I. *p.* 372. *n.* 4. b. c. Mica fissilis, lamellis fluctuantibus et Mica fissilis, lamellis reflexis.

β) *Syst. nat.* I. *p.* 155. *n.* 5. Mica particulis lamellatis, ad angulum acutum striatis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 59. *n.* 6. Mica (hungarica) lamellis flexuosis fragilibus auratis.

Woltersd. min. 17. Talcum molliusculum friabile, colore aureo.

Wall.

Wall. min. 128. Talcum luteum, lamellis opacis, fragilissimum.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 375. *n.* 9. Talcum luteum, lamellis flexuosis opacis friabilissimum.

Carth. min. 15. Talcum lamellis opacis rigidis luteis.

Habitat in Dalecarliae *fodinis* β) *in* Dalecarlia.

hemisphaerica. 5. M. lamellis hemisphaericis concentricis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 59. *n.* 8. Mica squamis hemisphaericis.

Waller. miner. 125. *syst. miner.* 1. *p.* 373. *n.* 6. Mica hemisphaerica.

Habitat in Finlandiae paroecia Kimito, *saxi fatiscentis partem constituens, nitidissima, alba, semen pisi dimidiatum magnitudine et figura referens.*

striata. 6. M. lamellis in radios transeuntibus.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 372. *n.* 5. Mica particulis oblongis tenuioribus acuminatis.

Cronst. §. 94. 3. Mica particulis acerosis.

Habitat in Sueciae *saxis, cinerea vel nigra, igne albescens vel flavescens hornblendae accedens.*

crystallina. 7. M. tabulis hexaëdris.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 60. *n.* 9. Mica squamis erectis passim triquetro-conniventibus.

Cronst. miner. §. 95. 5. Mica drusica.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 373. *n.* 7. Mica figura determinata drusica.

Habitat in Dalecarliae *fodinis, in* Sahlbergensi, Zinnwaldensi, *tabulis nunc sparsis, nunc stellatim aggregatis, nunc in columnas dispositis.*

prismatica. 8. M. fusca, prismatibus enneadris.

Klaproth bergm. Journ. 1790. 9. *p.* 227.

Hoffm. bergm. Journ. 1789. 1. *p.* 156.

Habitat in fodina Schneebergensi Saxoniae, Pini *prope* Aue, *saxo ex quartzo et feldspato composito innidulans, opaca, intus parum nitens.*

37. OPALUS. Ex terra aluminari et plurima ſilicea cum pauca ferri calce conſtans, cui interdum pauxillum magneſiae albae aut terrae calcariae accedit.

Duriuſculus, nitens, vix unquam opacus, texturae conchoideae, levis, in fragmenta indeterminata diſſiliens, paraſiticus, formae utplurimum communis, *facile rimas agens.*

Igne difficilime liquandus.

hydrophanus. 1. O. ſubopacus in liquidis pellucidus coloremque mutans, linguae adhaerens.

Weltauge. *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 69. *n.* 6 *δ. Wall. miner.* 83. *ſyſt. min.* 1. *p.* 283. *n.* 21. Achates unguium colore in aere opaca aqua pellucens.

Brückmann von dem Weltauge oder Lapide mutabili. *Brunsv.* 1777.

Liebenroth üb. Nat. u. Menſch verm. mineral. Gegenſt. in Sachſ. 2. *Samml.* §. 28. *p.* 49.

Habitat in insularum Feroenſium, Islandiae, Britanniae, Hetruriae, Hungariae, Sileſiae, Poloniae, Saxoniae, (*praeſertim prope* Hubertsburg,) Goettingiae *piceis, nobilibus, vulgaribus et vilioribus, chalcedoniis, praſiis, chryſopraſis, nephritico, ſerpentino, granite, jaſpide, porphyrio argilla indurata, albus, eburneus, ochroleucus, vitellinus, rufeſcens aut vireſcens, rarius, ſi unquam, pyramidis triedrae forma comparens.*

piceus. 2. O. nitoris cerei, texturae imperfectius conchaceae.

Pechſtein. *Habitat, rarius aut nunquam magnam montium partem conſtituens, quam aliis foſſilibus, magnis ſaepe, maſſis innidulans in inſulis* Islandia, Elba, *in* Gallia *prope* Meſnil-Montant, *etiam in* Alvernia, Forez, Britannia (*prope* Pompéen,) Bavaria (*prope* Qizersdorf,) *in* Tranſilvania (*prope* Hermanſtadt, Szent-Irnae *et* Nagyag,) *in* Hungaria, (*prope* Boinik, Koenigsberg, Schemniz, Cremniz, Jacobian, *inter* Eperias *et* Tokai, *et in valle* Siroka,) *in montibus* giganteis, *in* Saxonia (*prope* Miſenam

nam Dresdam *et* Pleniz,) nova Hispania *infumatus*, *ex cinereo niger*, *ex virescente fuscus*, *olivaceus*, *gramineus*, *psittacinus*, *caerulescens*, *caeruleus*, *aut ruber*, *diaphanus*, *semipellucidus*, *aut subopacus*, *segmentis*, *in quae sponte secedit*, *granulatis*, *interdum ligni fragmenta includens*.

ligneus. 3. O. subopacus longitudinaliter diffractus fibrosam texturam monstrans in fragmenta crustosa sponte secedens.

Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 170. Holzopal.

Habitat massis utplurimum ingentibus in comitatu Hungariae Liptoviensi, *facile in fragmenta*, *nonnunquam in festucas longas dissiliens*, *interdum opacus*, *rarius diaphanus*, *fibris utplurimum rectis*, *crustis*, *in quas sponte secedit crassis*, *nunc rectis*, *nunc incurvis*, *crebrius striatus*, *quam unicolor*, *lacteus*, *ex rufescente albus*, *ochroleucus*, *ex flavescente cinereus*, *fusci capillorum aut caryophyllorum aut in luteum vergatis coloris*, *ochraceus*, *vel hyacinthinus*.

cereus. 4. O. semipellucidus levis flavus, texturae perfecte conchaceae.

Werner in Cronst. Mineral. §. 55. *p.* 122.

v. Fichtel Karpath. p. 408.

Habitat frustis rotundatis jaspidi saepe et argillae induratae inhaerens Polonia *prope* Radomischel *in* Hungaria *superiori prope* Telkobanya, *flavedine propius nunc ad ceream*, *nunc ad melleam accedente*, *nunc paulisper in fuscum colorem vergente*, *fragilis*, *intus valde nitens*, *fragmentis*, *in quae dissilit*, *acutis*, *interdum fere discoideis*.

vilior. 5. O. durus leviusculus facile dissiliens in fragmenta acuta.

Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 168.

Habitat in Polonia *prope* Radomischel, Silesia *prope* Cosemütz, Bohemia, Hungaria (*prope* Tscherweniza *et* Telkobanya,) Austria (*prope* Primerstorf,) Saxonia (*prope* Freyberg, Eibenstock *et* Johanngeorgenstadt,) *et prope* Francofurtum *ad* Moenum (*ad* Avestein,) *diaphanus vel subopacus*, *rarius opacus rarissime pellucidus*, *texturae nunc magis*, *nunc minus perfecte conchaceae*, *nitoris nunc majoris nunc minoris utplurimum vitrei*, *colorum albi*, *cinerei*, *viridis*, *fusci*, *rubri*, *nigri*, *varietate magna conspicuus*, *interdum maculosus*.

6. O.

vulgaris. 6. O. colorem pro ſitu ad lucem varians duriuſculus leviuſculus diaphanus fragmentis, in quae diſſilit, obtuſiuſculis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 68. *n.* 6. *α.* Silex vagus reflexione et refractione varians, albus.

Waller. miner. 82. Achates fere pellucida, colores pro ſitu ſpectatoris mutans.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 280. *n.* 19. Achates fere pellucida, colores ſub refractione et reflexione varians.

Habitat utplurimum aliis lapidibus inhaerens, et formae communis, rarius reniformis aut botryoides, in Polonia (*prope* Radomiſchel,) *in* Sileſia (*prope* Coſemüz *et* Schwentich,) *in* Saxonia (*prope* Johanngeorgenſtadt, Eibenſtock, Schneeberg *et* Freyberg,) *prope* Francofurtum *ad* Moenum, Hungaria (*prope* Tſcherweniza, *heic interdum lichenes includens, in* Islandia *et inſulis* Feroe, *intus utplurimum parum nitens, interdum ſubopacus, lacteus, ochroleucus, ex flaveſcenti aut vireſcenti cinereus rarius porraceus olivaceus aut rubellus, aquae guttam interdum includens, rarius texturae in planam vergentis, aut matris perlarum inſtar nitens aut punctis quaſi argenteis micans.*

nobilis. 7. O. ſemipellucidus intus valde nitens levis duriuſculus colore vivaci pro ſitu ad lucem vario fragmentis, in quae diſſilit acutis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 68. *n.* 6. *β.* Opalus Paederota.

Plinius hiſt. mund. 37. *c.* 6. *Haſſelq. it.* 508? *Cronſt. miner.* §. 55. a. Opalus Nonnii.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 281. *n.* 19. b. Opalus colore olivari, reflexione ruber.

Johann apocal. 21. 11? Lapis praeſtantiſſimus Jaſpis.

Habitat ad radicem montium Carpathicorum *in* Hungaria *prope* Tſcherweniza, *argillae ferriferae incluſus, heic jam anno* 1400 *erutus, rarior in* Saxonia *prope* Freyberg, *utplurimum lacteus luci recta obverſus flavus, oblique eam recipiens viridis, flavus, ruber aut caeruleus, ſaepius fere pellucidus, rarius fere diaphanus, rariſſime vermem includens.*

38. ZEOLITHUS. Ex terra aluminari pauca et plurima ſilicea conſtans, quibus aliquid terrae calcariae et pauxillum calcis ferreae et aquae accedit.

Leviuſculus, in fragmenta (utplurimum) indeterminata diſſiliens, paraſiticus, fragmentis, in quae ſponte ſecedit granularibus.

Aqua forti ſine effervescentia ſolubilis, et cum ea in gelatinae ſpeciem ſaepe abiens igne cum ebullitione facile liquandus, in vitrum album, initio ſpongioſum, aquae ſupernatans et primo fluxus momento ſplendorem emittens.

farinaceus. 1. Z. albus friabilis.
Knoch Beytr. zu chem. Annal. 2. *p.* 20.
Habitat in Islandia, *et* Hercynia (*prope* Andreasberg,) *ex fatiſcentia congenerum natus.*

lamelloſus. 2. Z. ſolidus intus nitens rufeſcens diaphanus lamelloſus: lamellis undulatis fragilibus.
Knoch Beytr. chem. Annal. 2. *p.* 27. *f.* 17. 18. 19.
Rinman nov. act. Stockh. 5. *ad* 1784. 1. *p.* 52. Gäſten.
Habitat in Oſtrogothia *et* Islandia, *interdum in fragmenta cruſtoſa ſecedens, duriuſculus.*

radiatus. 3. Z. ſolidus matris perlarum inſtar nitens radiatus: radiis convergentibus.
Cronſt. miner. §. 111. 3. A. Cryſtalli zeolitis pyramidales concretae ad centrum tendentes.
Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 313. *n.* 9. Zeolites facie ſelenitica lamellaris.

Habitat

Habitat in Islandia *insulis* Feroë, Lapponia, Jemtia *et* Hercynia, *radiis nunc stellatis, nunc fasciculatis, albus, aut flavus, duriusculus.*

fibrosus. 4. Z. solidus matris perlarum instar nitens fibrosus: fibris convergentibus.

Cronst. miner. §. 110. Zeolites spatosus.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 311. *n.* 2. Zeolites particulis minoribus, granularis mollior.

Vogel miner. 189. *Act. Stockh.* 1756. *p.* 120. Zeolitus.

Habitat in Islandiae lavis, *frequens chalcedonii comes, in* Scotiae, Hassiae, Thuringiae, Galliae basaltis, *rarior in* Hercynia, *utplurimum albus, rarius rubellus, fuscescens, flavus, aut cinereus, fibris tenuioribus aut crassioribus, nunc fasciculatis, nunc stellatis et in globi magis minusve perfecti formam non raro aggregatis, diaphanus, rarius semipellucidus, duriusculus.*

stillatitius. 5. Z. solidus subcylindricus rufescens.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 185. *n.* 12. Stalactites (zeolithus) spatosus rufescens.

Habitat passim in rupium rimis, *an distincta species?*

clavatus. 6. Z. solidus diaphanus matris perlarum instar nitens sulcatus clavae forma.

Knoch Beytr. chem. Annal. 2. *p.* 17. *f.* 6-8.

Habitat gregarius in insulis Feroe, Islandia, Jemtia, Hercynia, *heic argento rubro et spati speciebus variis insidens, lacteus, rarius flavicans.*

tabularis. 7. Z. solidus semipellucidus duriusculus matris perlarum instar nitens, tabulis hexaëdris.

Fichtel Karpath. p. 660?

Knoch Beytr. chem. Annal. 2. *p.* 16. *f.* 1. 3. 4. 5.

Habitat in Islandia, Hercynia, Transilvania, *rarius lacteus aut ruber quam ex caerulescenti albus, utplurimum faciebus brevioribus singulis in binos rhombos, terminatis.*

cubicus. 8. Z. albus solidus subpellucidus duriusculus matris perlarum instar nitens, cubis exilibus aggregatis.

Habitat in insulis Feroë, Islandia, Lusatiae *superioris* (*ad montem* Lausche) *basalta.*

prismaticus. 9. Z. albus pellucidus nitens duriusculus: prismatibus tetraëdris.

 α) pris-

α) prismatibus rectangulis.
a) perfectis.
Cronst. miner. §. 111. B. Cristalli zeolitis distinctae figura prismatica truncata.
b) utrinque in aciem terminatis. *Knoch Beytr. z. chem. Annal.* 2. *p.* 133.
c) pyramide tetraëdra terminatis. *Karst. Lesk. Mineralkab.* 1. *p.* 133.
d) aequilateris.
e) compressis. *Karst. Lesk. Mineralkab.* 1. *p.* 133.
α) cruciatim se perforantibus. *Karst. Lesk. Mineralkab.* 1. *p.* 133.
f) aggregatis.
α) fasciculatim.
b) stellatim.
β) prismatibus obliquangulis.
Habitat in insulis Feroë, Islandia, b. c. (e a) *in* Hercynia, a) *in* Jemtia, *prismatibus interdum minutis.*

capillaris. 10. Z. niveus nitens duriusculus: pyramidibus capillaribus.
Cronst. miner. §. 111. C. Cristalli Zeolitis capillares.
α) pyramidibus segregatis.
β) pyramidibus fasciculatim congestis.
Habitat in insulis Feroë, Jemtia, *basalte* Isenacensi.

scintillans. 11. Z. durus nitens. *Bergm. chem. Annal.* 1784. 2. *p.* 392. *Groschke Bergbauk.* 1. *p.* 398.
a) formae communis.
b) superficiebus sphaericis inaequalis.
c) prismatibus perfectis hexaedris: faciebus convexis.
Habitat in Suecia *rarior prope* Edelfors, *etiam in* Westrogothiae *et* Scotiae *basaltis prope* Edinum, *et* Dumbarton, γ) *prope* Strontian *rarius fibrosus aut radiatus, quam compactus, albus, canus, isabellinus, aut ruber, egregiam polituram admittens.*

viridis. 12. Z. pomaceus durus semipellucidus texturae partim lamellosae partim radiatae.
Claproth Schr. berl. Naturf. 8. *p.* 217. *Hassenfratz journ. de phys.* 1788. *Febr. p.* 81. *Werner bergm. Journ.* 1790. 1. *p.* 99. Prehnit.
Sage journ. de phys. 1789. *Jun. p.* 447. Chrysolithe du cap de bonne esperance.
Hacquet Schr. berl. Naturf. 4. *p.* 25. *t.* 3. *f.* 17. Kristallisirter Praser.

α) for-

α) formae communis.
β) forma prismatis tetraëdri compressi.

Habitat ad Caput bonae spei, *et* (*prope* Dunglass) *in* Scotia, *polituram egregie admittens, interdum in porraceum aut olivaceum colorem vergens, formae communis aut crystallorum utplurimum exilium nitidarum, rarius prismatum rectangulorum tetraëdrorum utrinque in aciem terminatorum, quam tabularum aut hexaëdrarum aut crebrius tetraëdrarum obliquangularum, ad margines terminales saepe truncatarum, frequentius in tabulas tetraëdras, fasciculos, farciminum speciem aggregatarum, quam solitariarum, transversim fractus minutim granulatus, in fragmenta granularia, rarius in bacillos secedens.*

Columnaris. 13. Z. prismaticus transverse striatus, longitudinaliter diffractus texturae fibrosae transversim lamellosae.

v. Fichtel et Bindheim Schr. berl. Naturf. 3. *p.* 447. &c. 452. &c.

Habitat (*prope* Schebesch) *in* Transilvaniae *marmore micante sparsus, prismatibus nunc solitariis, nunc aggregatis, nunc tetraëdris nunc hexaëdris, utplurimum albis, rarius caerulescentibus, thalassinis aut stramineis, majorem longe, quam congeneres* ($\frac{13}{60}$) *terrae calcariae, minorem aluminaris continentibus.*

Cyanites. 14. Z. fragilimus diaphanus nitens ponderosus duriusculus transversim ad chalybem scintillans in festucas longas dissiliens, texturae lamelloso - radiatae. *Werner bergm. Journ.* 1790. 1. *p.* 164.

Saussure fil. journ. de phys. 1789. *Mart. p.* 213. *et Sage Jul. p.* 39. Sapparre.

Hoffmann bergm. Journ. 1789. 1. *p.* 29. Cyanit.

v. Born ind. foss. 1. *p.* 33? Basaltes caeruleus.

v. Born Briefe üb. miner. Gegenst. 7. *p.* 39? *Ferber n. Beytr. z. Mineralg.* 1. *p.* 106? *et* 3. *mineralog. Briefe. p.* 46? *Stütz Abh. der boehm. Privatges.* 3. *p.* 332? Blauer Schoerl.

Herrmann chem. Annal. 1789. 1. *p.* 224? Aquamarin arbiger Schoerl.

Habitat in montium Carpathicorum *ramo*, Wallachiam *a* Transylvania *separante*, *ad montem* S. Gotthardi Helvetiae, *in provincia* Lugdunensi (*prope* Symphorian) Galliae, *in* Hispania, Scotia, Tiroli (*ad montem* Greiner,) *in* Austria (*prope* Meissau?) *in* bannatu Temesiensi? (*prope* Saska,) *in montibus* Nertschinsk Sibiriae? *in* Saxonia?

xonia? (*prope* Geyer,) *ad* Rheni *ripas prope* Andernacum? *in fragmenta cruſtoſa, interdum in granularia aggregata, ſecedens, colore caeleſti intermiſto albidus vel cinereus, lamellis incurvis, frequentius radiis utrisque ſemipellucidis conſtans, his tenuiſſimis, ſparſis, parallelis aut faſciculatis, et majori duritie, et faciliori in igne fluxu a mica et talco ſatis diſtinctus.*

conglomeratus. 15. Z. granulis, in quae ſecedit, laevigatis vitrei nitoris concentrice cruſtoſis.
v. Fichtel Karpath. p. 365. 648.
Habitat in collibus, *monti* Hungariae Pap-Laſſo *vicinis, magnas maſſas conſtituens, jaſpidis venis exaratus; an hujus generis?*

combuſtus. 16. Z. poroſus. *v. Fichtel Karpath. p.* 357. 647. 653.
Habitat in Hungariae *monte* Schator, *an ex granite liquato natus, albidus, aut nigricans.*

quartzoſus. 17. Z. nigricans texturae aequabilis in fragmenta acuta diſſiliens nitoris pinguis. *v. Fichtel Karpath. p.* 652.
Habitat in Hungaria, *prope* Talkobanga *integrum montem conſtituens.*

varius. 18. Z. texturae vitreae nitoris pinguis nigricans: granulis albis immerſis. *v. Fichtel Beytr. p.* 657.
Habitat in Hungaria *prope* Glashütte; *an hujus generis diſtincta ſpecies?*

argenteus. 19. Z. diaphanus rimoſus coloris argentei. *v. Fichtel Karpath. p.* 659.
Habitat vagus in Hungaria *prope* Peklin.

bohemicus. 20. Z. lamelloſus igne non effervescens ſed in vitrum pellucidum confluens. *Fichtel Karpath. p.* 662.
Habitat in Bohemia *prope* Kunyetiz *inter* Koeniggraez *et* Pardubiz, *amygdalitae innidulans.*

39. SCORLUS. Ex terra aluminari et ſilicea, calcaria et utplurimum calce ferrea conflatus, quibus interdum aliquid magneſiae albae et nigrae accedit.

Durus, in fragmenta indeterminata diſſiliens, intus nitens, paraſiticus.

Cum aqua forti non effervescens, igne facile in vitrum abiens.

granatinus. 1. Sc. albus duriuſculus difficilius igne fundendus facile fatiſcens.

Givani litolog. Veſuv. p. 38. Granati vianchi di Napoli.

T. Bergman de prod. vulcan. opuſc. vol. 3. *p.* 206.

Habitat in Veſuvii *potiſſimum lavis, marmoribus aliisque granatum facie externa aemulans, at ferri expers, nunc vitri inſtar pellucidus, nunc opacus.*

vitreus. 2. Sc. fragilis nitens texturae minutim conchaceae, facile cum ſpuma liquandus.

Klaproth Mag. für Helv. Naturk. 1. *p.* 180. Violetter Schoerl.

Hoffmann bergm. Journ. 1788. 1. *p.* 54. 261. Thumer Stein.

α) formae communis diaphanus aut ſubopacus in fragmenta cruſtoſa ſponte ſecedens.

β) cryſtallis nitidiſſimis pellucidis vel ſemipellucidis ſubpriſmaticis: faciebus rhomboidalibus utplurimum longitudinaliter ſtriatis.

Habitat in Saxonia *prope* Thum *et* Schneeberg, *in* Delphinatu *prope* Bourg d'Oiſans, Armentieres *et* Balme d'Auris, *in montibus* Pyrenaeis *prope* Bareges, *in* Norwegia *prope* Kongsberg, *utplurimum caryophyllinus, colore nunc magis in rubrum, nunc magis in violaceum, nunc potius in nigrum vergente, rarius margaritaceus aut ex viresſcente cinereus, leviuſculus.*

tabularis. 3. Sc. canus ſemipellucidus tabulis tenuiſſimis tetraëdris in tabulas craſſiores aggregatis. *Hoffmann bergm. Journ.* 1788. 1. *p.* 57.

Habitat

Habitat una cum vitreo in Delphinatu *prope* Bourg d'Oisans, *compactus, subnitidus, intus parum micans, texturae ad planam accedentis, tabularum faciebus lateralibus cylindrico concavis, terminalibus utplurimum subconvexis.*

genuinus. Stangenschoerl. 4. Sc. ponderosus opacus niger, tritura dilute cinerea.

Syst. nat. I. *p.* 181. *n.* 2. Stannum crystallis columnaribus nigris.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 95. *n.* 3. Borax (Basaltes) lapidosus columnaris politus, pyramidibus triquetris.

Cronst. miner. §. 75. 4. Basaltes crystallisatus.

Waller. miner. sp. 139. Corneus crystallisatus prismaticus, lateribus inordinatis.

Waller syst miner. I. *p.* 319. *n.* 2. Basaltes figura columnari lateribus inordinatis, crystallisatus.

Habitat in Zeylonae, Madagascariae, Hispaniae, Italiae, Sabaudiae, Vallis Tellinae, Rhaetiae, Helvetiae, Galliae, *et montium potissimum* Pyrenaeorum, Cornubiae, Groenlandiae, Norwegiae, Sueciae, Silesiae, Moraviae, Hungariae, Saxoniae, Hercyniae *lavis, granitis, gneissis variis, aqua forti fere totus solvendus, ferro interdum adeo dives, ut magneti admotus ejus directionem mutet, nunc formae communis, in fragmenta granularia, frequentius, et tum etiam facilius in bacillos tenues, rectos parallele, fasciculatim aut stellatim secedens, nunc forma crystallorum, rarius granatos mentientium, quam prismatum, quae longitudinaliter striata, rarissime acicularia, vulgo mediae, rarius insignis magnitudinis, crebrius triedra, aut enneaedra, utrinque utplurimum in pyramidem triedram terminata, quam hexaedra apparent.*

electricus. Turmalin. 5. Sc. excalefactus corpuscula levia altero fine attrahens altero excutiens.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 72. *n.* 4. Borax diaphanus subopacus purpureus maxime electricus.

Waller. syst. miner. I. *p.* 315. *n.* 6. Zeolites facie vitrea, calefactus cineres aliaque levia corpora attrahens et repellens, electricus.

Act. paris. 1717. *p.* 9. *Flor. zeyl.* 8. *Act. berol.* 1756. *p.* 105. Lapis electricus.

Vogel miner. 191. *Act. Stockh.* 1768. *p.* 7. Aschendreker, Trip, Tourmalin.

Habitat in Zeylonae *fluviis*, Brasilia, Castilia, *insulis* Galliae *vicinis, in* Groenlandia *montibus* Ural *et* Nertschinsk Sibi-

Sibiriae, *montibus* Norwegiae, Sueciae, Helvetiae (Grimsel *et* S. Gotthardi,) *et* Germaniae e. g. *in monte* Greiner, *prope* Francofurtum *ad* Moenum, *prope* Selb *in* Franconia, *prope* Ehrenfriedersdorf, Annaberg, Dorfchemniz *et* Freyberg *in* Saxonia, *gneisso aliisque saxi speciebus innidulans, a quibus saepe avulsus, et aquarum vi deletis angulis ad fluviorum ripas granorum forma dimittitur, alias prismatibus tenuibus saepe longitudinaliter striatis pyramide tetraëdra terminatis tri-vel enneaedris, rarius tetraëdris, hexaëdris aut heptaëdris, rarius quoque formae communis in bacillos secedens, subponderosus, texturae conchaceae, utplurimum pellucidus et valde nitens, hinc gemmae loco habitus, quamvis duritie plurimis ejus speciebus inferior, interdum diaphanus coloris creberrime obscuri, fusci aut viridis, rarius rubri, caerulei aut flavi, igne difficilius liquandus, aequabiliter excalefactus favillae pulvisculos altera parte attrahens, altera repellens, altera excalefactus, altera refrigeratus utraque attrahens,* P. Hermanno, *quum in* Zeylona *commoraretur, jam cognitus, ponderis specifici* = 3086 *ad* 3155 : 1000.

ORDO V.

TERRAE SILICEAE.

Ex terra ſilicea praeſertim conflatae, durae.

40. GEMMA. Ex terra ſilicea et aluminaris ſaepe paulo majori portione conflata, quibus utplurimum aliquid terrae calcariae et calcis ferreae accedit.

Macer, intus valde nitens, rariſſime opacus vel ſubopacus, nunquam duriuſculus aut mollis, in fragmenta indeterminata diſſiliens, paraſitica, in tenebris lucens, frictione excalefacta corpuſcula leviora trahens.

Alcali igne liquato non ſolvenda.

Rubinus. 1. G. duriſſima ponderoſa rubra texturae lamelloſae, directione mutata conchaceae, coloris in igne et tritura tenaciſſima, priori non liquanda.

Syſt. nat. I. *p.* 165. *n.* 6. XII. 3. *p.* 102. *n.* 6. *β. Muſ. Teſſin.* 38. *n.* 3. Alumen (Gemma pretioſa Rubinus) lapidoſum pellucidiſſimum ſolidiſſimum rubrum.

Cronſt. miner. §. 43. *β.* Adamas ruber.

Waller. miner. III. *ſyſt. miner.* I. *p.* 235. *n.* 2. Gemma pellucidiſſima duritie ſecunda, colore rubro in igne permanente.

Juſt. miner. 377. *Vogel miner.* 143. *Baum. miner.* I. *p.* 229. Rubinus.

Habitat in Braſilia *et* Oriente, *potiſſimum regnis* Pegu *et* Zeylon, *duritie ſpatum fere triplo ſuperans, calcariae terrae et calcis ferreae aliquid quoque continens, poſt adamantem inter gemmas pretioſiſſima, colore nunc pallidiori, nunc magis ſaturato ceraſino aut in violaceum vergente, rarius dilute roſeo aut ex rubro et albo miſto, ſtriisque flavis vario, aut partim rubro partim caeruleo rariſſime in vireſcentem vergente, aut variabili, forma priſmatis tetraëdri, aut tabulae triedrae: faciebus terminali-*

nalibus in aciem exeuntibus, aut pyramidis triedrae simplicis, crebrius tetraëdrae duplicis, ad margines interdum truncatae, saepe quoque angulis aquae vi detritis forma granorum rotundatorum, saepe pellucidus, rarius semipellucidus aut opacus.

Sapphirus. 2. G. durissima subponderosa caerulea tritura alba texturae subincurvo-lamellosae, igne non fundenda, at colorem omnem exuens.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 103. *n.* 6. *γ.* Alumen lapidosum pellucidissimum solidissimum caeruleum.

Cronst. mineral. §. 44. *Just. miner.* 378. *Baum. miner.* 1. *p.* 230.

Vogel miner. 146. Saphyrus.

Waller. miner. 112. Gemma pellucidissima, duritie tertia, colore cyaneo igne fugaci.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 237. *n.* 3. Gemma pellucidissima, duritie tertia, colore caeruleo in igne forti fugaci.

Habitat post rubinum pretiosissima et durissima in Brasilia, *in* India, *potissimum regnis* Pegu *et* Zeylon, *ad* persicos *fines regni* Russici, *in* Bohemia (*inter* Bilin *et* Merowiz,) *et in* Galliae *provincia* Velay (*prope* Puy,) *utplurimum libera et angulis detritis rotundata in fluviis eorumque ripis, arena, humo, rarius aliis fossilibus adnata, et tum forma crystallorum transverse striatorum, nunc prismatum hexaëdrorum rectangulorum, aut tetraëdrorum obliquangulorum inaequilaterorum, crebrius pyramidum hexaëdrarum simplicium vel duplicium, nunc pellucida et aequabiliter tincta nunc semipellucida, nunc diaphana, nunc nubeculis albis turbida, in igne una cum colore evanidis (quo casu saepe pro adamante venit, duritie tamen longe inferior, per ustionem adhuc magis imminuta,) colore nunc aequabili, nunc in crystallis praesertim, apicem versus magis diluto, nunc saturatiori magis et puriori berolinensi, indico violaceo aut lazureo, nunc dilutiori in viridem, flavescentem, cinereum, album vergente, nunc pro vario ad lumen situ variabili, semper aliquid terrae calcariae et pauxillum calcis ferreae continens; dum ignis vim experitur, lumen egregium spargens.*

Topazius. 3. G. subdurissima ponderosa flava textura lamellosa transversim fractae conchacea, igne non fundenda, at fortiore colorem omnem exuens.

Syst.

Syst. nat XII. 3. *p.* 94. 2. *α.* Borax (Gemma nobilis Topazius) lapidosus prismaticus pellucidus: pyramidibus truncatis, flava.

Mus. Tessin. 32. *n.* 14. Nitrum quartzosum coloratum.

Cronst. miner. §. 45. *Just. miner.* 381. *Vogel miner.* 141. *Baum. miner.* 1. *p.* 232. Topazius.

Waller. syst. mineral. 1. *p.* 239. *n.* 4. Gemma pellucidissima, duritie quarta, colore aureo in igne fugaci.

Habitat rarius libera, et angulis detritis rotundata, quam aliis mineralibus adhuc inhaerens et adhaerens ac nativae formae adhuc particeps, in Sibiriae *montibus* Uralensibus *et* Nertschinskensibus, *etiam ad* persicos *fines imperii* Russici, *in* India *et vicinis insulis, praesertim* Zeylona, *in* Brasilia, Silesia (*prope* Strigonium,) Bohemia (*inter* Bilin *et* Merowiz,) *et potissimum* Saxonia (*prope* Zinnwalde, Altenberg, Ehrenfriedersdorf *et* Auersbach,) *formae interdum communis, tum in fragmenta granularia secedens, crebro prismaticae, prismatibus longitudinaliter striatis nunc solitariis, nunc geminis aut ternis cruciatim dispositis, nunc aggregatis, rarius tetraëdris rectangulis vel obliquangulis, quam octaëdris inaequilateris, pyramide irregulari raro octaëdra, (brasil. tetraëdra) aut (sibirica) in aciem terminatis nunc pellucidis, nunc semipellucidis, nunc diaphanis, interdum sat insignibus, flavedine modo dilutiore, modo saturatiore, utplurimum vini colorem mentiente, at etiam in album cinereum, virescentem, et viridem colorem ipsum vergente, leniori ignis vi in ruborem aliquando abeuntem, ut rubinum simulet, ponderis specifici* = 3531 *ad* 3564 : 1000.

Hyacinthus. 4. G. dura lamellosa pellucida rubedinis sibi propriae prismatibus tetraëdris utrinque pyramide tetraëdra terminatis, igne non fundenda colorem amittens.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 85. *n.* 3. *α.* Nitrum lapidosum quartzosum octdecaedrum purpureo-fulvum.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 240. *n.* 4. i. Topazius flave rubens.

Just. miner. 385. *Vogel miner.* 145. *Baum. miner.* 1. *p.* 235. Hyacinthus verus.

T. Bergm. de terr. gemm. §. 7. *de tub. ferrum.* §. 17. *opusc.* 2. *p.* 103. 104. 476. 478. 480. Hyacinthus.

Reuss Orogr. des boehm. Mittess. p. 148.

Habitat in Oriente *et* Bohemia, *ejusdem cum topazio duritiei, at minorem terrae siliceae, majorem* ($\frac{2}{5}$) *aluminaris, calcariae* ($\frac{1}{5}$), *et* ($\frac{13}{100}$) *calcis ferreae continens, ponderis specifici* = 3687 *ad* 3760 : 1000.

5. G.

alabandica. 5. G. dura pellucida, colore rubro in igne fugaci, igne non fundenda.

Ferber n. Beytr. z. Mineralg. 1. *p.* 585.

Habitat in Variſciae *fluvio* Goetſch *prope* Lengefeld, *forma granorum rotundatorum, magnitudine ſeminis piſi aut fabae, uſtione dealbata hinc inde pro adamante venalis.*

Rubicellus. 6. G. dura, coloris ex rubello in luteum vergentis in igne fugacis, igne non fundenda.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 236. *n.* 2. d. Rubinus colore rubeo ſubflavo.

Habitat in India, *topazio mollior, coloris impuri minus grati.*

Spinellus. 7. G. dura coloris rubri, tritura rubella igne non fundenda.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 236. *n.* 2. c. Rubinus colore rubeo ſubalbo.

Klapr. Schr. berl. Naturf. 9. *p.* 340.

Habitat in India, *coloris ſaepe amoeni non raro punicei, tum magni aeſtimata, pondere ſpecifico rubino inferior, topazio mollior, ultra* $\frac{3}{4}$ *terrae aluminaris, pauxillum calcis ferreae, et pauciſſimam terram calcariam continens.*

Aqua marina. 8. G. dura pellucida lamelloſa dilute thalaſſina igne non fundenda, in fragmenta trapezoidea diſſiliens.

Syſt. nat XII. 3. *p.* 95. *n.* 2. γ Borax lapidoſus prismaticus pellucidus: pyramidibus truncatis caeruleo-virens.

Cronſt. miner. §. 47. η. 1. Aqua marina.

Vogel miner. 146. Beryllus Aqua marina.

Waller. ſyſt miner. 1. *p.* 242. *n.* 5. c. Smaragdus caeruleo viridescente colore.

Habitat in Braſilia, India, *montibus* Sibiriae Nertſchinskenſibus, *in* Saxonia (*prope* Schneeberg *et* Eibenſtock) *et in?* Bohemia (*prope* Gresniz) *topazio proxime affinis, nunc formae communis, in fragmenta cruſtoſa ſecedens, nunc cryſtallorum, topazii cryſtallis ſimilium, ponderis ſpecifici* = 3521 *ad* 3548 : 1000.

Scorlites. 9. G. ſubdura ſubponderoſa diaphana coloris ex vireſcente aut flaveſcente albi in igne conſtantis, in igne non fundenda.

Wern. Ueberſ. v. Cronſt. Miner. *p.* 169. Weiſſer Stangenſchoerl.

T. Bergm. chem. Annal. 1784. 2. *p.* 391. Weiſſer Schoerl.

Klaproth chem. Annal. 1788. 1. *p.* 290. Schoerlit.

Gutan-

Gutanner chem. Ann. 1786. 1. *p.* 525? Weisser Schoerl aus Brasilien.

Ferber 3 *miner. Brief. p.* 46? Weisser prismatischer Schoerl.

Habitat in Brasilia? *prope* Bonnam *in monte* Godesberg? *in* Saxonia *prope* Altenberg *una cum mica et quartzo, ex mera, si paucissimam aquam excipias, terra silicea et aluminari, et aequali fere utriusque parte constans, congeneribus mollior, texturae ex compacta inaequali lamellosae, nunc formae communis, in bacillos, tenues, rectos, parallelos secedens, nunc forma prismatis perfecti hexaëdri.*

Beryllus. 10. G. dura coloris ex caeruleo viridis in igne constantis, igne non fundenda, texturae conchaceae, si transversim frangatur, lamellosae, forma prismatum hexaëdrorum longitudinaliter utplurimum striatorum.

Cronst. miner. §. 42. 2. Beryllus.

Hoffmann bergm. Journ. et Bindheim Schr. berl. Naturf. 10. *p.* 35. &c. 1788. 1. *p.* 253. Beryll.

Gerhard Grundr. p. 286. Aquamarinschoerl.

Habitat in montium Saxoniae Fastenberg (*prope* Johanngeorgenstadt) *et* Sibiriae Tigeretskensium, Nertschinskensium, Uralensium, Dauuricorum, *quartzo, granita, wolframo &c. crystallis variae magnitudinis, nunc diaphanis, nunc pellucidis, rarius solitariis aut geminis, quam aggregatis, interdum fascicularis, colore nunc ad viridem, nunc ad caeruleum propius accedente rarius in flavum vergente, aut variabili, igne turbidus, pauciorem terram aluminarem* ($\frac{6}{25}$) *et calcariam* ($\frac{2}{25}$) *ferrique pauxillum* ($\frac{5}{300}$) *continens; ponderis specifici* = 2250 *ad* 2782 : 1000.

Chrysoberyllus. 11. G. dura pellucida viridis intus nitidissima, texturae conchaceae.

Waller. syst. mineral. 1. *p.* 244. *n.* 6. c. Chrysolithus colores reflectens diversos.

Habitat nunc detritis angulis rotundata, nunc laevissima, hexaëdro-vel heptaëdro-prismatica, coloris inter tinctum asparagi et olivaceum intermedii, interdum pro situ ad lucem variabilis, in Brasilia, Zeylona, *et?* Nertschinskensibus Sibiriae *montibus, ponderis specifici* = 3698 *ad* 3719 : 1000.

Chrysolithus. 12. G. subdura pellucida leviuscula coloris viridis in igne fugacis, fortiori fundenda, et dum in fluidum statum transit, lucem spargens, texturae conchaceae.

Syst.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 94. *n.* 2. *β.* Borax lapidosus prismaticus pellucidus: pyramidibus truncatis, virens.

Cronst. mineral. §. 46. ε. *Waller. miner.* 115. Topazius Chrysolithus.

Waller. syst. miner. I. *p.* 243. *n.* 6. Gemma pellucidissima, duritie sexta, colore viridi subflavo in igne fugaci.

Just. miner. 384. *Vog. miner.* 147. *Baum. miner.* I. *p.* 234. Chrysolithus.

Habitat in Brasilia, Zeylona, Sibiriae *montibus* Nertschinskensibus *et* Uralensibus, Transilvaniae Szeliczensibus, *comitatu* Glaz, *et* (*prope* Schüttenhofen) *in* Bohemia, *nunc detritis angulis rotundata, nunc crystallorum forma* (*et striarum decursu*) *topazium fere aemulans nunc forma prismatum enneaedrorum altero fine pyramide tetraëdra truncata terminatorum, ignis vi pelluciditate orbanda ponderis specifici* = 3340 *vel* 3410 : 1000.

Smaragdus. 13. G. dura pellucida leviuscula coloris graminei in igne in caeruleum abeuntis, refrigeratae redeuntis, fortiori liquanda, texturae conchaceae.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 95. *n.* 2. *δ.* Borax lapidosus prismaticus pellucidus: pyramidibus truncatis, viridis.

Cronst. miner. §. 48. *Just. miner.* 379. *Vogel miner.* 145. *Baum. miner.* I. *p.* 233. *Waller. miner.* 114. Smaragdus gemma.

Waller. syst. miner. I. *p.* 241. *n.* 5. Gemma pellucidissima, duritie quinta, colore viridi in igne permanente.

Habitat in montibus inter Aegyptum *et* Aethiopiam *intermediis, in regno* Peruano, *in districtu* Russici *imperii* Orenburgensi, *ad* Persiae fines, *in* Kirgisarum *terra, in* Norwegia? (*prope* Ordal) Bohemia? *et* Burgundia? *paucam terram siliceam, pauciorem calcariam, et parciorem adhuc ferri calcem continens, rarius pomacea, vel auri miculis quasi consita, rarius formae communis, quam crystallorum laevium utplurimum hexaëdro-prismaticarum, marginibus interdum truncatis nunc solitariarum, nunc aggregatarum, saepius ad margines aut laterales aut terminales, aut omnes, aut ad angulos truncatarum, aut marginibus terminalibus in aciem exeuntibus conspicuarum, post sapphirum pretiosissima.*

Soranus. 14. G. dura pellucida subponderosa recta lamellosa coloris hyacinthini igne modico persistentis, fortiori paulo facile in scoriam opacam spumidam convertenda.

Cronst.

Cronst. miner. §. 69. A. 2. o. Hyacinthus gemma.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 253. *n.* 4. a. b. Gemma granatica, colore igneo, et Gemma granatica, colore flavescente.

Habitat in Helvetia, Norwegia, Groenlandia, Sibiriae *montibus* Nertschinsk*ensibus et* Uralen*sibus*, Zeylona, Brasilia, *nunc forma granorum rotundatorum in arena aut terra haerens, nunc forma prismatum hexaëdrorum utrinque pyramide triedra terminatorum altis lapidibus immidulans, spato duplo durior, ab infusis acidis mineralibus fortioribus colorem exuens.*

Granatus. 15. G. dura ponderosa rubra texturae inaequalis, igne leniori colorem servans, paulo fortiori in scoriam opacam fuscam spumidam abiens.

Syst. nat. I. *p.* 181. *n.* 3. Stannum crystallis tessellatis rubicundis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 72. *n.* 5. Borax tessellatus solidus politus scintillans.

Vogel miner. 144. *Baum. min.* 1. *p.* 238. Granatus.

Cronst. miner. §. 69. A. *et?* 70. Granatus martialis et? Granatus crocis martis et jovis mixtus.

Waller. miner. 117. Gemma plus minus pellucida, duritie octava, colore obscure rubro in igne permanente.

Woltersd. miner. 32. Stannum polyedrum regulare subrubrum.

Gronov. suppl. 10. *n.* 42. 43. Stannum polyedrum regulare purpurascens.

α) pellucida.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 253. *n.* 4. Granatus crystallisatus pellucidus rubens nitens, in igne colorem retinens, lapide liquescente.

β) opaca.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 252. *n.* 3. Granatus crystallisatus opacus, in igne colorem retinens fusibilis.

a) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 73. *n.* 6. Borax (Margodes) tessellatus argillaceus opacus.

γ) in fragmenta granularia secedens.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 250. *n.* 1. Granatus figura indeterminata, particulis granulatis.

Waller. miner. 103. Quartzum granaticum.

Cronst. miner. §. 69. A. 1. Granatus particulis granulatis, figura indeterminata.

δ) in fragmenta crustosa secedens.

Waller.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 251. *n.* 2. Granatus figura indeterminata, lamellosus.

ε) formae communis.

ζ) forma granorum, detritis angulis rotundatorum liberorum in fluviis, humo, arena obviorum.

η) forma crystallorum, aliis utplurimum innidulantium, laevium.

a) pyramidis.

α) tetraëdrae duplicis.

*) apicibus truncatis. Fig. 36.

β) pyramidis octaëdrae duplicis

*) utroque apice pyramide altera tetraëdra depressa auctae. *Amoen. acad.* 1. *p.* 482.

*β) marginibus inter pyramides primitivas et accessorias truncatis, 32edra.

c) pyramidis triedrae, marginibus lateralibus et baseos truncatis. Fig. 37.

d) pyramidis hexaëdrae, marginibus baseos truncatis. Fig. 2.

ϑ) prismatis hexaëdri.

a) perfecti. *Fichtel von Karpath. p.* 232.

b) utrinque pyramide triedra terminati. Fig. 26.

α) faciebus laevibus.

β) faciebus diagonaliter striatis.

c) marginibus prismatis truncatis. Fig. 32.

δ) marginibus omnibus truncatis. Fig. 28.

ι) dodecaëdri. Fig. 11.

Amoen. acad. 1. *p.* 482. *t.* 16. *f.* 25.

Habitat innumera etiam coloris in nigrum, fuscum, purpureum, sanguineum, flavum vergentis varietate in Madagascar, Aethiopia, India *vicinisque insulis*, Syria, Armenia, Sibiria, Islandia, Groenlandia, Lapponia, *et plurimis aliis* Europae, *potissimum quoque* Germaniae *regionibus, inter quas* Bohemia *eminet, ea in* Transilvania *luxus materies multiplex, ponderis specifici* = 3491 *ad* 4230 : 1000 *majorem, quam congeneres, terrae siliceae copiam continens; an huc spectet scorlus ruber?*

41. OLIVINUS. Ex plurima terra ſilicea, pauciori aluminari et ferri calce conſtans.
In baſalte nidulans, intus nitens, formae utplurimum communis, durus, in aëre fatiſcens.
In igne difficulter liquandus.

Werneri. 1. O. tinctus diaphanus, texturae conchaceae in fragmenta indeterminata diſſiliens.
Werner bergm. Journ. 1790. 7. *p.* 55. Olivin.
Voigt Reiſ. durch Weim. u. Eiſen. 2. *p.* 108. Grüner Schoerl.
Joſ. Mayer Abh. der boehm. Geſellſch. 3. 1787. *p.* 266.
Hoffm. bergm. Journ. 1788. 1. *p.* 242. Chryſolithus.
Habitat in Galliae, Hungariae, Bohemiae, Luſatiae, Saxoniae, Thuringiae, Fuldae, Haſſiae, Goettingae, Rheno *vicinis baſaltis, nunc granorum forma, nunc majoribus fruſtis innidulans, formae communis, viridis, utplurimum olivaceus, interdum in fuſcum colorem vergens, ponderis ſpecifici* = 3225 : 1000. *aliquando hyacinthinus in pulverem ochraceum fatiſcens.*

vitreus. 2. O. pellucidus vix tinctus texturae vitreae in fragmenta indeterminata diſſiliens, ſuperficiebus ſphaerice convexis.
Voigt Beſchr. des Hochſt. Fuld. &c. p. 171. Weiſſe glaſige Lava.
Habel in Klipſt. miner. Briefw. II. 3. *p.* 270. *Gerhard chem. Annal.* 1785. 1. *p.* 57. Müllerifches Glas.
Habitat in Alvernia, Germania (*prope* Francofurtum *ad* Moenum, *inter* Hanoviam *et* Budingam,) *in* Sileſia (*haec ſerpentino inſidens,*) *interdum botryoides, aut ſtillatitius, vitrum ſimulans in igne lacteſcens.*

ſpatoſus. 3. O. diaphanus albus texturae lamelloſae in fragmenta rhomboidalia diſſiliens.
Noſe orograph. Brief. 1. *p.* 224. Feldſpat.
Habitat in baſalte Goettingenſi, *et* Rhenano *ad montem* Mendenberg *Feldſpato affinis, at durior, et longe difficilius fundendus.*

fibroſus. 4. O. diaphanus albus fibroſus durus nitens.
v. H. miner. Beob. Baſalt. a. Rhein p. 111.
Habitat ad Rheni *ripas prope* Unkal, *baſaltae innidulans, fragilis.*

42. FELD-

42. FELDSPATUM. Ex terra ſilicea plurima, pauciori aluminari, pauciſſima ferri calce et fluoris acido conſtans.

Durum, leviuſculum, nitens, lamelloſum, in fragmenta faciebus tetragonis conſpicua diſſiliens, in argillam fatiſcens, paraſiticum.

Cum aqua forti non effervescens, igne facile ſine ebullitione in vitrum pellucidum abiens.

cubicum. 1. F. ex rufeſcente fuſcum, nitoris vitrei, texturae ſubfeſtucariae, in fragmenta cubica non ſpecularia diſſiliens, in cruſtoſa ſecedens. *Karſt. bergm. Journ.* 1788. 2 *p.* 809 &c. *Habitat rarius in* Saxonia, *formae communis, diaphanum, aut ſubopacum, congeneribus difficilius in igne fluens.*

vulgare. 2. F. nitoris vitrei texturae lamelloſae in fragmenta rhomboidalia diſſiliens: faciebus quatuor ſpeculi inſtar nitentibus.

Syſt. nat. I. *p.* 153. *n.* 6. Spatum fixum ſcintillans.

Cronſt. miner. §. 66. H. Spatum ſcintillans.

Waller. miner. 61. Spatum durum lateribus nitidis ad chalybem ſcintillans.

α) opacum.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 50. *n.* 12. Spatum (campeſtre) fixum opacum rufeſcens ſcintillans.

Cartheuſ. miner. 13. Spatum informe durum ſubdiaphanum.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 205. *n.* I. Spatum ſcintillans, opacum, durum, planis regularibus.

β) diaphanum.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 50. *n.* 13. Spatum (ſiliceum) fixum diaphanum album ſcintillans.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 206. *n.* 2. Spathum ſcintillans diaphanum, planis minus regularibus.

γ) formae communis.

δ) forma cryſtallorum.
Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 207. *n.* 3. Spathum ſcintillans cryſtalliſatum.
Cronſt. miner. §. 66. 2. Spatum ſcintillans druſicum.
a) priſmatum.
α) acicularium. *Pini ſur des nouv. cryſtall. de feldſpat. Milan.* 1779. 8.
b) parallelepipedorum. *Noſe orogr. Br.* 1. *p.* 130.
c) craſſiorum lateribus magis aequalibus.
ʅ rectangulorum.
† tetraedrorum. *Voigt bergm. Abhandl.* 1. *p.* 200.
†† hexaëdrorum. *Pini ſur des nouv. cryſt. de feldſpat.*
††† octaëdrorum. *Pini ſur des nouv. cryſt. de feldſpat.*
ʅʅ obliquangulorum.
† tetraëdrorum. *Cronſt. miner.* §. 66. 2. α.
†† hexaëdrorum. *Karſt. Lesk. Mineralk.* 1. *p.* 175.
Habitat ubique terrarum *in* montibus primaevis, *granitae porphyrii et gneuſſi genuini partem conſtituens, in argillam porcellanam fatiſcens, utplurimum carneum aut lacteum, interdum ex rufeſcente flaveſcente, caeruleſcente album, rarius olivaceum, thalaſſinum, aut caeleſtis coloris, nonnunquam ſuperficie modo luteſcente, ſaepe in fragmenta granularia ſecedens, lamellis rarius incurvis.*

variabile. 3. F. nitoris vivacis coloris pro ſitu ad lucem variabilis texturae lamelloſae, in fragmenta rhomboidalia diſſiliens: faciebus quatuor ſpeculi inſtar nitentibus.
Schreber Naturf. 24. *p.* 196. d. *Annone Beſch. berl. Naturf.* 3. *p.* 178.
Leske Naturf. 12. *p.* 145. Labradorſtein.
Habitat ſimiliter, uti videtur, tanquam pars granitae, in inſula S. Pauli, Americae *maxime ſeptentrionali finitima, rarius in aliis regionibus, in inſula* Ruſſici *imperii* Tunis-Oſtrof, *in montibus* Uralenſibus, *in* Ingria *prope* Petropolin, *in* Italia, *et praeſertim* Sabaudia, *in* Bohemia *ad* Iſuram, *in* Luſatia *prope* Loebau, *in* Saxonia *prope* Geyer, *in circulo* Salico *prope* Halam, *fruſtis utplurimum rotundatis, ſcorlum, micam, pyriten innidulantem ſaepe continentibus, ex atro cinereum, diaphanum, vel ſemipellucidum, eximio nitore per polituram mirifice exaltando et magis adhuc egregio colorum caeruleorum, viridium, flavorum, rubrorum luſu ſpectabile, ſaepe in fragmenta granularia, rarius in cruſtoſa ſecedens.*

4. F.

lunare. 4. F. pellucidum album nitoris eximii, texturae recte lamellosae in fragmenta rhomboidalia diſſiliens.

Θεοφρας. περὶ Νιθ. ὑαλοειδης.

Plinius hiſtor. mund. libr. 37. *c.* 9. 10. Aſteria, Aſtrios, Androdamas.

Brückmann Beytr. z. Abh. v. Edelſt. p. 129. Mondſtein, Waſſeropal.

Dutens des pierr. précieuſ. p. 111. Pierre de la lune.

Morell. Magaz. für Helvet. Naturk. 2. *p.* 84. Adularia.

Scopol. delic. inſubr. 3. *p.* 75. Pedionites.

Habitat in inſula Zeylon, *in monte* Delphinatus *aedibus* S. Chriſtophori *vicino*, *in* monte nigro Occitaniae, *in* Saxonia *prope* Altranſtedt, *in* Bohemia *ad* Iſuram, *in* Valle tellina *prope* Caſtion, *praecipue in monte* S. Gotthardi, *et potiſſimum ad montem* Stella, *nunc formae communis, nunc detritis angulis rotundatum, nunc tabulas tetraedras, nunc priſmata, frequentius obliquangula, tetraëdra, aut hexaëdra repraeſentans, texturae interdum ad fibroſam accedentis, pro ſitu ad lucem vario matris perlarum ſplendorem, aut colorem dilute carneum monſtrans, gemmis adſcriptum.*

Oculus cati. 5. F. diaphanum, texturae ad conchaceam accedentis, fibras parallelas intus monſtrans, in fragmenta minus regularia diſſiliens.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 69. *n.* 6. γ. *Cronſt. miner.* §. 55. c. Silex (Opalus) Pſeudoopalus (Oculus cati) reflexione varians.

Juſt. miner. p. 383. Lapis elementaris.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 282. *n.* 20. Achates plus minus opaca, colores vel lucem diverſimode reflectens.

Habitat in Sibiria, Zeylona, *gemmis vulgo adſcriptum, dubii etiamnum generis, partium conſtituentium mixtione, vix enim ultra* ($\frac{1}{12}$) *terrae ſiliceae continere, teſtis eſt Gerhardus, lacteo, argenteo, ochroleuco, aureo, melleo, cupreo, rufeſcente, caeruleſcente, thalaſſino, olivaceo, vireſcente, ex vireſcente vel flaveſcente cinereo, ex luteſcente vel rufeſcente fuſco, fuſceſcente, chalybeo, nigricante aut nigro, pro vario ad lucem ſitu vario, et in determinato ſitu arcum luminoſum monſtrans, ſaepe ſemipellucidum, hactenus non niſi fruſtorum rotundatorum forma repertum.*

43. PYROMACHUS. Ex terra ſilicea, aluminari ($\frac{1}{8}$) et calcaria ($\frac{1}{16}$) conſtans.

Durus, diaphanus leviuſculus, texturae conchaceae, in fragmenta indeterminata valde acutangula diſſiliens, rarius in fragmenta concentrice cruſtoſa ſecedens, nitore vix ullo conſpicuus, in montibus ſtratariis potiſſimum obvius, rarius ſtrata ipſa conſtituens.

Solus igne non liquandus.

cinereus. 1. P. caneſcens ad ſubopacum accedens, texturae ad feſtucariam accedentis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 68. *n.* 3. Silex (marmoreus) vagus, cortice marmore duro, fragmentis ſubdiaphanis caneſcentibus.

It. wgoth 73. Silex cinereus.

Habitat vagus, cortice duro marmoreo albo obductus in Luſatia, Lituania, *in monte* Möſſeberg Weſtrogothiae *ad petroſilicem accedens; an diſtincta hujus generis ſpecies?*

ſtriatus. 2. P. albus, texturae ad fibroſum accedentis. *Waller. ſyſt. miner.* 1. *p.* 266. *n.* 7.

Habitat in Angliae *montibus cretaceis.*

cretaceus. 3. P. tinctus diaphanus, texturae perfecte conchaceae.

Syſt. nat. I. *p.* 150. Silex cretaceus vagus.

Syſt. nat. XII. 3 *p.* 67. *n.* 1. Silex vagus, cortice cretaceo, fragmentis opacis laevibus.

Cronſt. mineral. §. 61. Silex communis Pyromachus.

Waller. miner. 77. Silex corneus intrinſece aequalis duriſſimus.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 262. *n.* 4. Silex opacus, fractura nitens, cretaſeus durus.

Woltersd. miner. 14. Corneus lapis opacus rudis, colore ingrato.

Vogel miner. p. 130. Corneus ſclopetarius.

Baum.

Baum. miner. 1. *p.* 254. Pyromachus ſ. Silex igniarius.
Hacquet it. carp. ſept. 1. *p.* 54. *ſqq.*
Habitat in Galliae, Angliae, Daniae, Scaniae *campis maritimis vagus, alias forma communi, fruſtorum angulatorum, perforatorum, granorum, tuberum, globorum, intus nonnunquam cavorum, rarius per ſtrata, montibus, praeſertim calcariis incluſus, hinc toties cortice calcario veſtitus, utplurimum fumi colore conſpicuus, interdum ex flaveſcente cinereus, ochraceus, fuſcus, etiam maculatus aut ſtriatus, ſuperficie nunc inaequali, nunc ſcabra, nunc laevi, igni excitando, ſclopetis, domibus ſtruendis, plateis ſternendis, vitro parando, laevigandis variis &c. inſerviens.*

ſemipellucidus. 4. P. laevis ad ſemipellucidum accedens.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 67. *n.* 2. Silex (Pyromachus) vagus, cortice glabro, fragmentis diaphanis glaberrimis.
Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 265. *n.* 6. Silex ſemipellucidus intrinſece aequabilis, mollior.
Habitat cum cretaceo, rarior tamen, in Gallia, Wirtembergia, Franconia, Islandia, *candidus, melleus, rubeſcens, caeruleſcens, aut variegatus, ejusdem cum cretaceo uſus.*

cryſtallinus. 5. P. pyramide triedra depreſſa.
α) duplici. *Werner apud Cronſt. miner. p.* 137. *Hoffm. bergm. Journ.* 1788. 1. *p.* 282.
β) ſimplici. *Karſt. Lesk. Mineralkabin.* 1. *p.* 113.
Habitat in Saxonia, α) *prope* Johanngeorgenſtadt, β) *prope* Schneeberg.

44. PETROSILEX. Ex plurima terra silicea, pauciori ($\frac{11}{50}$) aluminari, paucissima ($\frac{3}{50}$) calcaria constans.

Subdurus leviusculus, in montibus primaevis aeque ac stratariis obvius, nitoris expers, in fragmenta indeterminata dissiliens, textura festucas referens.

Ignis vi liquandus.

opacus. 1. P. subopacus formae communis.

Cronst. miner. §. 92. Petrosilex, lapis corneus.

α) textura festucas minores referens.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 268. *n.* 9. Petrosilex opacus, aequabilis et laevis mollior.

a) coloribus per strata alternantibus.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 71. *n.* 16. Silex (polyzonias) rupestris: stratis diversicoloribus.

β) textura festucas majores referens.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 267. *n.* 8. Petrosilex opacus squamosus, facie fere granulari, mollior.

a) colore virescente.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 70. *n.* 12. Silex (virescens) rupestris nudus opacus virescens.

Habitat frequens in Suecia, Germania, *trochitis interdum* (e. g. *prope* Goettingam) *et crebro aliis fossilibus innidulantibus refertus, hinc inde vagus, creberrime insigni tinctus varietate cinereus, rarius ochroleucus, fuscus, virescens, aut variegatus, aliquam nonnunquam polituram admittens.*

diaphanus. 2. P. subdiaphanus formae communis.

Syst. nat. I. *p.* 150. *Schreb. lithogr.* 14. Silex marmoreus rupestris.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 70. *n.* 11. Silex (Petrosilex) rupestris, cortice lacteo, subdiaphanus.

Muss. Tess. 8. *n.* 5. Silex Pseudoachates.

Waller. miner. 150. *syst. miner.* 1. *p.* 271. *n.* 12. Petrosilex semipellucidus compactus mollior.

Woltersd. miner. 87. Petrosilex semipellucidus.

Baum.

Baum. miner. 1. *p.* 255. Petrosilex jaspideus.
Habitat cum opaco, cinereus albus, ochroleucus, roseus carneus, ex fusco ruber, ex luteo vel rubro fuscus, viridis, variegatus, nitidam saepe polituram admittens.

crystallinus. 3. P. crystallis scabris, intus crebro cavis. *Beyer chem. Annal.* 1786. 1. *p.* 63. *et Beytr. z. chem. Annal.* 2. *p.* 190.

α) prismaticis.
a) hexaëdris.
α) perfectis.
b) utrinque superficiebus convexis } terminatis.
c) —— pyramide triedra }
β) cubicis.
γ) tabularibus.
a) hexaëdris.
δ) pyramidalibus.
a) duplicibus.
α) tetraëdris.
b) triedris.
†) depressis.
b) simplicibus.
α) triedris minimis acuminatis.

Habitat in Saxonia *prope* Schneeberg, *non primitivus, sed modulo, ut videtur, a spato mutuato, tenui terreo cortice interdum obductus.*

45. JASPIS. Ex terra silicea, pauciori aluminari et ferri calce constans.
Subdurus, opacus, in fragmenta indeterminata dissiliens, texturae conchaceae, leviusculus, nunc vagus, nunc montium, prioris quoque aetatis, partem praecipuam constituens, formae communis.
Igne colorem mutans.

aegyptia. 1. J. coloris obscurioris striis stratisve concentricis diversicoloribus picturisque nigris arbuscularum varia.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 68. *n.* 4. Silex (Haemachates) vagus, cortice ochraceo, opacus, concentrico variegatus.

Muſ. Teſſin. 4. Silex vagus rotundatus concentrico-corticoſus.

Cronſt. miner. §. 60. 6. α. Caillon d'Egypte.

Vogel miner. 138. Pierre d'Egypte.

Habitat in Aegypto (*prope* Suez,) *et?* Lotharingia (*prope* Freiſee,) *monte* Bogolhegi Hungariae, *forma globi imperfecti aut placentae ſcabrae obvia, intus micans, congeneribus durior, coloribus ex luteo fuſco, hepatico, iſabellino, et ex flaveſcente cinereo, per ſtrias alternantibus varia, egregiam polituram admittens, hinc ſcatulis pro pulvere naſali, aliisque ejusmodi vaſis et ornamentis adhibita.*

faſciata. 2. J. colore per ſtrata alternante intus nitoris expers texturae imperfectius conchaceae.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 301. *n.* 2. 1. Jaſpis variegata faſciata.

Habitat, integra utplurimum ſtrata conſtituens, in Hercynia, Saxonia (*prope* Wolftiz *et* Gnantſtein *inter* Chemnitiam *et* Lipſiam,) *in* Sibiria (*prope* Orsk &c.,) *coloribus ochroleuco et ſubcaryophyllino, vario cinereo et caeruleo, cinereo et rubro, viridi et fuſco, viridi et albo, viridi et rubro, per ſtrata, rarius curva aut concentrica alternis, quartzo mollior, egregiam utplurimum polituram admittens.*

porcellanea. 3. J. dura intus rimoſa, texturae a conchacea in planam vergentis.

Hoffm. bergm. Journ. 1789. 1. *p.* 390. *Karſt. Lesk. Mineralk.* 1. *p.* 160. Porcellanjaſpis.

Reuſ. Orogr. des boehm. Mittelg. p. 133.

Habitat integra ſtrata conſtituens in Bohemia *prope* Stracke, Schwinſchiz, Leſſa, Laun. Luſchiz, Czernodol, *rarior in* Saxonia *prope* Pluniz, *argillam exſiccatam interna facie referens, et ex argilla ferrifera per incendium lithanthracum indurata proveniens, ſtraminei, cani, margaritacei aut lavendulacei coloris.*

vulgaris. 4. J. ſubdura intus micans aut nitens, unicolor, venoſa aut maculata.

Cronſt. miner. §. 63-65. Jaſpis.

α) unicolor.

Syſt. nat. I. *p.* 150. *Schreb. lith.* 16. Silex margaceus rupeſtris.

Syſt.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 71. *n.* 13. *et* 14. Silex (Jaſpis) rupeſtris nudus opacus cinereus, et Silex (Rubicator) rupeſtris nudus opacus ruber ſolidus.

Waller. miner. 89. 86. Jaſpis unicolor.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 297. *n.* 1. *et p.* 304. *n.* 5. Jaſpis particulis ſubtiliſſimis unicolor, et Jaſpis opacus particulis diſtinctis, rudis facie granulari.

Cartheuſ. miner. 29. Jaſpis rudis.

β) variegata.

Cronſt. §. 64. 1. 8. Jaſpis rubra maculis venisque flavis.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 299. *n.* 2. Jaſpis particulis ſubtiliſſimis, ſolida, opaca, variegata.

Habitat nunc vaga, nunc aliis incluſa, nunc ſtrata ampliora et partem praecipuam conſtituens in Caucaſo, *montibus* Sibiriae Tſchircai, Uralenſibus, Nertſchinskenſibus, *in montibus* giganteis, ſaxonicis, thuringicis, hercynicis, *per totam* Europam, *frequens quoque in* Oriente, *in* nova Hiſpania, *innumera colorum albi, cinerei, flavi, fuſci, nigri, et rubri potiſſimum varietate pluribus ſaepe ſimul, conſpicua, ferri interdum valde dives et tum facili ignis vi liquanda, cupro etiam* (*in* Temeſia) *et* auro larvato (*in* Hungaria) *aliquando praegnans, eximiam polituram admittens, hinc variis ſculptorum et architectorum operibus inſerviens.*

46. SMIRIS. Ex terra ſilicea et pauciſſimo ($\frac{21}{480}$) ferro conſtans.

Duriſſima, formae communis, opaca, magnetem ſequens, tritura rubra. Ignis vi non fundenda.

poliens. 1. Smiris. *Wiegleb chem. Annal.* 1786. 1. *p.* 492.

Syſt. nat. I. *p.* 176. *n.* 11. Ferrum intractabile ſquamoſo-ſtriatum.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 139. *n.* 17. Ferrum retractorium rubicoſum vitrum arans.

Waller. miner. 267. Ferrum mineraliſatum, minera duriſſima rapaci ſolida magneti refractaria.

Waller. ſyſt. miner. 2. *p.* 243. *n.* 9. Ferrum mineraliſatum duriſſimum, particulis duriſſimis aceroſis, tritura fuſca aut rubente.

Wol-

Wolterſd. miner. 31. Ferrum amorphum petrae vitreſcentis.

Cronſt. miner. §. 211. 2. Minera ferri retractoria tritura rubra.

Carth. mineral. 72. Ferrum mineraliſatum duriſſimum fuſcum.

Habitat in Oriente, *inſulis* Archipelagi, Samo *et* Naxo, Bohemia, Saxonia (*prope* Schneeberg,) Hiſpania, *regno* Peruano, *micae, talco, ſaxo grandaevo innidulans, ex caeruleſcente nigra, interdum cinerea aut griſea, ob ferri inopiam et inſignem duritiem vix inter ferri mineras connumeranda, propter hanc poliendis metallis, lapidibus, vitro inſerviens, eum in finem, ſaepe molendinarum vi, in tenerrimum pollen comminuta.*

47. CIRCONIUS. Ex terra ſilicea, duplo majore (et ultra) ſibi propriae terrae copia, et pauciſſima ($\frac{1}{200}$) calce metallica, partim ferrea partim niccolina conſtans.

Duriſſimus, ponderoſus, nitore adamantem ſimulans, paraſiticus, lamelloſus: lamellis incurvis, cryſtallinus.

Ignis vi non fundendus.

zeylonicus. 1. CIRCONIUS. *Karſten apud Lempe Magaz. der Bergbauk.* 4. *p.* 99. *Klaproth Schr. berl. Naturf.* 9. *p.* 173.

Habitat in inſula Zeylon, *forma priſmatum tetraëdrorum rectangulorum, utrinque pyramide, tetraëdra terminatorum, aut pyramidum duplicium tetraëdrarum, vini flavedine tinctus, frequentius ex vireſcente cinereus aut albus, aut ex cineraſcente albus, colore ſaepius in viridem, flavum, fuſcum, violaceum vergente, gemmae titulo haud indignus, ponderis ſpecifici* = 4416 *ad* 4700 : 1000.

48. AMA-

48. AMARUS. Ex terra ſilicea, pauciori magneſia alba, pauciſſima aluminari et calcaria, ferroque ($\frac{1}{10}$) conſtans.

Durus, tenax, ſubopacus, pinguiuſculus, viridis, textura feſtucas referens, in fragmenta indeterminata diſſiliens, formae communis.

Ignis vi non fundendus.

amazonicus. 1. AMARUS. *Hoepfner Magaz. für die Naturk. Helvet.* I. *p.* 257.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 302. *n.* 4. Jaſpis unicolor, particulis ſubtiliſſimis viſu et attactu pinguis, durus.

Habitat in Oriente, nova Seelandia, Amenia *meridionali, montibus* ſabaudicis, *et* helveticis, *nunc vagus, nunc montium partem praecipuam conſtituens, colore in caeruleſcentem, in feſtucis prominentibus in lacteum vergente, veteribus jam, qui varia in eum inſculpſere, cognitus, ab Orientis et novae* Seelandiae *incolis variis ornamentorum, vaſorum, armorum generibus adhibitus.*

49. LYDIUS. Ex terra ſilicea, pauca calcaria, magneſia alba, ferri calce et phlogiſto conſtans.

Durus, leviuſculus, opacus, compactus cinereus aut niger, ſchiſtoſus, formae communis, in fragmenta indeterminata diſſiliens, nunc vagus, nunc montium partem praecipuam conſtituens.

Ignis vi non fundendus.

ſiliceus. 1. L. ſubopacus textura feſtucas referens, intus nitoris expers.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 71. *n.* 15? Silex rupeſtris nudus opacus rufus lamellatus.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 299. *n.* 1. g. Jaſpis unicolor nigra.

Karſten Magaz. für Helv. Naturk. 3. *p.* 219. Hornſchiefer.

Habitat

Habitat in Sibiria, Suecia, Saxonia, (*prope* Wilsdruf, Gersdorf, Reichenbach,) Lusatia, Hercynia, *ripa* Rheni *inferiore* (*ad montem* Bniderkunzberg) Helvetia (*ad montem* Scheidek,) *integra montium strata constituens, vagus quoque ad fluvios* e. g. Germaniae *varios*, e. gr. Salam, Werram.

genuinus. 2. L. texturae planae interdum ad conchaceam accedentis, intus parumper micans. *Hoffmann bergm. Journ.* 1788. 1. *p.* 293.

Habitat cum siliceo, e. g. *in* Saxonia (*prope* Burkersdorf *et* Reicherbach,) *vagus quoque ad fluvium* Tmolum, *saepius quartzi venis canis exaratus.*

50. CHLOROGRANATUS.

Ex terra silicea, multa ferri calce, sat multa terra calcaria, interdum quoque aluminari constans.
Durus, nunquam opacus aut subopacus, crystallinus.
Igne facile liquandus.

verus. 1. Chl. viridis, igne candente melleus. *Wiegleb chem. Annal.* 1788. 1. *p.* 200. *Voigt mineral. u. bergm. Abh.* 1. *p.* 15. 22.

α) pyramide duplici octaëdra, ad utrumque apicem altera tetraëdra aucta.

β) prismate hexaëdro utrinque in pyramidem triëdram terminato.

Habitat in Bohemia (*prope* Lichtewallestein,) *in* Saxonia (*prope* Ehrenfriedersdorf, Breitenbrunn, Eibenstock, Schwartzenberg,) *in* Franconia (*ad montem* Ehrenberg *prope* Ilmenau) *nunc porri, nunc olivae virore tinctus, nunc diaphanus, nunc pellucidus, argilla interveniente integra saepe strata constituens, ob facilem in igne fluxum, et ferri copiam* ($\frac{1}{4}$), *quam continet, in ustrinis ferri mineris adjectus; ponderis specifici* = 3754 *ad* 3757 : 1000.

2. Chl.

dubius. 2. Chl. ruber cubicus. *Westrumb chem. Annal.* 1789. 2. *p.* 26. &c.

Habitat - - - plurimam ($\frac{1}{5}$) *aëre fixo praegnantem terram calcariam, parciorem ferri* ($\frac{1}{10}$) *copiam continens, crystallis exilibus aggregatis, arenario friabili insidentibus; an hujus generis?*

51. ARENA.

Ex lapidibus siliceis comminutis nata.

Aspera, dura, sicca, constans granis non cohaerentibus; aqua non penetrandis.

Ignis vi sola non fundenda, una cum alcali fixo fusa in vitrum abiens.

* *ex pyromacho comminuto profecta.*

Silicea. 1. A. ex pyromacho nata.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 199. *n.* 14. *Kalm. it.* 1. *p.* 359. *Carth. miner.* 10. Arena silicea.

Habitat in Angliae *provincia* Buckingham.

** *ex quartzo progenitae.*

† *impuriores.*

Sabulum. 2. A. granis angulatis inaequalibus majoribus.

Syst. nat. I. *p.* 207. *n.* 7. *Mus. Tessin.* 112. Arena heterogenea saxosa e mica, quartzo, spato.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 198. *n.* 9. Arena heterogenea difformis angulata.

Waller. miner. 34. Arena particulis grossioribus inaequalibus.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 106. *n.* 7. Arena saxosa.

Carth. miner. 10. Arena particulis dissimilaribus.

Habitat ubique *in* sterilibus *montosis, rupestribus, directe ex fatiscente granite generata, hinc saepius immixtae micae, feldspati, argillae particulas monstrans, viis publicis sternendis et caemento calcario parando inserviens.*

micacea. 3. A. squamulis micae colore et nitore aurum argentumve referentibus crebris intersitis nitens.

Syst.

Syst. nat. I. *p.* 208. *n.* 6. XII. 3. *p.* 198. *n.* 11. *Mus. Tessin.* 112. *Gronov. suppl.* 14. *n.* 2. 3. Arena micacea squamosa nitens.

Waller. miner. 37. Arena micans.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 105. *n.* 6. Arena micacea nitens.

Carth. miner. 10. Arena nitida.

β) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 198. *n.* 10. Arena (Casserita) quartzosa rotundata subdiaphana mixta particulis micaceis.

Habitat in Suecia, Germania, β) *ad insulam* Casseritam, *nata ex destructis* granitis *et affinibus saxis, abluta, si quam continuerunt, per aquam argilla ex feldspato fatiscente nata, scriptis litteris ornamenti crassa inspersa.*

rustica. 4. A. granis subrotundatis inaequalibus majoribus.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 197. *n.* 8. Arena heterogenea inaequalis subrotundata.

Waller. miner. 33. Arena quartzosa tenuior particulis aequalibus rotundatis.

Carth. miner. 10. Arena grossiuscula quartzosa, particulis angulosis.

Habitat passim in Europa, *inprimis ad littora aevi, pavimentis adspergendis inserviens, particulas lamellosas quasi spati immixtas continens.*

colorata. 5. A. granis rotundatis minutis subdiaphanis ferri calce tinctis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 196. *n.* 2. Arena quartzosa rotundata subdiaphana colorata.

β) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 197. *n.* 7. Arena (ochracea) subfarinacea ochracea rufa.

γ) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 197. *n.* 3. Arena (lacustris) quartzosa angulato rotundata diaphana hyalina.

Habitat in America meridionali Europa, *flavescens ad lacuum littora, alias flava, lutea aut testacea, rarius rubra in mari* Baltico Germaniam *versus violacea, litteris adspergendis, et ambulacris hortorum pulcrioribus inserviens.*

Glarea. 6. A. granulis minutissimis argillae pulverulentae commistis.

Syst. nat. I. *p.* 208. *n.* 1. XII. 3. *p.* 197. *n.* 6. *Mus. Tessin.* 110. Arena subfarinacea pulverulenta impalpabilis apyra.

Waller. miner. 31. Glarea mobilis vulgaris pulverulenta.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 87. *n.* 2. Glarea particulis inaequalibus mixta pulverulenta vulgaris.

β) *Waller. miner.* 31. 3. Glarea sterilis fusoria.

Waller.

Waller. syst. mineral. I. *p.* 86. *n.* 1. Glarea particulis subtilissimis durior aequabilis.

Habitat in Europae campis silvaticis *sterilissimis*, *pinetis*, *ericetis*, *sicca mobilissima*, *humida subplastica*, *hinc praesertim si cum aceto in postam redacta manum prementem dimittat*, *metallis fusis recipiendis inserviens.*

†† *puriores.*

horaria. 7. A. granis majoribus aequalibus rotundis diaphanis albidis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 197. *n.* 4. Arena (campestris) quartzosa rotunda diaphana pallida.

Waller. miner. sp. 35. Arena quartzosa, particulis aequalibus rotundis.

Waller. syst. miner. I. *p.* 103. *n.* 3. Arena quartzosa, particulis majoribus aequalibus rotundis.

Carth. miner. 10. Arena grossiuscula quartzosa particulis rotundis.

β) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 197. *n.* 5. Arena (margaria) quartzosa rotundata alba superficie subverrucosa.

Habitat in campis *praesertim* silvaticis, *clepsydris adhibita.*

mobilis. 8. A. granis minimis rotundatis diaphanis albis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 196. *n.* 1. Arena quartzosa rotundata diaphana hyalina.

Waller. miner. sp. 30. Glarea mobilissima impalpabilis fluida albicans.

Waller. syst. miner. I. *p.* 101. *n.* 1. Arena quartzosa mobilissima impalpabilis fluida albicans.

α) *Syst. nat.* I. *p.* 208. *n.* 3. Arena quartzosa vento volatilis.

Carth. miner. 10. Arena subtilis mobilis levis.

β) *Syst. nat.* I. *p.* 208. *n.* 4. Arena quartzosa rotundata aequalis.

γ) *Syst. nat.* I. *p.* 208. *n.* 2. *Mus. Tessin.* 110. Arena quartzosa impalpabilis.

Habitat α. β. *in* Mari *et* maritimis, γ. *in* scaturiginibus, *sicca a ventis nivis instar in acervos coacta*, *loca mutando plantarum incolentium radices aëri exponit*, *vicinos agros*, *campos*, *vicos suffocat*, *aërem obnubilat*, *elymo et arundine arenariis*, *tritico repente*, *salicum speciebus nonnullis &c. coërcenda*, *vasorum metallicorum mundationi et politurae inserviens.*

52. QUARTZUM. Ex terra ſilicea, pauciſſima ($\frac{3}{50}$) aluminari, et calcaria ($\frac{1}{100}$) conſtans.

Durum, leviuſculum, fragile, intus nitens, in fragmenta indeterminata marginibus acutis diſſiliens, ſaepius paraſiticum, in montibus omnis aetatis obvium in aërem fatiſcens.

Solum ignis vi non liquandum, cum alcali fixo in vitrum durum pellucidum ignis vi confluens.

fibroſum. 1. Q. diaphanum albidum fibroſum: fibris craſſioribus parallelis, formae communis.
v. Born. ind. foſſ. 1. *p.* 21. 2. *p.* 92.
Habitat in Hungariae *montibus* Carpathicis, *et* (*prope* Rabiſchau) Sileſia, *album.*

foveolatum. 2. Q. ſuperficie foveolis inaequali, formae communis.
Habitat in Hungaria (*prope* Schemniz,) Bohemiae (*prope* Katieborziz,) Saxoniae (*prope* Freyberg *et* Schneeberg,) *et* Sueciae (*prope* Sunnerlkog) *fodinis, utplurimum album, rarius violaceum aut ochraceum, utplurimum diaphanum, interdum opacum, foveolis creberrime cubicis, rarius parallelepipedis aut triedro-pyramidalibus, aut ſphaericis aut tabularibus.*

foraminulentum. 3. Q. foraminibus rotundis profundis pertuſum formae communis.
Karſt. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 98. 99.
Habitat in Saxonia (*prope* Freyberg) *et* Hungaria (*prope* Schemniz) *album, cauſcens, aut ochraceum, foraminibus utplurimum anguſtis, interdum flexuoſis.*

eroſum. 4. Q. foveolis et cavitatibus plurimis vacuis exilibus plenum, formae communis.
v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 26.

Habitat

Habitat in Hungariae *fodinis* Schemnizenſibus, *album, violaceum, aut obſcure vireſcens.*

cellulo-ſum. 5. Q. lamelloſum: lamellis contiguis verticalibus lapidem in cellulas diſpertientibus, formae communis.

Cronſt. miner. §. 51. C. Quartzum purum textura ſpatoſa.

v. Born ind. foſſil. 1. *p.* 25.

Karſt. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 19. 98.

α) cellulis ſimplicibus.

a) trigonis.

b) tetragonis.

c) hexagonis.

d) polygonis.

e) rotundis.

† minutis. Quartzum ſpongioſum.

f) in gyros tranſeuntibus.

β) duplicatis.

Habitat in Sibiria (*prope* Catharinopolin,) Hungaria, (*prope* Schemniz *et* Neoſolium,) Bohemia (*prope* Joachimsthal,) Saxonia (*prope* Schneeberg *et* Freyberg,) *et* Palatinatu rhenano, *nunc album, nunc ferri calce magis minusve tinctum.*

lamello-ſum. 6. Q. lamelloſum: lamellis parallelis, formae communis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 66. *n.* 5? Quartzum (fiſſile) lamellatum.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 215. *n.* 7? Quartzum lamellis compoſitum.

v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 25. 2. *p.* 91.

Habitat in Hungariae (*prope* Schemniz) *et* Bohemiae (*prope* Mies *et* Joachimsthal) fodinis, *lacteum, album, violaceum aut fuſcum, lamellis ſaepius ita coadunatis, ut inciſum videatur quartzum, et, prouti in celluloſo, interdum tenuiſſimis.*

criſtatum. 7. Q. ſuperficie ſulcis parallelis teneris exarata, formae communis.

Karſt. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 98.

v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 25. 2. *p.* 91.

Habitat in Saxoniae (*prope* Freyberg *et* Schneeberg,) *et?* Hungariae (*prope* Schemniz) fodinis, *album, violaceum aut ex luteo fuſcum.*

globulo-ſum. 8. Q. forma magis minusve rotundata, pellucidum.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 66. *n.* 7. 8. Quartzum (ſelectum) va-

gum rotundatum, cortice laevigato, et: Quartzum (nobile) vagum rotundatum cortice glaberrimo nitido.

α) forma globi.
a) perfectioris.
α) densi.
β) intus cavi.
b) imperfectioris.
α) compressi.
β) forma ovi.
a) perfectiori.
b) minus perfecta.
α) ad amygdalae figuram accedente.
γ) forma renis.
δ) tuberosum.

Habitat nunc vagum ad Asiae, Africae, Europae *aquas dulces, potissimum fluvios, fluviorumque derelictas quoque ripas, nunc aliis laxioribus et durioribus fossilibus impactum* e. g. *in* Hungaria *prope* Schemniz, *in* Lusatia *superiori, in* Saxonia *prope* Freyberg, Lipsiam &c. *utpluriemum album.*

cylindricum. 9. Q. in cylindros secedens.
Wern. Uebers. Cronst. Miner. p. 111.
Karst. Lesk. Mineralk. 1. *p.* 105. 106.
v. Born ind. foss. 1. *p.* 25.

α) in cylindros parallelos.
Gerhard Beytr. z. Mineralr. 1. *p.* 82. *n.* 3. Quartzum cylindricum.

β) in cylindros divergentes.
Gerhard Beytr. z. Mineralr. 1. *p.* 82. *n.* 4. Quartzum radiatum.

Habitat in Hungaria (*prope* Schemniz,) *in* Lusatia (*inter* Bischofswerda *et* Bauzen) *in* Saxonia (*prope* Freyberg,) *et in* Alsatia (*prope* fanum S. Mariae,) *album, subopacum, cylindris nunc tenuioribus nunc crassioribus.*

granulare. 10. Q. in fragmenta granularia secedens.
Wern. Uebers. v. Cronst. Mineral. 1. *p.* 111.
Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 106.
Syst. nat. I. *p.* 47. XII. 3. *p.* 66? Quartzum (cotaceum) granulatum.
Waller. miner. 100? *syst. miner.* I. 214. *n.* 6? Quartzum granulatum cohaerens.

Habitat

Habitat granis frequentius exilibus et subtilibus, quam crassis, interdum vagus, in Norwegia, Hispania, Gallia, Saxonia *album, variegatum, virescens, rubrum, aut ex luteo fusum, granulis nonnunquam ita dispositis, ut politura accedente luci oppositum* (Avanturino) *egregium fulgorem reflectat.*

stillatitium. 11. Q. ex aqua particulis quartzi impraegnata sensim depositum, saepe alia corpora quasi cortice obducens.

Syst. nat. I. *p.* 191. *n.* 6. XII. 3. *p.* 185. *n.* 9. Stalactites quartzosus granulatus.

Habitat in Islandia (*prope fontem* Geiser,) *in* Sueciae *fodina* Grengie, *in* Hungaria (*prope* Ujbanga,) *diaphanus, utplurimum albus, interdum flavescens aut rubellus, saepe ex cristallis exilibus, pyramidem tetraëdram duplicem referentibus in crustam cohaerentibus constans; an distincta species?*

fragile. 12. Q. formae communis, textura festucas referens, sponte non in fragmenta secedens.

Syst. nat. I. *p.* 149. *n.* 4. XII. 3. *p.* 66. *n.* 4. Quartzum (opacum) rupestre subopacum.

Waller. miner. 102. Quartzum opacum fragile et rigidum.

Waller. syst. miner. I. *p.* 211. *n.* 1. Quartzum fragile rigidum, facie granulari.

Cronst. miner. §. 51. B. Quartzum purum textura granulata.

β) *Syst. nat.* I. *p.* 149. XII. 3. *p.* 65. *n.* 3. *Mus. Tessin.* 6. Quartzum (lacteum) rupestre album diaphanum.

Waller. miner. 98. *syst. miner.* I. *p.* 213. Quartzum solidum opacum durissimum aqueo-lacteum.

Habitat in rupibus, *fissuris* montium, *quas explet, nunc subopacum, nunc diaphanum, rarius semipellucidum, utplurimum album, saepius lacteum, interdum dilute virescens aut rubrum.*

Prasius. 13. Q. viride diaphanum textura festucas rudiores referens.

Waller. syst. miner. I. *p.* 279. *n.* 18. Achates pellucida nebulosa viridescens.

Cronst. miner. §. 73. 2. α. Smaragdmatt.

Habitat vagum aut parasiticum in Aegypto? Silesia (*prope* Cosemüz) Bohemia (*in* Mummelgrunde *ad* Isarum) Saxonia (*prope* Breitenbrunn *et* Scheibenberg) *et* Franconia (*prope* Steinheide,) *colore propius nunc ad smaragdum, nunc ad porrum, nunc ad pistacias, nunc ad olivas accedens, rarius caerulescens, aut venis maculisve caerulescenti-*

centibus, albis, rubris, fuſcis pictum, nunc formae communis, nunc forma pyramidum hexaedrarum, rarius forma prismatum hexaëdrorum pyramide hexaëdra terminatorum, nunc forma tabularum hexaëdrarum ſeriatim in prisma hexaëdrum aggregatarum, polituram haud mediocrem admittens, et a multis inter gemmas relatum.

pingue. 14. Q formae communis contactu pinguiuſculum, texturae ad minutim conchaceam accedentis, in fragmenta ſponte non ſecedens.

α) album.

a) pellucidum.

Syſt. nat. I. *p.* 149. Quartzum aqueum.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 65. *n.* 1. *Muſ. Teſſin.* 6. Quartzum (hyalinum) rupeſtre hyalinum pellucidum.

Woltersd. miner. 14. Quartzum diaphanum.

Waller. miner. 97. *ſyſt. miner.* 1. *p.* 212. *n.* 3. Quartzum ſolidum pellucidum.

Cronſt. miner. § 51. 1. A α. Quartzum purum particulis impalpabilibus ſuperficie polita diaphanum.

Carth. miner. 20. Quartzum informe diaphanum.

b) diaphanum.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 212. *n.* 2. Quartzum ſolidum attactu pingue, facie nitente.

Cronſt. miner. §. 51. 1. A. β. Quartzum parum particulis impalpabilibus, ſuperficie polita, album.

c) tinctum.

Syſt. nat. I. *p.* 149. *n.* 3. XII. 3. *p.* 65. *n.* 2. Quartzum (coloratum) rupeſtre tinctum.

Waller. miner. 99. Quartzum ſolidum opacum coloratum.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 213. *n.* 5. Quartzum ſolidum coloratum.

Habitat ubique terrarum, *nitore quoque ſaepius pinguedinem referens, non raro acus apice tentatum in tenebris ſcintillas lucidas ſpargens, variis pelluciditatis gradibus conſpicuum, metallorum calcibus nativis minerisque, frequentiſſime ferri, rarius cupri, magneſiae, cobalti, hydrargyri aut argenti nigro, fuſceſcente,* (e. gr. *prope* Rabenſtein *in* Bavaria, *prope* Oberſteinbach *in* Franconiae *finibus*) *roſeo, rubro, caeruleo, luteo, viridi, margaritaceo, cinereo, fumi colore perfuſum, aut arbuſcularum imaginibus pictum.*

15. Q.

tabulare. 15. Q. texturae conchaceae cryſtallis tabularibus.
Hoffmann bergm. Journ. 1788. 1. *p.* 274.
v. Born ind. foſſ. 2. *p.* 91.
Habitat in Hungaria (*prope* Schemniz) *et* Saxonia (*prope* Freyberg,) *utplurimum album, rarius obſcure vireſcens, tabulis raro triedris, frequentius rhombicis.*

cubicum. 16. Q. texturae conchaceae, cryſtallis cubicis ſaepiſſime intus cavis.
α) faciebus quadratis.
v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 21.
Hoffmann bergm. Journ. 1788. 1. *p.* 275.
Karſt. Lesk. Mineralk. 1. *p.* 104.
β) faciebus rhombicis.
v. Born ind. foſſ. 2. *p.* 89.
Karſt. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 104.
Habitat α) *in* Suecia (*prope* Helſſekulle) Hungaria (*prope* Cremniz *et* Schemniz,) *et in* Saxonia (*prope* Schneeberg,) β) *in* Bohemia (*prope* Mies) *et in valle* Sabaudiae Bijoux, *formam a cryſtallo alterius generis nactum, cujus fatiſcentis locum occupavit, aut cavitatem internam explevit, aut quam quartzi materies ſenſim indurata obduxit, hinc cryſtallo priori fatiſcente atque eluta cavum, cavitate interna, non raro quoque ſuperficie externa quartzo pyramidali obſeſſa, cryſtallis utplurimum aggregatis et minoribus, albis canis, margaritaceis aut ex fuſco rubris, pellucidis, diaphanis vel ſubopacis.*

octaëdricum. 17. Q. texturae conchaceae pyramide duplici tetraëdra.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 102. *n.* 4? Alumen (quartzoſum) lapidoſum quartzoſum extus nigrum.
Hoffmann bergm. Journ. 1788. 1. *p.* 275.
Habitat in Saxonia *prope* Schneeberg, *canum, margaritaceum aut ex fuſco rubrum, formam ſuam eadem ratione nactum, qua cubicum, crebro intus cavum.*

triedrum. 18. Q. texturae conchaceae, pyramide triedra ſimplici.
v. Born ind. foſſil. 2. *p.* 88. 89.
Habitat in Suecia (*prope* Heslekulle) *et in* Saxonia (*prope* Schneeberg,) *cryſtallis aggregatis, ſaepe inanibus, interdum pellucidis, rufeſcentibus aut albis.*

pyramidale. 19. Q. texturae conchaceae pyramide hexaëdra ſimplici transverſim ſtriata.

Wern. Ueberſ. v. Cronſt. Mineral. p. 110-113.
v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 22.
Hoffmann bergm. Journ. 1788. 1. *p.* 268. 273.
Karſt. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 102. 103.

α) pyramide perfecta.
v. Born ind. foſſ. 1. *t.* 2. *f.* 10.

β) pyramide ad apicem truncata.
v. Born ind. foſſ. 1. *t.* 2. *f.* 2.

γ) pyramide ad apicem altera hexaedra aucta.

δ) pyramide ad apicem et baſin altera hexaedra aucta.

Habitat in Helvetia, *in* Ducatu Bipontino, Hungaria (*prope* Schemniz,) Sileſia (*prope* Prieborn *et* Krummendorf,) Bohemia (*prope* Przibram,) Saxonia (*prope* Geyer, Mutſchen,) Gersdorf, Freyberg, Schneeberg,) Hercynia (*prope* Andreasberg,) *et* Anglia (*prope* Briſtol,) *rarius opacum, quam pellucidum, creberrime album, interdum, pallide rubrum, flaveſcens, aut ex rubro flaveſcens, cryſtallis utplurimum in granorum, renis, gemmae formam aggregatis, nonnunquam cavae chalcedonii ſphaerae incluſis.*

Pſeudadamas. 20. Q. texturae conchaceae pyramide hexaedra duplici non ſtriata.

α) pyramide perfecta. Fig. 3.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 84. *n.* 2. ε. *Muſ. Teſſin.* 30. *n.* 1. Nitrum (Cryſtallus) cryſtallis acaulibus utrinque pyramidatis.
Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 218. *n.* 9. c. Cryſtallus montana utrinque acuminata ſine prismate.
v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 23-25. 2. *p.* 90. 91.

β) baſeos communis marginibus truncatis. Fig. 2.

a) regulari
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 84. *n.* 2. δ. Nitrum (Cryſtallus) cryſtallis ſubacaulibus utrinque pyramidatis.

b) faciebus omnibus inaequalibus.
v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 25. *t.* 2. *f.* 13. Quartzum cryſtalliſatum dodecaëdrum, planis irregularibus.

c) baſi communi obliqua.

γ) pellucidum.
Bocc. muſ. t. 304. Iris.

a) particulis opacis incluſis.

δ) opacum.

Habitat in Hungaria, *prope* Felſobanya, Schemniz *et* (*potiſſimum* γ) *in comitatu* Marmoros, *in* Carniolia (*in montibus* Slivenza,) Bohemia (*prope* Schlackenwald *et* Ratiborziz,) *in* Luſatia *ſuperiori*, *in* Saxonia (*prope* Freyberg *et* Schneeberg,) *in* Hercynia (*prope* Stollberg, Lautenthal,

thal, Wildenmann,) *in* Ducatu Bipontino, (*prope* Berſchweiler,) *in* Anglia (*prope* Briſtol Buxton *et in provinciis* Cornubia (Northumberland,) *et in* Jemtia Sueciae, *creberrime album, interdum rufeſcens, aut nigreſcens, rarius intus cavum, cryſtallis minoribus, non raro liberis, crebro quoque adnatis et inter ſe cohaerentibus, in renis interdum aut gemmae formam aggregatis.*

Cryſtallus. Bergkriſtall. 21. Q. album pellucidum, texturae conchaceae, priſmate hexaëdro transverſe ſtriato.

Syſt. nat. I. *p.* 163. *n.* 2. XII. 3. *p.* 84. *n.* 2. *Muſ. Teſſin.* 30. *n.* 10. Nitrum lapidoſum quartzoſum octdecaëdrum hyalinum.

Waller. miner. 104. *Scheuchz. it.* 243. *t.* 6. *Welſch becaſt.* 1. *p.* 54. *Worm. muſ.* 99. *Wolff. haſſ. t.* 1. *f.* 1. 4. 6. Cryſtallus hexagona non colorata.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 217. *n.* 9. Cryſtallus montana hexagona pellucida aquea.

Cronſt. miner. §. 52. 2. *δ.* Quartzum cryſtalliſatum diaphanum aqueum.

Gesn. figur. 21. *et* 18. *f.* 1. 2. *Rumpf. muſ. t.* 52. *f.* 5. 3. 4. Cryſtallus montana.

α) priſmate oblique truncato.

v. Born ind. foſſ. 2. *p.* 89. *t.* 1. *f.* 4. Quartzum cryſtalliſatum, columna hexaedra oblique truncata.

β) priſmatis fine alterutro in pyramidem triedram terminato.

v. Born ind. foſſ. 2. *p.* 89. Quartzum cryſtalliſatum, columna hexaedra transverſim crenata, apice triedro.

Karſt. Lesk. Mineralk. 1. *p.* 102.

γ) priſmatis fine alterutro terminato in pyramidem hexaedram non ſtriatam.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 217. *n.* 9. a. Cryſtallus montana apice unico.

a) duobus priſmatibus communem. *Andr. Br. a. d. Schweiz. p.* 55.

b) duplicem. *Born ind. foſſ.* 1. *t.* 2. *f.* 9. *Andr. Br. a. d. Schweiz. p.* 53.

c) regularem.

d) faciebus alternis majoribus.

e) facie una omnes reliquas ſuperante. *Andr. Br. a. d. Schweiz. t.* 11. *f.* h.

f) faciebus omnibus inaequalibus.

δ) priſmatis fine utroque terminato, in pyramidem hexaëdram non ſtriatam. Fig. 1.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 216. *n.* 9. b. Crystallus montana utrinque acuminata.

a) faciebus aequalibus.

b) faciebus inaequalibus.

ε) prismatis marginibus rectis.

ζ) prismatis marginibus omnibus aut nonnullis basin versus extrorsum flexuosis.

Crystallus ventricosa.

η) prismatis faciebus omnibus aequalibus.

ϑ) prismatis faciebus binis oppositis multo latioribus. Fig. 4.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 84. *n.* 2. *β. Mus. Tessin.* 24. *n.* 15. Crystallus lateribus 2 oppositis latioribus.

v. Born ind. fossil. 1. *p.* 21. 2. *p.* 89. Quartzum crystallisatum parallelopipedum.

ι) prismatis faciebus omnibus inaequalibus.

κ) crystallo solida.

λ) crystallo intus cava.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 85. *n.* 4. Nitrum (inane) lapidosum quartzosum cavum.

Amoen. acad. 1. *p.* 478. *n.* 14. *t.* 16. *f.* 12. Crystallus nitriformis quartzosa aggregata fistulosa.

Waller. miner. 108. *n.* 4. *syst. miner.* 1. *p.* 218. *n.* 9. d. Crystallus montana cavitate hexangulari.

a) vacua.

b) aëris bullam, aquae guttam, crystallum minorem, alia fossilia includente.

μ) crystallo crassiori prismati tenuiori insidente.

v. Born ind. fossil. 1. *p.* 22. *t.* 2. *f.* 4. 2. *p.* 89. 90. Quartzum crystallisatum clavatum.

ν) crystallo tenuiori prismati crassiori insidente.

v. Born ind. foss. 1. *p.* 23. *t.* 2. *f.* 5. Quartzum clavatum pyramide minore columnae crassiori adnata.

ξ) prismati tenuiori, globulis binis inaequalibus intermediis pyramide duplici latiori superimposita.

v. Born ind. foss. 1. *p.* 23. *t.* 2. *f.* 6. Quartzum pyramide hexaëdra crassiore columnae nodosae imposita.

ο) crystallis solitariis.

a) liberis.

b) basi adnatis.

π) cry-

Exspectabunt nobiscum eruditi, quibus argumentis atque experimentis Cl. *Minevini (apud* Candida *sulla* formaz. *del molybdeno.* N. 1785. *p.* 53.) *demonstraturus sit, quartzum perinde ac micam et talcum ex phosphori acido et terra silicea confiari.*

π) cryſtallis geminis ternisve.
Zwillings- Trillingskryſtall.
a) baſi priſmatis utriusque cryſtalli cohaerente.
Sceptercryſtall.
b) perlatus cohaerentibus.
c) ſeſe mutuo perforantibus.

ρ) aggregatis.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 84. *n.* 2. ζ. *Amoen. acad.* I. *p.* 477. *n.* 10. *t.* 16. *f.* 6. *Muſ. Teſſin.* 32. *n.* 11. 12.
a) ſeriatis.
b) faſciculatis.
c) convergentibus. *v. Born ind. foſſ.* I. *t.* 2. *f.* 16.
d) decumbentibus.
e) cryſtallum majorem aut aliud foſſile aculeorum echini ad inſtar obſidentibus.
f) imbricatis.

Habitat innumerabili magnitudinis, formae, combinationis, pelluciditatis, in eadem ſaepe cryſtallo, potiſſimum paulo majori, diverſae varietate, interdum cruſta opaca chloritae, argillae, pyritae, ochrae ferri, obductum, aut corpora minus pellucida, micae, hornblendae miculas, actinoti, ſcorli ſpicula, pyritae particulas includens per omnem terrarum orbem, *magnitudine eminens in antris montium* grandaevorum Sabaudiae, Helvetiae, Carpathicis, Sileſiae, Bohemiae, Saxoniae &c. *ſuperficie interdum aſpera, aut quaſi cariosa.*

Pſeudogemma. 22. Q. tinctum pellucidum, texturae conchaceae, priſmate hexaëdro transverſe ſtriato.
Syſt. nat. I. *p.* 163. *n.* 3. XII. 3. *p.* 85. *n.* 3. Nitrum (Fluor) lapidoſum quartzoſum, octdecaëdrum.
Cronſt. mineral. §. 52. D. 2. α. β. Quartzum cryſtalliſatum.
Wolt. miner. 13. Cryſtallus tincta.
Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 220. *n.* 10. Cryſtallus montana hexagona clara colorata.

Morrion. α. nigricans. *Baum. miner.* I. *p.* 232. *n.* 2.
Rauchtopas. β. caryophyllinum. *Waller. ſyſt. miner.* I. *p.* 222. *n.* 10. h.
Pſeudorubinus. γ. rubrum. *Waller. miner.* 105. *ſyſt. miner.* I. *p.* 221. *n.* 10. a. *Baum. miner.* I. *p.* 320.
Pſeudohyacinthus. δ. fulvum. *Baum. miner.* I. *p.* 235. *Waller. ſyſt. miner.* I. *p.* 222. *n.* 10. c.
Citrinus. ε. flavum.

Baum.

Baum. miner. 1. *p.* 231. *Waller. syst. miner.* 1. *p.* 222. *n.* 10. d. Pseudotopazius.

Pseudo-chrysolithus. ζ. porraceum. *Baum. miner.* 1. *p.* 236. *Waller. syst. miner.* 1. *p.* 222. *n.* 10. g.

Pseudo-smaragdus. η. gramineum. *Waller. syst. miner.* 1. *p.* 222. *n.* 10. f.

Pseudo-beryllus. ϑ. cyaneum. *Baum. miner.* 1. *p.* 236.

Pseudo-sapphirus. ι. caeruleum. *Baum. miner.* 1. *p.* 231.

Habitat cum crystallo, *β. et ε. reliquis frequentius, et insignis quoque interdum magnitudinis; omnes varietates pro gemmis hinc inde veniunt, a quibus tamen longe minori duritie et splendore, diversa penitus crystallorum forma dignosci facile possunt.*

Amethystus. 23. Q. violaceum, texturae formae pelluciditatis variae.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 85. *n.* 3. *δ.* Nitrum (Fluor) violaceum.

Just. miner. 380. *Vog. miner.* 142. *Baum. miner.* 1. *p.* 235. Amethystus.

Cronst. miner. §. 52. D. 2. γ.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 221. *n.* 10. b. Crystallus colorata violacea.

Habitat in Hungariae (*prope* Schemniz,) Silesiae, *comitatus* Glaz, Bohemiae, Saxoniae (*prope* Wiesenbad, Drehbach, Marienberg, Heidelberg, Schneeberg, Wolkenstein, Cunersdorf, Schlotwiz *et* Halsbach,) Palatinatus *et* Ducatus Bipontini, Sueciae, novae Hispaniae, Zeylonae *montibus ac fodinis, nunc vagum, frustis rotundatis, nunc adnatum, saepe cavis chalcedonii globis inclusum, formae communis, aut forma pyramidum simplicium hexaedrarum, quarum basis non raro prismatis hexaedri oblique striati vestigio aucta est, aut evidentiori prismate hexaëdro sustinetur, colore violaceo nunc saturatiori, nunc dilutiori in eadem saepe crystallo diverso, interdum in lacteum cinereum, rubrum, fuscum, rarius in pomaceum aut olivaceum vergente, aut vario, nunc pellucidum, nunc semipellucidum, nunc diaphanum, texturae alias conchaceae, alias festucariae, alias divergenti-fibrosae, saepe sponte in fragmenta angulosa-crustosa, aut granularia, aut in bacillos secedens, ponderis specifici interdum* = 2750 : 1000.

24. Q.

Pseudo-crystallus. 24. Q. opacum prismate hexaëdro utroque aut alterutro fine in pyramidem hexaëdram terminato.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 85. *n.* 3. 2. Nitrum (Fluor) opacum.

Cronst. miner. §. 52. D. 1. Crystallus montana opaca.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 216. *n.* 8. Quartzum rude crystallisatum.

Habitat in Hungaria, Carniolia, Bohemia, Saxonia, Suecia, Barbaria, *crystallis nunc liberis nunc adnatis, griseis, variegatis, nigris, lacteis, rubris.*

53. CHALCEDONIUS. Ex terra silicea, paucissima aluminari ($\frac{4}{25}$-$\frac{1}{60}$) interdum quoque ($\frac{1}{10}$) calcaria, et ferreae calcis vestigio constans.

Durus, leviusculus, intus nitens, in fragmenta indeterminata marginibus acutis dissiliens, compactus, in aëre non fatiscens, texturae magis minusve perfecte conchaceae, nunquam opacus, tenax, polituram egregiam admittens, utplurimum formae communis.

Ignis violentiam eludens.

Cacholonius. 1. Ch. lacteus subdiaphanus ignis vi opacus.

Cronst. miner. §. 57. 3. *α.* Kachelong.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 272. *n.* 13. Achates opalina tenax fractura inaequali.

Habitat vagus in et ad Buchariae *et* Mongoliae *fluviis, in insulis* Feroë *et* Islandia, *genuini stratis inclusus*, Palatinatu, *Calmuccis ad formanda ex eo simulacra atque imagines inserviens.*

2. Ch.

genuinus. 2. Ch. cinereus texturae planae, formae communis, non ſponte in fragmenta ſecedens.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 69. *n.* 8. Silex vagus ſubdiaphanus cornei coloris, concentrice varius.

Cronſt. miner. §. 57. 3. γ. *Baum. miner.* 1. *p.* 252. Chalcedonius.

Waller. miner. 80. *ſyſt. miner.* 1. *p.* 275. *n.* 15. Achates vix pellucida nebuloſa, colore griſeo mixta.

Habitat nunc vagus, nunc amygdalitae innidulans, nunc achatae partem potiſſimam conſtituens, rarius nunc globi cavi intus cryſtallis alius generis referti figura in venis per montium ſtrata reptantibus ad Nili *ripas in* Aegypto, *in* Zeylon, *et reliquis* Orientis *partibus, in* Sibiria, *inſulis* Feroë, Islandia, Scania, *in* Saxonia *ſuperiori* (*prope* Chemniz, Mutſchen, Planiz, Gersdorf *et* Freyberg) *et inferiori* (*prope* Ilefeld *et* Brunsvicam,) *et in* Thuringia (*ad montem* Schneekopf,) Palatinatu *et reliquis terris* Rhenanis, Carinthia, Franconia, Bohemia, Silesia (*prope* Bunzlau *et* Groswaldiz,) Hungaria (*prope* Caſchau, Boinick) Pedemontio, Hetruria, *alba, colore nunc margaritaceo, nunc infumato, nunc ex flaveſcente, vireſcente aut caeruleſcente cinereo, utplurimum ſemipellucidus, rarius diaphanus, ſuperficie utplurimum inaequali, textura interdum ad conchaceum accedente, rarius ad feſtucariam.*

caeruleus. 3. Ch. caeruleus, texturae planioris ſemipellucidus, formae communis non ſponte in fragmenta ſecedens.

Habitat in inſulis Feroë *et* Islandia, Scotiae *littora*, Saxonia (*prope* Rochliz.) Bohemia, Palatinatu, Ducatu Bipontino, Hungaria, Tranſilvania, *colore nunc magis ad cinereum aut lacteum, nunc propius ad caeruleum accedente, nunc inter violaceum et lavendulaceum intermedio, aut ſapphirino, ceterum genuino ſimilis.*

niger. 4. Ch. niger, luci obverſus obſcure ſanguineus texturae planioris ſubdiaphanus.

Werner Ueberſ. v. Cronſt. p. 139.

Hoffmann bergm. Journ. 1787. 1. *p.* 283.

Habitat in Saxonia *prope* Chemniz, *porphyrio innidulans.*

fuſcus. 5. Ch. fuſcus texturae nunc planioris nunc conchaceae diaphanus.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 274. e. Carneolus fuſcus.

Habitat

Habitat ad Sibiriae *fluvium* Tom, *vagus, in* Saxonia *prope* Chemniz *porphyrio innidulans.*

luteus. 6. Ch. luteus, texturae ex plana in conchaceam vergentis.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 273. *n.* 14. d. Carneolus flavescens.
Habitat in Sibiriae *fluvio* Tom *vagus, in* Zeylona, Hungaria (*in valle* Brunova *montibus* Carpathicis *contermina*,) Saxonia (*prope* Gersdorf *et* Chemniz) *colore propius nunc ad vini, nunc ad cerae, nunc ad mellis tinctum accedente.*

Carneolus. 7. Ch. sanguineus semipellucidus, texturae conchaceae.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 69. *n.* 9. Silex vagus diaphanus unicolor ruber.
Waller. miner. 79. *syst. miner.* 1. *p.* 273. *n.* 14. *Cronst. miner.* §. 58. *α. Baum. miner.* 1. *p.* 251. Carneolus.
Woltersd. mineral. 14. Corneus lapis diaphanus polituram admittens ruber.
β?) *Syst. nat.* I. *p.* 197. XII. 3. *p.* 179. *n.* 3. *Mus. Tessin.* 80. *n.* 5. Aëtites (Haemachates) siliceus embryonibus fixis crystallinis nitri quartzosi.
Breyn monogr. Lipf. 1722. 4. Melo montis Carmel.
Imper. nat. 740. *Myl. sax.* 2. *p.* 5. Uterus crystallinus.
Habitat in Oriente, e. g. Zeylon, Sibiria, *ad fluvios* Tom, Jeligna, Aijan *et* Olognaca, Armenia, Palaestina, Aegypto, Silesia, Bohemia (*prope* Tarnau,) Lusatia (*prope* Koenigsbrück,) Saxonia (*prope* Chemniz *et* Rochliz) *et* Palatinatu, *colore nunc dilutiori, nunc saturatiori, nunc aequabili, nunc inaequabili, utplurimum semipellucidus, rarius diaphanus, crebrius nubeculis turbidus, frequentissime, formae communis, rarius globi intus cavi et quartzi crystallis referti forma conspicuus.*

sardus. 8. Ch. pallidus punctis guttisque sanguineis varius.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 68. *n.* 5. Silex vagus, cortice ochraceo subdiaphanus intricato-variegatus.
Cronst. mineral. §. 60. *δ.* Gemma divi Stephani.
Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 145. Punctagat.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 274. *n.* 14. f. Carneolus albescens punctulis rubris.
Habitat in India, Sardinia, Palatinatu (*prope* Oberstein,) *Margraviatu* Badensi *nunc cinereus, nunc lacteolus, rarius fuscus.*

9. Ch.

dendriticus. 9. Ch. pallidus arbuſcularum imaginibus ſaturatioribus pictus.
Cronſt. miner. §. 59. *β. et* §. 60. *γ.* Mochus, Pierre de Mocca.
Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 285. *n.* 22. l. Achates figurata.
Habitat in inſula Zeylon, Sina, Arabia, Islandia, Normannia, Palatinatu Rhenano, *Ducatu* Bipontino, *albus vel cinereus, imaginibus nigris, fuſcis, rubris aut viridibus, magni, potiſſimum in* Oriente, *aeſtimatus.*

maculatus. 10. Ch. maculis colore et pelluciditatis gradu diverſis inſignitus.
Habitat in inſulis Zeylon, *Ducatu* Bipontino, Feroë, *et* Palatinatu rhenano (*prope* Oberſtein,) e. g. *vini colore conſpicuus maculis obſcurioribus, margaritaceus aut ex luteo fuſcus annulis lacteis, lacteus, maculis nigris, aut rubris ſanguineus maculis fuſcis aut lacteis, ex cinereo, gramineo et olivaceo, aut ex fuſco, rufeſcente et lacteolo colore varius.*

faſciatus. 11. Ch. faſciis colore et pelluciditatis gradu diſtinctis.
Habitat in inſulis Zeylon, Feroë *et* Islandia, Bohemia, Saxonia (*prope* Schlotwiz, Palatinatu rhenano (*prope* Oberſtein) *et Ducatu* Bipontino, *nunc cinereus ſubpellucidus faſciis lacteis diaphanis, rarius roſeis aut viridibus, nunc caeruleſcens aut ſanguineus faſciis albis cinereisve, anguſtioribus, latioribus, aequalis, inaequalis latitudinis, parallelis confluentibus, rectis, anguloſis, undulatis.*

Onyx, 12. Ch. in fragmenta concentrice cruſtoſa colore et pelluciditatis gradu diverſa ſecedens.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 69. *n.* 7. Silex vagus ſtratis diverſicoloribus.
Cronſt. miner. §. 56. *Baum. miner.* 1. *p.* 253. Camehuja, Memphites.
Waller. miner. 81. *ſyſt. miner.* 1. *p.* 276. *n.* 16. Achates vix ſemipellucida faſciis et ſtratis diverſe coloratis ornata.
β) *Cronſt.* §. 59. 5. *α.* Sardonyx.
Habitat in Oriente, *ad fluvium* Tom Sibiriae, *rarius in* Sileſia, Bohemia, Luſatia (*prope* Koenigsbrück,) Saxonia (*prope* Zwickau,) *et Ducatu* Bipontino, *fragmentis nunc tenuioribus, nunc craſſioribus, colore nunc cinereo et nigro, nunc albo, carneo et nigro, nunc ſanguineo et albo,* (Sardonyx,) *nunc albo et cinereo* (Chalcedonyx,) *cereo et melleo, alternantibus, congenerum fere duriſſimus, ignis vi colorem exuens, et in fragmenta diſſiliens, inter gemmas ſculptas Veterum frequens.*

13. Ch.

stillatitiles. 13. Ch. ex aqua ejus principiis gravida praecipitatus.
α) includens aut incrustans alia corpora.
a) lichenes et alia vegetabilia. *Ferber bergmaenn. Nachr. &c. p. 75. v. Born ind. foss. 1. p. 28*
b) crystallos, hinc crystallorum facie apparens.
Brückmann chem. Ann. 1786. 2. *p.* 488. *et* 1790. 1. *p.* 99. *Karst. Lesk. Mineralkab.* 1. *p.* 118.
c) alia fossilia.
Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 117.
β) globosus, globis undique nodosis cavis.
γ) reniformis.
δ) botryoides.
ε) cylindricus, cylindris.
a) solidis.
b) intus cavis.
Habitat in insulis Feroë, *et* Islandia, *in montibus* giganteis Bohemiae, *in* Saxonia (*prope* Schneeberg, Gersdorf, Freyberg,) *in* Thuringia (*prope* Hohenstein,) *in Ducatu* Brunsvicensi, Palatinatu rhenano, *et vicinis terris, in* Franconia (*principatu* Baruthino,) Carinthia (*prope* Hüttenberg, Hungaria (*prope* Boinick) αa) *in comitatu* Grumbacensi *ad* Rhenum, *et in* Hungaria (*prope* Lehotca *ad* Cremniz,) αb) *in* Transilvania, Saxonia (*prope* Freyberg,) Alvernia Galliae, *textura interdum ad fibrosam accedente.*

crystallinus. 14. Ch. caerulescens, forma prismatum hexaëdrorum divergentium. *v. Fichtel von Karpath. p.* 138.
Habitat in Transilvaniae *valle prope* Tatareschol, *jaspidi luteae involutus.*

viridis. 15. Ch. semipellucidus texturae planioris viridis.
Habitat rarior in insulis Feroë, *colore nunc ad gramineum, nunc ad aeruginosum propius accedente.*

Chrysoprasus. 16. Ch. viridis intus vix nitens subsemipellucidus, texturae planioris.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 85. *n.* 3. η. Nitrum (Fluor) viride pallidius.
Cronst. miner. §. 46. ζ. Chrysopras.
Lehmann act. Berol. ad 1755. *p.* 200.
Habitat aliis fossilibus, in strata dispositis innidulans non adnatus in Silesia (*prope* Gracche *et* Cosemüz,) Bohemia (*prope* Tarnau, *et in* Mummelgrund *ad* Haram) *et* Westphalia (*ad montem* Altenberg *prope* Stachlau,) *rarius du-*

riusculus, utplurimum duritie ad smaragdum accedens, nunc semipellucidus, nunc fere diaphanus, creberrime pomaceus, rarius gramineus, dilute porraceus aut olivaceus, vel ex virescente cinereus, aut albus, praeter consueta chalcedonii principia calcis niccolinae quoque pauxillum continens, cui tinctum suum debet.

Heliotropius. 17. Ch. diaphanus texturae conchaceae viridis punctis guttisque sanguineis opacis notatus.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 300. *n.* 2. g. Jaspis variegata obscure viridis, punctulis rubris.

Cronst. miner. §. 64. 1. α. Jaspis pura viridis punctis rubris.

Habitat in Aegypto, Sibiria, Islandia, Bohemia (*ad montes* giganteos) *et* Franconia (*ad montem* Steinhauk *prope* Oberfteinbach,) *texturae nunc perfectius nunc imperfectius conchaceae, colore saepius porraceo, interdum dilutius viridi, vel ad aeruginosum aut olivaceum propius accedente, punctis guttisque insparsis majoribus vel minoribus, rarioribus vel magis confertis, saepius etiam maculis et lineolis olivaceis vel ochraceis insignitus.*

54. ADA-

Chalcedonii *species fere omnes semigemmarum nomine multis venientes, gemmarum loco, sigillis, simulacris aliis ornamenti generibus inservivit; gemmarum sculpturam e Veteribus reliquarum princeps materies.*

54. ADAMAS. Ex terra ſilicea et - - - conſtans. Subponderoſus, duriſſimus, lamelloſus, intus nitorem egregium ſibi proprium monſtrans, in fragmenta indeterminata diſſiliens, paraſiticus, in tenebris eximie lucens, frictione excalefactus, corpora leviora trahens.

In igne crepitans, pelluciditatem exuens, tandem coruſcando in bullas et vaporem reſolutus.

pretioſiſſimus. 1. ADAMAS.

Syſt. nat. I. *p.* 165. *n.* 6. XII. 3. *p.* 102. *n.* 6. *α. Muſ. Teſſin.* 38. *n.* 3. Alumen lapidoſum pellucidiſſimum ſolidiſſimum hyalinum.

Cronſt. miner. §. 42. A. α. Adamas gemma.

Vogel miner. 137. Adamas.

Juſt. miner. 376. *Baum. miner. p* 225. Damant.

Waller. miner. 110. Gemma pellucidiſſima, duritie ſumma, colore aqueo, igne perſiſtens, octaëdra turbinata.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 230. *n.* 1. Gemma pellucidiſſima omnium duriſſima, pulveriſata nigreſcens.

α) forma cryſtallorum.

a) priſmatum.

a) hexaëdrorum.

†) utrinque pyramide triedra terminatorum: faciebus omnibus convexis.

††) utrinque pyramide hexaëdra terminatorum.

b) octaëdrorum.

†) pyramide irregulari truncata terminatorum faciebus priſmatum ipſorum inaequalibus.

††) faciebus terminalibus in aciem exeuntibus.

b) pyramidum duplicium.

a) tetraëdrarum.

b) triedrarum depreſſarum ſcabrarum faciebus convexis, ad ſingulos baſeos communis angulos pyramide tetraëdra auctarum.

β) forma rotundata.

Habitat in Indiae *insula* Borneo, *peninsulus* Ormus *et* Malacca, *regnis* Visapur, Bengala *et* Golconda, *potissimum circa* Colur, Mengelegheri, Gadicottah, *et* Parteal, *et in* Brasiliae *provincia* Serro da Frio *prope fluvium* Milhoverde, *rarissime aggregatus, et adnatus, utplurimum vagus in arena aut humo, terra etiam saepissime obductus, duritiei gradu diverso, semper tamen eo, ut limam vel optimam eludat, nec nisi suo ipsius pulvere poliri et laevigari queat, rarius diaphanus, quam semipellucidus aut pellucidus, nebulis tamen, maculis, interdum glaciem aut plumam referentibus turbatus, aut rimosus, rarius mediae magnitudinis, nunquam insignis, utplurimum dilute cinereus in flavum colorem nonnunquam vergens, aut dilute fuscus, crebro quoque ex luteo fuscus, nigricans, aut chalybeus, interdum citrinus, rarius roseus, rarissime caeruleus, viridis aut pluribus coloribus in eodem lapide conspicuus, omnium gemmarum pretiosissima, luxus et fraudis materia princeps.*

ORDO VI.

ORDO VI.

TERRAE ADAMANTINAE.

Ex terra adamantina potissimum conflatae.

55. ADAMANTINUS. Ex terra adamantina et plurima aluminari constans.
Durissimus, ponderosus, lamellosus: lamellis rectis tripliciter se secantibus, in fragmenta rhomboidalia dissiliens.
Apyrus igne, quamvis aëre vitali efflato, vix emolliendus.

Corundum. 1. ADAMANTINUS. *Klaproth chem. Annal.* 1789. 1. *p.* 7. *Groschke Bergbauk.* 1. *p.* 400.

Habitat in Sinae, Indiae (*prope* Bombai,) Galliae (*praesertim* Pictaviae) *et* Hispaniae *granita, diaphanus, post polituram matris perlarum instar nitens, duritie smaragdo similis, ferri retractorii nigri particulis insparsis adeo dives, ut ipse saepius in pulverem contusus a magnete trahatur, colore cinereo, nigricante, capillorum aemulo, rarius spadiceo, formae interdum communis, crebrius hexaëdro-prismaticae, pulvere in* India *et* Sina, *ad scindendas et poliendas gemmas adhibito.*

ORDO VII.

TERRAE AGGREGATAE.

Ex terris praegressorum ordinum aggregatis conflatae.

56. GRANITES. Ex partibus, quarum plures crystallorum forma conspicuae, nullo intermedio caemento cohaerentibus, ordine nullo determinato aggregatis compositus, texturae potissimum granulatae.

Montium primaevorum, altissimorum in catenis cohaerentibus medium constituentium materies praecipua et nucleus.

Durus, lente fatiscens.

simplex. 1. Gr. ex feldspato et quartzo compositus.

Syst. nat. I. *p.* 187. *n.* 10. XII. 3. *p.* 75. *n.* 14. Saxum (morense) cotaceum spatosum rufescens, granis quartzosis hyalinis.

Habitat in montibus Sabaudicis (*vagus prope* Genevam,) Helveticis (e. gr. *ad* Grimsel) Nassavicis (*prope* Sonnenberg,) Sibiricis (*ad fluvium* Neiwa) *et* Scoticis (*prope* Port soy) *nunc hac nunc illa parte dominante, feldspathi partibus ita interdum cum quartzo diaphano combinatis, ut litteras syriacas referant.*

genuinus. 2. Gr. ex feldspato, quartzo et mica compositus.

Syst. nat. I. *p.* 187. *n.* 11. XII. 3. *p.* 76. *n.* 19. Saxum spatosum quartzosum micaceumque rufescens.

Cronst. miner. §. 268. 10. 2. Granites durus.

Hasselq. it. 526. Petra Mosis.

Waller. syst. miner. I. *p.* 407. Saxum quartzo, spato scintillante et mica in diversa proportione mixtis compositum.

β) fatiscens.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 76. *n.* 20. Saxum (fusorium) micaceum quartzosum spatosumque subfriabile.

Cronst.

Cronst. miner. §. 268. 10. 1. Granites particulis constans parum cohaerentibus.

γ?) *Syst. nat.* I. *p.* 186. *n.* 6. XII. 3. *p.* 78. *n.* 31. Saxum ungermannicum.

δ?) *Syst. nat.* I. *p.* 186. XII. 3. *p.* 77. *n.* 26. *it. scan.* 165. Saxum montanum.

Habitat vulgatissimus in montibus primaevis (*licet aliquando secundarius*) totius terrarum orbis, *vagus quoque in* planitiebus, *innumerabili duritiei, proportionis, distributionis, coloris partium constituentium varietate, accedentibus non raro alienis adhuc* e. g. *scorli, hornblendae, granati crystallis, steatitae, amari, argillae particulis aucta, igne violento liquescens, ut tamen quartzum intemeratum permaneat, feldspatho saepius carneo, quartzo utplurimum albo, rarius virescente, egregiam interdum polituram admittens, hinc jam a multis retro seculis architecturae elegantiori, et variis ornamentorum generibus adhibitus.*

Syenites. 3. Gr. ex feldspato, quartzo et hornblenda compositus.
Plinius histor. mund. l. 36. *c.* 8? Syenites.
Hoffmann bergm. Journ. 1788. 2. *p.* 506.
Karsten Lesk. Mineralkab. 2. *p.* 12.
Habitat in Aegypto, Graecia, Norwegia, Saxonia, Hercynia, Suevia, Stiria, *nunc rudius, nunc subtilius aut minutius granulatus, partibus, quibus constat, diversissima proportione mixtis, quartzo et feldspato utplurimum albis, hornblenda nigra, aut ex atro viridi.*

scorlinus. 4. Gr. ex feldspato, quartzo et scorlo compositus.
Edelfeld nov. act. Stockh. 1784. *p.* 103.
Anonym. chem. Annal. 1785. 2. *p.* 21. Granites basalticus.
Habitat in Sueciae *passim*, Silesiae (*prope* Friedeberg,) Helvetiae *montibus.*

granaticus. 5. Gr. ex feldspato, quartzo et granatis compositus.
Edelf. nov. act. Stockh. 1784. *p.* 103.
Hoepfn. Mag. für Helv. Naturk. 1. *p.* 281.
Habitat in Sueciae, Helvetiae *montibus.*

viridis. 6. Gr. ex feldspato, quartzo et amaro compositus.
Hoepfn. Mag. für Helv. Naturk. 1. *p.* 281.
Habitat in Helvetia *et* Sabaudiae *montibus.*

talcosus. 7. Gr. ex feldspato, quartzo et talco compositus.
Anon. chem. Annal. 1785. 2. *p.* 23.
Habitat in Austria *superiori* (*prope* Linz).

micaceus. 8. Gr. ex feldspato et mica compositus.
Sauss. voyag. dans les alp. 1. *p.* 183.
β) *Syst. nat* 1. *p.* 164. *n.* 6. *Mus. Tessin.* 36. Muria saxi ex mica spatoque.
Syst. nat. XII 3. *p.* 76. *n.* 21. Saxum (fatiscens) spatosum micaceumque salsum fatiscens.
Waller. miner. 166. Saxum in aëre deliquescens nitrosum.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 409. *n.* 3. k. Granites fuscus aëre destructibilis.
Habitat rarissimus in Helvetia *et* Silesia, *vagus prope* Genevam *et* Vesuvium, β) *in* Finlandia *et* Gotlandia.

calcarius. 9. Gr. ex feldspato et spato calcario conflatus. *Gioen. litolog. Vesuv. p.* 49. 51. 71.
Habitat circa Vesuvium, *fragilis, vix duriusculus, cum acidis effervescens, non raro scorlum, aut unacum mica argillam, aut micam, aut utrumque, admixta sibi habens; an hujus generis?*

grandaevus. 37. Gr. ex mica et hornblenda compositus.
Syst. nat. I. *p.* 189. *n.* 20. XII. 3. *p.* 79. *n.* 35. Saxum micaceum spatosum nigricans: particulis decussantibus ferreis.
Cronst miner. §. 267. 9. Saxum compositum mica et hornblenda.
β) Saxum viridi-caerulescens. *It. scan.* 21.
Habitat, rupestris quoque, in Helvetiae *et* Sueciae *montibus variis, in monte* Hennebergiae, Ehrenberg, *in* Bohemia *prope* Orpar, *non raro venis ferri dives, obscure virens, utplurimum in* Sueciae *ustrinis* Smolandicis *ferri mineris lacustribus ad facilitandum fluxum additus.*

scorlaceus. 10. Gr. ex feldspato et scorlo compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 279.
Habitat in Helvetiae *montibus, circa* Vesuvium, *accedente non raro mica, aut hornblenda.*

squamosus. 11. Gr. ex feldspato et hornblenda compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 279.
Habitat in Helvetiae *montibus, in* Zeelandia, *accedente interdum quoque mica, aut scorlo.*

12. Gr.

granatinus. 12. Gr. ex feldſpato et granatis compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 68.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 279.
Habitat in Helvetiae *montibus*, *et* Seelandia, *in* Veſuvio.

nitens. 13. Gr. ex feldſpato, granatis et mica compoſitus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *tab.* 3.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

tricolor. 14. Gr. ex feldſpato, granatis et ſcorlo compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 64. 67.
Habitat circa Veſuvium, *admiſtis interdum quoque mica et olivinis.*

dichrous. 15. Gr. ex feldſpato, ſcorlo granatino et genuino compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 70. 75.
Habitat circa Veſuvium.

albo-fuſcus. 16. Gr. ex feldſpato, ſcorlo granatino et mica compoſitus.
Gioeni litolog Veſuv. p. 71.
Habitat circa Veſuvium.

elegans. 17. Gr. ex feldſpato, granatis et actinoto compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 69.
Habitat circa Veſuvium.

micans. 18. Gr. ex feldſpato, mica et ſcorlo compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 73. 75.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 281.
Habitat in Helvetiae *montibus*, *et* Veſuviae *nunc mica*, *nunc ſcorlo dominante*, *nunc majoribus*, *nunc minoribus particulis immiſtis*, *interdum granatis immerſis.*

lamelloſus. 19. Gr. ex feldſpato, mica et hornblenda compoſitus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 281.
Habitat in Helvetiae *montibus*, *nunc hac*, *nunc illa dominante*, *particulis majoribus minoribusve immiſta.*

cretaceus. 20. Gr. ex feldſpato mica et creta compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 45.
Habitat circa Veſuvium.

Gioeni. 21. Gr. ex feldſpato, granatis et hornblenda compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 75.
Habitat circa Veſuvium.

varius. 22. Gr. ex feldſpato, actinoto et ſcorlo compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 62. 63.
Habitat circa Veſuvium, *intermiſtas interdum micae nigrae aut hornblendae lamellas aut priſmata oſtendens.*

leucomelas. 23. Gr. ex feldſpato, actinoto et hornblenda compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 63.
Habitat circa Veſuvium.

muriaticus. 24. Gr. ex feldſpato, mica et amaro compoſitus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *t.* 3.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

ſerpentinus. 25. a) Gr. ex feldſpato, ſerpentino et quartzo compoſitus.
Fichtel Karpath. p. 310.
Habitat in Tranſilvaniae *montibus, facile in argillam fatiſcens.*

Garpenbergenſis. 25. b) Gr. ex quartzo dominante et mica compoſitus.
Syſt. nat. I. *p.* 186. *n.* 4? XII. 3. *p.* 75. *n.* 18? Saxum cotaceum quartzoſum album, fragmentis illinitis mica alba.
Cronſt. miner. §. 260. 2. 1. Saxum compoſitum particulis quartzoſis et micaceis diſtinctis.
β) micae lamellis aureis vel argenteis ita inſperſis, ut politus egregio nitore refulgeat (Avanturino).
γ?) *Syſt. nat.* I. *p.* 188. *n.* 23. XII. 3. *p.* 78. *n.* 30. Saxum metalliferum.
Habitat in Sueciae (*prope* Garpenberg) *venas cupri ferens*, Sileſiae, (*prope* Giaren,) Saxoniae, Helvetiae *montibus* Veſuvio, β) *vagus in* Hiſpania, Saxonia (*prope* Dresdam *ad* Albim).

bicolor. 26. Gr. ex quartzo, mica et ſcorlo compoſitus.
Hoepfn. Magaz. für Helv. Naturk. 1. *p.* 281.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

corneus. 27. Gr. ex quartzo, mica et hornblenda compoſitus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 281.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

triplex. 28. Gr. ex quartzo, mica et granatis compoſitus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 281.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

glacialis. 29. Gr. ex quartzo, mica et amaro compoſitus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 281. 282.
Habitat in Helvetiae *et* Sabaudiae *montibus altiſſimis.*

inconſpicuus. 30. Gr. ex quartzo, et hornblenda compoſitus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 279.
Habitat in Helvetiae *montibus, etiam prope* Altenberg *in* Saxonia.

31. Gr.

helveticus. 31. Gr. ex quartzo, hornblenda et granatis compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 281.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

variegatus. 32. G. ex quartzo, hornblenda et amaro compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 281.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

capillaris. 33. Gr. ex quartzo pellucido et actinoti spiculis compositus.
Herrmann chem. Annal. 1788. 2. *p.* 416. Haarstein.
Habitat vagus in Sibiriae vallibus uralensibus, *prope* Genevam, *inter* Brixiam *et* Brandsol *et alibi in* comitatu Tirolensi, *inter* Feistriz *et* Carnowiz Stiriae, *inter* Borkersdorf *et* Frauenstein *et alibi in* Saxonia, *ad montem* Fichtelberg, *egregiam polituram admittens, actinoti spiculis nunc viridibus, nunc flavicantibus, nunc rubellis, nunc obscure rubris, nunc nigris.*

melaleucos. 34. Gr. ex quartzo et scorlo compositus.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 406. *n.* 1. Saxum ex quartzo et basaltico lapide mistum.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 279.
Habitat in Helvetiae, Sueciae *montibus.*

Hoepfneri. 35. Gr. ex quartzo, hornblenda et scorlo compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 281.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

efflorescens. 36. Gr. ex quartzo, scorlo et amaro compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 281.
Habitat in Helvetiae *montibus, sale amaro efflorescente interdum dives.*

tirolensis. 37. Gr. ex quartzo, scorlo et granatis compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 281.
Anonym. chem. Annal. 1785. 2. *p.* 22.
Habitat in Helvetiae *et* Tirolis (*prope* Zillerthal) *montibus.*

bavaricus. 38. Gr. ex quartzo et granatis compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 279.
Anonym. chem. Annal. 1785. 2. *p.* 22.
Habitat in Helvetiae, Sueciae (*prope* Sunnerskog *et* Sala,) Saxoniae (*prope* Hartmansdorf,) Austriae (*prope* Goettweia,) Hungariae, Tirolis *et* Bavariae *montibus, vallibusque conterminis, etiam fodina* Temesiensi (*prope* Dogneska) *granatis rubris, quartzo cinereo aut virescenti, rarius gramineo.*

39. Gr.

durissimus. 39. Gr. ex quartzo, granatis et amaro compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 281.
Habitat in Helvetiae *et* Sabaudiae *montibus.*

talcifer. 40. Gr. ex quartzo dominante et talco compositus.
Storr Alpenreis. 2. *p.* 278. 289.
Habitat in Vallis Tellinae (*prope* Clavennam) *et* Rhaetiae (*prope* Marmels) *montibus, ille ferri ochra flavescens.*

splendidus. 41. Gr. ex quartzo et miculis pyritae micaeque ferreae inspersis compositus.
Bloch et Brückmann Schr. berl. Naturf. 1.
Habitat vagus in Marchia Uckerana, *politus egregie nitens.*

homogeneus. 42. Gr. ex mica, hornblenda et scorlo compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *tab.* 3.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

nitidulus. 43. Gr. ex mica et hornblenda compositus.
Gioeni litolog. Vesuv. p. 53. 54.
Habitat prope Vesuvium, *granatos non raro immersos continens.*

Zillensis. 44. Gr. ex mica et scorlo compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 279. 280.
Anon. chem. Annal. 1785. 2. *p.* 23.
Habitat in Helvetiae *montibus, et valle* Zillerthal, *inter* Tirolin *et* Salzburgum *intermedia, scorli crystallis nunc majoribus, nunc minoribus, interdum electricis.*

granatifer. 45. Gr. ex mica et granatis compositus.
Gioeni litolog. Vesuv. p. 53.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 279.
Habitat in Helvetiae, Carinthiae, Hungariae, Saxoniae, Sueciae, Italiae *montibus.*

montanus. 46. Gr. ex mica, scorlo et granatis compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *tab.* 3.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

virescens. 47. Gr. ex mica, scorlo et amaro compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *tab.* 3.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

radiatus. 48. Gr. ex mica et actinoto compositus.
Hoepfn. Magaz. Naturk. 1. *p.* 281.
Habitat in Helvetiae *montibus, praesertim* S. Gotthardi.

49. Gr.

olivinus. 49. Gr. ex mica et olivinis compositus.
Gioeni litolog Vesuv. p. 54. 55.
Habitat circa Vesuvium.

chlorostictus. 50. Gr. ex scorlo et olivinis compositus.
Gioeni litolog. Vesuv. p. 65. 66.
Habitat circa Vesuvium.

gemmaceus. 51. Gr. ex granatis et olivinis compositus.
Gioeni litolog. Vesuv. p. 68.
Habitat circa Vesuvium.

similaris. 52. Gr. ex granatis et scorlo compositus.
Gioeni litolog. Vesuv. p. 63. 68.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *tab.* 2.
Habitat in Helvetiae *montibus, vagus circa* Vesuvium, *admixta interdum mica.*

affinis. 53. Gr. ex scorlo granatino et genuino compositus.
Gioeni litolog. Vesuv. p. 70.
Habitat circa Vesuvium.

montium. 54. Gr. ex granatis, scorlo et hornblenda compositus.
Hoepfn. Mag. Helv. Naturk. 1. *tab.* 3.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

bracteatus. 55. Gr. ex granatis et hornblenda compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 279.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

argentatus. 56. Gr. ex granatis, mica et spato compositus.
Gioeni litolog. Vesuv. p. 49.
Habitat circa Vesuvium.

lamellatus. 57. Gr. ex mica et spato compositus.
Gioeni litolog. Vesuv. p. 48.
Habitat circa Vesuvium.

lucidus. 58. Gr. ex actinoto et spato compositus.
Gioeni litolog. Vesuv. p. 60.
Habitat circa Vesuvium, *an potius amygdalites?*

asbestinus. 59. Gr. ex asbesto et marmore conflatus.
Gioeni litolog. Vesuv. p. 48.
Habitat circa Vesuvium, *vix hujus generis.*

57. GNEISSUM. Ex partibus saepe quoque crystallorum forma conspicuis nullo intermedio caemento cohaerentibus, interdum per strata alternantibus compositum, texturae schistosae, rarius fibrosae.

In montibus aetate ad graniteos quam proxime accedentibus obvius, stratis ejus quoque saepius granitae superincumbentibus.

Durus, apyrus, non fatiscens.

fornacum. 1. Gn. quartzo dominante et mica compositum.

Ställsten. *Syst. nat.* I. *p.* 187. *n.* 15. XII. 3. *p.* 79. *n.* 33. Saxum arenoso micaceum fissile cinereum, interstinctis atomis quartzosis micaceisque.

Cronst. miner. §. 260. Saxum compositum particulis quartzosis et micaceis.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 410. *n.* 5. Saxum quartzo et mica mixtum fissile.

β) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 77. *n.* 27. Saxum (marestrandense) micaceum quartzosum fissile; micis albis nitidissimis subimpalpabilibus.

γ) *Syst. nat.* I. *p.* 188. *n.* 17. XII. 3. *p.* 77. *n.* 25. Saxum (Roerosiense) miaceum nigro micaceo alboque quartzoso-cotaceo alternatis.

δ) *Syst. nat.* I. *p.* 186. *n.* 8? XII. 3. *p.* 75. *n.* 15? Saxum (decussatum) cotaceum quartzosum incarnatum micis sparsis atris erectis decussantibusque.

ε) *Waller. syst. miner.* 1. *p.* 411. *n.* 6. Saxum quartzo et steatite mixtum fissile.

ζ) *Syst. nat.* I. *p.* 187. *n.* 13. XII. 3. *p.* 77. *n.* 24. Saxum (tritonium) micaceum subfissile incarnatum, granis quartzosis.

Habitat innumerabili proportionis, combinationis, distributionis, coloris, duritiei varietate in novae Seelandiae, Norwegiae, Sueciae, Bohemiae, Carinthiae, Tirolis *montibus, etiam pyrenaeis, fundo fornacum fusoriarum, architecturae aliquando etiam elegantioris operibus egregie inserviens.*

2. Gn.

micaceum. 2. Gn. ex mica dominante et quartzo compositum.

Glimmerschiefer. *Werner Classif. d. Gebirgsart. p.* 10. §. 9. *Voigts Br. über Gebirgsl. p.* 15. *n.* 4. Glimmerschiefer.

Habitat in Lusatia *et* Thuringia (*prope* Ruhla,) *heic integros montes constituens, argentum colore et nitore aemulans, micae lamellis tenerrimis dense sibi incumbentibus, egregie nonnunquam in tabulas tenues, rectas fissile, tum tectis inserviens, quartzo per venulas aut granula, aut strata ampliora intermisto.*

alpinum. 3. Gn. ex quartzo, mica et granatis compositum.

Syst. nat. I. *p.* 187. *n.* 12. XII. 3. *p.* 77. *n.* 22. Saxum micaceum subfissile cinereum, granis granatinis quartzosisque.

Cronst. mineral. §. 261. Saxum compositum mica quartzo et granato.

Waller. syst. miner. I. *p.* 412. *n.* 7. Saxum quartzo, mica et granatis mixtum, fissile.

β) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 77. *n.* 23. Saxum (granosum) acerosum solidum atrum, granis granatinis.

γ) *Syst. nat.* I. *p.* 187. *n.* 14. XII. 3. *p.* 78. *n.* 28. Saxum (punctatum) micaceum fissile incarnatum, granis granatinis.

δ) *Syst. nat.* I. *p.* 188. *n.* 19. XII. 3. *p.* 80. *n.* 36. Saxum impalpabile micaceum quartzosum subferreum, granis granatinis.

It. wgoth. 73. Saxum clangosum.

Habitat in summis Europae e. gr. Lapponiae, Norwegiae, Sueciae, Saxoniae, Lusatiae, Silesiae, Bohemiae, Moraviae, Stiriae, Carinthiae, Salisburgi, Tyrolis, Helvetiae, Sabaudiae, *etiam* Carpathicis *montibus, mica utplurimum argentea, nunc dominante, nunc aequabiliter distributa, nunc vix conspicua, granatis crebrius rubris, quam fusco, nunc formae communis et insignibus, nunc formae crystallinae minoribus, nunc minimis, nunc frequentioribus, nunc rarioribus, laminis, in quas finditur interdum undulatis, lapidis molaris loco, modo quartzum dominetur, eximie inserviens, accedente nonnunquam scorlo, talco aut feldspato nova varietate nata.*

scorlinum 4. Gn. ex quartzo, mica et scorlo compositum.

Habitat in Sabaudiae (*prope* Chalanches,) Helvetiae (e. gr. *in monte* S. Gotthardi,) Hungariae (*prope* Schemniz, *auri argentique venas includens*,) Bohemiae (*prope* Katieborziz,) Saxoniae (*prope* Geyer,) Norwegiae *montibus et fodinis.*

5 Gn.

Altenbergenſe. 5. Gn. ex quartzo, mica et ſcorlite compoſitum.
Habitat in Saxonia (*prope* Altenberg,) *ſtanni venas foventi.*

radians. 6. Gn. ex quartzo, mica et actinoto compoſitum.
Cronſt. mineral. §. 261. 33.
Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 413. *n.* 8. Saxum quartzo, mica et baſalte mixtum fiſſile.
Habitat in Jemtia Sueciae (*prope* Handoel).

Saxonum. 7. Gn. ex quartzo, mica et feldſpato conſtans.
Werner Claſſif. d. Gebirgsart. p. 8. §. 8. Gneiſs.
Voigt Brief. u. Gebirgsl. p. 13. *n.* 2. Gneuſz.
Habitat in Sileſiae, Bohemiae, Saxoniae, Hennebergae, Helvetiae, Sabaudiae *montibus, rarius in* carpathicis, *mica crebrius dominante, feldſpato minimam partem efficiente, ſaepius, interdum fere omni in argillam fatiſcente, alias innumerabili proportionis, et coloris partium conſtituentium varietate conſpicuum.*

Bornii. 8. Gn. ex quartzo, mica et argilla compoſitum.
Born ind. foſſ. 1. *p.* 153. 2. *p.* 147. Gneiſſum.
β) argilla martiali.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 74. *n.* 12. *It. ſcan.* 80. Saxum (novaculare) cotaceum albo micaceum incarnatum ſubſtriatum.
Cronſt. miner. §. 262. 4. 1. Saxum compoſitum mica, quartzo et forſan argilla martiali, particulis diſtinctis.
Habitat in montibus metalliferis Temeſienſibus (*inter* Moldava *et* Saska, *prope* Dognaska, Hungaricis (*prope* Neoſolium *et* Hodritſch,) Bohemicis (*prope* Catharinaberg, Orpes, Ratiborziz, Graupen, Platte *et* Joachimsthal,) Saxonicis (*prope* Geyer *et* Freyberg,) *et* Suecicis (*prope* Carlscrona, *β*) *in* Scania Sueciae, *ceticulae loco ad acuendos enſes et cultros adhibitum.*

Jemticum. 9. Gn. ex quartzo, mica et ſteatite compoſitum.
Edelf. nov. act. Stockh. 1784. *p.* 93.
Habitat in Jemtiae *montibus altioribus, bente fatiſcendo a congeneribus diſcrepans.*

ſpatoſum. 10. Gn. ex quartzo, ſcorlo et feldſpato compoſitum.
Anonym. chem. Annal. 1785. 2. *p.* 23.
Habitat in Saxonia *prope* Halbendorf.

11. Gn.

topaſinum. 11. Gn. ex quartzo, ſcorlo et topazio compoſitum.
Werner Claſſif. Gebürgsart p. 15. §. 18. Topasfels.
Habitat ad Schneckenſtein *prope* Auerbach *in* Voigtlandia.

comeum. 12. Gn. ex quartzo et hornblenda compoſitum.
Syſt. nat. I. *p.* 156. *n.* 4? Talcum particulis impalpabilibus, lamellis parallelis.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 53. *n.* 8? Talcum (lamellare) lamellatum fragili-durum glaberrimum ſubdiaphanum.
Waller. miner. 138. Comeus fiſſilis, lamellis parallelis.
Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 358. *n.* 2. Corneus rigidus non nitens apparenter lamellis parallelis.
Hoffm. bergm. Journ. 1788. 2. *p.* 507. *et Karſt. Lesk. Min.* 2. *p.* 17. Hornblendſchiefer.
β?) *Syſt. nat.* I. *p.* 156. *n.* 5. XII. 3. *p.* 54. *n.* 11. Talcum (Coriaceus) membranaceum flexuoſum rigidum.
Waller. miner. 136. Corneus mollior ſuperficialis contortus.
Habitat in Suecia *et* Saxonia (*prope* Voigtsberg, Dorfchemniz, Groshartmansdorf, Miltiz,) *et* Luſatia, *ſtrata integra efficiens, ex viresſcente atrum, aut ex atro viride, tritum ex viresſcente cinereum, duriuſculum, textura radiata, in fragmenta diſcoidea diſſiliens, micae atomis interdum immiſtis, aut granatis.*

argilloſum. 13. Gn. ex quartzo et argilla compoſitum.
v. Fichtel Karpath. p. 275.
Habitat in montibus Carpathicis.

cotianum. 14. Gn. ex ardeſia et mica compoſitum.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 79. *n.* 34. Saxum ſchiſtoſum fiſſile fuſcum, atomis micaceis oblique truncatum.
Cronſt. miner. §. 262. 4. 2? Saxum compoſitum mica, quartzo et forſan argilla martiali, particulis minoribus.
Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 417. *n.* 11. Saxum ſchiſto et mica mixtum.
Habitat in Norwegia, Suecia, *duriuſculum, igne liqueſcens, incolis ad poliendos cultros inſerviens, hinc vix hujus generis.*

ſteatiticum. 15. Gn. ex ſteatite et mica conflatum.
Cronſt. miner. §. 263. 5. Schneideſtein.
Storr Alpenr. 2. *p.* 269. 285-289?
Habitat in Norwegiae, Sueciae, Tirolis, Rhaetiae, Bohemiae, Hungariae *montibus, muris fuſoriorum furnorum et ſi in tabulas tenues findatur, tectis, eximie inſerviens, mollis, an igitur hujus generis.*

granaticum. 16. Gn. ex ſcorlo genuino, granatis et feldſpato compoſitum.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 64.
Habitat circa Veſuvium.

bicolor. 17. Gn. ex ſcorlo et feldſpato compoſitum.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 72.
Habitat circa Veſuvium.

olivinum. 18. Gn. ex mica, granatis et olivino compoſitum.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 54.
Habitat circa Veſuvium.

lucidum. 19. Gn. ex mica et hornblenda compoſitum.
v. Fichtel Karpath. p. 276. 279.
Habitat in Sueciae *et* Carpathicis *montibus.*

triplex. 20. Gn. ex mica, hornblenda et quartzo compoſitum.
v. Fichtel Karpath. p. 276. 279.
Habitat in Carpathicis *montibus.*

ſyeniticum. 21. Gn. ex hornblenda, feldſpato et quartzo compoſitum.
v. Fichtel Karpath. p. 279.
Habitat in montibus Carpathicis.

ſquamoſum. 22. Gn. ex hornblenda et feldſpato compoſitum.
v. Fichtel Karpath. p. 279.
Habitat in mortibus Carpathicis.

granatinum. 23. Gn. ex hornblenda et granatis compoſitum.
v. Fichtel Karpath. p. 246. 280. 287.
Habitat in montibus Carpathicis.

ſplendidum. 24. Gn. ex hornblenda, mica et granatis compoſitum.
v. Fichtel Karpath. p. 246. 287.
Habitat in montibus Carpathicis.

quadruplex. 25. Gn. ex hornblenda, mica, granatis et quartzo compoſitum.
v. Fichtel Karpath. p. 246. 287.
Habitat in montibus Carpathicis.

lamelloſum. 26. Gn. ex hornblenda et ſcorlo compoſitum.
v. Fichtel Karpath. p. 280.
Habitat in montibus Carpathicis.

baſalticum. 27. Gn. ex mica et ſcorlo electrico compoſitum.
Anon. chem. Annal. 1785. 2. *p.* 23.
Habitat in valle Salisburgenſibus *et* Tirolenſibus *communi* Zillerthal.

28. Gn.

glandulosum. 28. Gn. ex mica et granatis compositum.
v. Fichtel Karpath. p. 246. 287.
Habitat in montibus Carpathicis.

durum. 29. Gn. ex mica, granatis et quartzo compositum.
v. Fichtel Karpath. p. 246. 287.
Habitat in montibus Carpathicis.

quartzosum. 30. Gn. ex granatis et quartzo compositum.
v. Fichtel Karpath. p. 246. 287.
Habitat in montibus Carpathicis.

micans. 31. Gn. ex marmore micante et mica compositum.
α) mica aurea per marmor sparsa.
v. Borch. mineral. sicil. Avanturino.
β) mica viride per strata digesta.
Ferber. Br. a. Welschl. p. 251. Marmo Cipolino.
Habitat α) *vagum in* Siciliae *antro montis* Caputo, β) *in* Graecia; *an hujus generis?*

58. PORPHYRIUS. Ex crystallis alterius generis fossili formae communis quasi pastae immersis compositus. Aetate, duritie, duratione, colore quam maxime varius.

a. *talcosi.*

talcosus. 1. P. ex talco et quartzi crystallis immersis constans.
Storr Alpenr. 2. *p.* 280.
Habitat in Valle Tellina *prope* Clavennam, *argentei coloris.*

ponderosus. 2. P. ex talco et barytide vulgari compositus.
Storr Alpenr. 2. *p.* 266.
Habitat in Valle Tellina *prope* Castion, *dilute virens.*

rhaeticus. 3. P. ex talco, barytide et spato constans.
Storr Alpenr. 2. *p.* 209.
Habitat ad montem Rhaetiae Despin, *thalassinus vel albus.*

b. *serpentini.*

arenarius. 4. P. ex serpentino et quartzi crystallis minoribus immistis compositus.
Herrmann ural. Erzgeb. 2. *p.* 321. Saxum serpentinum.

Lasius Beob. üb. Harzgeb. 1. *p.* 166. 2. *p.* 483. *n.* 60. Mit Sand gemischter Serpentinstein.
Ferber Br. a. Welschland. 23. *p.* 363.
Habitat in Uralensium Sibiriae *montium parte orientali*, *in montibus* Austriae *interioris*, Salisburgensibus, tyrolensibus, genuensibus, sabaudicis, hercynicis (*prope* Tresenburg,) *durus*, *rupes et montium partem praecipuam constituens*, *micae quoque non raro particulis insperſis.*

acicularis. 5. P. ex serpentino et scorli spiculis immersis compositus.
v. Born ind. fossil. 1. *p.* 148? Ophiter particulis basaltinis mixtus.
Saussur. it. alp. 1. *p.* 105.
β) crystallis scorli sese decussantibus Creuzstein.
Habitat in montibus Temesiensibus (e. gr. *prope* Saska,) Hungaricis (*prope* Schemniz,) *et* Stiriacis *vagus prope* Genevam, *olivaceus*, *caerulescens vel cinereus.*

granatinus. 6. P. ex serpentino et granatis compositus.
Charpent. Geogr. Churf. p. 179.
Habitat in Saxonia *prope* Zoebliz.

spurius. 7. P. ex serpentino, spato et mica compositus.
Ferber Br. aus Welschl. 19. *p.* 334.
Habitat in Hetruriae *montibus* Imprunetae vicinis, *strata horizontalia constituens*, *viridis*, *spato albo*, *mica ex virescenti argentea tessulari.*

Granitone. 8. P. ex serpentino et feldspato compositus.
Ferber Br. aus Welschl. 19. *p.* 334.
Habitat in montibus Hetruriae, Imprunetae *et* Prato *vicinis*, *viridis*, *feldspati albi prismatibus immersis varius*, *mica ex argenteo viridi tessulari utplurimum accedente*, *lapidis molaris loco interdum inserviens.*

micaceus. 9. P. ex serpentino et micae lamellis constans.
Charpent. Geogr. Churf. p. 178.
Ferb. Br. a. Welschl. 19. *p.* 332.
Saussur. it. alp. 1. *p.* 135.
β) micae aureae variabilis parallele et recte lamellosae nidulis fartus.
v. Trebra Erfahr. v. Inn. d. Geb. p. 97.
Schröt. n. Litterat. d. Naturg. 4. *p.* 232.
Herrmann ural. Erzg. 2. *p.* 323.

Habitat

Habitat in montibus Hetruriae (*prope* Impruneta *et* Prato,) Genuensibus (Bocchetia *et valli* Polzevera *conterminis*,) Sabaudicis (*prope* Genevam,) *et* Saxonicis (*prope* Zoebliz,) β) Hercynicis (Paste,) Franconicis (Fichtelberg,) *et* Uralensibus Sibiriae.

asbestinus. 10. P. ex serpentino et asbesti sericeo nitore conspicui fibris compositus.
Ferber Br. a. Welschl. 19. *p.* 332.
Charpent. Geogr. Chursachs. p. 178.
Habitat in montibus Saxoniae, Franconiae, Hercyniae, Hetruriae.

ferrifer. 11. P. ex serpentino et crystallis ferri nitidi compositus.
Charpent. Geogr. Chursachs. p. 179.
Ferb. Br. a. Welschl. 23. *p.* 377.
Sauss. it. alp. 1. *p.* 79.
Habitat in Saxoniae (*prope* Zoebliz) *et* Pedemontii (*prope* Fenestrella) *montibus*, *vagus prope* Genevam.

c. *amari.*

helveticus. 12. P. ex amaro et hornblenda compositus.
Hoepfn. Mag. Helv. Naturk. 1. *p.* 279.
Habitat in Helvetiae *montibus*, *viridis.*

alpinus. 13. P. ex amaro et feldspato compositus.
Hoepfn. Mag. Helv. Naturk. 1. *p.* 279.
Habitat in Helvetiae *alpibus.*

micans. 14. P. ex amaro et mica compositus.
Hoepfn. Mag. Helv. Naturk. 1. *p.* 279.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

bicolor. 15. P. ex amaro et granatis compositus.
Hoepfn. Mag. Helv. Naturk. 1. *p.* 279.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

spiculatus. 16. P. ex amaro et scorlo compositus.
Hoepfn. Mag. Helv. Naturk. 1. *tab.* 2.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

d. *calcarii.*

calcarius. 17. P. ex calcario lapide et quartzi crystallis innidulantibus compositus.
Habitat in confluxu circulorum Germaniae Franconici, Suevici *et* Bavarici, *texturae schistosae.*

Macigno. 18. P. ex marga indurata et plurima mica compositus.
Ferber Br. a. Welschl. 7. *p.* 96. *et* 19. *p.* 324.
Habitat in Hetruria (*prope* Fiesoli) *et* Elba, *cinereus, colore nunc magis in flavescentem, nunc potius in caerulescentem vergente, posterior in aëre nigrescens et fatiscens, strata horizontalia, inferiora duriora constituens, struendis domibus inserviens.*

austriacus. 19. P. ex marga indurata et scorlo compositus. *Born ind. foss.* 1. *p.* 34.
Habitat in Austria *prope* Traunstein.

c. *argillacei.*

granitoides. 20. P. ex argilla et plurimo feldspato compositus.
Nose orogr. Br. ü. Siebengeb. p. 106. 110. 111. Granitporphyr.
Habitat ad Rheni *inferioris*, *in* Saxonia *prope* Altenberg, *prope* Giebichenstein *ripas*, *facile fatiscens*, *accedente interdum paucissimo quartzo vel mica.*

granaticus. 21. P. ex argilla, feldspato, granatis et paucissimo quartzo compositus.
Karst. Lesk. Mineralkab. 2. *p.* 24.
Habitat in Hassia *prope* Wittelsberg.

cotiarius. 22. P. ex argilla et quartzi crystallis compositus.
Nose orogr. Br. in Siebengeb. p. 14. *et Charpent. Geogr. Churf. p.* 49. 50. 61. 62. 65. 140. Porphyrartiger Geltein.
Schulz. n. hamb. Mag. St. 33. Mergelstein.
Voigt Gebirgsart. nr. 7. Porphyr.
Charpent. Geogr. Churf p. 149. Zechstein.
Lasius Harzgeb. 1. *p.* 255. 2. *n.* 78. Cottenstein.
Habitat ad Rheni *ripas*, *in* Thuringia, *prope* Giebichenstein, *ad* Hercyniae *radicem prope* Ilefeld, *in* Saxonia, Lusatia *feldspati particulis saepe immixtis interdum adhuc conspicuis, non raro tamen fatiscentibus et vacuas foveolas relinquentibus.*

metallifer. 23. P. ex argilla, quartzi crystallis et aliis compositus.
v. Born ind. foss. 1. *p.* 154. 155. Saxum metalliferum.
Habitat in Temesiae, Transilvaniae, Hungariae, *potissimum, etiam* Bohemiae, *et* Tirolis *montibus*, *venis metallicis refertus*, *albus*, *albidus*, *cinereus aut caerulescens*, *argillae et quartzo semper aut feldspato*, *aut actinoto*, *aut hornblenda*, *aut mica*, *aut lithomarga*, *aut pluribus simul accedentibus.*

24. P.

transilvanicus. 24. P. ex argilla et micae crystallis compositus.
Karst. Lesk. Mineralkab. 2. *p.* 24.
Habitat in Transilvania *prope* Felsobanya.

delphinatus. 25. P. ex argilla, scorlo et asbesto compositus.
Hoffmann bergm. Journ. 1788. 1. *p.* 57.
Habitat in Delphinatu (*prope* Bourg d'Oisans,) *argilla ferri calce impraegnata, scorlo duplicis generis, alio vitreo, alio ferri ochra extrinsecus inquinato, semipellucido, duro, cano, compacto, intus parum micante, in fragmenta acutangula dissiliente, forma tabularum tenuissimarum tetraëdrarum cylindrice ad latera excavatarum in tabulas denuo aggregatarum conspicuo.*

spadiceus. 26. P. ex argilla et granatis compositus.
Hoffmann bergm. Journ. 1788. 1. *p.* 246.
Habitat passim e. gr. *prope* Schneeberg *in* Saxonia, *integrum sub humo ibi stratum efficiens, ferri mineris in ustrinis additus, argilla scilicet ferri calce divite, granatis ex fuscescente rubris.*

chlorogranaticus. 27. P. ex argilla et chlorogranatis compositus.
Habitat in Saxonia *prope* Eibenstok.

f. *basaltici.*

antiquus. 28. P. ex trapezio et feldspato compositus.
Cronst. miner. §. 265.
Ferb. Br. a. Welschl. 16. *p.* 265. Porfido verde.
Habitat - - - trapezio viridi, crystallis feldspati albis, et scorli nigris vario.

Angliae. 29. P. ex trapezio et quartzi crystallis compositus.
Withering act. angl. 72. *p.* 2. *n.* 20. Rowley-rag.
Habitat in Anglia.

tinnitans. 30. P. ex trapezio et scorli spiculis constans.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 410. *n.* 12. Saxum corneo trapezio et basalte mixtum.
Habitat in Westrogothia Sueciae, *digito impositus duroque corpore percussus tinnitans.*

acerosus. 31. P. ex trapezio et hornblendae crystallis minimis innatis compositus.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 362. *n.* 4. f. Corneus trapezius particulis acerosis.

Cronst. miner. §. 265. 1. Saxum compositum jaspide martiali molli seu argilla molli indurata, et - - - particulis majoribus acerosis.
Habitat in montibus Hunneberg, Kinnekulle, Stollberg, Sueciae, *obscure cinereus aut niger.*

squamosus. 32. P. ex trapezio et mica compositus.
Waller. syst. mineral. 1. *p.* 363. *n.* 4. g? Corneus trapezius, squamulis oblique nitentibus.
Habitat in Sueciae *montibus.*

lamellosus. 33. P. ex wacca et hornblenda compositus.
Karst. Mag. Helv. Naturk. 3. *p.* 234.
Habitat in Saxonia.

spatosus. 34. P. ex wacca et spato calcareo compositus.
Karst. Mag. Helv. Naturk. 3. *p.* 234.
Habitat in Saxonia *et* Bohemia, *etiam prope* Francofurtum *ad* Moenum.

nigerrimus. 35. P. ex wacca nigra, et micae crystallis nigris compositus.
Wideumann Magaz. Helv. Naturk. 4. *p.* 196. 197.
Werner bergm. Journ. 1788. 2. *p.* 853.
Habitat in Saxoniae *monte* Scheibenberg *prope* Annaberg, *et aliis*, *prope* Joachimsthal Bohemiae.

aegyptius. 36. P. ex basalte et hornblenda compositus.
Werner bergm. Journ. 1788. 2. *p.* 853.
α) hornblendae crystallis nigerrimis minimis firmissime innatis.
β) hornblendae maculis majoribus virescentibus.
Ferber Br. a. Welschl. 16. *p.* 274. Pietra d'Egitto, Pietra nefritica.

basalticus. 37. P. ex basalte et feldspato, interstitis interdum quartzi et micae particulis compositus.
Ferber Br. a. Welschl. 16. *p.* 272.
Habitat - - - in monumentis Romae asservatis obvius.

pedicularis. 38 P. ex basalte et scorli granatini crystallis compositus.
Ferber Br. a. Welschl. 16. *p.* 272. 274.
β?) scorli granatini crystallis acus capitulum vix superantibus.
Ferber Br. a. Welschl. 16. *p.* 275. Basalte pidouhioso.
Habitat e. g. *in* Italia *in monumentis antiquis Romae asservatis hinc inde obvius, hornblenda aut scorlo genuino accedente non raro auctus; utrum fundamentum in β) viride semper verus basaltes?*

39. P.

fuldenſis. 39. P. ex baſalte et granatis compoſitus.
Habitat ad montem Pferdekopf *epiſcopatus* Fuldenſis.

olivinus. 40. P. ex baſalte et olivinis compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 90.
Habitat circa Veſuvium, *granatos quoque interdum continens.*

g. *ex lavis conflati.*

vulcanicus. 41. P. ex lava et hornblenda compoſitus.
Ferber Br a. Welſchl. 11. *p.* 178.
Habitat prope montes ignivomos, e. gr. Veſuvium.

ocellatus. 42. P. ex lava et ſcorli granatini cryſtallis compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 97-100. 102. 103. 109. 123.
Ferber Br. a. Welſchl. 11. *p.* 176. 178. 179.
Habitat prope montem Veſuvium, *niger, cinereus aut ruber, ſaepius quoque ſcorlum genuinum, interdum micam, rarius feldſpatum aut granatos includens.*

bacillaris. 43. P. ex lava et ſcorli genuini prismatibus hexaëdris compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 92-110.
Ferber Br. a. Welſchl. 11. *p.* 167. 177-179.
β) *Ferber Br. a. Welſchl.* 18 *p.* 320. Granito di Cortona.
Habitat prope montem Veſuvium, *in inſulis* Marcheſas, *nunc niger, nunc cinereus, nunc ruber, ſcorli cryſtallis interdum valde obtuſangulis, modo tenuioribus, modo craſſioribus, nonnunquam ſtriatis, nigris, albis, aut chryſolithum, ſmaragdum, topazium, hyacinthum colore referentibus, intermiſtis interdum quoque actinoti, granati aut ſcorli granatini cryſtallis.*

nitidulus. 44. P. ex lava et mica compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 89. 102. 118.
Habitat prope montes ignivomos, *non raro quoque cryſtallos ſcorli granatini vel gemini continens, aut granatos, aut utrosque.*

decipiens. 45. P. ex lava et feldſpato compoſitus.
Gioeni litolog. Veſuv. p. 123.
de Dolomieu mem. ſur les isles ponc. et catal. raiſonn. des produits de l'Etna &c. *à Paris* 1788. 8.
Habitat in Sicilia, *et ad* Veſuvium, *utplurimum quoque hornblendam, rarius micam aut ſcorlum includens.*

h. *ex piceo conflati.*

piceus. 46. P. ex piceo, feldſpato et quartzo compoſitus.
Hoffmann bergm. Journ. 1788. 2. *p.* 491.
Habitat in Saxonia *prope* Miſenam, *montes integros cum montibus ex porphyrio argillaceo conſtructis alternos conſtituens, ſtratis horizontalibus, in coloris nigri, viridis, fuſci, vel rubri.*

i. *ex petroſilice compoſiti.*

ſchiſtoſus. 47. P. ex petroſilice et feldſpato conſtans, texturae ſchiſtoſae.
Charpent. Geogr. Churf. p. 21. 24. 25. 28. *Voigt Br. üb. Gebirgslehr. p.* 43. *n.* 7. Hornſchiefer.
Wern. Claſſificat. Gebirgsart. p. 11. §, 11. Porphyrſchiefer.
Noſe orogr. Br. üb. Siebeng. 1. *p.* 17. Hornporphyr.
Habitat frequens in Bohemia, Luſatia, Thuringia, *epiſcopatu* Fuldenſi, *vix metallifer, utplurimum cinereus, rarius niger, arbuſcularum imaginibus* (*in* Bohemia *ſaepius*) *pictus*, Italia *interdum ad baſaltem accedens, igne quoque facile baſalte tamen difficilius et in vitrum flaveſcens liqueſcens, in fragmenta granularia ſecedens, petroſilici et feldſpato diverſiſſima ratione inter ſe miſtis, non raro accedente hornblenda, rarius micas granatis, ſpato, rarius marmoris venis exaratus.*

nothus. 48. P. ex petroſilice et feldſpato compoſitus, texturae feſtucariae.
Karſt. Lesk. Mineralkab. 2. *p.* 25.
α) texturae ad conchaceam accedentis.
Noſe orogr. Br. üb. Siebeng. 1. *p.* 16. Hornſteinporphyr.
β) feldſpato intime et ſubtiliſſime interſito.
Noſe orogr. Br. üb. Siebeng. 1. *p.* 16. Hornquartzporphyr.
Laſius Beob. üb. Harzgeb. p. 17. 112. 123-126. 473. *n.* 27. 487. *n.* 73. Hornartiger Trapp.
γ) accedentibus petroſilici et feldſpato jaſpidis particulis.
Voigt Br. üb. Gebirgsl. nr. 6. *Laſius Beob. üb. Harzgeb. p.* 250. &c. *Noſe orogr. Br. üb. Siebeng.* 1. *p.* 16. Hornartiger Porphyr.
δ) accedente petroſilici et feldſpato quartzo.
Karſt. Lesk. Mineralkab. 2. *p.* 27.
ε) accedente petroſilici et feldſpato hornblenda.
Karſt. Lesk. Mineralkab. 2. *p.* 27.

Habitat

Habitat insigni quoad rationem partium constituentium et colorem varietate in Italiae *inferioris*, Hungariae, Carinthiae, Bohemiae, Lusatiae, Saxoniae, Hercyniae, Rheno *inferiori conterminis*, Daniae *quoque montibus, non raro quoque hornblendam, micam, scorlum insperſa monstrans.*

durissimus. 49. P. ex petrosilice et quartzo compositus.
Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 110.
Habitat v. g. *in* Tirolis *montibus.*

tricolor. 50. P. ex petrosilice, quartzo et granatis compositus.
Karst. Lesk. Mineralkab. 2. *p.* 27.
Habitat in Hungaria.

corneus. 51. P. ex petrosilice, quartzo et hornblenda compositus.
Karst. Lesk. Mineralkab. 2. *p.* 27.
Habitat in Bohemia *et* Saxonia.

rochlizensis. 52. P. ex petrosilice, quartzo et mica compositus.
Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 109.
Habitat in Saxonia, *ex rubello margaritaceus.*

inaequalis. 53. P. ex petrosilice et mica compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 278.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

scorlaceus. 54. P. ex petrosilice et scorlo compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 278.
Storr Alpenr. 2. *p.* 231. 265.
Habitat in Helvetiae, Rhaetiae, Vallis Tellinae *montibus.*

baryticus. 55. P. ex petrosilice et barytide compositus.
Storr Alpenr. 2. *p.* 231.
Habitat in Rhaetiae *monte* Muschelhorn.

specaceus. 56. P. ex petrosilice et spato compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 278.
Storr. Alpenr. 2. *p.* 266.
Habitat in Helvetiae *et* Vallis Tellinae *montibus.*

radians. 57. P. ex petrosilice et actinoto compositus.
Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 109.
Habitat in Suecia *prope* Sahlberg.

k. *ex jaspide compositi.*

genuinus. 58. P. ex jaspide et feldspato compositus.
Syst. nat. I. *p.* 189. *n.* 21. XII. 3. *p.* 72. *n.* 1. Saxum (Porphyrius) impalpabile, striis, punctis maculisque sparsis spatosis.

Schreb.

Schreb. lithol. 78. Saxum impalpabile siliceum fuscum, granis spatosis rubescentibus et albis.

Cronst. miner. §. 264. 6. Saxum compositum jaspide et feldspato, interdum mica et basalte.

Waller. miner. sp. 94. Jaspis durissima rubens, lapillulis variis insparsis.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 414. *n.* 9. Saxum jaspide et spato scintillante mixtum.

Ferber Br. a. Welschl. 16. *p.* 260. Porphyr.

Cost. foss. 283. Porphyrites.

Habitat in Aegypto, Arabia, Graecia, Italia (*potissimum in territorio civitatum* Bergami *et* Brescae,) Sabaudia, Helvetia, Burgundia, *montibus* Vogesis, *aliisque* Galliae *meridionalis partibus*, Tiroli, Bohemia, Saxonia, Thuringia *finitimis* Franconiae *partibus*, Hercynia, Scandinavia, Sibiria, *tum vagus, tum rupes, montes, horumve partem praecipuam constituens, opacus, texturae ad conchaceam, rarius ad schistosam accedentis, durus et egregiam polituram admittens, hinc toties in monumentis veterum obvius, et adhuc nobilioribus praesertim aedificiorum partibus inserviens, in fragmenta indeterminata dissiliens, igne facile liquescens, formae utplurimum communis, rarissime prismaticae, tum accedentibus aliis atque aliis peregrinis*, e. gr. *hornblenda, mica, scorlo, quartzo, tum partium constituentium colore, forma, distributione, varia inter se ratione infinitum in modum varians, feldspato utplurimum albo, nonnunquam rubello, punctorum, striarum, macularum, prismatum forma jaspidi immerso, interdum fatiscente, ut vacua remaneant, quae occupaverat, loca, jaspide nunc rubra, nunc fusca, nunc nigra, nunc viridi, rarius obscure cinerea, aut bicolore*, e. gr. *nigra et viridi, rubra et aurantia.*

corsicanus. 59. P. ex jaspide? et actinoto compositus.
Ferber Br. a. Welschl. 21. *p.* 357. Marmo verde di Corsica.
Habitat in insula Corsica, *albus, maculis violaceis, radiisque actinoti viridibus varius; an huc spectat?*

amiantinus. 60. P. ex jaspide, asbesto et quartzo compositus.
Habitat vagus in comitatu Mansfeld, *jaspide rubra, asbesto virescente, quartzo albo.*

nitens. 61. P. ex jaspide et mica compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Natur. 1. *p.* 278.
Habitat in Helvetia *et* (*prope* Annaberg) *in* Saxonia.

62. P.

scorlinus. 62. P. ex jaspide et scorlo compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 278.
Habitat in Helvetia.

granatifer. 63. P. ex jaspide et granatis compositus.
Born ind. foss. 1. *p.* 32. 2. *p.* 94.
Habitat in Austria (*prope* Crems) *et* Islandia, *jaspide viridi.*

effervescens. 64. P. ex jaspide et spato compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 278.
Habitat in Helvetia.

crystallinus. 65. P. ex jaspide et quartzi crystallis compositus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 278.
Habitat in Helvetia.

Achates. 66. P. ex jaspide, quartzo fragili, crystallo, amethysto, chalcedonio genuino, carneolo et onyche, petrosilice, pyromacho, pluribus vel paucioribus simul compositus.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 70. *n.* 10. Silex rupestris, cortice rufo noduloso, subdiaphanus.
Mus. Tessin. 8. *n.* 6. Silex rupestris superficie nodosa tunicata.
Woltersd. miner. 14. Corneus lapis diaphanus variegatus.
Waller. miner. 84 *et syst. miner.* 1. *p.* 284. *n.* 22. Achates durissima fere pelluceus, diversis coloribus nitens, variegata.
Baum. miner. 1. *p.* 250. *Rumpf mus. t.* 56. *f.* A-D. *Cronst. miner.* §. 61. Achates.

fasciatus. α) partibus constituentibus per fascias rectas rarius undulatas, colore diversas alternantibus.
Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 139. Bandachat.

angulosus. β) ex fragmentis angulose crystosis compositus.
Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 140. Vestungsachat.

annulatus. γ) annulis pictus.
Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 143. Ringachat.

ruralis. δ) picturas campestres referens.
Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 145. Landschaftsachat.

muscosus. ε) muscorum icones referens.
Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 145. Moosachat.

stellaris. ζ) punctis stellaribus insignitus.
Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 146. Sternachat.

ruderalis. η) ex fragmentis indeterminatis compositus.
Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 146. Trümmerachat.

Habitat

Habitat infinita fere varietate (micrologia lithophilorum et fraudibus lithopolarum hinc inde acuta, sive indolem, proportionem et distributionem partium constituentium, sive tinctum et colorum temperaturam, sive duritiem, et nitorem, eum potissimum, qui politura conciliatur, sive durabilitatem spectes, elegantior et copiosior in Saxonia, Palatinatu, *Ducatu* Bipontino, *in aliis* Rheno *irrigatis terris, alias quoque in* Hercynia (*prope* Ilefeld *et in terra* Walkenried,) Hassia (*prope* Gundershausen *et* Dianenberg,) Thuringia, Franconia, Wirtembergia, Bavaria, Bohemia, Silesia, Hungaria, Temesia, Sibiria, Candia, Sicilia, Hetruria, *territorio* Bresciano, Vogesis, Anglia, Scania, Islandia, Zeylona, *nunc vagus, nunc argillae induratae innidulans, rarius in venis, rarissime stalactitae forma obvius, ornamentis, aedificiorum partibus nobilioribus, gemmae quoque loco hinc inde inserviens.*

59. AMYGDALITES.

Ex glandulis alterius generis fossili formae communis innidulantibus.

In montibus potissimum serioris aetatis occurrens, saepe ad aërem fatiscens.

a. *talcosi.*

rhaeticus. 1. A. ex steatite et petrosilice compositus.
Storr Alpenr. 2. *p.* 214.
Habitat in Rhaetiae *monte* Despiner Alp, *dilute viridis, petrosilice cinereo.*

fornacum. 2. A. ex steatite et barytide compositus.
Storr Alpenr. 2. *p.* 51. 52. Giltstein.
Habitat in Bernatum *valle* Urseren, *cujus incolis in crassas laminas discissus in fornaces adaptatur, ex virescente cinereus, barytidis canae glandulis prominentibus asper, vix in vasa tornandus, igne, nisi satis crassis tabulis illi exponatur, rimas agens.*

glandulosus. 3. A. ex serpentino et marmore vel spato compositus.
Habitat in Italia, *et* (*prope* Schwarzenberg) *in* Saxonia.

4. A

homogeneus. 4. A. ex ſerpentino et ollari compoſitus.
Habitat in Saxonia (*prope* Zoebliz).

leucochloros. 5. A. ex ſerpentino et quartzo compoſitus.
Habitat in Suecia *prope* Sala.

granaticus. 6. A. ex asbeſto et granato compoſitus.
Born ind. foſſ. 1. *p.* 32.
Habitat in Temeſia (*prope* Dognaska,) Tiroli (*prope* Sterzing) *et* Lapponia, *accedente interdum mica.*

b. *calcarii.*

Ophites. 7. A. ex marmore et ſerpentino compoſitus.
Cronſtedt miner. §. 209. 1. 1-3. Saxum compoſitum particulis calcareis et argillaceis.
Habitat in Suecia, Italia, Africa *meridionali, utplurimum albus, ſerpentino viridi aut nigro.*

hetruricus. 8. A. ex macigno et ſerpentini, marmoris aut argillae glandulis compoſitus.
Ferber Br. a. Welſchl. 19. *p.* 324.
Habitat in Hetruria (*prope* Fieſoli,) *aedificiis exſtruendis frequenter adhibitus.*

c. *argillacei.*

primigenius. 9. A. ex argilla et quartzo compoſitus.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 80. *n.* 37? Saxum lapillis, ſabulis argillaque connatum.
Habitat in Suecia.

asbeſtinus. 10. A. ex argilla, asbeſto et granatis compoſitus.
Ferber Beytr. z. boehm. Mineralg. p. 51.
Habitat in Bohemia (*prope* Orpes) *venam ferri fovens, accedente ſcorlo, ſpuma lupi mica, hornblenda non raro auctus.*

lamelloſus. 11. A. ex argilla, hornblenda et ſpato compoſitus.
Habitat in Saxonia (*prope* Schneeberg).

caementarius. 12. A. ex caemento et lavis compoſitus.
Habitat frequens in Italia *inferiori et media.*

Wacca. 13. A. ex wacca et ſpato compoſitus.
Karſt. Magaz. Helv. Naturk. 3. *p.* 234. *ſq.*
Habitat frequens in Saxonia.

14. A.

ſordidus. 14. A. ex wacca et quartzo compoſitus.
Werner chem. Annal. 1789 1. *p.* 131.
Habitat in Bohemia (*prope* Joachimsthal).

ſerpentinus. 15. A. ex trapezio et ſerpentino compoſitus.
Habitat in Italiae, Sileſiae *montibus ſtratariis, trapezio utplurimum fuſco, ſerpentino obſcure viridi, fructus et ſemina elliptica vel globuloſa non raro mentiente, hinc inter carpolithos relato.*

ſteatiticus. 16. A. ex trapezio et ſteatite compoſitus.
Habitat in Ducatu Bipontino, *et* Franconia.

vulgaris. 17. A. ex trapezio et ſpato compoſitus.
Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 424. *n.* 17. a. Saxum glanduloſum baſi corneo trapezio cum glandulis albis.
Habitat in Norwegiae, Angliae (*potiſſimum provincia* Derby,) Italiae, Ducatus *Bipontini*, *ripae* Moeni *fluvii*, *epiſcopatus* Fuldenſis, Hercyniae (*prope* Seeſen, *inter* Olterode *et* Clausthal, *prope* Ilefeld,) Saxoniae (*prope* Zwickau,) Bohemiae, Sileſiae, Hungariae (*prope* Stiaoniza) *montibus ſtratariis, achatae et chalcedonii frequens matrix, ſpato ſemper albo, interdum argilla viridi obducto, nunc glandulis majoribus, nunc globulis particulisque minoribus rarioribus aut copioſioribus per reliquam maſſam diſperſo, nunc rubram, nunc fuſcam, nunc viridem, nunc ex vireſcenti cineream, nunc nigram, accedente interdum praeterea mica, vel argilla viridi, vel feldſpato.*

gypſeus. 18. A. ex trapezio et ſelenite compoſitus.
Habitat in Ducatu Bipontino.

varioloſus. 19. A. ex trapezio et lithomarga compoſitus.
Karſt. Lesk. Mineralkab. 2. *p.* 38.
Habitat in Bohemia, Saxonia, *lithomarga alba.*

aeruginoſus. 20. A. ex trapezio et argilla viridi compoſitus.
Habitat in Bohemia (*prope* Bramney *in montibus giganteis,*) Saxonia (*prope* Zwickau,) *et* Hercynia (*prope* Ilefeld,) *trapezio utplurimum fuſco.*

zeolithicus. 21. A. ex trapezio et zeolithi globulis compoſitus.
Habitat in Ducatu Bipontino.

tuberoſus. 22. A. ex trapezio et quartzi glandulis compoſitus.
Habitat c. gr. *prope* Francofurtum *ad* Moenum.

23. A.

chalcedonius. 23. A. ex trapezio et chalcedonio compositus.
Habitat prope Francofurtum *ad* Moenum, *et prope* Budingum, *chalcedonio crebro botryoide, nonnunquam vitri ad instar fere pellucido, aut opalum simulante.*

chlorostictos. 24. A. ex basalte columnari et steatite compositus.
Habitat in basaltiferis rheno inferiori, et Goettingae *vicinis, steatitae glandulis virescentibus minoribus, rarioribus, basalte nigro.*

spatosus. 25. A. ex basalte columnari et spato compositus.
Habitat e. gr. *in* Hassiae *montibus basaltiferis.*

marmoreus. 26. A. ex basalte columnari et marmoris glandulis compositus.
Ferber Br. a. Welschl. p. 286.
Habitat e. gr. *in media* Italia *prope* Radicofani.

argillosus. 27. A. ex basalte columnari et argillae glandulis compositus.
Habitat e. gr. *in* Galliae *meridionalis montibus basaltiferis.*

radians. 28. A. ex basalte columnari et zeolithi glandulis stellatim fibrosis compositus.
Habitat in Galliae *meridionalis*, Hassiae, Thuringiae, Lusatiae *montibus basaltiferis.*

piceus. 29. A. ex basalte columnari et piceo compositus.
Habitat in montibus basaltiferis, Goettingae *vicinis.*

olivinus. 30. A. ex basalte columnari et olivino compositus.
Habitat in Galliae *meridionalis*, Goettingae *vicinis*, Hassiae, Thuringiae, Franconiae (Rhoenberge,) Saxoniae, Lusatiae, Bohemiae *montibus basaltiferis.*

durus. 31. A. ex basalte columnari et quartzi glandulis compositus.
Ferber Br. a. Welschl. p. 274.
Habitat in Italia.

granitoides. 32. A. ex basalte columnari et granitae glandulis compositus.
Ferber Br. a. Welschl. p. 273.
Habitat in Italia *et meridionali* Gallia.

ferrifer. 33. A. ex basalte columnari et ferro spatoso compositus.
Habitat in montibus basaltiferis, Moeno *vicinis.*

breccia-tus. 34. A. ex lava et marmoris glandulis compositus.
Ferber Br. a. Welschl. 14. *p.* 226. 18. *p.* 312.
Habitat in Italiae *mediae montibus olim ignivomis, vagus quoque ad fluvios.*

argillaceus. 35. A. ex lava et argillae glandulis compositus.
Habitat in Italia *meridionali, et media.*

ſchiſtiferus. 36. A. ex lava et ardeſiae fruſtis compoſitus.
Habitat in Sicilia *et vicinis inſulis.*

albo-maculatus. 37. A. ex lava et zeolithi glandulis compoſitus.
Habitat in Sicilia.

gemmifer. 38. A. ex lava et olivino compoſitus.
Ferber Br. a. Welſchl. 11. *p.* 173.
Habitat frequens ad Veſuvii *radicem.*

pyromachus. 39. A. ex lava et pyromachi glandulis compoſitus.
Habitat ad Veſuvii *radicem.*

inconſpicuus. 40. A. ex lava et quartzi glandulis conflatus.
Habitat in Sicilia.

achatoides. 41. A. ex lava et chalcedonio compoſitus.
Habitat in Islandia.

ferruginoſus. 42. A. ex lava et ferri minera compoſitus.
Habitat in Islandia.

d. *ſilicei.*

margodes. 43. A. ex petroſilice et margae glandulis compoſitus.
Sauſſur. voy. dans les alp. 1. *p.* 141.
Habitat vagus prope Genevam.

ſimilaris. 44. A. ex petroſilice et argillae glandulis compoſitus.
Habitat in Bohemiae (*prope* Przibram,) Saxoniae (*prope* Marienberg) *et* Bipontinis *fodinis*, *frequens minerarum matrix.*

jemticus. 45. A. ex petroſilice et zeolithi glandulis compoſitus.
v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 47.
Habitat in Jemtia Sueciae.

quartzifer. 46. A. ex petroſilice et quartzi glandulis compoſitus.
Charpent. Geogr. Churſ. p. 286.
Habitat in Saxonia (*prope* Schneeberg *et* Johanngeorgenſtadt).

Cronſtedtii. 47. A. ex jaſpide, ſpato et ſerpentini glandulis compoſitus.
Cronſt. miner. §. 266. Saxum baſi jaſpidea martiali cum fragmentis ſpati calcarei et ſerpentini, figura elliptica.
Waller ſyſt. miner. 1. *p.* 424. *n.* 17. b. Saxum glanduloſum baſi jaſpidea, glandulis albis et viridibus.
v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 151.
Habitat in Norwegia (*prope* Moſs) *et* Saxonia (*prope* Zwickau,) *ruber*, *glandulis albis viridibusque varius.*

48. A.

albo-guttatus. 48. A. ex jaſpide et ſpati glandulis compoſitus.
v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 152.
Habitat in Bohemia *prope* Stitz, *ex cinereo viridis.*

albo-fuſcus. 49. A. ex jaſpide et lithomarga compoſitus.
v. Born ind. foſſ. 2. *p.* 146.
Habitat in Bohemia *prope* Bukau.

cinereus. 50. A. ex jaſpide et zeolitho compoſitus.
v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 151.
Habitat in India.

helveticus. 51. A. ex jaſpide et amaro compoſitus.
Hoepfn. Magaz. Helv. Naturk. 1. *p.* 278.
Habitat in Helvetiae *montibus.*

ſibiricus. 52. A. ex jaſpide et quartzo compoſitus.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 78. Saxum impalpabile jaſpideum rubrum, maculis albis quartzoſis.
Habitat in Sibiria (*praecipue ad fluvium* Ural,) Italia (*prope* Breſciam,) Wirtembergia (*prope* Stuttgardiam,) Saxonia.

Jaſponyx. 53. A. ex jaſpide et onyche compoſitus.
Habitat rarior in Saxonia, Palatinatu rhenano, *Ducatu* Bipontino.

albo-viridis. 54. A. ex quartzo et ſerpentino compoſitus.
Habitat in Suecia (*prope* Sahla).

tricolor. 55. A. ex quartzo et gypſo rubro nigroque compoſitus.
v. Born ind. foſſ. 1. *p.* 86.
Habitat in Saxonia (*prope* Marienberg,) *minerae ſtanni matrix.*

60. BRECCIA. Ex fragmentis lapidum utplurimum rotundatis per caementum terreum aut metallicum conglutinatis constans.

In montibus recentioribus tantum occurrens.

a. *talcosae.*

serpentina. 1. Br. ex fragmentis serpentini minoribus ope margae induratae miciferae conglutinatis.
Habitat in Pedemontio.

b. *calcariae.*

calcaria. 2. Br. ex fragmentis marmoris rudis ope terrae calcariae conglutinatis.
Habitat passim in vallibus montibus calcariis conterminis.

marmorea. 3. Br. ex fragmentis marmoris nobilis ope terrae calcariae conglutinatis.
Cronst. miner. §. 269. 1. 1. Marmo brecciato.
Habitat in Italia, *egregiam polituram admittens, variegata.*

Lumachella. 4. Br. ex testaceis coralliisque eorumve fragmentis ope terrae calcariae conglutinatis.
Cronst. miner. §. 269. 1. 2. Lumachella.
Ferber Br. a. Welschl. 16. *p.* 257.
Habitat in Norwegia, Suecia, Germania, *potissimum testaceis adhuc egregie splendentibus spectabilis in* Carinthia, *in* Italia, *eximie saepius variegata, et nitidam polituram admittens.*

schistosa. 5. Br. ex ardesiae fragmentis argillae fuscae ope conglutinatis composita.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 430. Saxum petrosum schistosum, fragmentis schisti compositum.
Habitat in monte Suecico Westrogothiae, Hunneberg.

c. *argillaceae.*

argillosa. 6. Br. ex trapezii fragmentis jaspidi conglutinatis.
v. Born ind. foss. 1. *p.* 156.
Habitat in Norwegia.

7. Br.

basaltina. 7. Br. ex basaltae columnaris fragmentis argillae ope conglutinatis.
Nose orogr. Br. üb. Siebeng. 1. *p.* 163.
Habitat ad Rheni *inferioris ripas, in montibus* Honderberg *et* Wolsberge.

lavina. 8. Br. ex lavae fragmentis terrae calcariae ope conglutinatis.
Habitat in Sicilia *aliisque regionibus montibns* ignivomis *vicinis.*

Cicerchina. 9. Br. ex lavae fragmentis et spati granis albis ope terrae calcariae conglutinatis.
Ferber Br. a. Welschl. 7. *p.* 96. Cicerchina.
Habitat in Italia, *praesertim* Hetruria (*prope* Fiesoli) *poliendo marmori inserviens.*

d. *siliceae.*

helvetica. 10. Br. ex petrosilicis fragmentis ope margae conglutinatis.
Andreae Br. a. d. Schw. p. 36. &c. Nagelfluh, Nagelfels.
Habitat frequens in Helvetia, *potissimum meridionali et occidentali, tum vaga, tum in rupes collesque aggregata, in magna* Helvetiae *parte inter principes aedificiorum materias, animalium,* v. g. *dentium squali vestigiis impressis interdum conspicua, polituram non admittens.*

cornea. 11. Br. ex petrosilicis fragmentis argillae ope conglutinatis.
v. Born ind. fossil. 1. *p.* 156.
Habitat in Carniolia (*prope* Idriam) *et* Saxonia (*prope* Schneeberg,) *accedentibus posteriori spati quoque frustulis.*

mixta. 12. Br. ex petrosilicis quartzique fragmentis terrae calcariae ope conglutinatis.
Habitat in Saxonia *prope* Annaberg.

Silicina. Puddingstone. 13. Br. ex petrosilicis quartzique fragmentis jaspidis ope conglutinatis.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 80. *n.* 39. Saxum silicibus cretaceis jaspide connatum.
Vog. mineral. 128. Silex concretus.
Cronst. miner. §. 271. Saxum silicibus amorphis materia jaspidea conglutinatum.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 428. *n.* 5. Saxum petrosum siliceum, diversis silicibus concretum.
Habitat in Anglia, Rheno, Bohemia *egregiam polituram admittens, variegata, jaspide utplurimum spadicea, vasis et ornamenti generibus variis inserviens.*

fruticulosa. 14. Br. ex petrosilicis fragmentis luteis arbuscularum imaginibus nigris insignitis rubrisque composita.
Ferber Br. a. Welschl. 16. *p.* 259. Pietra frutiliosa orientale.
Habitat in Oriente.

aegyptia. 15. Br. ex petrosilicis viridis fragmentis conglutinata.
Ferber Br. a. Welschl. 16. *p.* 259. Breccia verde d'Egitto.
Habitat in Aegypto, *vix polituram admittens, viridi fragmentorum colore nunc clariori, nunc obscuriori, granitae fragmentis interdum intermistis.*

cuprifera. 16. Br. ex petrosilicis quartzique fragmentis aerugine conglutinatis.
Cronst. miner. §. 275. 3. 1. 1.
Habitat in Sibiria, *cupro adeo dives, ut cum fructu eliquetur.*

jaspidea. 17. Br. ex jaspidis fragmentis jaspidis ope conglutinatis.
Cronst. miner. §. 270. Saxum fragmentis jaspidis materia jaspidea conglutinatum.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 429. Saxum petrosum jaspideum, fragmentis jaspidis conglutinatis compositum.
Habitat in Italia *et* (*prope* Frejus) Galloprovincia.

quartzosa. 18. Br. ex quartzi fragmentis quartzi ope conglutinatis.
Cronst. miner. §. 270. Saxum fragmentis quartzosis conglutinatum.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 428. *n.* 4. Saxum petrosum quartzosum, fragmentis quartzosis concretum.
Habitat in Jemtia, Smolandia Sueciae.

glandulosa. 19. Br. ex quartzi fragmentis arenarii ope conglutinatis.
Syst. nat. I. *p.* 186. *n.* 5. XII. 3. *p.* 73. *n.* 8. Saxum (aethereum) cotaceum quartzosum, particulis lacteis.
Waller. miner. 164. Saxum petrosum arenaceo-siliceum.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 427. *n.* 3. Saxum petrosum arenario-siliceum ab arena vel sabulo cum silicibus concretum.
β?) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 62. *n.* 4. Cos tigrina.
Habitat in Dalecarlia, Nericia, Gestricia Sueciae, Normannia, Germania (*prope* Goettingam).

indeterminata. 20. Br. ex fragmentis variorum lapidum simpliciorum, inter quos quartzum eminet, composita.
Habitat passim in Germania.

21. Br.

porphyrea. 21. Br. ex fragmentis porphyrii jaſpidis aut porphyrii ope conglutinatis.

Cronſt. miner. §. 273. 5. 1. Breccia porphyrea.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 430. *n.* 8. Saxum petroſum porphyreum, fragmentis porphyris conglutinatis compoſitum.

Habitat in Dalecarliae *monte* Hykieberg, *et rupe* Serna, *in monte* Schwalbenſtein Hennebergae (*prope* Ilmenau).

arenaria. 22. Br. ex fragmentis arenarii conglutinatis compoſita.

Cronſt. miner. §. 273. 5. 3. Saxum fragmentis conſtans ſaxorum conglutinatorum.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 427. *n.* 2. Saxum petroſum arenarium, fragmentis lapidis arenarii conglutinatis compoſitum.

Habitat in Dalecarlia.

ſaxoſa. 23. Br. ex fragmentis variorum lapidum aggregatorum conglutinata.

Cronſt. miner. §. 273. 5. 2. Breccia indeterminata.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 430. *n.* 9. Saxum petroſum lapidibus ſaxoſis concretum.

Habitat in Dalecarlia, Normannia Sueciae.

ſterilis. 24. Br. ex fragmentis variorum lapidum tum ſimpliciorum tum aggregatorum conglutinata.

Voigt Verz. Samml. v. Gebirgsart. p. 15. *n.* 15. 16. Rothes Todtes Liegendes.

Habitat in Thuringiae, Haſſiae *montibus, margae bituminoſae ſtratis, ſuppoſita.*

61. ARENARIUS. Ex granulis arenae conglutinatis compositus.

In montibus stratariis obvius, integra strata, rupes, colles montes constituens, utplurimum formae communis et in fragmenta indeterminata dissiliens.

α *simpliciores.*

a. *caemento siliceo.*

flexilis. 1. A. elasticus durus apyrus particulis subsquamosis.

Gassend. vit. Peiresc. Hag. Comit. 1655. *p.* 155. Cor flexilis.
Brückmann chem. Ann. 1784. 2. *p.* 441. Elastischer Stein.
Crell chem. Annal. 1785. 2. *p.* 479.

Habitat in Brasilia, *canus, asper, cum acidis non effervescens, majoribus quoque frustis si flectatur, priorem in situm resiliens, et huc illuc vacillando sonitum levem edens, igne candente ne bilum quidem sui ponderis, et, quod minores particulas spectat, pelluciditatis amittens.*

Avanturino. 2. A. durus politura egregium nitorem acquirens: granulis spadiceis inaequaliter tinctis.

Daubenton et Saye act. Paris. ann. 1781. *p.* 1-7.
Khun Abh. d. boehm. Ges. d. Wiss. ann. 1788. *p.* 118.

Habitat in Hispania, Britannia, Bohemia, Saxonia (*prope* Lipsiam) *vagus.*

Cos. 3. A. duriusculus fragilis polituram non admittens: granulis minoribus aequalibus.

Syst. nat. I. *p.* 147. *n.* 2. XII. 3. *p.* 61. *n.* 1. *It. scan.* 321. *Mus. Tessin.* 2. *n.* 4. 5. Cos (cotaria) particulis mere glareosis impalpabilibus friabilibus.
Waller. miner. 73. Cos particulis arenosis aequalibus minoribus, coticularis.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 190. Cos arenacea, particulis subtilissimis dura, coticularis.
Woltersd. miner. 14. Arenarius ex arena compactus.
Cartheus. miner. 28. Arenarius duriusculus granulis parvis aequalibus.

Cronst.

Cronst. miner. §. 274. 3. a. Lapis arenarius glutine incognito mollior.

Cost. fossil. 132. Saxum arenarium album suecicum.

Habitat frequens in Suecia, *potissimum* Dalecarlia, Westrogothia, Scania, *in* Polonia, *in* Germania, *potissimum* Lusatia, Saxonia, Thuringia, Hassia, Megalopolitano *ducatu*, Holsatia, Leodio, Lotharingia, Helvetia, Transilvania *et in* Hispania, *rufa, flavescens, alba, aut cinerea, interdum micae particulis insparsis micans, testaceorum vestigiis crebro dives, lapicidis phthiseos genere, quam pulvis excitat, funestus, coti gyratili, coticulae rasili, aedificiis, nobilioribus quoque interdum eorum partibus, statuis adeo inserviens.*

coagmentatus. 4. A. porosus aquam non transmittens, granulis paulo majoribus hyalinis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 63. *n.* 9. Cos particulis arenaceis hyalinis disjunctis coagmentatis.

Habitat in Europa *australi, e cavitate rupium, panis triticei instar porosus, granulis pellucidis rigidis passim connexis.*

foraminulentus. 5. A. leviusculus excesus, aquam transmittens, granulis minoribus.

Waller. syst. miner. I. *p.* 198. *n.* 9. Cos particulis arenosis minoribus, variis foraminulis inordinate distincta.

Habitat in Ingermannia, *aedificiis, etiam nobilioribus adhibitus.*

Filtrum. 6. A. durus aquam transmittens, granulis aequalibus majoribus.

Syst. nat. I. *p.* 148. *n.* 8. XII. 3. *p.* 63. *n.* 10. Cos particulis arenaceis aequalibus aquam transmittendo stillans.

Waller. miner. 14. Cos particulis arenosis majoribus aquam transmittens.

Waller. syst. miner. I. *p.* 197. *n.* 8. Cos particulis arenaceis puris, aquam transmittens.

Woltersd. miner. 14. Arenarius lapis porosus aquam transmittens.

Cost. fossil. 143. Saxum arenarium cinereum, Filtrum.

Habitat in insulis Canariis, *ad* novae Hispaniae *littora, in* Fennonia, Saxonia, *et* (*prope* Libochowiz) Bohemia, *utplurimum cinereus, granis pellucidis angulatis, olim aquae marinae edulcandae frustra, hodienum liquoribus turbidis clarificandis adhibitus.*

fundamentalis. 7. A. ſubdurus, granis inaequalibus angulatis majoribus ſubopacis.

Syſt. nat. I. *p.* 148. *n.* 5. Cos ſolidiuſcula, particulis arenaceis quartzoſis ſubopacis ſubangulatis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 64. *n.* 16. Cos particulis angulatis opacis fixis rigidis.

Waller. miner. ſp. 77. *ſyſt. miner.* 1. *p.* 195. *n.* 6. Cos particulis arenoſis diſtinctis dura vulgaris.

Cronſt. miner. §. 274. 3. 3. Lapis arenarius glutine incognito.

Coſt. foſſil. 140. *n.* 27. Saxum arenarium.

Habitat in Anglia (*comitatu* Devonienſi *et* Ceſtrienſi) *et* Suecia (*potiſſimum* Rollagiae *maritimis*, Weſtrogothia, Angermannia, Weſtmannia, Nericia, *attactu rigidus, et difficulter caeduus, mitiori igne in arenam dilabens, albus, cinereus, virideſcens, fuſcus, rubens, vel flaveſcens, aquam non bibens, ſatis ſolidus, horizontaliter fiſſilis aedium fundamentis inſerviens.*

b. *caemento calcario.*

cryſtallinus. 8. A. durus canus, cryſtallis rhombicis aggregatis: granis ſpati ope conglutinatis.

Laſſone act. Pariſ. ann. 1777. *p.* 43.

Hacq. Schr. berl. Naturf. 2. *p.* 142.

Ferber Bemerk. in Neuf. bet. &c. p. 51.

Habitat in Gallia, *prope* Metas Lotharingiae, Cabillonum Burgundiae, *potiſſimum prope* Fontem Bellaqueum *inſulae* Franciae, *granis circiter* 5, *ſpato* 3 *partes conſtituentibus.*

ſtillatitius. 9. A. durus canus, forma ſtalactitae.

Laſſone act. Pariſ. ann. 1777. *p.* 43.

Habitat prope Fontem Bellaqueum Galliae.

margaritarius. 10. A. ex granis pellucidis inaequalibus cretae albae ope conglutinatis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 74. Saxum cotaceum arenae margaritariae quartzoſum.

Habitat in Nericia Sueciae, *ſuperficie micante*, theſſelius.

Helenae. 11. A. friabilis granis nigris cinereisque cretae albae ope cohaerentibus.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 73. *n.* 7. Saxum cotaceum friabile calcareo-arenoſum.

Habitat

Habitat in insula S. Helenae, *friabilis, calcem ustione exhibens flavescentem et arenosam.* Ekeberg.

livonicus. 12. A. canus ad aërem indurescens, granis minoribus creta alba conglutinatis.

Cronst. miner. §. 274. 2. 2. Lapis arenaceus glutine calcareo, particulis invisibilibus.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 192. Quadrum albescens.

Habitat in Livonia, *ustione flavescens.*

scanicus. 13. A. granis viridibus pellucidis, marmore albo conglutinatis.

Cronst. miner. §. 274. 2 1.

Habitat in Scania *prope* Bäckeskog.

calcarius. 14. A. cinereus, granis minoribus cretae ope conglutinatis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 62. *n.* 3. *Mus. Tessin.* 2. *n.* 2. Cos particulis glareosis marmoreisque.

It. wgoth. 21. Calx hepatica.

Habitat in monte Sueciae Kinnekulle, *stratum infimum constituens, candefactus cum sono violento dissiliens; an vere distincta species?*

Quadrum. 16. A. duriusculus, granis minoribus margae ope conglutinatis.

Syst. nat. I. *p.* 147. *n.* 1. XII. 3. *p.* 61. *n.* 2. *Mus. Tessin.* 2. *n.* 1. 3. *Schreb. lith.* 1. Cos particulis glareosis margaceo argillaceis, bibula subeffervescens.

Waller. miner. 75. Cos particulis minimis glareosis mollis caedua.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 191. *n.* 4. Cos particulis impalpabilibus, effervescens mollis caedua.

Vogel miner. 110. Cos caedua, Quadrum Caesalpini.

Worm. mus. 57. Arenarius ex Gotlandia.

Cronst. miner. §. 274. 1. 2. Lapis arenarius glutine argilla communi.

Habitat in Gotlandia *et* Dalecarlia Sueciae, *in* Anglia, Germania, Gallia (*comitatu* Ruscinonensi,) *utplurimum canus, interdum griseus, flavescens aut rubens, rimas horizontales et obliquas agens, in solo humidus et facilime caeduus, ad aërem indurescens, sub dio fatiscens, in sicco bibulus, gelu dissiliens, architectorum usu clarus.*

sulphureus. 15. A. granis suilli ope conglutinatis.

Heidinger phys. Arb. eintr. Fr. zu Wien I. 4. *p.* 7. Schwefelstein.

Habitat in salisodinis Galliciae *prope* Wieliczka.

c. cae-

c. *caemento argillaceo.*

porcellanus. 17. A. granis argillae porcellanae ope conglutinatis.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 64. *n.* 14. Cos particulis arenaceis argillaceisque.
Cronst. miner. §. 274. 1. 1. Lapis arenaceus glutine argilla porcellanea.
Habitat in Scaniae *fodina lithanthracum prope* Boserup, *in solo mollis, ad aërem indurescens, igne non liquandus.*

Fahlunensis. 18. A. granis minimis albis argillae vulgaris rufae ope conglutinatis.
Syst. nat. I. *p.* 186. *n.* 2. XII. 3. *p.* 74. *n.* 11. Saxum cotaceum rufum, atomis quartzosis albis.
Habitat Fahlunae *in* Suecia, *constituens basin cuprifodinae.*

coloratus. 19. A. granis minoribus subaequalibus tinctis.
Syst. nat. XII. *p.* 64. *n.* 13. Cos particulis arenaceis subaequalibus colorata.
Habitat hinc inde, *flavus, viridis, caeruleus aut ruber, an distincta hujus tribus species?*

stratarius. 20. A. durus, granis aequalibus diaphanis.
Syst. nat. I. *p.* 147. *n.* 4. XII. 3. *p.* 63. *n.* 12. *Mus. Tessin.* 4. *n.* 8. *It. scan.* 329. Cos particulis arenaceis quartzosis aequalibus diaphanis compactis.
Habitat passim *frequens, copiosus in* Scania, *ad aërem indurescens, sub mari salsus, hinc antequam muris inseratur, elixandus.*

friabilis. 21. A. granis minimis laxissime cohaerentibus.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 63. *n.* 8. Cos particulis arenaceis digito friabilibus.
Habitat Helsingburgi *in* Scania.

fissilis. 22. A. in tabulas fissilis.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 62. *n.* 7. Cos particulis arenaceis fissilibus, lamellis fragilibus.
Waller. miner. 76. Cos lamellis fissilibus.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 196. *n.* 7. Cos in lamellas fissilis.
Carth. miner. 28. Arenarius fragmentis fissilibus.
Habitat frequens in Suecia, Anglia, Hispania, Germania, *duritie, colore (albo praesertim et rufescente,) granorum magnitudine et pelluciditate, tabularum, in quas finditur, crassitie varians, nisi nimis sit porosus, tectis inservient.*

23. A.

glareosus. 23. A. mollis, granis minimis.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 188. *n.* 2. Cos glareosa, particulis impalpabilibus, mollis.
Habitat passim in Suecia, Anglia, *regno* Peruviano, *griseus, rubens, flavescens aut virescens.*

d. *caementi locum supplente calce metallica.*

amnigenius. 24. A. durus, granis parciore ferri calce conglutinatis.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 80. *n.* 38. *Mus. Tessin.* 72. Saxum lapillis sabulis ochra connatum.
Cronst. miner. §. 274. 4. Lapis arenaceus ochra martis conglutinatus.
Habitat hinc inde in Germania, Suecia, *potissimum* Ostrobothnia, *semper coloratus, ruber vel flavus; accolae fluvii* Haukipudas *in* Ostrobothnia *sabulum e fundo fluvii effodiunt, in acervos colligunt, et per unum alterumque annum sub Dio relinquunt, hoc temporis spatio ita conferruminatum, ut focum exinde struant.*

ferruginosus. 25. A. granis largiore ferri calce conglutinatis.
Cronst. miner. §. 246. 4. Eisensanderz.
Habitat passim in Germania, *ferri adeo dives, ut cum fructu eliquari possit.*

cobaltifer. 26. A. granis cobalti calce conglutinatis.
Cronst. miner. §. 276. 3.
Habitat in Sueviae *fodinis.*

cuprifer. 27. A. granis aeruginis ope conglutinatis.
Cronst. miner. §. 276. 2.
Habitat in Sibiriae, Hassiae *fodinis.*

β) *magis compositi.*

griseus. 28. A. granis inaequalibus argillae induratae ope conglutinatis, quartzi et ardesiae fragmentis saepius inmidulantibus.
v. Trebra Erf. v. Inn. d. Geb. Br. 5. *p.* 69. *Ilsemann et Westrumo chem. Ann.* 1785. 2. *p.* 431. *et* 1786. 2. *p.* 241. *Lasius Beob. üb. d. Harzgeb.* 1. *p.* 141. Grauwacke.
Habitat in Sibiriae Uralensibus, Saxoniae (*prope* Braaunsdorf,) Franconiae (*in principatu* Coburgensi *et* Meinungensi,) Nassoviae *montibus, ad* Rheni *ripas, frequentissimus in* Hercynia, *stratis cum stratis ardesiae et lydii alternantibus, venis metallicis foetus, argilla ex caerulescente cinereo in nigrum vergente, granis utplurimum albis, varius virescentibus, aut rubris, ceterum magnitudine*

dine et proportione mirifice variis, interdum ſpati venis exaratur, aut bitumine perfuſus, aut animalium aut vegetabilium veſtigia ferens, rarius mica innidulante conſpicuus.

novacularis. 29. A. granis minoribus micae miſtis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 74. *n.* 12. *It. ſcan.* 80. Saxum cotaceum albo-micaceum incarnatum ſubſtriatum.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 193. *n.* 5. Cos ſaxoſa, particulis diſtinctis, arenaſeo-micaſeis, fragilis.

β) *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 75. *n.* 13. *It. ſcan.* 129. Saxum (Stenonis) cotaceum flaveſcens, micis minutiſſimis nigris.

γ) *Syſt. nat.* I. *p.* 186. *n.* 1. XII. 3. *p.* 74. *n.* 9. Saxum (undulatum) cotaceum ſubfiſſile rufum undatum, atomis micaceis ſparſis.

Syſt. nat. p. 148. *n.* 7. Cos particulis angulatis opacis, ſuperficie undulata.

Habitat paſſim in montibus et rupibus arenariis, potiſſimum recentioribus, rufeſcens, β) *flaveſcens,* γ) *rufus, mica alba, aut in* β) *nigra, illius particulis nunc oblongis et longitudinaliter congeſtis, nunc punctatim inſperſis, coticulae loco ad enſes cultrosque acuendos inſerviens,* β) *montem* Scaniae Stenshufwud *conſtituens,* γ) *durus in* Dalecarlia *inter* Sernam *et* Limam *obvius, in laminas craſſas undulatas fiſſilis.*

molaris. 30. A. durus, ex granis inaequalibus angulatis quartzi et feldſpati interſperſa mica compoſitus.

Syſt. nat. I. *p.* 148. *n.* 6. XII. 3. *p.* 64 *n.* 15. *Muſ. Teſſin.* 4. *n.* 10. Cos particulis inaequalibus quartzoſis glareoſisque.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 199. *n.* 10. Cos particulis majoribus ſabuloſis diverſae naturae coalita.

Carth. miner. 27. Arenarius durus granulis inaequalibus.

Wolt. miner. 14. Arenarius ex ſabulo compactus.

Coſt. foſſ. 137. Saxum arenarium, Lapis molaris.

β) *Syſt. nat.* I. *p.* 187. *n.* 16. XII. 3. *p.* 75. *n.* 17. Saxum (molinum) cotaceo-quartzoſum micaceum.

Habitat paſſim in Europa, *potiſſimum in* Sueciae *provinciis* Uplandia, Sudermannia, Scania, β) *in* Smolandia, Weſtrogothia, Fennonia, *partium conſtituentium indole ad graniten accedens, quartzi granulis pellucidis majoribus, feldſpati minimis, magis opacis et cinereis, in frumenti molendinis frequenter adhibitus.*

31. A.

compactus. 31. A. durus, quartzi granis minimis ochroleucis, et granati rubris.

Syst. nat. I. *p.* 147. *n.* 3. XII. 3. *p.* 63. *n.* 11. *Mus. Tessin.* 4. *n.* 7. Cos particulis arenaceis impalpabilibus compactissimis.

β) *Syst. nat.* I. *p.* 187. *n.* 14. XII. 3. *p.* 78. *n.* 28. Saxum (punctatum) micaceum fissile incarnatum, granis granatinis.

Habitat in Sueciae *provinciis* Dalecarlia, Westrogothia, β) *in* Scania, *occurrens, fissilis, mica argentea interspersa distinctus.*

radians. 32. A. durus, scorli nigri columnis stellatim digestis granatique purpurei granis insperſis variegatus.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 74. *n.* 10. Saxum cotaceum striis atris radiantibus granatisque sparsis.

Habitat in Sueciae *monte argenteo occidentali, pallidus.* Tidström.

decussatus. 33. A. durus ex albo rufescens, hornblendae, squamis atris erectis et decussantibus varius.

Syst. nat. I. *p.* 186. *n.* 8. XII. 3. *p.* 75. *n.* 15. Saxum cotaceum quartzosum incarnatum, micis sparsis atris erectis decussantibusque.

Habitat in Suecia (Kallmorae).

frumentalis. 34. A. talci lamellis interspersis maculisque lanceolatis varius.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 75. *n.* 16. *Mus. Tess.* 72. Saxum cotaceo-talcosum, maculis lanceolatis sparsis.

Habitat in Germania.

variolosus. Tigersten. 35. A. albus foraminibus ferrugineis pertusus aquam transmittens, granis minoribus.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 62. *n.* 5. *Mus. Tessin.* 4. *n.* 6. Cos particulis glareosis, maculis sparsis erosis ferrugineis.

It. scan. 13. Cos solidiuscula alba, cortice flavescente, maculis fuscis friabilibus.

Habitat in Nericia *et* Westrogothia Sueciae, *maculis et foraminibus a pyritae glandulis innidulantibus in ochram fatiscentibus natis.*

CLAS.